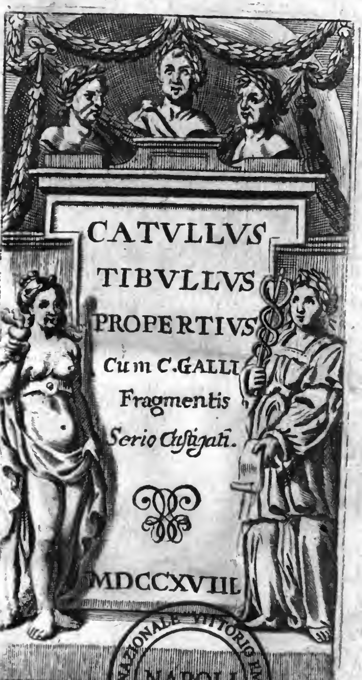
BIBL. NAZ.
VITT. EMANUELE III
XX
G
79
NAPOLI

79

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE III
NAPOLI

CATULLUS
TIBULLUS
PROPERTIUS

Ad usum P. F. Joan: Bapte à Grumo
Pertinet ad CUM Conventu S. M. Carmeli Terrae S. Antimi.

C. GALLI

Fragmentis

Serio Emendati

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" - NAPOLI

VENETIIS, MDCCXXXVII.

Ex Typographia Hertziana.

Superiorum Permissu.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

C. VAL. CATULLI VITA,

EX PETRO CRINITO.

CAJUS Valerius Catullus Veronæ natus est, quo tempore Terentius Varro, in urbe claruit. Quidam Crispum Salustium Catullo supparem faciunt. A Catulli autem natalibus ad Pub. Virgilium paulo minus quam duodeviginti anni connumerantur, si quorumdam annales sequimur, & quando illud pro comperto habetur, carmen de passere Lesbiæ ad Vergiliū fuisse missum.

Si forsan tener ausus est Catullus
Magno mittere passerem Maroni.

Cæterum non humili loco aut obscuro natus est, siquidem ejus parens, autore Svetonio, Julii Cæsaris hospitio familiariter usus est. Valerius autem Catullus primo traditur a Mallio Romam deductus, cū adhuc in tenera ætate ageret. Paulo mox ingenii facilitate & doctrina adeo Romæ acceptus, atque civibus gratus fuit, ut M. Tullii patrocinium meruerit: quod ipsum eleganti epigrammate ingenue testatus est, quo gratias Ciceroni patrono egit:

Disertissime Romuli nepotum
Quot sunt, quotquot fuere Marce Tulli,
Quotque post aliis erunt in annis,
Gratias tibi maximas Catullus
Tanto pessimus omnium poeta,
Agit pessimus omnium poeta,
Quanto tu optimus omnium patronus.

Mallium vero, & ejus nuptias magno studio celebravit, cum quo se excusat parum sibi licere veteres amores, ut antea, decantare, quoniam fratrem miseret, ex cujus interitu studium inquit suum scribendi carminis se abjecisse: sic enim ad Mallium:

Sed tibi ne mea sint ignota incommoda Malli,
Neu me odisse putes hospitis officium,
Accipe quam miser fortuna fluctibus ipse,
Ne amplius a misero dona beata petas.
Tempore quo primum vestis mihi tradita pura est,
Iucundum cum ætas florida ver ageret,
Multa satis lusi: non est dea nescia nostri,
Quæ dulcem curis miscet amaritiem.
Sed totum hoc studium luctu fraterna mihi mors
Abstulit, heu misero frater adempte mihi,
Tu mea, tu moriens fregisti commoda frater,
Tecum una tota est nostra sepulta domus.

Inter cæteros amicos Furium & Aurelium magnopere dilexit. Cinnam quoque, Cornificium, Fabullum & Veranniun,quem alicubi & Veranniolum blanditer appellat. Puellam præterea Ipsitillam concivem suam, & Clodiam amavit, quam ficto nomine Lesbiam dicit. Is, sicuti Madaurensis Apuleius testatur in oratione ad Claudium Maximum eruditorum consensu docti cognomen accepit: ita enim peculiari epitheto Catullus censetur:atq; hunc quidem Ovidius Vergilianæ majestati opponit, tantum nominis apud eruditos ac laudis est consecutus. Sed & versus ipsius quanquam ut dusiusculi notantur, quod uterque Plinius asserit, tamen perelegantes habiti sunt, ac sectatores complures in his invenit, sicuti Pompejum, Saturninum, & Sentium Augurem, qui Catulli epigrammata ac Licinii mira diligentia ac studio sunt æmulati, ut alias diximus. Val Martialis Catullum sibi ipsi audacter præponit: sic enim ad Macrum:

Nec multos mihi præferas poetas,
Uno sed tibi sum minor Catullo.

Opus suum ad Cor. Nepotem misit,virum doctrina & rerum cognitione egregium. Dividitur autem in libros tres, ut primus lyricos, secundus elegiacos, tertius epigrammata continet. Ad hunc enim modum ordinem fere meliorem custodiemus. Elegiam de coma Berenices ex poeta Callimacho in Latinos numeros convertit, eamque ad Ortalum amicum misit, quæ in Elegiarum adhuc libro legitur. Idem Val.Catullus a Fabio Quintil. Diomede inter Jambicos reponitur, ab aliis inter Lyricos. In Atticis vero

vero noctibus, ut poeta elegantissimus ac vetustissimus a Gellio laudatur Neque illud omittendum est, fuisse ab ipso Catullo alia complura composita, quæ vitio longæ vetustatis desiderantur. C autem Plinius lib. hist. nat. 38. ad Cæs. Vespasianum, cum de magia differit, amatorium de incantamentis carmen a Catullo editum refert. Hinc Theocriti, inquit, apud Græcos, Catulli apud nos proximeque Vergilii incantamentorum amatoria imitatio. Sed carmen Ithyphallicum scripsit, ut est optimus testis Maur. Terentian. ad Novatenum, qui hos Catulli versiculos citat:

Et ferme modus hic datur a plerisque Priapo,
Inter quos cecinit carmen quoque tale Catullus.
Hunc tibi lucum dedico, consecroque Priape:
N.m te præ ipue in suis urbibus colit ora
Hellespontia, cæteris ostreosior oris.

Cæsarem Maxime Julium, Mamurram, & Nonium Strumam jambicis nominatim proscidit ex veterum consuetu ine, ut C. Lucul. Jambicorum autor, Luciliusque & Nevius. Qua in re dignum illud memoria est, quod Ipse Cæsar cum perpetua sibi stigmata (ut ait Svetonius) imposita videret, ex Catullilano carmine de Mamurra, eadem tamen die poetam ipsum cœnæ adhibuit, simulque hospitio suo non secus atque antea uti eum permisit. Mortuus Romæ est juvenili admodum ætate, cum annum circiter trigesimum ageret, ut quidam putarunt: Quo tempore Publius Vergilius in urbe Cremona studiis operam daret. Vulgatum quoque de Val. Catullo Illud.

Tantum parva suo debet Verona Catullo,
Quantum magna suo Mantua Virgilio.

Leges & CATULLI vitam Dialogo X. Historiæ Poetarum Lilii Gyraldi.

VER. Catulli nomine poemation citat Pierius Valerianus Notis Vergilianis, edidítque Lipsius 5 c lib. 1. Electorum.

C. VALERII
CATULLI
VERONENSIS

AD
CORNELIUM NEPOTEM
LIBER,

Carm. 1.

CUI dono lepidum novum libellum,
Arida modo pumice expolitum?
Corneli, tibi, namque tu ſolebas
Meas eſſe aliquid putare nugas
Jam tum, quum auſus es unus Italorum
Omne ævum tribus explicare chartis
Doctis, Juppiter, & laborioſis.
Quare habe tibi quicquid hoc libelli eſt
Qualecunque: quod, ò patrima Virgo,
Plus uno maneat perenne ſæclo.

Ad paſſerem Lesbiæ. 2.

PASSER delitiæ meæ puellæ;
Quicum ludere, quem in ſinu tenere,
Cui primum digitum dare adpetenti,
Et acres ſolet incitare morſus:
Quum deſiderio meo nitenti
Carum neſcio quid lubet jocari,
(Ut ſolatiolum ſui doloris
Credunt, quum gravis acquieſcit ardor)
Tecum ludere, ſicut ipſa, poſſem,
Et triſtes animi levare curas:
Tam gratum mihi, quam ferunt puellæ
Pernici aureolum fuiſſe malum,
Quod zonam ſolvit diu ligatam.

De paſſere mortuo Lesbiæ. 3.

LUGETE, ò Veneres, Cupidineſque,
Et quantum eſt hominum venuſtiorum,
Paſſer mortuus eſt meæ puellæ,
Paſſer delitiæ meæ puellæ,
Quem plus illa oculis ſuis amabat.
Nam mellitus erat, ſuamque norat

Ipſam

Ipſam tam bene, quam puella matrem:
Nec ſeſe a gremio illius movebat,
Sed circumſiliens modo huc, modo illuc,
Ad ſolam dominam uſque pipilabat.
Qui nunc it per iter tenebricoſum
Illuc, unde negant redire quenquam.
At vobis male ſit malæ tenebræ
Orci, quæ omnia bella devoratis:
Tam bellum mihi paſſerem abſtuliſtis.
O factum male, ò miſelle paſſer,
Tua nunc opera meæ puellæ
Flendo turgiduli rubent ocelli.

De phaſello, quo in patriam reveſtus eſt. 4.

PHASELUS ille, quem videtis hoſpites,
Ait fuiſſe navium celerrimus,
Neque ullius natantis impetum trabis
Nequiſſe præterire, ſive palmulis
Opus foret volare, ſive linteo.
Et hoc negat minacis Adriatici
Negare litus, inſulaſve Cycladas,
Rhodumve nobilem, horridamve Thraciam,
Propontida, trucemve Ponticum ſinum:
Ubi iſte poſt phaſellus antea fuit
Comata ſilva. nam Cytorio in jugo
Loquente ſæpe ſibillum edidit coma.
A maſtri pontica, & Cytore buxifer,
Tibi hæc fuiſſe, & eſſe cognitiſſima
Ait phaſellus, ultima ex origine
Tuo ſtetiſſe dicit in cacumine:
Tuo imbuiſſe palmulas in æquore:
Et inde tot per impotentia freta
Herum tuliſſe, leva, ſive dextera
Vocaret aura, ſive utrumque Juppiter
Simul ſecundus incidiſſet in pedem:
Neque ulla vota litoralibus Deis
Sibi eſſe facta, quum veniret a mare
Noviſſimo hunc ad uſque limpidum lacum.
Sed hæc prius fuere. nunc recondita
Senet quiete, ſeque dedicat tibi
Gemelle Caſtor, & gemelle Caſtoris.

Ad Leſbiam. 5.

VIVAMUS, mea Leſbia, atque amemus,
Rumoreſque ſenum ſeveriorum
Omnes unius æſtimemus aſſis.

Soles occidere, & redire poſſunt.
Nobis, quum ſemel occidit brevis lux,
Nox eſt perpetua una dormienda.
Da mihi baſia mille, deinde centum,
Dein mille altera, dein ſecunda centum,
Dein uſque altera mille, deinde centum.
Dein quum millia multa fecerimus,
Conturbabimus illa, ne ſciamus:
Aut ne quis malus invidere poſſit,
Quum tantum ſciat eſſe baſiorum.

Ad Flavium. 6.

FLAVI delitias tuas Catullo,
Ni ſint illepidæ, atque inelegantes,
Velles dicere, nec tacere poſſes.
Verum neſcio quid febriculoſi
Scorti diligis: hoc pudet fateri.
Nam te non viduas jacere noctes
Nequicquam tacitum cubile clamat,
Sertis ac Syrio flagrans olivo,
Pulvinuſque peræque & hic, & illic
Attritus, tremulique quaſſa lecti
Argutatio, inambulatioque.
Nam ni ſtupra, valet nihil tacere,
(Cur? nunc tam latera exfututa pandant?)
Nec tu quid facias ineptiarum.
Quare quicquid habes boni, malique,
Dic nobis. volo te, ac tuos amores
Ad cælum lepido vocare verſu.

Ad Lesbiam. 7.

QUÆRIS quot mihi baſiationes
Tuæ, Lesbia, ſint ſatis, ſuperque?
Quam magnus numerus Lybiſſæ arenæ
Laſerpiciferis jacet Cyrenis
Oraculum Jovis inter æſtuoſi
Et Batti veteris ſacrum ſepulchrum:
Aut quam ſidera multa, quum tacet nox,
Furtivos hominum vident amores:
Tam te baſia multa baſiare
Veſano ſatis, & ſuper Catullo eſt,
Quæ nec pernumerare curioſi
Poſſint, nec mala faſcinare lingua.

Ad ſe ipſum. 8.

MISER Catulle deſinas ineptire,

Et quod vides periisse, perditum ducas.
Fulsere quondam candidi tibi soles,
Quum ventitabas, quo puella ducebat
Amata nobis, quantum amabitur nulla,
Ibi illa multa tam jocosa fiebant,
Quæ tu volebas, nec puella nolebat.
Fulsere vere candidi tibi soles.
Nunc jam illa non vult, tu quoque impotens nesi
Nec quæ fugit sectare, nec miser vive:
Sed obstinata mente perfer, obdura.
Vale puella, jam Catullus obdurat:
Nec te requiret, nec rogabit invitam.
At tu dolebis, quum rogaberis nulla.
Scelesta rere, quæ tibi manet vita.
Quis nunc te adibit? cui videberis bella?
Quem nunc amabis? cujus esse diceris?
Quem basiabis? cui labella mordebis?
At tu Catulle destinatus obdura.

Ad Verannium: 9.

VERANNI omnibus meis amicis
Antistans mihi millibus trecentis:
Venistine domum ad tuos penates,
Fratresque unanimos, tuamque matrem?
Venisti? ò mihi nuncii beati.
Visam te incolumen, audiamque Hiberum
Narrantem loca, facta, nationes,
Ut mos est tuus, applicansque collum,
Jucundum os, oculosque suaviabor.
O quantum est hominum beatiorum.
Quid me lætius est, beatiusve?

De Varri scorto. 10.

VARRUS me meus ad suos amores
Visum duxerat è foro otiosum:
Scortillum ut mihi tum repente visum est
Non sane inlepidum, nec invenustum.
Huc ut venimus, incidere nobis
Sermones varii: in quibus, quid esset
Jam Bithynia, quomodo se haberet,
Et quantum mihi profuisset ære.
Respondi, id quod erat: mihi neque ipsis
Nec prætoribus esse, nec cohorti,
Cur quisquam caput unctius referret:
Præsertim quibus esset irrumator
Prætor, non faceret pili cohortem.

At certe tamen, inquiit, quod illic
Natum dicitur esse, comparasti
Ad lecticam homines ego, ut puellæ
Unum ne facerem beatiorem:
Non, inquam, mihi tam fuit maligne,
Ut, provincia quod mala incidisset,
Non possem octo homines parare rectos.
At mi nullus erat nec hic, neque illic,
Fractum qui veteris pedem grabati
In collo sibi collocare posset.
Hic illa, ut decuit cinædiorem:
Quæso, inquit mihi, mi Catulle, paulum
Istos. commodo nam volo ad Serapin
Deferri. mane, inquii puellæ:
Istud, quod modo dixeram me habere,
Fugit me ratio. meus sodalis
Cinna est Cajus. is sibi paravit.
Verum utrum illius, an mei, quid ad me?
Utor tam bene, quam mihi pararim.
Sed tu insulsa male, & molesta vivis,
Per quam non licet esse negligentem.

Ad Furium & Aurelium. 11.

FURI, & Aureli comites Catulli:
Sive in extremos penetrabit Indos
Litus ut longe resonante Eoa
Tunditur unda:
Sive in Hircanos, Arabasque mollis,
Seu Sacas, sagittiferosque Parthos,
Sive qua septem geminis colorat
Æquora Nilus:
Sive trans altas gradietur Alpes,
Cæsaris visens monumenta magni
Gallicum Rhenum horribilesque, ultimosque Britannos:
Omnia hæc, quæcunque feret voluntas
Cælitum, tentare simul parati,
Pauca nunciate meæ puellæ
Non bona dicta:
Cum suis vivat, valeatque mœchis,
Quos simul complexa tenet trecentos,
Nullum amans vere, sed identidem omnium
Ilia rumpens.
Nec meum respectet, ut ante, amorem:
Qui illius culpa cecidit, velut prati
Ultimi flos, prætereunte postquam
Tactus aratro est.

Ad

Ad Asinium. 12.

MARRUCINE Asini, manu sinistra
Non belle uteris in joco, atque vino.
Tollis lintea negligentiorum.
Hoc salsum esse putas? fugit te inepte;
Quamvis sordida res, & invenusta est.
Non credis mihi? crede Pollioni
Fratri, qui tua furta vel talento
Mutari velit: est enim leporum
Disertus puer, ac facetiarum.
Quare aut hendecasyllabos trecentos
Expecta, aut mihi linteum remitte;
Quod me non movet æstimatione,
Verum est mnemosynum mei sodalis.
Nam sudaria Setaba ex Hiberis
Miserunt mihi muneri Fabullus,
Et Verannius, hoc amem necesse est,
Ut Veranniolum meum, & Fabullum.

Ad Fabullum. 13.

CÆNABIS bene, mi Fabulle, apud me
Paucis, si tibi dii favent, diebus:
Si tecum attuleris bonam, atque magnam
Cœnam, non sine candida puella,
Et vino, & sale, & omnibus cachinnis.
Hæc si, inquam, attuleris, venuste noster,
Cænabis bene. nam tui Catulli
Plenus sacculus est aranearum.
Sed contra accipies meros amores:
Seu quid suavius, elegantiusve est.
Nam unguentum dabo, quod meæ puellæ
Donarunt Veneres, Cupidinesque:
Quod tu quum olfacies, deos rogabis,
Totum ut te faciant, Fabulle, nasum.

Ad Calvum Licinium Oratorem. 14.

NI te plus oculis meis amarem,
Jucundissime calve, munere isto
Odissem te odio Vatiniano.
Nam quid feci ego, quidve sum locutus,
Cur me tot male perderes poetis?
Isti dii mala multa dent clienti,
Qui tantum tibi misit impiorum.
Quod si, ut suspicor, hoc novum, ac repertum
Munus dat tibi Sulla literator:
Non est mi male, sed bene, ac beate,
Quod

Quod non difpereunt tui labores.
Dii magni horribilem, & facrum libellum,
Quem tu fcilicet ad tuum Catullum
Mifti, continuo ut die periret
Saturnalibus optimo dierum.
Non non hoc tibi, falfe, fic abibit.
Nam fi luxerit, ad librariorum
Curram fcrinia. Cæfios, Aquinos.
Suffenum, omnia colligam venena,
Ac te his fuppliciis remunerabor.
Vos hinc interea valete, abite
Illuc, unde malum pedem tuliftis,
Sæcli incommoda, peffimi poetæ.

Ad Aurelium. 15.

COMMENDO tibi me, ac meos amores,
Aureli, veniam peto pudentem,
Ut fi quicquam animo tuo cupifti,
Quod caftum expeteres, & integellum:
Conferves puerum mihi pudice,
Non dico a populo; nihil veremur
Iftos, qui in platea modo huc, modo illuc
In re prætereunt fua occupati:
Verum a te metuo, tuoque pene
Infefto pueris bonis, malifque.
Quem tu, qua lubet, ut lubet, moveto
Quantum vis, ubi erit foris, paratum.
Hunc unum excipio, ut puto, pudenter,
Quod fi te mala mens, furorque vecors
In tantam impulerit, fcelefte culpam,
Ut noftrum infidiis caput laceffas:
Ah tum te miferum, malique fati,
Quem attractis pedibus, patente porta,
Percurrent raphanique, mugilefque.

Ad Aurelium & Furium. 16.

PRÆDICABO ego vos, & irrumabo
Aureli pathice, & cinæde Furi:
Qui me ex verficulis meis putatis,
Quod fint molliculi, parum pudicum.
Nam caftum effe decet pium poetam
Ipfum, verficulos nihil neceffe eft:
Qui tum denique habent falem, ac leporem,
Si funt molliculi, ac parum pudici,
Et quod pruriat incitare poffunt,
Non dico pueris, fed his pilofis,

Qui duros nequeunt movere lumbos :
Vos, quod milia multa basiorum
Legistis, male me marem putatis :
Siqua forte mearum ineptiarum
Lectores eritis, manusque vestras
Non horrebitis admovere nobis :
Prædicabo ego vos, & irrumabo.

Ad Coloniam. 17.

O Colonia, quæ cupis ponte ludere longo,
Et salire paratum habes : sed vereris inepta
Crura ponticuli adsulitantis, irredivivus
Ne supinus eat, cavaque in palude recumbat :
Sic tibi bonus ex tua pons libidine fiat.
In quo vel Salisubsuli sacra suscipiunto :
Munus hoc mihi maximi da, colonia, risus.
Quendam municipem meum de tuo volo ponte
Ire præcipitem in lutum per caputque, pedesque :
Verum totius ut lacus putidæque paludis
Lividissima, maximeque est profunda vorago.
Insulsissimus est homo, nec sapit pueri instar
Bimuli, tremula patris dormientis in ulna.
Cui quum sit viridissimo nupta flore puella,
Et puella tenellulo delicatior hœdo,
Asservanda nigerrimis diligentius uvis :
Ludere hanc sinit, ut lubet, nec pili facit uni,
Nec se sublevat ex sua parte : sed velut alnus
In fossa liguri jacet suppernata securi,
Tantundem omnia sentiens, quam si nulla sit usquā.
Talis iste meus stupor nil videt. nihil audit.
Ipse qui sit, utrum sit, an non sit, id quoque nescit.
Nunc eum volo de tuo ponte mittere pronum,
Si pote stolidum repente excitare veternum,
Et supinum animum in gravi derelinquere cœno.
Ferream ut soleam tenaci in voragine mula.

Ad Hortorum deum. 18

HUNC lucum tibi dedico, consecroque Priape,
Qua domus tua Lampsaci est, quaque silva Priape.
Nam te præcipue in suis urbibus colit ora
Hellespontia, cateris ostreosior oris.

Hortorum deus. 19.

Hunc ego juvenes locum, villulamque palustrem
Tectam vimine junceo, caricisque maniplis,
Quercus arida, rustica conformata securi

Nut

Nutrivi: magis, & magis, ut beata quotannis.
Hujus nam Domini colunt me, Deumque salutant,
Pauperis tugurii Pater, filiusque coloni
Alter assidua colens diligentia, ut herba
Dumosa, asperaque a meo sit remota sacello:
Alter parva ferens manu semper munera larga.
Florido mihi ponitur picta vere corolla
Primitus, & tenera virens spica mollis arista:
Lutea violae mihi, luteumque papaver,
Pallentesque cucurbitae, & suave olentia mala;
Uva pampinea rubens educata sub umbra.
Sanguine hanc etiam mihi (sed tacebitis) aram
Barbatus linit hirculus, cornipesque capella,
Pro queis omnia honoribus haec ne esse Priapo.
Praestare, & Domini hortulum, vineamque tueri,
Quare hinc o pueri malis abstinete rapinis.
Vicinus prope dives est, negligensque Priapus.
Inde sumite, semita haec deinde vos feret ipsa.

Hortorum deus. 20.

EGO haec, ego arte fabricata rustica,
Ego arida, o viator, ecce populus
Agellulum hunc, sinistra, tute quem vides,
Herique villulam, hortulumque pauperis
Tuor, malasque furis arceo manus.
Mihi corolla picta Vere ponitur:
Mihi rubens arista Sole fervido:
Mihi virente dulcis uva pampino:
Mihique glauca duro oliva frigore.
Meis capella delicata pascuis
In urbem adulta lacte portat ubera;
Meisque pinguis agnus ex ovilibus
Gravem domum remittit aere dexteram,
Tenerque, matre mugiente, vaccula
Deum profundit ante templa sanguinem.
Proin' viator hunc Deum vereberis,
Manumque sorsum habebis. hoc tibi expedit.
Parata namque crux, sine arte mentula.
Velim pol, inquis; at pol ecce, villicus
Venit; valente cui revulsa brachio
Fit ista mentula, apta clava dexterae.

Ad Aurelium. 21.

AURELI pater esuritionum,
Non harum modo, sed quot aut fuerunt,
Aut sunt, aut aliis erunt in annis:

Esse

Prædicare cupis meos amores,
Nec clam: nam simul exjocaris una,
Hærens ad latus, omnia experibis
Frustra. nam insidias mihi instruentem
Tangam te prius irrumatione.
Atqui si id faceres satur, tacerem.
Nunc ipsum id doleo, quod esurire
Ah me me puer, & sitire discet.
Quare desine, dum licet pudico:
Ne finem facias, sed irrumatus.

Ad Varrum. 22.

SUFFENUS iste, Varre, quem probe nosti,
Homo est venustus, & dicax, & urbanus,
Idemque longe plurimos facit versus.
Puto esse ego illi millia aut decem, aut plura
Perscripta: nec sic, ut fit, in palimpsesto
Relata. chartæ regiæ, novi libri,
Novi umbilici, lora rubra, membrana
Directa plumbo, & pumice omnia æquata.
Hæc quum legas, tum bellus ille, & urbanus
Suffenus unus caprimulgus, aut fossor
Rursus videtur: tantum abhorret, ac mutat?
Hoc quid putemus esse? qui modo scurra,
Aut si quid hac re tritius videbatur,
Idem inficeto est inficetior rure:
Simul poemata attigit. neque idem unquam
Æque est beatus, ac poema quum scribit.
Tam gaudet in se, tamque se ipse miratur.
Nimirum idem omnes fallimur, neq;est quisquam,
Quem non in aliqua re videre Suffenum
Possis. Suus cuique attributus est error
Sed non videmus, manticæ quod in tergo est.

Ad Furium 23.

FURI, cui neque servus est, neque arca,
Nec cimex, neque araneus, neque ignis:
Verum est & pater, & noverca, quorum
Dentes vel silicem comesse possunt:
Est pulchre tibi cum tuo parente,
Et cum conjuge lignea parentis.
Nec mirum, bene nam valetis omnes,
Pulchre concoquitis, nihil timetis,
Non incendia, non graves ruinas,
Non facta impia, non dolos veneni,
Non casus alio periculorum.

Atqui corpora ſicciora cornu,
Aut ſi quid magis aridum eſt, habetis,
Sole, & frigore, & eſuritione:
Quare non tibi ſit bene, ac beate?
A te ſudor abeſt, abeſt ſaliva,
Muccuſque, & mala pituita naſi.
Hanc ad munditiem adde mundiorem,
Quod culus tibi purior ſalillo eſt,
Nec toto decies cacas in anno,
Atque id durius eſt faba, & lupinis;
Quod tu ſi manibus teras, fricesque,
Non unquam digitum inquinare poſſes.
Hæc tu commoda tam beata, Furi,
Noli ſpernere, nec putare parvi.
Et ſeſtertia, quæ ſoles precari,
Centum, deſine; nam ſat es beatus.

Ad Juventium puerum. 24.

O qui floſculus es Juventiorum,
Non horum modo, ſed quot aut fuerunt,
Aut poſthac aliis erunt in annis:
Mallem divitias mihi dediſſes
Iſti, cui neque ſervus eſt, neque arca;
Quam ſic te ſineres ab illo amari
Qui? non eſt homo bellus, inquies? eſt;
Sed bello huic neque ſervus eſt, neque arca.
Hæc tu quam lubet abjice, elevaque;
Nec ſervum tamen ille habet, neque arcam.

Ad Thallum 25.

CINÆDE Thalle mollior cuniculi capillo
Vel anſeris medullula, vel imula oricilla,
Vel pene languido ſenis, ſituque araneoſo:
Idemque Thalle turbida rapacior procella,
Quum de via mulier aves oſtendit oſcitantes.
Remitte pallium mihi meum, quod involaſti,
Sudariumque Setabum, catagraphoſque Thynos
Inepte; quæ palam ſoles habere tanquam avita.
Quæ nunc tuis ab unguibus reglutina, & remitte,
Ne laneum latuſculum, natiſque mollicellas
Illuſa turpiter tibi flagella conſcribillent.
Et inſolenter æſtues, velut minuta magno
Deprenſa navis in mari veſaniente vento.

Ad Furium 26.

FURI, villula noſtra non ad Auſtri

Flatus opposita est, nec ad Favoni,
Nec sævi Boreæ, aut Apeliotæ:
Verum ad millia quindecim, & ducentos.
O ventum horribilem, atque pestilentem.

Ad puerum suum. 27

MINISTER vetuli puer falerni,
Inger mi calices amariores,
Ut lex Posthumiæ jubet magistræ
Ebriosa acina ebriosioris.
At vos quo lubet hinc abite lymphæ,
Vini pernicies, & ad severos
Migrate; hic merus est Thyonianus.

Ad Verannium, & Fabullum 28.

PISONIS comites, cohors inanis,
Aptis sarcinulis, & expeditis,
Veranni optime, tuque mi Fabulle:
Quid rerum geritis? satisne cum isto
Vappa, frigoraque, & famem tulistis?
Ecquidnam in tabulis patet lucelli
Expensum? ut mihi, qui meum secutus
Prætorem, refero datum lucello:
O Memmi bene me, ac diu supinum
Tota ista trabe lentus irrumasti:
Sed, quantum video, pari fuistis
Casu, nam nihilo minore verpa
Farti estis. pete nobiles amicos.
At vobis mala multa Dii Deæque
Dent, opprobria, Romuli, Remique.

In Cæsarem. 29.

QUIS hoc potest videre, quis potest pati,
Nisi impudicus, & vorax, & helluo:
Mamurram habere, quod comata Gallia
Habebat unctum, & ultima Britannia?
Cinæde Romule hæc videbis & feres?
Es impudicus, & vorax. & helluo.
Et ille nunc superbus, & superfluens
Perambulabit omnium cubilia,
Ut albulus columbus, aut Adoneus?
Cinæde Romule hæc videbis, & feres?
Es impudicus, & vorax, & helluo.
Eone nomine, imperator unice,
Fuisti in ultima Occidentis insula:
Ut ista vestra diffututa mentula

Du-

Ducenties comisset, aut trecenties?
Quid est? an hæc, sinistra liberalitas?
Parum expatravit? an parum helluatus est?
Paterna prima lancinata sunt bona:
Secunda præda Pontica: inde tertia
Hibera: quas & amnis aurifer Tagus
Hunc Galliæ timent, timent Britanniæ. *
Quid hunc, malum, fovetis? aut quid hic potest.
Nisi cuncta devorare patrimonia?
Eone nomine, imperator unice,
Socer, generque perdidistis omnia?

Ad Alphenum. 30.

ALPHENE immemor, atque unanimis falso sodalibus:
Jam te nil miseret, dure, tui dulcis amiculi
Jam me prodere jam non dubitas fallere, perfide.
Nec facta impia fallacum hominū cælicolis placent
Quæ tu negligis, ac me miserum deseris in malis;
Heu heu quid faciant, dic, homines, cuive habeant fidem?
Certe tute jubebas animam tradere, inique me
Inducens in amorem, quasi tuta omnia mi forent.
Idem nunc retrahis te, ac tua dicta omnia, factaque
Ventos irrita ferre, & nebulas aereas sinis
Si tu oblitus es, at dii meminerunt, meminit Fides.
Quæ te ut pœniteat postmodo facti, faciet, tui.

Ad Sirmionem peninsulam. 31.

PENINSULARUM Sirmio, insularumque
Ocelle, quascunque in liquentibus stagnis,
Marique vasto fert uterque Neptunus:
Quam te libenter, quamque lætus inviso,
Vix mi ipse credens Thyniam, atque Bithynos
Liquisse campos, & videre te in tuto.
O quid solutis est beatius curis?
Quum mens onus reponit, ac peregrino
Labore fessi venimus larem ad nostrum.
Desideratoque acquiescimus lecto.
Hoc est, quod unum est pro laboribus tantis.
Salve, o venusta Sirmio, atque hero gaude,
Gaudete, vosque ludiæ lacus undæ.
Ridete quicquid est domi cachinnorum.

Ad Ipsithillam. 32.

AMABO mea dulcis Hypsithilla,

Meæ

Meæ delitiæ, mei lepores,
Jube ad te veniam meridiatum.
Quod si jusseris, illud adjuvato,
Ne quis liminisobferet tabellam,
Neu tibi lubeat foras abire:
Sed domi maneas, paresque nobis
Novem continuas fututiones.
Verum si quid ages, statim jubeto:
Nam pransus jaceo, & satur supinus
Pertundo tunicamque, palliumque.

In Vibennium, & Furium cinædum. 33.

O FURUM optime balneariorum
Vibenni pater, & cinæde fili:
Nam dextra pater inquinatiore,
Culo filius est voratiore:
Cur non exilium, malasque in oras
Itis? quandoquidem patris rapinæ
Notæ sunt populo, & natis pilosas,
Fili, non potes asse venditare?

Saculare carmen ad Dianam. 34.

DIANÆ sumus in fide
Puellæ, & pueri integri:
Dianam pueri interi,
Puellæque canamus.
O Lattonia maximi
Magna progenies Jovis,
Quam mater prope Deliam
Deposivit olivam,
Montium domina ut fores,
Silvarumque virentium,
Saltuumque reconditorum,
Amniumque sonantum.
Tu Lucina dolentibus
Juno dicta puerperis:
Tu potens trivia, & notho es
Dicta lumine luna.
Tu cursu, dea, menstruo
Metiens iter annuum,
Rustica agricolæ bonis
Tecta frugibus exples.
Sis quocunque tibi placet
Sancta nomine, Romulique
Ancique, ut solita es, bona
Sospites ope gentem.

Ad

Ad Libellum. 35.

POETÆ tenero meo sodali
Velim Cæcilio, papyre, dicas:
Veronam veniat, Novi relinquens
Comi mœnia, Lariumque litus.
Nam quasdam volo cogitationes
Amici accipiat sui, meique.
Quare si sapiet, viam vorabit,
Quamvis candida millies puella
Euntem revocet, manusque collo
Ambas injiciens roget morari:
Quæ nunc, si mihi vera nunciantur,
Illum deperit impotente amore.
Nam quo tempore legit inchoatam
Dindymi dominam: ex eo misellæ
Ignes interiorem edunt medullam.
Ignosco tibi Sapphica, puella,
Musa doctior; est enim venuste
Magna Cæcilio inchoata mater.

In Annales Volusii. 36.

ANNALES Volusi cacata charta,
Votum solvite pro mea puella.
Nam sanctæ Veneri, Cupidinique
Vovit, si sibi restitutus essem,
Desissemque truces vibrare jambos:
Electissima pessimi poetæ
Scripta, tardipedi deo daturam
Infelicibus ustulanda lignis.
Et hæc pessima se puella vidit
Joco se lepide vovere divis.
Nunc o cæruleo creata ponto,
Quæ sanctum Idalium, Uriosque apertos,
Quæque Ancona, Cnidumque arundinosam
Colis, quæque Amathunta, quæque Golgos,
Quæque Durachium Adriæ tabernam:
Acceptum face, redditumque votum,
Si non illepidum, neque invenustum est.
At vos interea venite in ignem
Pleni ruris, & inficetiarum
Annales Volusi cacata charta.

Ad contubernales. 37.

SALAX taberna, vosque contubernales,
A pileatis nona fratribus pila,
Solis putatis esse mentulas vobis?

Solis licere, quicquid est puellarum
Confutuere, & putare cæteros hircos?
An, continenter quod sedetis insulsi
Centum, aut ducenti, non putatis ausurum
Me una ducentos irrumare sessores?
Atqui putate; nanque totius vobis
Frontem tabernæ scipionibus scribam.
Puella nam mea, quæ meo sinu fugit,
Amata tantum, quantum amabitur nulla,
Pro qua mihi sunt magna bella pugnata,
Consedit istic: hanc boni, beatique
Omnes amatis: & quidem quod indignum est,
Omnes pusilli, & semitarii mæchi.
Tu præter omnes une de capillatis
Cuniculosæ Celtiberiæ fili
Egnati, opaca quem bonum facit barba,
Et dens Hibera defricatus urina,

Ad Cornificium. 38.

MALE est Cornifici tuo Catullo,
Male est mehercule, & laboriose:
Magisque, & magis in dies, & horas
Irascor tibi, sic meos amores.
Quem tu, quod minimum; facillimumque est,
Qua solatus es adlocutione?
Paulum quid lubet adlocutionis,
Mœstius lacrimis Simonideis.

In Egnatium. 39.

EGNATIUS, quod candidos habet dentes,
Renidet usquequaque: seu ad rei ventum est
Subsellium, cum orator excitat fletum,
Renidet ille, seu pii ad rogum filii
Lugetur, orba cum flet unicum mater,
Renidet ille: quicquid est, ubicunque est,
Quodcunque agit, renidet. hunc habet morbum
Neque elegantem, ut arbitror, neque urbanum.
Quare monendus es mihi. bone Egnati,
Si urbanus esses, aut Sabinus, aut Tiburs,
Aut porcus Umber, aut obesus Hetruscus,
Aut Lanuvinus ater, atque dentatus,
Aut transpadanus, ut meos quoque attingam,
Aut quilibet, qui puriter lavit dentes:
Tamen renidere usquequaque te nollem;
Nam risu inepto res ineptior nulla est.
Nunc Celtiber in Celtiberia terra

Quod

Quod quiſque minxit, hoc ſolet ſibi mane
Dentem, atque ruſſam defricare gingivam.
Ut quo iſte veſter expolitior dens eſt,
Hoc te amplius bibiſſe prædicet lotii.

Ad Ravidum. 40.

QUÆNAM te mala mens, miſelle Ravide,
Agit præcipitem in meos jambos?
Quis Deus tibi non bene advocatus,
Vecordem parat excitare rixam?
Anne ut pervenias in ora vulgi?
Quid vis? qua lubet eſſe notus optas?
Eris: quandoquidem meos amores
Cum longa voluiſti amare pœna.

De Acme. 41.

AH me, an illa puella defututa
Tota, millia me decem popoſcit?
Iſta turpiculo puella naſo,
Decoctoris amica Formiani?
Propinqui, quibus eſt puella curæ,
Amicos, medicoſque convocate.
Non eſt ſana puella, nec rogate
Qualis ſit. ſolet hæc imaginoſum.

In quandam. 42.

ADESTE hendecaſyllabi, quot eſtis
Omnes undique, quotquot eſtis omnes.
Jocum me putat eſſe mœcha turpis,
Et negat mihi veſtra reddituram
Pugillaria: ſi pati poteſtis,
Perſequamur eam, & reflagitemus.
Quæ ſit, quæritis? illa, quam videtis
Turpe incedere mimice, ac moleſte,
Ridentem catuli ore Gallicani.
Circumſiſtite eam, & reflagitate:
Mœcha putida mœcha codicillos.
Redde putida redde codicillos.
Non aſſis facis? o lutum, lupanar,
Aut ſi perditius poteſt quid eſſe.
Sed non eſt tamen hoc ſatis putandum:
Quod ſi non aliud poteſt, ruborem
Ferreo canis exprimamus ore,
Conclamate iterum altiore voce:
Mœcha putida redde codicillos.
Redde putida mœcha codicillos.

Sed nil proficimus, nihil movetur.
Mutanda est ratio, modusque vobis,
Si quid proficere amplius potestis.
Pudica, & proba redde codicillos.

In Amicam Formiani. 43

SALVE nec nimio puella naso,
Nec bello pede, nec nigris ocellis,
Nec longis digitis, nec ore sicco,
Nec sane nimis elegante lingua,
Decoctoris amica Formiani.
Ten' provincia narrat esse bellam?
Tecum Lesbia nostra comparatur?
O sæclum insipiens, & infacetum.

Ad fundum. 44

O FUNDE noster, seu Sabine, seu Tiburs,
(Nam te esse Tiburtem autumant, quibus non est
Cordi Catullum lædere, at quibus cordi est,
Quovis Sabinum pignore esse contendunt)
Sed seu Sabine, sive verius Tiburs,
Fui libenter in tua suburbana
Villa, malamque pectore expui tussim:
Non immerenti quam mihi meus venter,
Dum sumptuosas appeto, dedit, cænas.
Nam Sextianus dum volo esse conviva,
Orationem in Attium petitorem
Plenam veneni, & pestilentiæ legit,
Hic me gravedo frigida, & frequens tussis
Quassavit, usquedum in tuum sinum fugi,
Et me procuravi ocimoque, & urtica.
Quare refectus maximas tibi grates
Ago, meum quod non est ulta peccatum.
Nec deprecor jam, si nefaria scripta
Sexti recepso; quin gravedinem, & tussim
Non mi, sed ipsi Sextio ferat frigus,
Qui tunc vocat me., cum malum legit librum.

De Acme & Septimio. 45

ACMEN Septimius suos amores
Tenens in gremio, Mea inquit Acme,
Ni te perdite amo, atque amare porro
Omnes sum assidue paratus annos,
Quantum qui pote plurimum perire:
Solus in Lybia, Indiaque tosta,
Cæsio veniam obvius leoni

Hoc ut dixit, Amor sinistra * ut ante,
Dexteram sternuit adprobationem.
At Acme leviter caput reflectens,
Et dulcis pueri ebrios ocellos
Illo purpureo ore suaviata,
Sic, inquit, mea vita Septimille,
Huic uno domino usque serviamus:
Ut multo mihi major, acriorque
Ignis mollibus ardet in medullis.
Hoc ut, dixit Amor sinistra, ut ante,
Dextram sternuit adprobationem.
Nunc ab auspicio bono profecti,
Mutuis animis amant, amantur.
Unam Septimius misellus Acmen
Mavult, quam Syrias, Britanniasque.
Uno in Septimio fidelis Acme
Facit delitias, libidinesque
Quis ullos homines beatiores
Vidit? quis Venerem auspicatiorem?

Ad seipsum de adventu veris. 45.

JAM ver egelidos refert tepores,
Jam cæli furor æquinoctialis
Jucundis Zephyri silescit auris.
Linquantur Phrygii, Catulle, campi,
Nicææque ager uber æstuosæ.
Ad claras Asiæ volemus urbes.
Jam mens prætrepidans avet vagari.
Jam læti studio pedes vigescunt.
O dulces comitum valete cœtus,
Longe quos simul a domo profectos,
Diversos variæ viæ reportant.

Ad Porcium, & Socrationem. 47

PORCI, & Socration, duæ sinistræ
Pisonis scabies, famesque * Memmi:
Vos Veranniolo meo, & Fabullo.
Verpus præposuit Priapus ille?
Vos convivia lauta sumptuose
De die facitis, mei sodales
Quærunt in triviis vocationes?

Ad Juventium. 48

MELLITOS oculos tuos, Juventi,
Si quis me sinat usque basiare,
Usque ad millia basiem trecenta,

Nec

Nec unquam ſaturum inde cor futurum eſt :
Non ſi denſior aridis ariſtis
Sit noſtræ ſeges oſculationis.

Ad M. T. Ciceronem. 49

DISERTISSIME Romuli nepotum,
Quot ſunt, quotque fuere, Marce Tulli,
Quotque poſt aliis erunt in annis :
Gratias tibi maximas Catullus
Agit peſſimus omnium poeta :
Tanto peſſimus omnium poeta,
Quanto tu optimus omnium patronus.

Ad Licinium. 50.

HESTERNO, Licini, die otioſi
Multum luſimus in meis tabellis,
Ut convenerat eſſe delicatos.
Scribens verſiculos uterque noſtrum,
Ludebat numero modo hoc, modo illoc,
Reddens mutua per jocum, atque vinum.
Atque illinc abii, tuo lepore
Incenſus, Licini, facetiiſque,
Ut nec me miſerum cibus juvaret,
Nec ſomnus tegeret quiete ocellos :
Sed toto indomitus furore lecto
Verſarer, cupiens videre lucem,
Ut tecum loquerer, ſimulque ut eſſem.
At defeſſa labore membra poſtquam
Semimortua lectulo jacebant,
Hoc, jucunde, tibi poema feci,
Ex quo perſpiceres meum dolorem.
Nunc audax, cave, ſis : preceſque noſtras
Oramus, cave deſpuas ocello,
Ne pœnas Nemeſis repoſcat a te.
Eſt vehemens dea, lædere hanc caveto.

Ad Leſbiam. 51

Ille mi par eſſe deo videtur,
Ille ſi fas eſt, ſuperare divos,
Qui ſedens adverſus identidem te
Spectat, & audit
Dulce ridentem, miſero quod omnes
Eripit ſenſus mihi : nam ſimul te
Leſbia adſpexi, nihil eſt ſuper mi
* *
Lingua ſed torpet : tenues ſub artus

Flamma dimanat, sonitu suopte
Tintinant aures: gemina teguntur
Lumina nocte.
*   *   *   *

Otium, Catulle, tibi molestum est.
Otio exultas, nimiumque gestis.
Otium & reges prius, & beatas
Perdidit urbes.

In Nonium, & Vatinium. 52

QUID est, Catulle, quid moraris emori?
Sella in curuli Struma Nonius sedet:
Per consulatum pejerat Vatinius.
Quid est, Catulle, quid moraris emori?

De quodam, & Calvo. 53

RISI nescio quem modo in corona,
Qui, cum mirifice Vatiniana
Meus crimina Calvus explicasset,
Admirans ait hæc, manusque tollens;
Dii magni, salicippium disertum.

In Cæsarem. 54

OTHONIS caput oppido pusillum
Subtile, & leve peditum Libonis:
Vetti, rustice, semilauta crura,
Si non omnia displicere vellem
Tibi, & Fuffecio seni recocto
Irascere iterum meis jambis
Immerentibus, unice imperator.

Ad Camerium. 55

ORAMUS, si forte non molestum est,
Demonstres ubi sint tuæ tenebræ.
Te campo quæsivimus minore
Te in circo, te in omnibus labellis.
Te in templo superi Jovis sacrato,
In Magni simul ambulatione:
Fœmellas omnes, amice, prendi.
Quas vultu vidi tamen sereno,
Has vel te sic ipse flagitabam:
Camerium mihi, pessimæ puellæ.
Quædam, inquit, nudum sinum reducens.
En hic in roseis latet papillis.
Sed te jam ferre Herculei labos est.
Tanto te in fastu negas, amice.
Dic nobis ubi sis futurus, ede hoc

Audacter: committe, crede luci.
Num te lacteolæ tenent puellæ?
Si linguam clauso tenes in ore,
Fructus projicies amoris omnes.
Verbosa gaudet Venus loquela.
Vel si vis, licet obseres palatum,
Dum vostri sim particeps amoris:
* * * *

Non custos si fingar ille Cretum,
Non si Pegaseo ferar volatu,
Non Ladas si ego, pennipesve Perseus,
Non Rhesi niveæ citæque bigæ:
Adde huc plumipedes, volatilesque,
Ventorumque simul require cursum,
Quos junctos, Cameri, mihi dicares:
Defessus tamen omnibus medullis,
Et multis languoribus peresus
Essem, te, mi amice, quæritando.

Ad M. Catonem Portium. 56

OREM ridiculam, Cato, & jocosam,
Dignamque auribus, & tuo cachinno.
Ride, quicquid amas, Cato, Catullum:
Res est ridicula, & nimis jocosa.
Deprendi modo pupulum puellæ
Trusantem, hunc ego, si placet Dionæ,
Protelo rigida mea cecidi.

In Mamurram & Cæsarem. 57

PULCHRE convenit improbis cinædis
Mamurræ, pathicoque, Cæsarique,
Nec mirum: maculæ pares utrisque,
Urbana altera, & illa Formiana,
Impressæ resident, nec eluentur.
Morbosi pariter, gemelli utrique.
Uno in lectulo, erudituli ambo:
Non hic, quam ille magis vorax adulter.
Rivales socii puellularum.
Pulchre convenit improbis cinædis.

Ad Cælium de Lesbia. 58

CÆLI, Lesbia nostra, Lesbia. illa,
Illa Lesbia, quam Catullus unam
Plus, quam se, atque suos amavit omnes.
Nunc in quadriviis, & angiportis,
Glubit magnanimos Remi nepotes.

De Rufa, & Rufulo. 59

BONONIENSIS Rufa Rufulum fallat?
Uxorne Menî, sæpe quam in sepulchretis
Vidistis ipso rapere de rogo cœnam,
Cum devolutum ex igne prosequens panem
Ab semiraso tunderetur ustore?
Num te leæna montibus Libystinis,
Aut scylla latrans infima inguinum parte,
Tam mente dura procreavit, ac tetra:
Ut supplicis vocem in novissimo casu
Contemptam haberes? o nimis fero corde.

JULIÆ ET MALLII

Epithalamium. 60

COLLIS o Heliconei
Cultor, Uraniæ genus,
Qui rapis teneram ad virum
Virginem o Hymenæe Hymen,
O Hymen Hymenæe.
Cinge tempora floribus
Suaveolentis amaraci.
Flammeum cape. lætus huc
Huc veni niveo gerens
Luteum pede soccum.
Excitusque hilari die,
Nuptialia concinens
Voce carmina tinnula,
Pelle humum pedibus. manu
Pineam quate tædam.
Nanque Julia Manlio,
Qualis Idalium colens
Venit ad Phrygium Venus
Judicem, bona cum bona
Nubit alite virgo,
Floridis velut enitens
Myrtus Asia ramulis,
Quos Hamadryades deæ
Ludicrum sibi roscido
Nutriunt humore.
Quare age huc aditum ferens
Perge linquere Thespiæ
Rupis Aonios specus,
Lympha quos super irrigat
Frigerans Aganippe.

Ac

Ac domum dominam voca
Conjugis cupidam novi,
Mentem amore revinciens,
Ut tenax hedera huc, & huc
Arborem implicat errans.
Vos item ſimul integræ
Virgines, quibus advenit
Par dies, agite, in modum
Dicite: o Hymenæe Hymen,
Hymen o Hymenæe:
Ut lubentius audiens,
Se citarier ad ſuum
Munus, huc aditum ferat
Dux bonæ Veneris, boni
Conjugator amoris.
Quis Deus magis ah magis
Eſt petendus amantibus?
Quem colent homines magis
Cælitum? o Hymenæe Hymen,
Hymen o Hymenæe.
Te ſuis tremulus parens
Invocat, tibi virgines
Zonula ſolvunt ſinus,
Te timens cupida novos
Captat aure maritos.
Tu fero juveni in manus
Floridam ipſe puellulam
Matris e gremio ſuæ
Dedis: o Hymeneæ Hymen,
Hymen o Hymenæe
Nil poteſt ſine te Venus
Fama quod bona comprobet,
Commodi capere: at poteſt,
Te volente; quis huic deo
Compararier auſit?
Nulla quit ſine te domus
Liberos dare, nec parens
Stirpe jungier; at poteſt,
Te volente. quis huic Deo
Compararier auſit?
Quæ tuis careat ſacris
Non queat dare præſides
Terra finibus. at queat,
Te volente. quis huic deo
Compararier auſit?
Clauſtra pandite januæ.

Virgo adest. viden, ut faces
Splendidas quatiunt comas?
Sed moraris, abit dies,
Prodeas nova nupta.
  Tardet ingenuus pudor,
Quæ tamen magis audiens
Flet, quod ire necesse sit.
Sed moraris, abit dies,
Prodeas nova nupta.
  Flere desine. non tibi
Auruncleja periculum est,
Ne qua fœmina pulchrior
Clarum ab Oceano diem
Viderit venientem.
  Talis in vario solet
Divitis domini hortulo
Stare flos Hiacynthinus.
Sed moraris, abit dies,
Prodeas nova nupta.
  Prodeas nova nupta sis:
(Jam videtur) ut audias
Nostra verba. (viden? faces
Aureas quatiunt comas.)
Prodeas nova nupta.
  Non tuus levis in mala
Deditus vir adultera
Probra, turpia persequens,
A tuis teneris volet
Secubare papillis:
  Lenta qui velut assitas
Vitis implicat arbores,
Implicabitur in tuum
Complexum. sed abit dies,
Prodeas nova nupta.

* *
* *
* *

O cubile, quot (o nimis
Candido pede Lecti)
  Quæ tuo veniunt hero,
Quanta gaudia, quæ vaga
Nocte, quæ media die
Gaudeat. sed abit dies,
Prodeas nova nupta.
  Tollite, o pueri, faces,
Flammeum videor venire.

Ite,

Ite concinite in modum,
Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe.
  Nec diu taceat procax
Fescennina locutio,
Neu nuces pueris neget.
Desertum domini audiens
Concubinus amorem.
  Da nuces pueris iners
Concubine satis diu
Lusisti nucibus lubet
Jam servire Thalasio.
Concubine nuces da.
  Sordebant tibi villice.
Concubine hodie atque heri.
Nunc tuum cinerarius
Tondet os, miser ah miser
Concubine, nuces da.
  Diceris male te a tuis
Unguentate glabris marite
Abstinere, sed abstine.
Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe.
  Scimus hæc tibi, quæ licent
Sola cognita: sed marito.
Ista non eadem licent.
Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe.
  Nupta tu quoque, quæ tuus
Vir petet, cave neges,
Ne petitum aliunde eat.
Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymen Hymenæe.
  En tibi domus ut potens,
Et beata viri tui,
Quæ tibi seni serviet:
Io Hymen Hymenææ io,
Io Hymen Hymenæe.
  Usque dum tremulum movens
Cana tempus anilitas,
Omnia omnibus annuit.
Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe.
  Transfer omine cum bono
Limen aureolos pedes,
Rasilemque subi forem.

Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe.
Aſpice imus ut accubans
Vir tuus Tyrio in toro,
Totus immineat tibi.
Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe.
Illi non minus, ac tibi
Pectore uritur intimo
Flamma, ſed penite magis.
Io Hymen Hymenæo io,
Io Hymen Hymenæe.
Mitte brachiolum teres,
Prætextate, puellulæ.
Jam cubile adeant Viri.
Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe.
Vos bonæ ſenibus viris
Cognitæ breve fœminæ,
Collocatæ puellulam.
Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe.
Jam licet venias, marite.
Uxor in thalamo eſt tibi
Ore floridulo nitens:
Alba parthenice velut,
Luteumve papaver.
At, marite (ita me juvent
Cælites) nihilominus
Pulcher es: neque te Venus
Negligit: ſed abit dies:
Perge, nec remorare.
Non diu remoratus es.
Jam venis: bona te Venus
Juverit: quoniam palam
Quod cupis, capis, & bonum
Non abſcondis amorem.
Ille pulveris ætherj
Siderumque micantum
Subducat numerum prius,
Qui veſtri numerare vult
Multa millia ludi.
Ludite, ut lubet, & brevi
Liberos date: non decet
Tam vetus ſine liberis
Nomen eſſe: ſed indidem

Semper ingenerati.
Torquatus volo parvulus
Matris e gremio ſuæ
Porrigens teneras manus,
Dulce rideat ad patrem
Semihiante labello:
Sit ſuo ſimilis patri
Manlio, & facile inſciis
Noſcitetur ab omnibus,
Et pudicitiam ſuæ
Matris indicet ore.
Talis illius a bona
Matre laus genus approbet,
Qualis unica ab optima
Matre Telemacho manet
Fama Penelopeo
Claudite oſtia virgines.
Luſimus ſatis: at boni
Conjuges bene vivite. &
Munere aſſiduo valentem
Exercete juventam.

CARMEN NUPTIALE. 61
JUVENES.

VESPER adeſt, juvenes conſurgite: veſper Olympo
Expectata diu vix tandem lumina tollit.
Surgere jam tempus, jam pingues linquere menſas.
Jam veniet virgo, jam dicetur Hymenæus.
Hymen, o Hymenæe Hymen ades, o Hymenæe.

PUELLÆ.

Cernitis, innuptæ juvenes? conſurgite contra.
Nimirum Oceano ſe oſtendit Noctifer imbre.
Sic certe. viden' ut perniciter exiluere?
Non temere exiluere. cavent quo jure parent ſe
Hymen, o Hymenæe Hymen ades, o Hymenæe

JUVENES.

Non facilis nobis, æquales, palma parata eſt.
Aſpicite, innuptæ ſecum ut meditata requirant.
Non fruſtra meditantur: habent memorabile quod ſit
Nos alio mentes, alio diviſimus aures.
Jure igitur vincemur. amat victoria curam.
Quare nunc animos ſaltem committite veſtros:

Dicere jam incipient, jam respondere decebit:
Hymen, o Hymenęe Hymen ades, o Hymenęe.

PUELLÆ.

Hespere, qui cęlo fertur crudelior ignis?
Qui natam possis complexu avellere matris,
Complexu matris retinentem avellere natam,
Et juveni ardenti castam donare puellam?
Quid faciant hostes capta crudelius urbe?
Hymen, o Hymenęe Hymen ades, o Hymenęe.

JUVENES.

Hespere, qui cęlo lucet jucundior ignis?
Qui desponsa tua firmes connubia flamma?
Quod pepigere viri, pepigerunt ante parentes,
Nec junxere prius, quam se tuus extulit ardor.
Quid datur a divis felici optatius hora?
Hymen, o Hymenęe Hymen ades, o Hymenęe.

PUELLÆ.

Hesperus e nobis, æquales, abstulit unam.
* * * *

JUVENES.

* * * * * *

Nanque tuo adventu vigilat custodia semper.
Nocte latent fures, quos idem sæpe revertens
Hespere mutato comprendis nomine eosdem.
At lubet innuptis ficto te carpere questu.
Quid tum si carpunt tacita quem mente requirunt?
Hymen, o Hymenęe Hymen ades, o Hymenęe.

PUELLÆ.

Ut flos in septis secretus nascitur hortis,
Ignotus pecori, nullo contusus aratro
Quem mulcent aurę, firmat sol, educat imber:
Multi illum pueri, multę optavere puellę,
Idem cum tenui captus defloruit ungui,
Nulli illum pueri, nullę optavere puellę:
Sic virgo dum intacta manet, tum cara suis. sed
Cum castum amisit polluto corpore florem,
Nec pueris jucunda manet, nec cara puellis.
Hymen, o Hymenęe Hymen ades, o Hymenęe.

JUVENES.

Ut vidua in nudo vitis quę nascitur arvo,
Nun-

Nunquam se extollit, nunquam mitem educat uvam,
Sed tenerum prono deflectens pondere corpus,
Jam jam contingit summum radice flagellum,
Hanc nulli agricolæ, nulli accoluere juvenci:
At si forte eadem est ulmo conjuncta marito,
Multi illam agricolæ, multi accoluere juvenci:
Sic virgo, dum intacta manet, dum inculta senescit,
Cum par connubium maturo tempore adepta est,
Cara viro magis, & minus est invisa parenti.
At tu ne pugna cum tali conjuge virgo.
Non æquum est pugnare, pater cui tradidit ipse,
Ipse pater cum matre, quibus parere necesse est.
Virginitas non tota tua est, ex parte parentum est.
Tertia pars matri data, pars data tertia patri,
Tertia sola tua est: noli pugnare duobus,
Qui genero sua jura simul cum dote dederunt.
Hymen, o Hymenæe Hymen ades, o Hymenæe.

DE BERECYNTHIA, & ATY. 62

SUPER alta vectus Atys celeri rate maria,
Phrygium nemus citato cupide pede tetigit,
Aditque opaca silvis redimita loca deæ:
Stimulatus ubi furenti rabie, vagus animi
Devolvit illa acuta sibi pondera silice.
Itaque ut relicta sensit sibi membra sine viro:
Et jam recente terræ sola sanguine maculans,
Niveis citata cœpit manibus leve tympanum.
Tympanum, tubam, Cybelle, tua, mater, initia:
Quatiensque terga tauri teneris cava digitis,
Canere hoc suis adorta est tremebunda comitibus:
Agite ita ad alta, Gallæ, Cybeles nemora simul,
Simul ite, Dindymenę dominę vaga pecora,
Aliena quę petentes, velut exules, loca
Sectam meam executę duce me, mihi comites
Rapidum salum tulistis, truculentaque pelagi,
Et corpus evirastis Veneris nimio odio.
Hilarate excitatis erroribus animum.
Mora tarda mente cedat simul ite: sequimini (deę,
Phrygiam ad domum: Cybelles Phrygia ad nemora
Ubi cymbalum sonat vox, ubi tympana reboant,
Tibicen ubi canit Phryx curvo grave calamo.
Ubi capita Męnades vi jaciunt hederigerę,
Ubi sacra sancta acutis ululatibus agitant,
Ubi suevit illa divę volitare vaga cohors.
Quo nos decet citatis celerare tripudiis,

Simul

Simul hæc comitibus Atys cecinit nova mulier,
Thiaſus repente linguis trepidantibus ululat,
Leve tympanum remugit, cava cymbala recrepant.
Viridem citus adit Idam properante pede chorus.
Furibunda ſimul anhelans vaga vadit animo egens
Comitata tympano Atys per opaca nemora dux,
Veluti juvenca vitans onus indomita jugi.
Rapidæ ducem ſequuntur Gallæ pede propero.
Itaque, ut domum Cybelles tetigere laſſulę,
Nimio e labore ſomnum capiunt ſine Cerere.
Piger his labante languore oculos ſopor operit.
Abit in quiete molli rabidus furor animi.
Sed ubi oris aurei ſol radiantibus oculis
Luſtravit æthera album, ſola dura, mare ferum:
Pepulitque noctis umbras vegetis ſonipedibus,
Ibi ſomnus excitum Atyn fugiens citus abiit.
Trepidantem eum recepit dea Paſithea ſinu.
Ita de quiete molli rabida ſine rabie
Simul ipſa pectore Atys ſua facta recoluit,
Liquidaque mente vidit ſine queis, ubique foret,
Animo æſtuante rurſum reditum ad vada tetulit.
Ibi maria vaſta viſens lacrimantibus oculis,
Patriam adlocuta voce eſt ita mœſta miſeriter:
Patria o mea creatrix, patria o mea genetrix,
Ego quam miſer relinquens, dominos ut herifugæ
Famuli ſolent, ad Idæ tetuli nemora pedem:
Ut apud (miſer) ferarum gelida ſtabula forem,
Et ut omnia earum adirem furibunda latibula;
Ubinam, aut quibus locis te poſitam, patria, rear?
Cupit ipſa pupula ad te ſibi dirigere aciem,
Rabie fera carens dum breve tempus animus eſt.
Egone a mea remota hæc ferar in nemora domo?
Patria, bonis, amicis, genitoribus abero?
Abero foro, palæſtra, ſtadio, & gymnaſiis?
Miſer ah miſer querendũ eſt etiam atq; etiam anime.
Quod enim genus figurę eſt, ego non quod habuerim?
Ego puber, ego adoleſcens, ego ephæbus, ego puer,
Ego gymnaſii fui flos, ego eram decus olei.
Mihi januæ frequentes, mihi limina tepida,
Mihi floridis corollis redimita domus erat,
Linquendum ubi eſſet orto mihi ſole cubiculum.
Egone deum miniſtra, & Cybeles famula ferar?
Ego Mænas, ego mei pars, ego vir ſterilis ero?
Ego viridis algida Idæ nive amicta loca colam?
Ego vitam agam ſub altis Phrygiæ columinibus:
Ubi cerva ſilvicultrix, ubi aper nemori vagus?

Jam

Jam jam dolet, quod egi, jam jamque pœnitet.
Roseis ut huic labellis palans sonitus abiit,
Ibi juncta juga resolvens Cybele leonibus,
Gemmas eorum ad aures nova nuncia ferens,
Lævumque pecoris hostem stimulans ita loquitur:
Agedum inquit, age ferox, i, face ut hinc furoribus,
Face ut hinc furoris ictu reditum in nemora ferat.
Mea liber ah nimis qui fugere imperia cupit.
Age, cæde terga cauda, tua verbera patere.
Face cuncta mugienti fremitu loca retonent.
Rutilam ferox torosa cervice quate jubam.
Ait hæc minax Cybelle, religatque juga manu.
Ferus ipse sese adhortans rapidum incitat animum:
Vadit, fremit, refringit virgulta pede vago.
At ubi ultima albicantis loca litoris adiit,
Tenerumque vidit Atyn prope marmora pelagi;
Facit impetum. ille demens fugit in nemora fera.
Ibi semper omne vitæ spatium famula fuit.
Dea, magna dea, Cybelle, Didymi, dea, domina,
Procul a mea tuus sit furor omnis, hera, domo.
Alios age incitatos, alios age rabidos.

ARGONAUTICA. 63

PELIACO quondam prognatæ vertice pinus
Dicuntur liquidas Neptuni nasse per undas,
Phasidos ad fluctus, & fines Æetæos:
Cum læti juvenes Argivæ robora pubis
Auratam optantes Colchis avertere pellem
Ausi sunt vada salsa cita decurrere puppi,
Cærula verrentes abiegnis æquora palmis:
Diva quibus retinens in summis urbibus arces
Ipsa levi fecit volitantem flamine currum,
Pinea conjungens inflexæ texta carinæ.
Illa rudem cursu prima imbuit Amphitriten.
Quæ simul ac rostro ventosum proscidit æquor,
Totaque remigio spumis incanuit unda,
Emersere feri candenti e gurgite vultus
Æquoreæ monstrum Nereides admirantes,
Illaque atque alia viderunt luce marinas
Mortales oculi nudato corpore Nymphas
Nutricum tenus extantes e gurgite cano.
Tum Thetidis Peleus incensus fertur amore,
Tum Thetis humanos non despexit hymenæos,
Tum Thetidi pater ipse jugandum Pelea sensit.
O nimis optato sæclorum tempore nati
Heroes salvete, deum genus, ò bona mater:

Vos

Vos ego ſæpe meo vos carmine compellabo,
Teque adeo eximiè tædis felicibus aucte
Theſſaliç columen Peleu, cui Iupiter ipſe,
Ipſe ſuos divum genitor conceſſit amores.
Tene Thetis tenuit pulcherrima Neptunine?
Tene ſuam Thetys conceſſit ducere neptem?
Oceanuſque mari totum qui amplectitur orbem?
Quç ſimul optatç finito tempore luces
Advenere, domum conventu tota frequentat
Theſſalia oppletur lçtanti regia cœtu
Dona ferunt: prç ſe declarant gaudia vultu.
Deſeritur Scyros: linquunt Phthiotica Tempe,
Grajugenaſque domos, ac mçnia Lariſſça.
Pharſalon coeunt, Pharſalia tecta frequentant.
Rura colit nemo, molleſcunt colla juvencis.
Non humilis curvis purgatur vinea raſtris.
Non glebam prono convellit vomere taurus.
Non falx attenuat frondatorum arboris umbram.
Squallida deſertis rubigo infertur aratris.
Ipſius at ſedes, quacunque opulenta receſſit
Regia, fulgenti ſplendent auro, atque argento.
Candet ebur ſoliis, collucent pocula menſç,
Tota domus gaudet regali ſplendida gaza.
Pulvinar vero divç geniale locatur
Sedibus in mediis, Indo quod dente politum
Tincta tegit roſeo conchili purpura fuco.
Hçc veſtis priſcis hominum variata figuris,
Heroum mira virtutes indicat arte.
Nanque fluentiſono proſpectans litore Diç
Theſea cedentem celeri cum claſſe tuetur
Indomitos in corde gerens Ariadna furores,
Necdum etiam, ſeſe quç viſit, viſere credit.
Utpote fallaci quç tum primum excita ſomno
Deſertam in ſola miſeram ſe cernit arena.
Immemor at juvenis fugiens pellit vada remis,
Irrita ventoſç linquens promiſſa procellç.
Quem procul ex alga mœſtis Minois ocellis
Saxea ut effigies bacchantis proſpicit Evç,
Proſpicit, & magnis curarum fluctuat undis,
Non flavo retinens ſubtilem vertice mitram,
Non contecta levi velatum pectus amictu;
Non tereti ſtrophio lactantes vincta papillas:
Omnia quç toto delapſa e corpore paſſim
Ipſius ante pedes fluctus ſalis alludebat.
Sed neque tum mitrç, neque tum fluitantis amictus
Illa vicem curans, toto te pectore, Theſeu,

Toto

Toto animo, tota prodebat perdita mente.
Ah miseram assiduis quam luctibus externavit
Spinosas Erycina serens in pectore curas.
Illa tempestate ferox, & tempore Theseus
Egressus curvis è litoribus Piræi
Attigit injusti regis Gortynia tecta.
Nam perhibent olim crudeli peste coactam,
Androgeoneæ pœnas exolvere cædis,
Electos juvenes simul & decus innuptarum
Cecropiam solitam esse dapem dare Minotauro.
Queis angusta malis cum mœnia vexarentur,
Ipse suum Theseus pro caris corpus Athenis
Projicere optavit potius, quam talia Cretam
Funera Cecropiæ ne funera portarentur
Atque ita nave levi nitens, ac lenibus auris,
Magnanimum ad Minoa venit, sedesque superbas.
Hunc simulac cupido conspexit lumine virgo
Regia, quam suaves expirans castus odores
Lectulus in molli complexu matris alebat:
Quales Eurotę progignunt flumina myrtus,
Aurave distinctos educit verna colores:
Non prius ex illo flagrantia declinavit
Lumina quam cuncto concepit pectore flammam
Funditus, atque imis exarsit tota medullis,
Heu misere exagitans immiti corde furores.
Sancte puer, curis hominum qui gaudia misces,
Quæque regis Golgos, quæque Idalium frondosum,
Qualibus incensam jactastis mente puellam
Fluctibus, in flavo sæpe hospite suspirantem?
Quantos illa tulit languenti corde timores?
Quantum sæpe magis fulgore expalluit auri?
Cum sævum cupiens contra contendere monstrum,
Aut mortem oppeteret Theseus, aut præmia laudis.
Non ingrata, tamen frustra, munuscula divis
Promittens, tacito suspendit vota labello
Nam velut in summo quatientem brachia Tauro
Quercum, aut conigeram sudanti cortice pinum,
Indomitus turbo contorquens flamine robur
Eruit: illa procul radicibus exturbata
Prona cadit, lateque & cominus obvia frangens:
Sic domito sævum prosternit corpore Theseus
Nequicquam vanis jactantem cornua ventis.
Inde pedem sospes multa cum laude reflexit,
Errabunda regens tenui vestigia filo,
Ne labyrintheis e flexibus egredientem
Tecti frustraretur inobservabilis error.

Sed

Sed quid ego a primo digressus carmine, plura
Commemorem; ut linquens genitoris filia vultum,
Ut consanguineæ complexum, ut denique matris,
Quæ misera ingrata vixit deperdita teia
Omnibus his Thesei dulcem præoptarit amorem?
Aut ut vecta ratis spumosa ad litora Diæ?
Aut ut eam tristi devictam lumina somno
Liquerit immemori discedens pectore conjunx?
Sæpe illam perhibent ardenti corde furentem
Clarisicas imo fudisse è pectore voces.
Aut tum præruptos tristem conscendere montes,
Unde aciem in pelagi vastos protenderet æstus:
Tum tremuli salis adversas procurrere in undas
Mollia nudatæ tollentem tegmina suræ:
Atque hæc extremis mœstam dixisse querelis,
Frigidulos udo singultus ore cientem:
Siccine me patriis abvectam, perfide, ab oris,
Perfide deserto liquisti in litore Theseu?
Siccine discedens neglecto numine divum
Immemor ah devota domum perjuria portas?
Nullane res potuit crudelis flectere mentis
Consilium? tibi nulla fuit clementia præsto,
Immite ut nostri vellet miserescere pectus?
At non hæc quondam nobis promissa dedisti
Voce. mihi non hoc miseræ sperare jubebas:
Sed connubia læta, sed optatos hymenæos.
Quæ cuncta aerii discerpunt irrita venti.
Tum jam nulla viro juranti fœmina credat,
Nulla viri speret sermones esse fideles:
Qui, dum aliquid cupiens animus prægestit apisci,
Nil metuunt jurare, nihil promittere parcunt.
Sed simulac cupidæ mentis satiata libido est,
Dicta nihil metuere, nihil perjuria curant.
Certe ego te in medio versantem turbine leti
Eripui, & potius germanum amittere crevi,
Quam tibi fallaci supremo in tempore deessem
Pro quo dilaceranda feris dabor, alitibusque
Præda, neque injecta tumulabor mortua terra.
Quænam te genuit sola sub rupe leæna?
Quod mare conceptũ spumantibus expuit undis?
Quæ Syrtis, quæ Scylla vorax, quæ vasta Charybdis,
Talia qui reddis pro dulci præmia vita?
Si tibi non cordi fuerant connubia nostra,
Sæva quod horrebas prisci præcepta parentis,
Attamen in vestras potuisti ducere sedes,
Quæ tibi jucundo famularer serva labore,

Candida permulcens liquidis veſtigia lymphis,
Purpureave tuum conſternens veſte cubile.
Sed quid ego ignaris nequicquam conqueror auris,
Externata malo, quæ nullis ſenſibus auctæ
Nec miſſas audire queunt, nec reddere voces?
Ille autem prope jam mediis verſatur in undis,
Nec quiſquam apparet vacua mortalis in alga.
Sic nimis inſultans extremo tempore ſæva
Fors etiam noſtris invidit queſtubus auris.
Juppiter omnipotens utinam ne tempore primo
Gnoſia Cecropiæ tetigiſſent litora puppes:
Indomito nec dira ferens ſtipendia tauro
Perfidus in Cretam religaſſet navita funem:
Nec malus hic celans dulci crudelia forma
Conſilia in noſtris requieſſet ſedibus hoſpes.
Nam quo me referam? quali ſpe perdita nitar?
Iſthmon, eoſne petam montes, ah gurgite lato
Diſcernens pontum truculentum ubi dividit æquor?
An patris auxilium ſperem, quemne ipſa reliqui
Reſperſum juvenem fraterna cæde ſecuta?
Conjugis an fido conſoler memet amore,
Quine fugit lentos incurvans gurgite remos?
Præterea nullo litus, ſola inſula, tecto.
Nec patet egreſſus pelagi cingentibus undis.
Nulla fugæ ratio, nulla ſpes, omnia muta,
Omnia ſunt deſerta, oſtentant omnia letum.
Non tamen ante mihi langueſcent lumina morte,
Nec prius à feſſo ſecedent corpore ſenſus:
Quam juſtam à divis expoſcam prodita multam,
Cœleſtumque fidem poſtrema comprecer hora.
Quare facta virum multantes vindice pœna
Eumenides, quibus anguineo redimita capillo
Frons expirantis præportat pectoris iras,
Huc huc adventate, meas audite querelas,
Quas ego, væ miſeræ, extremis proferre medullis,
Cogor inops, ardens, amenti cæca furore.
Quæ quoniam vere naſcuntur pectore ab imo,
Vos nolite pati noſtrum vaneſcere luctum:
Sed quali ſolam Theſeus me mente reliquit,
Tali mente, deæ, funeſtet ſeque ſuoſque.
Has poſtquam mœſto profudit pectore voces,
Supplicium ſævis expoſcens anxia factis:
Annuit invicto cæleſtum numine rector,
Quo tunc & tellus, atque horrida contremuerunt
Æquora, concuſſitque micantia ſidera mundus.
Ipſe autem cæca mentem caligine Theſeus

Consitus oblito demisit pectore cuncta ,
Quæ mandata prius constanti mente tenebat :
Dulcia nec mœsto sustollens signa parenti ,
Sospitem , & ereptum se ostendit visere portum .
Nanque ferunt , olim classi cum mœnia divæ
Linquentem gnatum ventis concrederet Ægeus ,
Talia complexum juveni mandata dedisse .
Gnate mihi longa jucundior unice vita ,
Gnate, ego quem in dubios cogor dimittere casus ,
Reddite in extremæ nuper mihi fine senectæ :
Quandoquidem fortuna mea, ac tua fervida virtus
Eripit invito mihi te , cui languida nondum
Lumina sunt gnati cara saturata figura :
Non ego te gaudens lætanti pectore mittam ,
Nec te ferre sinam Fortunæ signa secundæ .
Sed primum multas expromam mente querelas ,
Canitiem terra , atque infuso pulvere fœdans ,
Inde infecta vago suspendam lintea malo ,
Nostros ut luctus , nostræque incendia mentis ,
Carbasus obscura dicat ferrugine Hibera .
Quod tibi si sancti concesserit incola Itoni ,
Quæ nostrum genus , ac sedes defendere fretis
Annuit, ut tauri respergas sanguine dextram .
Tum vero facito , ut memori tibi condita corde
Hæc vigeant mandata , nec ulla obliteret ætas .
Ut simulac nostros invisent lumina colles ,
Funestam antennæ deponant undique vestem ,
Candidaque intorti sustollant vela rudentes :
Quamprimum cernens ut læta gaudia mente
Agnoscam , cum te reducem ætas prospera sistet .
Hæc mandata prius constanti mente tenentem
Thesea , ceu pulsæ ventorum flamine nubes
Aerium nivei montis liquere cacumen .
At pater , ut summa prospectum ex arce petebat ,
Anxia in assiduos absumens lumina fletus :
Cum primum inflati conspexit lintea veli ,
Præcipitem sese scopulorum è vertice jecit ,
Amissum credens immiti Thesea fato .
Sic funesta domus ingressus tecta paterna
Morte ferox Theseus , qualem Minoidi luctum
Obtulerat mente immemori , talem ipse recepit .
Quæ tamen adspectans cedentem mœsta carinam
Multiplices animo volvebat saucia curas .
At parte ex alia florens volitabat Jacchus ,
Cum thiaso Satyrorum, & Nysigenis Silenis ,
Te quærens , Ariadna , tuoque incensus amore :

Qui tum alacres passim lymphata mente furebant,
Evoe bacchantes, evoe capita inflectentes.
Horum pars tecta quatiebant cuspide thyrsos.
Pars è divulso raptabant membra juvenco,
Pars sese tortis serpentibus incingebant.
Pars obscura cavis celebrabant orgia cistis,
Orgia quæ frustra cupiunt audire profani.
Plangebant aliæ proceris tympana palmis,
Aut tereti tenues tinnitus ære ciebant.
Multis raucisonos efflabant cornua bombos,
Barbaraque horribili stridebat tibia cantu.
Talibus amplifice vestis decorata figuris
Pulvinar complexa suo velabat amictu.
Quæ postquam cupide spectando Thessala pubes
Expleta est, sanctis cœpit decedere divis.
Hic qualis flatu placidum mare matutino
Horrificans Zephyrus proclives incitat undas
Aurora exoriente vagi sub lumina solis:
Quæ tarde primum clementi flamine pulsæ
Procedunt, leni resonant plangore cachinni:
Post vento crescente, magis magis increbrescunt,
Purpureaque procul nantes a luce refulgent:
Sic tum vestibuli linquentes regia tecta
A se quisque vago passim pede discedebant.
Quorum post abitum, princeps è vertice Peli
Advenit Chiron portans silvestria dona
Nam quotcunque ferunt campi, quos Thessala magnis
Montibus ora creat, quos propter fluminis undas
Aura parit flores tepidi fœcunda Favoni,
Hos indistinctis plexos tulit ipse corollis,
Queis permulsa domus jucundo risit odore.
Confestim Peneos adest, viridantia Tempe,
Tempe, quæ silvæ cingunt superimpendentes,
Minyasin linquens Doris celebranda choreis,
Cianona ærisonamque, tulit radicitus altas
Fagos, ac recto proceras stipite laurus,
Non sine nutanti platano fletaque sorore.
Flammati Phaethontis, & aeria cupressu.
Hæc circum sedes late contexta locavit,
Vestibulum ut molli velatum fronde vireret.
Post hunc consequitur solerti corde Prometheus
Extenuata gerens veteris vestigia pœnæ:
Quam quondam silici restrictus membra catena
Persolvit, pendens è verticibus præruptis.
Inde pater divum sancta cum conjuge, natisque

Adve-

Advenit cælo, te solum Phœbe relinquens,
Unigenamque simul cultricem montibus hydri.
Pelea nam tecum pariter soror aspernata est,
Nec Thetidis tædas voluit celebrare jugales.
Qui postquam niveos flexerunt sedibus artus,
Large multiplici constructæ sunt dape mensæ.
Cum interea infirmo quatientes corpora motu
Veridicos Parcæ cœperunt edere cantus.
His corpus tremulum complectens undique vestis
Candida purpurea Tyrios intexerat ora.
At roseo nivee residebant vertice vittæ,
Æternumque manus carpebant rite laborem.
Læva colum molli lana retinebat amictum,
Dextera tum leviter deducens fila supinis
Formabat digitis: tum prono in pollice torquens
Libratum tereti versabat turbine fusum:
Atque ita decerpens æquabat semper opus dens;
Laneaque aridulis hærebant morsa labellis,
Quæ prius in levi fuerant extantia filo.
Ante pedes autem candentis mollia lanæ
Vellera virgati custodibant calathisci.
Hæ tum clarisona pellentes vellera voce
Talia divino fuderunt carmine fata,
Carmine, perfidiæ quod post nulla arguet ætas:
O Decus eximium, magnis virtutibus augens,
Emathiæ columen Peleu, clarissime nato:
Accipe, quod læta tibi pandunt luce sorores,
Veridicum oraclum: sed vos, quæ fata sequuntur,
Currite ducentes subtemina, currite fusi,
Adveniet tibi jam portans optata maritis
Hesperus: adveniet fausto cum sidere conjunx,
Quæ tibi flexanimo mentem perfundat amore,
Languidulosque paret tecum conjungere somnos,
Lævia substernens robusto brachia collo.
Currite ducentes subtemina, currite fusi.
Nascetur vobis expers terroris Achilles,
Hostibus haud tergo, sed forti pectore notus:
Qui persæpe vago victor certamine cursus
Flammea prævertet celeris vestigia cervæ.
Currite ducentes subtemina, currite fusi.
Non illi quisquam bello se conferet heros,
Cum Phrygii Teucro manabunt sanguine rivi;
Troicaque obsidens longinquo mœnia bello
Perjuri Pelopis vastabit tertius hæres.
Currite ducentes subtemina, currite fusi.
Illius egregias virtutes, claraque facta

Sæpe

Sæpe fatebuntur gnatorum in funere matres;
Cum cinere incanos solvent à vortice crines,
Putridaque infirmis variabunt pectora palmis.
Currite ducentes subtemina, currite fusi.
Nanque velut densas præsternens messor aristas
Sole sub ardenti flaventia demetit arva:
Trojugenum infesto prosternet corpora ferro.
Currite ducentes subtemina, currite fusi.
Testis erit magnis virtutibus unda Scamandri,
Quæ passim rapido diffunditur Hellesponto:
Cujus iter cæsis angustans corporum acervis
Alta tepefaciet permista flumina cæde.
Currite ducentes subtemina, currite fusi.
Denique testis erit morti quoque reddita præda;
Cum teres excelso coacervatum aggere bustum
Excipiet niveos percussæ virginis artus.
Currite ducentes subtemina, currite fusi.
Nam simulac fessis dederit fors copiam Achivis
Urbis Dardaniæ Neptunia solvere vincla:
Alta Polyxenia madefient cæde sepulchra.
Quæ velut ancipiti succumbens victima ferro
Projiciet truncum submisso poplite corpus.
Currite ducentes subtemina, currite fusi.
Quare agite optatos animi conjungite amores,
Accipiat conjux felici fœdere divam.
Dedatur cupido jam dudum nupta marito.
Currite ducentes subtemina, currite fusi.
Non illam nutrix orienti luce revisens
Hesterno collum poterit circumdare filo.
Currite ducentes subtemina, currite fusi.
Anxia nec mater discordis mœsta puellæ
Secubitu caros mittet sperare nepotes.
Currite ducentes subtemina, currite fusi.
Talia præfantes quondam felicia Pelei
Carmina divino cecinerunt omine Parcæ.
Præsentes nanque ante domos invisere castas
Sæpius, & sese mortali ostendere cœtu
Cælicolæ nondum spreta pietate solebant.
Sæpe pater divum templo in fulgente revisens,
Annua dum festis venissent sacra diebus,
Conspexit terra centum procurrere currus.
Sæpe vagus Liber Parnasi vertice summo
Thyadas effusis evantes crinibus egit:
Cum Delphi tota certatim ex urbe ruentes
Acciperent læti divum fumantibus aris.
Sæpe in letifero belli certamine Mavors,

Aut

Aut rapidi Tritonis Hera, aut Rhamnusia virgo
Armatas hominum est præsens hortata catervas.
Sed postquam tellus scelere est imbuta nefando,
Justitiamque omnes cupida de mente fugarunt:
Perfudere manus fraterno sanguine fratres:
Destitit extinctos natus lugere parentes:
Optavit genitor primævi funera nati,
Liber ut innuptæ potiretur flore novercæ:
Ignaro mater substernens se impia nato
Impia non verita est divos scelerare penates.
Omnia fanda, nefanda malo permista furore
Justificam nobis mentem avertere deorum
Quare nec tales dignantur visere cœtus,
Nec se contingi patiuntur lumine claro.

AD ORTALUM. 64

ETSI me assiduo confectum cura dolore
  Sevocat a doctis, Ortale, virginibus:
Nec potis est dulces Musarum expromere fœtus
  Mens animi, tantis fluctuat ipsa malis.
(Nanque mei nuper Lethæo gurgite fratris
  Pallidulum manans alluit unda pedem,
Troia Rhœteo quem subter litore tellus
  Ereptum nostris obterit ex oculis
  * * *
  Nunquam ego te vita frater amabilior
Aspiciam posthac? at certe semper amabo,
  Semper mœsta tua carmina morte legam:
Qualia sub densis ramorum concinit umbris
  Daulias absumpti fata gemens ityli)
Sed tamen in tantis mœroribus, Ortale, mitto
  Hæc excerpta tibi carmina Battiadæ:
Ne tua dicta vagis nequicquam credita ventis
  Effluxisse meo forte putes animo:
Ut missum sponsi furtivo munere malum
  Procurrit casto virginis e gremio,
Quod miseræ oblitæ molli sub veste locatum,
  Dum adventu matris prosilit, excutitur,
Atque illud prono præceps agitur decursu.
  Huic manat tristi conscius ore rubor.

De Coma Berenices. 65

OMNIA qui Magni dispexit lumina mundi.
  Qui stellarum ortus comperit, atque obitus:
Flam-

Flammeus ut rapidi solis nitor obscuretur ,
'Ut cedant certis sidera temporibus , .
Ut triviam furtim sub Latmia saxa relegans
Dulcis amor gyro devocet aerio :
Idem me ille Conon cælesti lumine vidit
E Bereniceo vertice cæsariem
Fulgentem clare : quam multis illa deorum
Levia protendens brachia pollicita est .
Qua res tempestate novo auctus Hymenæo
Vastatum fines iverat Assyrios ,
Dulcia nocturnæ portans vestigia rixæ ,
Quam de virgineis gesserat exuviis ,
Est ne novis nuptis odio Venus?an ne parentum
Frustrantur falsis gaudia lacrimulis ,
Ubertim thalami quas intra limina fundunt?
Non , ita me divi , vera gemunt , juverint .
Id mea me multis docuit regina querelis ,
Invisente novo prælia torva viro .
At tu non orbum luxti deserta cubile ,
Sed fratris cari flebile dissidium :
Cum penitus mœstas exedit cura medullas .
Ut tibi tunc toto pectore sollicite
Sensibus ereptis mens excidit ? atqui ego certe
Cognoram a parva virgine magnanimam , (es
An ne bonum oblita es facinus, quod regium adepta
Conjugium ? quod non fortior aut sit alis?
Sed tum mœsta virum mittens,quę verba locuta es?
Juppiter , ut tersti lumina sæpe manu .
Quis te mutavit tantus deus? an quod amanteis
Non longe a caro corpore abesse volunt ?
At quæ ibi,proh,cunctis pro dulci conjuge divis
Non sine taurino sanguine pollicita es ,
Si reditum retulisset is , aut in tempore longo
Captam Asiam Ægypti finibus adjiceret ?
Queis ego pro factis cælesti reddita cœtu
Pristina vota novo munere dissoluo .
In vita , o regina , tuo de vertice cessi ,
Invita adjuro teque , tuumque caput
Digna ferat , quod si quis inaniter adjurarit .
Sed qui se ferro postulet esse parem ?
Ille quoq;eversus mons est,quem maximum in oris
Progenies Phthiæ clara supervehitur .
Cum Medi peperere novum mare : cumq; juventus
Per medium classi barbara navit Athon .
Quid facient crines , cum ferro talia cedant ?
Juppiter , ut chalybon omne genus pereat .

Et qui principio sub terra quærere venas
 Institit, ac ferri frangere duritiem
Abruptæ paulo ante comæ mea fata sorores
 Lugebant, quam se Memnonis Æthiopis
Unigena impellens nutantibus aera pennis
 Obtulit Arsinoes Chloridos ales equus.
Isque per ætherias me tollens advolat umbras,
 Et Veneris casto collocat in gremio.
Ipsa suum Zephyritis eò famulum legarat,
 Gnata Canopiis incola litoribus
Ludit ubi, vario ne solum in lumine cœli
 Aut Ariadneis aurea temporibus
Fixa corona foret: sed nos quoque fulgeremus
 Devotæ flavi verticis exuviæ.
Vividulo a flatu cedentem ad templa deum me
 Sidus in antiquis diva novum posuit.
Virginis & sævi contingens nanque leonis
 Lumina, Callistæ juncta Lycaoniæ,
Vertor in occasum tardum dux ante Booten,
 Qui vix sero alto mergitur Oceano
Sed quanquam me nocte premunt vestigia divum,
 Luce autem canæ Tethyi restituor:
(Pace tua fari hæc liceat Rhamnusia virgo:
 Nanque ego non ullo vera timore tegam,
Non si me infestis discerpant sidera dictis,
 Condita quin veri pectoris evolvam)
Non his tam lætor rebus, quam me absore semper,
 Absore mea dominæ vertice discrucior, (peis
Quicum ego, cum virgo quondam fuit, omnibus ex-
 Unguentis, murrhæ millia multa bibi.
Nunc vos, optato quæ junxit lumine tæda
 Non post unanimis, corpora, conjugibus:
Tradite nudantes rejecta veste papillas,
 Qua jucunda mihi munera libet onyx:
Vester onyx, casto petitis quæ jura cubili.
 Sed quæ se impuro dedit adulterio,
Illius ah mala dona levis bibat irrita pulvis.
 Nanque ego ab indignis præmia nulla peto.
Sed magis, o nuptæ, semper concordia vestras
 Semper amor sedes incolat assiduus.
Tu vero, regina, tuens cum sidera divam
 Placabis festis luminibus Venerem:
Sanguinis expertem non siveris esse tuam me,
 Sed potius largis affice muneribus.
Sidera cur retinent? utinam coma regia fiam!
 Proximus Hydrochoi fulgeret Oarion.

Ad Januam. 66.

O dulci jucunda viro, jucunda parenti,
Salve: teque bona Juppiter auctet ope
Janua: quam Balbo dicunt ſerviſſe benigne
Olim, cum ſedes ipſe ſenex tenuit:
Quamque ferunt rurſus voto ſerviſſe maligno,
Poſtquam eſt porrecto facta marita ſene.
Dic agedum nobis, quare mutata feraris
In dominum veterem deſeruiſſe fidem.

J A N U A.

Non (ita Cæcilio placeam, cui tradita nunc ſum)
Culpa mea eſt, quanquam dicitur eſſe mea.
Nec peccatum a me quiſquam pote dicere quidquã.
Verum iſti populi nænia, Quinte, facit:
Quin quacunque aliquid reperitur non bene factũ,
Ad me omnes clamant: Janua culpa tua eſt,

V I A T O R E S.

Non iſtuc ſatis eſt uno te dicere verbo:
Sed facere, ut quivis ſentiat, & videat.

J A N U A.

Qui poſſum, nemo quærit, nec ſcire laborat.

V I A T O R E S.

Nos volumus nobis dicere ne dubita.

J A N U A.

Primum igitur, virgo quod fertur tradita nobis,
Falſum eſt. non qui illam vir prior attigerit.
Languidior tenera cui pendens ſicula beta
Nunquam ſe mediam ſuſtulit ad tunicam.
Sed pater ille ſui nati violaſſe cubile
Dicitur, & miſeram conſceleraſſe domum:
Sive quod impia mens cæco flagrabat amore:
Seu quod iners ſterili ſemine natus erat.
Et quærendum unde unde foret nervoſius illud,
Quod poſſet Zonam ſolvere virgineam.

V I A T O R E S.

Egregium narras mira pietate parentem,
Qui ipſe ſui nati imminxerit in gremium:

JANUA.

Atqui non solum hoc se dicit cognitum habere.
 Brixia Chinææ supposita speculæ.
Flavus quam molli percurrit flumine Mela:
 Brixia Veronæ mater amata meæ.
Sed de Posthumio, & Corneli narrat amore:
 Cum quibus illa malum fecit adulterium.
Dixerit hic aliquis, Qui tu isthæc, Janua, nosti,
 Cui nunquam domini limine abesse licet,
Nec populum auscultare: sed huic suffixa tigillo
 Tantum operire soles, aut aperire domum?
Sæpe illam audivi furtiva voce loquentem
 Solam consciolis hæc sua flagitia,
Nomine dicentem, quos diximus: ut pote quæ mi
 Speraret nec linguam esse, nec auriculam.
Præterea addebat quendam, quem dicere nolo
 Nomine, ne tollat rubra supercilia.
Longus homo est, magnas cui lites intulit olim
 Falsum mendaci ventre puerperium.

Ad Mallium. 67.

QUOD mihi fortuna, casuque oppressus acerbo,
 Conscriptum hoc lacrimis mittis epistolium:
Naufragum ut ejectum spumantibus æquoris undis
 Sublevem, & à mortis limine restituam:
Quem neque sancta Venus molli requiescere somno
 Desertum in lecto cœlibe perpetitur:
Nec veterum dulci scriptorum carmine Musæ
 Oblectant, cum mens anxia pervigilet:
Id gratum est mihi, me quoniam tibi dicis amicum:
 Muneraque, & Musarum hinc petis, & Veneris.
Sed, tibi ne mea sint ignota incommoda, Manli,
 Neu me odisse putes hospitis officium:
Accipe queis merser fortunæ fluctibus ipse,
 Ne amplius à misero dona beata petas.
Tempore quo primum vestis mihi tradita pura est,
 Jucundum cum ætas florida ver ageret:
Multa satis lusit non est dea nescia nostri,
 Quæ dulcem curis miscet amaritiem.
Sed totum hoc studium luctu fraterna mihi mors
 Abscidit: ò misero frater adempte mihi
Tu mea, tu moriens fregisti commoda frater.
 Tecum una tota est nostra sepulta domus.
Omnia tecum una perierunt gaudia nostra,
 Quæ tuus in vita dulcis alebat amor.

Cujus

Cujus ego interitu tota de mente fugavi
  Hæc studia, atque omnes delicias animi
Quare, quod scribis Veronæ turpe Catullo
  Esse, quod hic quisquis de meliore nota
Frigida deserto tepefecit membra cubili:
  Id, Manli, non est turpe magis miserum est.
Ignosces igitur, si, quæ mihi luctus ademit,
  Hæc tibi non tribuo munera, cum nequeo.
Nam quod scriptorum non magna est copia apud me
  Hoc fit, quod Romæ vivimus: illa domus,
Illa mihi sedes, illic mea carpitur ætas:
  Huc una ex multis capsula me sequitur.
Quod cum ita sit, nolim statuas me mente maligna
  Id facere, aut animo non satis ingenuo:
Quod tibi non utriusque petiti copia facta est:
  Ultro ego deferrem, copia si qua foret.
Non possum reticere, deæ, qua me Allius in re
  Juverit, aut quantis juverit officiis:
Ne fugiens sæclis obliviscentibus ætas
  Illius hoc cæca nocte tegat studium.
Sed dicam vobis: vos porro dicite multis
  Millibus: & facite hæc charta loquatur anus.
* * * *
  Notescatque magis mortuus, atque magis?
Ne tenuem texens sublimis aranea telam
  In deserto Allii nomine opus faciat.
Nam mihi quam dederit duplex Amathusia curam,
  Scitis, & in quo me torruerit genere:
Cum tantum arderem, quantum Trinacria rupes,
  Lymphaque in Oetæis Malia Thermopylis.
Mœsta neque assiduo tabescere lumina fletu
  Cessarent, tristique imbre madere genæ:
Qualis in aerii pellucens vertice montis
  Rivus, muscoso prosilit è lapide.
Qui cum de prona præceps est valle volutus,
  Per medium densi transit iter populi,
Dulce viatori lasso in sudore levamen,
  Cum gravis exustus æstus hiulcat agros.
Ac velut in nigro jactatis turbine nautis
  Lenius aspirans aura secunda venit,
Jam prece Pollucis, jam Castoris implorata:
  Tale fuit nobis Manlius auxilium.
Is laxum lato patefecit limite campum,
  Isque domum nobis, isque dedit dominam:
Ad quam communes exerceremus amores,
  Quo mea se molli candida diva pede

Intulit, & trito fulgentem in limine plantam
  Innixa, arguta constituit solea:
Conjugis ut quondam flagrans advenit amore,
  Protesilaeam Laodamia domum.
Inceptam frustra, nondum cum sanguine sacro
  Hostia cælestes pacificasset heros.
Nil mihi tam valde placeat, Rhamnusia virgo,
  Quod temere invitis suscipiatur heris.
Quam jejuna pium desideret ara cruorem,
  Docta est amisso Laodamia viro.
Conjugis ante coacta novi dimittere collum,
  Quam veniens una atque altera rursus hyems
Noctibus in longis avidum saturasset amorem,
  Posset ut abrupto vivere conjugio.
Quod scibant Parcæ non longo tempore abesse,
  Si miles muros isset ad Iliacos.
Nam tum Helenæ raptu primores Argivorum
  Cœperat ad sese Troja ciere viros:
Troja nefas, commune sepulchrum Europæ, Asiæq;
  Troja virum, & virtutum omnium acerba cinis.
Quæ (væ te) nostro letum miserabile fratri
  Attulit: hei misero frater adempte mihi.
Hei misero fratri jucundum lumen ademptum.
  Tecum una tota est nostra sepulta domus.
Omnia tecum una perierunt gaudia nostra,
  Quæ tuus in vita dulcis alebat amor.
Quem nunc tam longe non inter nota sepulchra,
  Nec prope cognatos compositum cineres,
Sed Troja obscœna, Troja infelice sepultum
  Detinet extremo terra aliena solo.
Ad quam tum properans fertur undique pubes
  Græca penetrales deseruisse focos:
Ne Paris abducta gavisus libera mœcha
  Otia pacato degeret in thalamo.
Quo tibi tum casu, pulcherrima Laodamia,
  Ereptum est vita dulcius, atque anima
Conjugium: tanto te absorbens vortice amoris
  Æstus in abruptum detulerat barathrum:
Quale ferunt Graji Pheneum prope Cylleneum
  Siccari è mulsa pingue palude solum.
Quod quondam cæsis montis fodisse medullis
  Audet falsiparens Amphitryoniades:
Tempore quo certa Stymphalia monstra sagitta
  Perculit, imperio deterioris heri:
Pluribus ut cœli tereretur janua divis,
  Hebe nec longa virginitate foret:

Sed

Sed tuus altus amor barathro fuit altior illo,
  Quod divum domitum ferre jugum docuit.
Nam neque tam carum confecto ætate parenti
  Una caput seri nata nepotis alit:
Qui cum divitiis vix tandem inventus avitis
  Nomen testatas intulit in tabulas,
Impia derisi gentilis gaudia tollens
  Suscitat ah cano vulturium capite.
Nec tantum niveo gavisa est ulla columbo
  Compar, quæ multo dicitur improbius
Oscula mordenti semper decerpere rostro,
  Quanquam præcipue multivola est mulier.
Sed tu olim magnos vicisti sola furores,
  Ut semel es flavo conciliata viro.
Aut nihil aut paulo cui tum concedere digna
  Lux mea se nostrum contulit in gremium.
Quam circumcursans hinc illinc sæpe Cupido
  Fulgebat crocina candidus in tunica.
Quæ tamen etsi uno non est contenta Catullo,
Rara verecundæ furta feremus heræ:
Ne nimium simus stultorum more molesti.
  (Sæpe etiam Juno maxima cælicolum
Conjugis in culpa flagravit quottidiana,
  Noscens omnivoli plurima furta Jovis:
Atqui nec divis homines componier æquum est;)
  Ingratum tremuli tolle parentis onus.
Nec tamen illa mihi dextra deducta paterna
  Fragrantem Assyrio venit odore domum:
Sed furtiva dedit mira munuscula nocte
  Ipsius ex ipso dempta viri gremio.
Quare illud satis est, si nobis is datur unus,
  Quem lapide illa dies candidiore notat.
Hoc tibi quod potui confectum carmine munus
  Pro multis, Alli, redditur officiis:
Ne vostrum scabra tangat rubigine nomen
  Hæc atque illa dies, atque alia, atque alia.
Huc addent divi quamplurima, quæ Themis olim
  Antiquis solita est munera ferre piis.
Sitis felices & tu simul, & tua vita,
  Et domus, ipse in qua lusimus, & domina.
Et qui principio nobis te tradidit à quo
  Sunt primo nobis omnia nata bona.
Et longe ante omnes mihi quæ me carior ipso est
  Lux mea; qua viva vivere dulce mihi est.

In Rufum. 68.

NOLI admirari, quare tibi fœmina nulla,
Rufe, velit tenerum ſuppoſuiſſe femur.
Non ſi; illam raræ labefactes munere veſtis,
Aut perluciduli deliciis lapidis.
Lædit te quædam mala fabula, qua tibi fertur
Valle ſub alarum trux habitare caper.
Hunc metuunt omnes: neq; mirum! nam mala valde eſt
Beſtia, nec quicum bella puella cubet.
Quare aut crudelem naſorum interfice peſtem:
Aut admirari deſine, cur fugiunt.

De inconſtantia fœminei amoris. 69.

NULLI ſe dicit mulier mea nubere malle,
Quam mihi: non ſi ſe Juppiter ipſe petat.
Dicit: ſed mulier cupido quod dicit amanti,
In vento, & rapida ſcribere oportet aqua.

Ad Virronem. 70.

SI cui, Virro, bono ſacer alarum obſtitit hircus
Aut ſi quem merito tarda podagra ſecat:
Æmulus iſte tuus, qui veſtrum exercet amorem,
Mirifice eſt à te nactus utrumque malum.
Nam quoties futuit, toties ulciſcitur ambos.
Illam affligit odore, ipſe perit podagra.

Ad Lesbiam. 71.

DICEBAS quondam, ſolum te noſſe Catullum,
Lesbia: nec, præ me, velle tenere Jovem.
Dilexi tum te, non tantum ut vulgus amicam,
Sed pater ut gnatos diligit, & generos.
Nunc te cognovi: quare etſi impenſius uror,
Multo mi tamen es vilior, & levior.
Qui potis eſt? inquis quod amantem injuria talis
Cogit amare magis, ſed bene velle minus.

In ingratum. 72.

DESINE de quoquam quicquam bene velle mereri,
Aut aliquem fieri poſſe putare tuum.
Omnia ſunt ingrata: nihil feciſſe benigne eſt:
Imo etiam tædet, ſtatque magiſque magis.
Væ mihi, quem nemo gravius, nec acerbius urget;
Quam modo qui me unum, atque unicum amicum habuit.

In

In Gellium. 73.

GELLIUS audierat,patruum objurgare solere,
Si quis delicias diceret, aut faceret,
Hoc ne ipse accideret,patrui perdepsuit ipsam
Uxorem, & patruum reddidit Harpocratem.
Quod voluit, fecit. nam, quanvis irrumet ipsum
Nunc patruum, verbum non faciet patruus.

In Lesbiam. 74.

NULLA potest mulier tantum se dicere amatam,
Vere, quantum a me, Lesbia, amata mea es.
Nulla fides ullo fuit unquam fœdere tanta,
Quanta in amore tuo ex parte reperta mea est.
Nunc est mens adducta tua,mea Lesbia,culpa,
Atque ita se officio perdidit ipsa pio;
Ut jam nec bene velle queam tibi, si optima fias,
Nec desistere amare, omnia si facias.

Ad se ipsum. 75.

SIQUA recordanti bene facta priora voluptas
Est homini, cum se cogitat esse pium;
Nec sanctam violasse fidem, nec fœdere in ullo
Divum ad fallendos numine abusum homines;
Multa parata manent in longa ætate Catulle
Ex hoc ingrato gaudia amore tibi. (possunt,
Nam quæcunque homines bene cuiquam aut dicere
Aut facere; hæc à te dictaque, factaque sunt.
Omnia quæ ingratæ perierunt credita menti.
Quare jam te cur amplius excrucies?
Quin te animos offirmas itaq; instructoque reducis
Et, diis invitis, desinis esse miser?
Difficile est, longum subito deponere amorem.
Difficile est; verum hoc qua lubet, efficias.
Una salus hæc est hoc est tibi pervincendum.
Hoc facies, sive id non pote, sive pote.
O di, si vestrum est misereri, aut si quibus unquam
Extrema jam ipsa in morte tulistis opem;
Me miserum aspicite; &, si vitam puriter egi,
Eripite hanc pestem, perniciemque mihi.
Quæ mihi subrepens imos, ut torpor, in artus,
Expulit ex omni pectore lætitias.
Non jam illud quæro, contra ut me diligat illa,
Aut, quod non potis est, esse pudica velit;
Ipse valere opto,& tetrum hunc deponere morbum.
O dii reddite mi hoc pro pietate mea.

Ad Rufum. 78.

RUFE mihi frustra, ac nequicquam cognite amice.
Frustra? imo magno cum pretio, atque malo:
Siccine subrepsisti mi, atque intestina perurens
Mi misero eripuisti? omnia nostra bona.
Eripuisti, heu heu nostræ crudele venenum
Vitæ, heu heu nostræ pestis amicitiæ?
Sed nunc id doleo, quod puræ pura puellæ
Suavia comminxit spurca saliva tua.
Verum id non impune feres: nam te omnia sæcla
Noscent, & qui sis, fama loquetur anus.

De Gallo. 77.

GALLUS habet fratres: quorum est lepidissima conjunx
Alterius; lepidus filius alterius.
Gallus homo est bellus: nam dulces jungit amores,
Cum puero ut bello bella puella cubet.
Gallus homo est stultus, nec se videt esse maritum,
Qui patruus patrui monstret adulterium.

De Lesbia. 78.

GELLIUS est pulcher: quid ni? quem Lesbia malit,
Quam te cum tota gente, Catulle, tua.
Sed tamen hic pulcher vendat cum gente Catullum,
Si tria notorum suavia reppererit.

Ad Gellium. 79.

QUID dicam, Gelli, quare rosea ista labella
Hiberna fiant candidiora nive?
Mane domo cum exis, & cum te octava quiete
E molli longo suscitat hora die.
Nescio quid certe est: an vere fama susurrat,
Grandia te medii tenta vorare viri?
Sic certe, clamant Victoris rupta miselli
Ilia, & emulso labra notata sero.

Ad Juventium. 80.

NEMONE in tanto potuit populo esse, Juventi,
Bellus homo, quem tu diligere inciperes,
Præterquam iste tuus moribunda à sede Pisauri
Hospes, inaurata pallidior statua,
Qui tibi nunc cordi est, quem tu præponere nobis
Audes? Ah nescis, quod facinus facias.

Ad

Ad Quintium. 81.

QUINTI, si tibi vis oculos debere Catullum,
 Aut aliud, si quid carius est oculis:
Eripere ei noli, multo quod carius illi
 Est oculis, seu quid carius est oculis.

De Mullo Lesbiæ marito. 82.

LESBIA mi præsente viro mala plurima dicit:
 Hoc illi fatuo maxima lætitia est.
Mule nihil sentis! si nostri oblita taceret,
 Sana esset; quod nunc gannit, & obloquitur,
Non solum meminit; sed, quæ multo acrior est res,
 Irata est: hoc est uritur & loquitur.

De Ario. 83.

CHOMMODA dicebat, siquando commoda vellet
 Dicere, & *hinsidias* Arrius insidias.
Et tum mirifice sperabat se esse locutum,
 Cum quantum poterat, dixerat *hinsidias*.
Credo sic mater, sic Liber avunculus ejus,
 Sic maternus avus dixerit, atque avia.
Hoc misso in Syriam, requierant omnibus aures,
 Audibant eadem hæc leniter, & leviter.
Nec sibi postilla metuebant talia verba,
 Cum subito affertur nuntius horribilis?
Jonios fluctus, postquam illuc Arrius isset,
 Jam non Jonios esse, sed *Hionios*.

De amore suo. 84.

ODI, & amo: quare id faciam, fortasse requiris.
 Nescio: sed fieri sentio, & excrucior.

De Quintia, & Lesbia. 85.

QUINTIA formosa est multis: mihi candida, longa,
 Recta est: hoc ego; sic singula confiteor.
Totum illud, *Formosa*, nego: nam nulla venustas,
 Nulla in tam magno est corpore mica salis.
Lesbia formosa est: quæ cum pulcherrima tota est,
 Tum omnibus una omnes surripuit Veneres.

De suo in Lesbia amore. 86.

NULLA potest mulier tantum se dicere amatam
 Vere, quantum à me Lesbia amata mea est.
Nulla fides ullo fuit unquam fœdere tanta,
 Quanta in amore tuo ex parte reperta mea est.

In Gellium. 87.

QUID facit is, Gelli, qui cum matre, atque sorore
Prurit, & abjectis pervigilat tunicis.
Quid facit is, patruum, qui non finit esse maritum?
Ecquid scis, quantum suscipiat sceleris?
Suscipit, ò Gelli, quantum non ultima Tethys:
Non genitor Nimpharum abluit Oceanus.
Nam nihil est quicquam sceleris, quod prodeat ultra
Non si demisso se ipse voret capite.

De Gellio. 88.

GELLIUS est tenuis, quidni? cui tam bona mater,
Tamque valens vivat, tamque venusta soror,
Tamque bonus patruus, tamque omnia plena puellis
Cognatis; quare is desinat esse macer?
Qui ut nihil attingat, nisi quod fas tangere non est,
Quantum vis quare sit macer, invenies.

In eundem. 89.

NASCATUR Magus ex Gelli, matrisque nefando
Conjugio, & discat Persicum haruspicium.
Nam Magus ex matre & gnato nascatur oportet,
Si vera est Persarum impia relligio,
Gnatus ut accepto veneretur carmine divos
Omentum in flamma pingue liquefaciens.

In Gellium. 90.

NON ideo, Gelli, sperabam te mihi fidum
In misero hoc nostro perdito amore fore:
Quod te cognossem bene, constantemque putarem
Haud posse à turpi mentem in bibere probro.
Sed neque quod matrem, nec germanam esse videbã
Hanc tibi, cujus me magnus edebat amor.
Et quanvis tecum multo conjungerer usu,
Non satis id causæ crediderам esse tibi.
Tu satis id duxti. tantum tibi gaudium in omni
Culpa est, in quacunque est aliquid sceleris.

De Lesbia. 91.

LESBIA mi dicit semper male, nec tacet unquam
De me: Lesbia me, dispeream, nisi amat.

Quo

Quo ſigno? quaſi non totidem mox deprecor illi
Aſſidue: verum diſpeream, niſi amo.

In Cæſarem. 92.

NIL nimium ſtudeo, Cæſar, tibi velle placere;
Nec ſcire utrum ſis albus, an ater homo.
Mentula mœchatur, mœchatur mentula; certe
Hoc eſt, quod dicunt; *Ipſa olera olla legit.*

De Smyrna Cinnæ Poeta. 93.

SMYRNA mei Cinnæ nonam poſt denique meſſem
Quam cœpta eſt, nonamque edita poſt hiemem,
Millia cum interea quingenta Hortenſius uno
*   *   *
Smyrna cavas Atracis penitus mittetur ad undas.
Smyrnam incana diu ſæcula pervoluent.
At Voluſi annales aquam porgentur ad ipſam,
Et laxas ſcombris ſæpe dabunt tunicas.
Parva mei mihi ſunt cordi monimenta laboris,
At populus tumido gaudeat Antimacho.

Ad Calvum de Quintilia 94.

SI quicquam mutis gratum acceptumve ſepulchris
Accidere à noſtro, Calve, dolore poteſt,
Quo deſiderio veteres renovamus amores,
Atque olim miſſas flemus amicitias;
Certe non tanto mors immatura dolori eſt
Quintiliæ, quantum gaudet amore tuo.

De Æmilio. 95.

NON (ita me dii ament) quicquam referre putavi,
Utrumne os an culum olfacerem Æmilio.
Nil immundius hoc, nihiloque immundius illud;
Verum etiam culus mundior, & melior.
Nam ſine dentibus eſt; hoc dentes ſeſquipedales,
Gingivas vero ploxemi habet veteris.
Præterea rictum, qualem defeſſus in æſtu
Mejentis mulæ cunnus habere ſolet.
Hic futuit multas, & ſe facit eſſe venuſtum.
Et non piſtrino traditur, atque aſino?
Quem ſiqua attingit, non illam poſſe putemus
Ægroti culum lingere carnificis?

Ad Vettium. 96.

IN te ſi in quemquam dici pote, putide Vetti,
Id quod verboſis dicitur, & fatuis;

Iſta eum lingua, ſi uſus veniat tibi, poſſis
Culos & crepidas lingere carbatinas.
Si nos omnino vis omnes perdere, Victi,
Dicas: omnino quod cupis efficies.

Ad Juventium. 97.

SUBRIPUI tibi, dum ludis, mellite Juventi.
Suaviolum dulcis dulcius ambroſiâ.
Verum id non impune tuli: nanque amplius horam
Suffixum in ſumma me memini eſſe cruce:
Dum tibi me purgo, nec poſſum fletibus ullis
Tantillum veſtræ demere ſævitiæ.
Nam ſimul id factum eſt, multis diluta labella
Guttis abſterſiſti omnibus articulis:
Ne quicquam noſtro contractum ex ore maneret,
Tanquam comminctæ ſpurca ſaliva lupæ.
Præterea infeſto miſerum me tradere amori
Non ceſſaſti, atque omni excruciare modo:
Ut mi ex ambroſio mutatum jam foret illud
Suaviolum triſti triſtius helleboro.
Quam quoniam pœnam miſero proponis amori,
Non unquam poſthac baſia ſurripiam.

De Cœlio, & Quintio. 98.

COELIUS Aufilenum, & Quintius Aufilenam
Flos Veronenſium depereunt juvenum,
Hic fratrem, ille ſororem: hoc eſt, quod dicitur, illud
Fraternum vere dulce ſodalitium.
Cui faveam potius? Cœli, tibi: nam tua nobis
Perſpecta exigitur unica amicitia:
Cum veſana meas torreret flamma medullas.
Sic felix Cœli, ſis in amore potens.

Inferiæ ad fratris tumulum. 99.

MULTAS per gentes, & multa per æquora vectus
Advenio has miſeras, frater, ad inferias:
Ut te poſtremo donarem munere mortis,
Et mutum nequicquam alloquerer cinerem.
Quandoquidem fortuna mihi tete abſtulit ipſum,
Heu miſer indigne frater adempte mihi.
Nunc tamen interea priſco quæ more parentum
Tradita ſunt triſtes munera ad inferias,
Accipe fraterno multum manantia fletu:
Atque in perpetuum, frater, ave, atque vale.

Ad Cornelium. 100.

SI quicquam tacito commissum est fido ab amico,
 Cujus sit penitus nota fides animi:
Meque esse invenies illorum jure sacratum,
 Corneli, & factum me esse puta Harpocratem.

Ad Silonem. 101.

AUT sodes mihi redde decem sestertia, Silo,
 Deinde esto quamvis sævus & indomitus.
Aut, si te nummi delectant, desine quæso
 Leno esse, atque idem sævus, & indomitus.

Ad quendam de Lesbia. 102.

CREDIS, me potuisse meæ maledicere vitæ,
 Ambobus mihi quæ carior est oculis?
Non potui, nec si possem; tam perdite amarem:
 Sed tu cum Tappone omnia monstra facis.

In Mentulam. 103.

MENTULA conatur Pinplæum scandere montem,
 Musæ furcillis præcipitem ejiciunt.

De puero, & præcone. 104.

CUM puero bello præconem qui videt esse
 Quid credat, nisi se vendere discupere?

Ad Lesbiam. 105.

SI quicquam cupidoque, optantique obtigit unquam
 Insperanti, hoc est gratum animo proprie.
Quare hoc est gratum, nobis quoque carius auro:
 Quod te restituis Lesbia mi cupido.
Restituis cupido, atque insperanti ipsa refers te
 Nobis: o lucem candidiore nota!
Quis me uno vivit felicior, aut magis est me
 Optandus vita, dicere quis poterit?

In Cominium. 106.

SI, Comini, populi arbitrio tua cana senectus
 Spurcata impuris moribus intereat:
Non equidem dubito, qui primum inimica bonorum
 Lingua exacta avido sit data vulturio:
Effossos oculos voret atro gutture corvus:
 Intestina canes, cætera membra lupi.

Ad

Ad Lesbiam. 107.

JUCUNDUM, me avita, mihi proponis amorem
Hunc nostrum inter nos, perpetuumque fore.
Dii magni, facite, ut vere promittere possit;
Atque id sincere dicat, & ex animo,
Ut liceat nobis tota perducere vita
Alternum hoc sanctæ fœdus amicitiæ.

Ad Aufilenam. 108.

AUFILENA, bonæ semper laudantur amicæ,
Accipiunt pretium, quæ facere instituunt.
Tu quod promisti mihi, quod mentita inimica es,
Quod nec das, & fers sæpe, facis facinus.
Aut facere ingenuæ est, ut non promisse pudicæ,
Aufilena, fuit. Sed data corripere
Fraudando, efficitur plusquam meretricis avaræ,
Quæ sese toto corpore prostituit.

Ad Aufilenam. 109.

AUFILENA, viro contentas vivere solo
Nuptarum laus e laudibus eximiis
Sed cuivis quamvis potius succumbere fas est,
Quam matrem fratres efficere ex patruo.

In Nasonem. 110.

MULTUS homo est, Naso, (nam tecum multus homo es) qui
Descendit? Naso, multus es & pathicus.

In Cinnam. 111.

CONSULE Pompejo primum duo, Cinna, solebant
Mœchi. illi ah facto consule nunc iterum
Manserunt duo: sed creverunt millia in unum
Singula. *Fœcundum semen adultrrio.*

In Formianum. 112.

FORMIANUS saltus non falso, Mentula, dives
Fertur; qui quot res in se habet egregias?
Aucupia omne genus, pisces, prata, arva, ferasque.
Nequicquam, fructus sumptibus exsuperas.
Quare concedo sit dives, dum omnia desint.
Saltum laudemus, dum tamen ipse egeas.

In eundem. 113.

MENTULA habet justa triginta jugera prati,

Qua-

Quadraginta arvi, cætera sunt maria.
Cur non divitiis Crœsum superare potis sit,
Uno qui in saltu tot moda possideat?
Prata, arva, ingentes silvas, saltusque, paludesque
Usque ad Hyperboreos, & mare ad Oceanum.
Omnia magna hæc sunt: tamen ipse est maximu' lustro,
Non homo, sed vere mentula magna, minax.

Ad Gallum. 114

SÆPE tibi studioso animo venanda requirens
Carmina uti possem mittere Battiadæ,
Queis te lenirem nobis, neu conarere
Telis infesto mi icere musca caput:
Hunc video mihi nunc frustra sumptum esse laborem,
Gelli, nec nostras hinc valuisse preces.
Contra nos tela ista tua evitamus amictu
At fixus nostris tu dabi' supplicium.

FINIS.

PER.

PERVIGILIUM VENERIS.
QUOD QUIDAM Catullo tribuunt.

CRas amet qui nunquam amavit, quique amavit, cras amet.
Ver novum, ver jam canorum, ver natus orbis est.
Vere concordant amores, vere nubent alites.
Et nemus comam resolvit de maritis imbribus
Cras amorem copulatrix inter umbras arborum
Implicat gazas virentes de flagello myrteo.
Cras Dione jura dicit, fulta sublimi trono.
Cras amet, qui nunquam amavit; quique amavit, cras amet
Tuno quivore desuper hoc spumeopont de glovo *
Cærulas inter catervas, inter & bipedes æquos
Fecit undantem Dione de maritis imbribus.
Cras amet, qui nunquam amavit; quique amavit, cras amet.
Ipsa gemmas purpurantem pingit annum floribus,
Ipsa surgentis papillas de Faboni paritu.
Urguet in totos pentes, ipsa roris lucidi
Noctis aura quem relinquit, spargit umentes aquas
Et me canat lacrime trementes detadum pondere.
Gutta præceps orbe parvo sustinet casus suos.
In pudorem florulentæ prodiderunt purpuræ:
Umor ille quem serenis astra rotant noctibus
Mane virgineas papilla solvit umenti peplo.
Ipiussit mane tuæ virgines nubant rosæ
Fusta prius de cruore, deque amoris oculis,
Deque gemmis, deque flammis, deque solis purpuris.
Cras ruborem qui latelat veste tectus ignea
Unica marito nodo non pudent solvere.
Cras amet qui nunquam amavit; quique amavit, cras amet.
Ipsa nimfas diva loco jussit ire mirteo
Et puer comis puellis. nec tamen credi potest
Esse amorem feriatum, si sagittas vexerit.

Ite

* Tunc liquore de supremo spumeo Ponti è globo

Ite nimfæ, posuit arma, feriatus est Amor;
Jussus est inermis ire, purus ire jussus est,
Neu quid arcu, neu sagitta, neu quid igne læderet.
Sed tamen ninfæ cavete, quod Cupido pulcer est,
Totus est in armis idem quando nudus est Amor.
Cras amet qui nunquam amavit; quique amavit, cras amet.
Compari Venus pudore mittit ad te virgines:
Una res est quam rogamus. cede virgo Delia
Ut nemus sit incruentum de ferinis stragibus.
Ipsa vellet ut venires, si diceret virginem:
Jam tribus choros videres feriatos noctibus,
Congreges inter catervas ire per saltus tuos,
Floreas inter coronas, mirteas inter casas.
Nec Ceres nec Bacchus absunt, nec poetarum deus,
Detinent & tota nox est pervigila cantibus.
Regnet in silvis Dione, tu recede Delia.
Cras amet, qui nunquam amavit, quique amavit, cras amet.
Jussit hyblæis tribunal stare Diva floribus,
Præses ipsa jura dicit, adsederunt Gratiæ.
Hibla totos funde flores, quicquid annus attulit,
Hibla florum rumpe rest equ ntethne camp.
Ruris hic erunt puellæ, vel puellæ montium.
Quæque silvas, quæque lucos, quæque montes incolunt.
Jussit omnis adsidere pueri mater alitis.
Jussit & nudo puellas nil Amori credere.
Cras amet, qui numquam amavit; quique amavit, cras amet.
Et rigentibus vegentes ducat umbras floribus.
Cras erit qui primus æther copulavit nuptias,
Ut pant totius crearet vernis annum nubibus,
In sinum maritus imber fluctus alma & conjugis.
Ut fetus immixtus omnis aleret magno corpore.
Ipsa venas atque mente permeante spiritu
Intus occultis gubernat procreatrix viribus,
Perque cælum, perque terras, perque pontum subditum.
Pervium sui tenorem seminali tramite
Imbuit, jussitque mundum nosse nascendi vias.
Cras amet, qui numquam amavit; quique amavit, cras amet.
Ipsa Trojanus nepotes in Latinos transtulit:
Ipsa Laurentem puellam conjugem nato dedit.
Moxque Marti de sacello dat pudicam virginem,

Ro-

Romulæis ipſa fecit cum Sabinis nuptias:
Unde Ramnes & Quirites, proque prole poſterum
Romoli matrem crearet & nepotem Cæſarem.
Cras amet, qui numquam amavit; quique amavit, cras amet.
Rura fecundat voluptas: rura Venerem ſentiunt:
Ipſe Amor puer Dionæ ruræ natus dicitur
Hunc ager cum parturi et, ipſa ſuſcepit ſinu,
Ipſa florum delicatis educavit oſculis.
Cras amet, qui numquam amavit: quique amavit, cras amet.
Ecce jam ſuper geneſtas explicant agni latus
Quiſque tutus quo tenetur conjugali fœdere.
Subter umbras cum maritis ecce balantum gregem:
Et canoras non tacere Diva juſſit alites.
Jam loquaces ore rauco ſtagna cigni perſtrepunt:
Adſonant Terei puellæ ſubter umbram populi
Ut putes motus amoris ore dici muſico:
Et neges queri ſororem de marito Barbaro
Illa cantat: nos tacemus: quando ver venit meum?
Quando faciam ut celidon ut taceret deſinam.
Perdidi Muſam tacendo, nec me Phœbus reſpicit.
Sic Amyclas cum tacerent perdidit ſilentium.
Cras amet, qui numquam amavit; quique amavit, cras amet.

FINIS.

VITA
TIBULLI
EX LIBRO III.

De poetis Latinis Pet. Criniti.

ALBIUS TIBULLUS Romæ, ut creditur, natus Hircio & Pansa Coss. qui annus etiam Nasonis Poetæ natalibus insignis fuit, nam uterque Consul cum ad liberandum Brutum apud Mutinam mitteretur, fugato Antonio, occisus est; parentes habuit ex equestri ordine, bello & pace latis illustres. Is autem Tibullus, quod ingenio facili, & egregia forma foret, nobiliores etiam civitatis sibi conciliavit, quorum è numero fuit Messala Corvinus qui mira diligentia, & assiduis officiis poetam Tibullum fovit. Itaque sui studiosum vocat eum Tibullus, & insigni carmine laudes ejusdem ac virtutem celebravit. Neque illud ignoratur, cum in ejusdem Messalæ comitatu in provinciam Phæacum pergeret in adversam eum valetudinem incidisse: ex quo tali carmine fidem suam atque fortunam voluit posteris commendare;

Hic jacet immiti consumptus morte Tibullus,
Messalam terra dum sequiturque mari.

Horatium quoque Flaccum & Macrum poetam, qui de herbis libros conscripsit, familiariter dilexit Eumque hortatur ut relictis castris, & militia, ad amores & Veneres redeat. Albius enim Tibullus in amoribus & delitiis (ut apparet) paulo proclivior fuit, ut qui Marathum, & Cherinthum pueros maximo affectu dilexerit, sicuti Deliam, Sulpitiam, Neæram, & Nemesim, de cujus forma & moribus, frequens in veterum libris mentio est, unde illud notum;

Jussit amatorem Nemesis lasciva Tibullum,
In tota juvit quem nihil esse domo.

Sed

Sed & L. Apulejus quo loco de amoribus differit apud Claudium maximum proconsulem, fictum Deliæ nomen à poeta Tibullo refert, cum Plaucia vocaretur. Quinetiam Flaccus libere illum hortatur amicitiæ nomine, ut forti animo & constanti, inmitis Glyceræ fastum & insolentiam præferat, tum aliorum exemplo discat, quanta sit in amore varietas. In scribendo autem carmine, Cassio Parmensi eundem præponit, quo loco suorum sermonum judicem facit, bonaque animi & corporis illi ascribit:

Albi nostrorum sermonum candide Judex
Non tu corpus eras sine pectore: dii tibi formam,
Dii tibi divitias dederant, artemque fruendi,
Quid voveat dulci nutricula majus alumno,
Quam sapere, & fari possit quæ sentiat, & cui
Gratia, fama, valetudo, contingat abunde,
Et mundus victus non deficiente crumena.

Is vero Tibullus in carmine ad Messalam, copiose ostendit, parum sibi licere in ocio versari, quod ipsa fortunæ iniquitas nimium illi obfuisset, & cum satis illi opes florerent, conditione temporum factum, ut ad paupertatem redigeretur.

Cui fuerant flavi ditantes ordine sulci,
Horrea fœcundis indeficientia mensis:
Cuique pecus denso pascebant agmine colles,
Et domino satis, & nimium furique lupoque,
Nunc desiderium superest.

Libros quatuor Elegiarum sive Amoris composuit, in quibus facile probatur quam elegans, & candidum sit ejus carmen, ut in ejusmodi caloribus describendis Latinos omnes videatur superasse, tum affectibus exprimendis, tum suavitate ingenii quod ipsum & Fab. Quintilianus ad Marcellum Victorium refert, cum poetam Tibullum & elegantem imprimis, ac tersum existimarit. Obiit autem cum adhuc junior esset; neque sine maximo mœrore Ovidii poetæ, quod ille testatus est longo carmine: in quo probatur quanta literarum jactura Tibullus occiderit, eoque molestior fuit ejus interitus, quo immaturior visus est. In ejus vero funere & parens, & so-

& soror pietatis officium præstiterunt, quod & Nemesis & Delia pari animo fecerunt, sicuti ab Ovidio refertur: vulgatumque illud est de elegantia, & carmine Tibulli;

Donec erunt ignes, arcusque Cupidinis arma
Discentur numeri culte Tibulle tui.

Vitam quoque *Tibulli* leges Dialogo 4. historiæ Poetarum, auctore Lilio Gyraldo.
Commentarii in suavissimum hunc Poetam feruntur M Antonii Mureti, Achillis Statii Lusitani. Venetiis uterque est editus.
Josephi Scaligeri, & Jani Dousæ junioris Notæ.

ALBII TIBULLI
Equitis Romani

LIBER I.

ELEGIA I.

Divitias alius fulvo ſibi congerat auro ,
Et teneat culti jugera multa ſoli .
Quem labor aſſiduus vicino terreat hoſte ;
Martia cui ſomnos claſſica pulſa fugent .
Me mea paupertas vitæ traducat inerti ,
Dum meus exiguo luceat igne focus ;
Nec ſpes deſtituat , ſed frugum ſemper acervos
Præbeat , & pleno pinguia muſta lacu .
Ipſe ſeram teneras maturo tempore vites
Ruſticus , & facili grandia poma manu .
Nec tamen interdum pudeat tenuiſſe bidentem ,
Aut ſtimulo tardos increpuiſſe boves .
Non agnamve ſinu pigeat fœtumve capellæ
Deſertum oblita matre referre domum .
Hic ego paſtoremque meum luſtrare quotannis ,
Et placidam ſoleo ſpargere lacte Palem .
Nam veneror , ſeu ſtipes habet deſertus in agris ,
Seu vetus in trivio florea ſerta lapis
Et quodcunque mihi pomum novus educat annus ,
Libatum agricolæ ponitur ante Deo
Flava Ceres , tibi ſit noſtro de rure corona
Spicea , quæ templi pendeat ante fores .
Pomoſiſque ruber cuſtos ponatur in hortis ,
Terreat ut ſæva falce Priapus aves .
Vos quoque felicis quondam, nunc pauperis horti
Cuſtodes , fertis munera veſtra , Lares
Tunc vitula innumeros luſtrabat cæſa juvencos .
Nunc agna exigui eſt hoſtia magna ſoli
Agna cadet vobis ; quam circum ruſtica pubes
Clamet ; io meſſes , & bona vina date .
Adſitis , Divi , nec vos e paupere menſa
Dona , nec è puris ſpernite fictilibus .

Ficti-

Fictilia antiquus primum sibi fecit agrestis
Pocula, de facili composuitque luto.
At vos exiguo pecori furesque, lupique
Parcite, de magno est præda petenda grege.
Non ego divitias patrum fructusque requiro,
Quos tulit antiquo condita messis avo.
Parva seges satis est, satis est, requiescere lecto
Si licet, & solo membra levare toro.
Quam juvat immites ventos audire cubantem,
Et dominam tenero continuisse sinu:
Aut, gelidas hibernus aquas cum fuderit Auster,
Securum somnos imbre juvante sequi!
Hoc mihi contingat, sit dives jure, furorem
Qui maris, & tristes ferre potest pluvias.
Jam modo non possum contentus vivere parvo,
Nec semper longæ deditus esse viæ:
Sed Canis æstivos ortus vitare sub umbra
Arboris, ad rivos prætereuntis aquæ.
O quantum est auri pereat, potiusque smaragdi,
Quam fleat ob nostras ulla puella vias.
Te bellare decet terra, Messala, marique,
Ut domus hostiles præferat exuvias.
Me retinent vinctum formosæ vincla puellæ.
Et sedeo duras janitor ante fores.
Non ego laudari cupio, mea Delia, tecum
Dummodo sim, quæso segnis, inersque vocer.
Ipse boves, mea sim tecum modo, Delia, possim
Jungere, & in solo pascere monte pecus.
Et, te dum teneris liceat retinere lacertis,
Mollis & inculta sit mihi somnus humo.
Quid Tyrio recubare toro sine amore secundo
Prodest, cum fletu nox vigilanda venit?
Nam neq; tum plumæ, nec stragula picta soporem,
Nec sonitus placidæ ducere possit aquæ.
Ferreus ille fuat, qui, tecum possit habere,
Maluerit prædas stultus, & arma sequi.
Ille licet Cilicum victas agat ante catervas,
Ponat & in capto Martia castra solo:
Totus & argento contextus, totus & auro
Insideas celeri conspiciendus equo.
Te spectem, suprema mihi cum venerit hora,
Te teneam moriens deficiente manu.
Flebis & arsuro positum me, Delia, lecto,
Tristibus & lacrimis oscula mista dabis.
Flebis; non tua sunt duro præcordia ferro
Vincta, nec in tenero stat tibi corde silex.

Illo non juvenis poterit de funere quisquam
Lumina, non virgo sicca referre domum.
Tu manes ne læde meos: sed parce solutis
Crinibus, & teneris, Delia, parce genis.
Interea, dum fata sinunt, jungamus amores.
Jam veniet tenebris mors adoperta caput.
Jam subrepet iners ætas, nec amare decebit,
Dicere nec cano blanditias capite.
Nunc levis est tractanda Venus: dum frangere postes
Non pudet, & rixas inseruisse juvat,
Hic ego dux milesque bonus, vos signa, tubæque
Ite procul cupidis vulnera ferte viris.
Ferte & opes; ego composito securus acervo
Despiciam Dites, despiciamque famem.

ELEGIA II.

ADDE merum, vinoq; graves compesce dolores,
Occupet ut fessi lumina victa sopor.
Neu quisquam multo perfusum tempora Baccho
Excitet, infelix dum requiescit amor.
Nam posita est nostræ custodia sæva puellæ,
Clauditur & dura janua firma sera.
Janua difficilis domini, te verberet imber,
Te Jovis imperio fulmina missa petant.
Janua jam pateas uni mihi victa querelis,
Neu furtim verso cardine aperta sones.
Et mala si qua tibi dixit dementia nostra,
Ignoscas capiti sint precor illa meo.
Te meminisse decet quæ plurima voce peregi
Supplice, cum posti florida serta darem.
Tu quoque ne timide custodes Delia falle.
Audendum est. Fortes adjuvat ipsa Venus.
Illa favet, seu quis juvenis nova limina tentat,
Seu referat fixo dente puella fores.
Illa docet furtim molli decedere lecto.
Illa pedem nullo ponere posse sono.
Illa viro coram nutus conferre loquaces,
Blandaque compositis abdere verba notis.
Nec docet hoc omnes: sed quos nec inertia tardat,
Nec vetat obscura surgere nocte timor.
Nec sinit occurrat quisquam, qui corpora ferro
Vulneret, aut rapta præmia veste petat.
Quisquis amore tenetur, eat tutusque sacerque
Qua libet: insidias non timuisse decet.
Non mihi pigra nocent hiberna frigora noctis,

Non

Non mihi, cum multa decidit imber aqua.
Non labor hic lædit, reseret modo Delia postes,
Et vocet ad digiti me taciturna sonum.
Parcite luminibus, seu vir, seu fœmina fias
Obvia, celari vult sua furta Venus.
Neu strepitu terrete pedum, neu quærite nomen,
Neu prope fulgenti lumina ferte face.
Si quis & imprudens adspexerit, occulat ille,
Perque deos omnes se meminisse neget.
Nam fuerit quicunque loquax, is sanguine natam,
Is Venerem e rapido sentiet esse mari.
Nec tamen huic credet conjux tuus, ut mihi verax
Pollicita est magico saga ministerio.
Hanc ego de cælo ducentem sidera vidi.
Fluminis hæc rapidi carmine vertit iter.
Hæc cantu finditque solum, manesque sepulchris
Elicit, & tepido devocat ossa rogo
Jam ciet infernas magico stridore catervas.
Jam jubet aspersas lacte referre pedem.
Cum libet, hæc tristi depellit nubila cælo:
Cum libet, æstivo convocat orbe nives.
Sola tenere malas Medeæ dicitur herbas.
Sola feros Hecates perdomuisse canes.
Hæc mihi composuit cantus, queis fallere posses.
Ter cane, ter dictis despue carminibus.
Ille nihil poterit de nobis credere cuiquam:
Non sibi, si in molli viderit ipse toro.
Tu tamen abstineas aliis: nam cætera cernet
Omnia; de me uno sentiet esse nihil.
Quid credam? nempe hæc eadem se dixit amores
Cantibus, aut herbis solvere posse meos.
Et me lustravit tædis, & nocte serena
Concidit ad magicos hostia pulla Deos.
Non ego, totus abesset amor, sed mutuus esset,
Orabam: nec te posse carere velim.

Videntur aliqua desiderari.

IN MESSALAM.

ELEGIA III.

IBITIS Ægeas sine me, Messala, per undas,
O utinam memores ipse, cohorsque mei.
Me tenet ignotis ægrum Phæacia terris.
Abstineas avidas mors modo nigra manus.
Abstineas, mors atra, precor: non hic mihi mater,

Quæ legat in mæstos ossa perusta sinus?
Non soror, Assyrios cineri quæ dedat odores,
Et fleat effusis ante sepulchra comis:
Delia non usquam, quæ me cum mitteret urbe,
Dicitur ante omnes consuluisse Deos.
Illa sacras pueri sortes ter sustulit; illi
Rettulit e triviis omnia certa puer.
Cuncta dabant reditus, tamen est deterrita nunquã,
Quin fleret, nostras respiceretque vias.
Ipse ego solator, cum jam mandata dedissem,
Quærebam tardas anxius usque moras.
Aut ego sum causatus aves, aut omina dira,
Saturni aut sacram me tenuisse diem.
O quoties ingressus iter mihi tristia dixi
Offensum in porta signa dedisse pedem!
Audeat invito ne quis discedere amore.
Aut sciat egressum se prohibente Deo.
Quid tua nunc Isis tibi, Delia: quid mihi prosunt
Illa tua toties æra repulsa manu?
Quidve, pie dum sacra colis, pureque lavari
Te memini, & puro secubuisse toro?
Nunc, Dea, nunc succurre mihi, nam posse mederi
Picta docet templis multa tabella tuis.
Et mea votivas persolvens Delia noctes
Ante sacras lino tecta fores sedeat:
Bisque die resoluta comas tibi dicere laudes
Insignis turba debeat in Pharia
At mihi contingat patrios celebrare penates,
Reddereque antiquo menstrua thura Lari.
Quam bene Saturno vivebant rege prius quam
Tellus in longas est patefacta vias.
Nondum cæruleas pinus contempserat undas,
Effusum ventis præbueratque sinum:
Nec vagus ignotis repetens compendia terris
Presserat externa navita merce ratem.
Illo non validus subiit juga tempore taurus.
Non domito frenos ore momordit equus:
Non domus ulla fores habuit, non fixus in agris,
Qui regeret certis finibus arva, lapis.
Ipsæ mella dabant quercus, ultroque ferebant
Obvia securis ubera lactis oves.
Non acies, non ira fuit, non bella, nec enses
Immiti sævus duxerat arte faber.
Nunc Jove sub domino cædes, & vulnera semper:
Nunc mare, nunc leti mille repente viæ.
Parce pater, timidum non me perjuria terrent,

Non dicta in sanctos impia verba Deos.
Quod si fatales jam nunc explevimus annos,
Fac lapis inscriptis stet super ossa notis:
Hic jacet immiti consumptus morte Tibullus,
Messalam terra dum sequiturque mari.
Sed me, quod facilis tenero sum semper amori,
Ipsa venus campos ducet in Elysios.
Hic choreæ, cantusque vigent, passimque vagantes
Dulce sonant tenui gutture carmen aves.
Fert casiam non culta seges, totosque per agros
Floret odoratis terra benigna rosis.
Ac juvenum series teneris immista puellis
Ludit, & assidue prælia miscet Amor.
Illic est cuicunque rapax mors venit amanti,
Et gerit insigni myrtea serta coma.
At scelerata jacet sedes in nocte profunda
Abdita, quam circum flumina nigra sonant.
Tisiphoneque impexa feros pro crinibus angues
Sævit, & huc illuc impia turba fugit.
Tum niger in porta Serpens: tum Cerberus ore
Stridet, & æratas excubat ante fores.
Illic Junonem tentare Ixionis ausi
Versantur celeri noxia membra rota.
Porrectusque novem Tityus per jugera terræ
Assiduas atro viscere pascit aves.
Tantalus est illic & circum stagna; sed acrem
Jam jam poturi deserit unda sitim.
Et Danai proles, Veneris quod numina læsit,
In cava lethæas dolia portat aquas.
Illic sit, quicunque meos violavit amores,
Optavit lentas & mihi militias.
At tu casta, precor, maneas, sanctique pudoris
Assideat custos sedula semper anus.
Hæc tibi fabellas referat, positaque lucerna
Deducat plena stamina longa colo.
Ac circa gravibus pensis affixa puella
Paulatim somno fessa remittat opus.
Tunc veniam subito, nec quisquam nunciet ante.
Sed videar cælo missus adesse tibi.
Tunc mihi, qualis eris, longos turbata capillos
Obvia nudato, Delia, curre pede.
Hoc precor: hunc illum nobis aurora nitentem
Luciferum roseis candida portet equis.

AD PRIAPUM.

ELEGIA IV.

SIC umbroſa tibi contingant tecta, Priape,
Ne capiti ſoles, ne noceantque nives:
Quæ tua formoſos cœpit ſolertia? certe
Non tibi barba nitet, non tibi culta coma eſt.
Nudus & hibernæ producis frigora brumæ,
Nudus & æſtivi tempora ſicca canis.
Sic ego, tum Bacchi reſpondet ruſtica proles,
Armatus curva ſic mihi falce Deus:
Tu puero quodcunque tuo tentare libebit,
Cedas. Obſequio plurima vincit amor.
Sed ne te capiant, primo ſi forte negabit,
Tædia: paulatim ſub juga colla dabit.
Longa dies homini docuit parere leones,
Longa dies molli ſaxa peredit aqua.
Annus in apricis maturat collibus uvas,
Annus agit certa lucida ſigna vice.
Nec jurare time; Veneris perjuria venti
Irrita per terras, & freta ſumma ferunt.
Gratia magna Jovi; vetuit pater ipſe valere,
Juraſſet cupide quicquid ineptus amor.
Perque ſuas impune ſinit Dictynna ſagittas,
Affirmes, crines perque Minerva ſuos.
Ah ſi tardus eris, errabis: tranſiet ætas.
Quam cito non ſegnes it remeatque dies:
Quam cito purpureos deperdit terra colores,
Quam cito formoſas populus ante comas.
Quam jacet infirmæ venere ubi fata ſenectæ,
Qui prior Elæo eſt carcere miſſus equus.
Vidi jam juvenem, premeret cum ſerior ætas,
Mœrentem ſtultos præteriiſſe dies.
Crudeles divi, ſerpens novus exuit annos.
Formæ non ullam fata dedere moram.
Solis æterna eſt Phœbo, Baccoque juventa:
Nam decet intonſus crinis utrunque deum.
Neu comes ire neges, quanvis via longa paretur,
Et canis arenti torreat arva ſiti.
Quamvis prætexens picta ferrugine cœlum
Venturam admittat imbrifer arcus aquam,
Vel ſi cæruleas puppi vollet ire per undas,
Ipſe levem remo per freta pelle ratem.

Nec

Nec te pœniteat duros subiisse labores,
  Aut operi insuetas atteruisse manus.
Nec, velit insidiis altas si claudere valles,
  Dum placeas, humeri retia ferre negent.
Si volet arma, levi tentabis ludere dextra.
  Sæpe dabis nudum, vincat ut ille, latus.
Tunc tibi mitis erit, rapias tum cara licebit
  Oscula; pugnabit, sed tamen apta dabit.
Rapta dabit primo; post offeret ipse volenti.
  Post etiam collo se implicuisse volet.
Heu male nunc artes misera hæc secula tractant.
  Jam tener assuevit munera velle puer.
Jam tua, qui Venerem docuisti vendere primus,
  Quisquis es, infelix urgeat ossa lapis.
Pieridas pueri, doctos & amate poetas.
  Aurea nec superent munera Pieridas.
Carmine purpurea est Nisi coma; carmina ni sint,
  Ex humero Pelopis non nituisset ebur.
Quem referent Musæ, vivet; dum robora tellus,
  Dum cælum stellas, dum vehet amnis aquas.
At qui non audit Musas, qui vendit Amorem,
  Idææ currus ille sequatur Opis:
Et ter centenas erroribus expleat urbes,
  Et secet ad Phrygios vilia membra modos.
Blanditis vult esse locum Venus ipsa querelis.
  Supplicibus miseris flentibus illa favet.
Hæc mihi, quæ canerem Titio, Deus edidit ore,
  Sed Titium conjux hæc meminisse vetat;
O fuge te teneræ puerorum credere turbæ.
  Nam causam justi semper amoris habent.
Hic placet, angustis quod equum compescit habenis.
  Hic placidam niveo pectore pellit aquam.
Hic, quia fortis adest audacia, cæpit, at illi
  Virgineus teneras stat pudor ante genas.
Pareat ille suæ: vos me celebrate magistrum,
  Quos male habet multa callidus arte puer.
Gloria cuique sua est; me, qui spernentur amantes,
  Consultent; cunctis janua nostra patet.
Tempus erit, cum me Veneris præcepta ferentem
  Deducat juvenum sedula turba senem.
Eheu quam Marathus lento me torquet amore.
  Deficiunt artes, deficiuntque doli.
Parce puer quæso, ne turbis fabula fiam;
  Cum mea ridebunt vana magisteria.

ELEGIA V.

Aſper eram,& bene diſcidium me ferre loquebar.
At mihi nunc longe gloria fortis abeſt.
Nanque agor,ut per plana citus ſola verbere turben
Quem celer aſſueta verſat ab arte puer.
Ure ferum,& torque: libeat ne dicere quicquam
Magnificum poſthac, horrida verba doma.
Parce tamen, per te furtivi fœdera lecti,
Per Venerem quæſo, compoſitumque caput.
Ille ego, cum triſti morbo defeſſa jaceres,
Te dicor votis eripuiſſe meis.
Ipſeque te circum luſtravi ſulfure puro,
Carmine cum magico procubuiſſet anus.
Ipſe procuravi, ne poſſent ſæva nocere
Somnia, ter ſancta de veneranda mola.
Ipſe ego velatus filo, tunicisque ſolutis,
Vota novem Triviæ nocte ſilente dedi.
Omnia perſolvi: fruitur nunc alter amore,
Et precibus felix utitur ille meis.
At mihi felicem vitam, ſi ſalva fuiſſes,
Fingebam demens, ſed renuente Deo.
Rura colam, frugumque aderit mea Delia cuſtos,
Area dum meſſes ſole calente teret.
Aut mihi ſervabit plenis in lintribus uvas,
Preſſaque veloci candida muſta pede.
Conſueſcet numerare pecus, conſueſcet amantis
Garrulus in dominæ ludere verna ſinu.
Illa Deo ſciet agricolæ pro vitibus uvam,
Pro ſegete ſpicas, pro grege ferre dapem.
Illa regat cunctos, illi ſint omnia curæ,
Et juvet in tota me nihil eſſe domo.
Huc veniet Meſſala meus, cui dulcia poma
Delia ſelectis detrahet arboribus.
Et tantum venerata virum, hunc ſedula curet.
Huic paret, atque epulas ipſa miniſtra gerat.
Hæc mihi fingebam: quæ nunc Caurusque Notusque
Jactat odoratos vota per Armenios.
Num Veneris magnæ violavi numina verbo?
Et mea nunc pœnas impia lingua luit?
Num feror inceſtus ſedes adiiſſe Deorum,
Sertaque de ſanctis deripuiſſe focis?
Non ego tellurem genibus perrepere ſupplex,
Et miſerum ſancto tundere poſſe caput:
Non ego, ſi merui, dubitem procumbere templis,

Et dare sacratis oscula liminibus.
At tu, qui lætus rides mala nostra, caveto
Mox tibi: non unus sæviet usque Deus.
Vidi ego, qui juvenum miseros lusisset amores,
Post Veneris vinclis subdere colla senem,
Et sibi blanditias tremula componere voce,
Et manibus canas fingere velle comas.
Stare nec ante fores puduit, caræve puellæ
Ancillam medio detinuisse foro.
Hunc puer, hunc juvenis turba circumstrepit arcta.
Despuit in molles & sibi quisque sinus.
At mihi parce, Venus: semper tibi dedita servit.
Mens mea, quid messes uris acerba tuas?

ELEGIA VI.

SÆPE ego tentavi curas depellere vino,
At dolor in lacrimas verterat omne merum.
Sæpe aliam tenui: sed jam cum gaudia adirem,
Admonuit dominæ, deseruitque Venus.
Tum me discedens devotum fœmina dixit.
Et, pudet heu, narrat scire nefanda mea.
Non facit hoc verbis; facie tenerisque lacertis
Devovet, & flavis nostra puella comis.
Talis ad Æmonium Nereis Pelea quondam
Vecta est frenato cærula pisce Thetis.
Hæc nocuere mihi, quod adest huic dives amator.
Venit in exitium callida lena meum.
Sanguineas edat illa dapes, atque ore cruento
Tristia cum multo pocula felle bibat.
Hanc volitent animæ circum sua fata querentes
Semper, & è tectis strix violenta canat.
Ipsa fame stimulante furens herbasque sepulchris
Quærat, & à sævis ossa relicta lupis.
Currat & inguinibus nudis, ululetque per urbes,
Post agat à triviis aspera turba canum.
Eveniet: dat signa Deus; sunt numina amanti.
Sævit & injusta lege relicta Venus.
At tu quam primum sagæ præcepta rapacis
Desere; nam donis vincitur omnis amor.
Pauper erit præsto tibi, præsto pauper adibit
Primus, & in tenero fixus erit latere.
Pauper in angusto fidus comes agmine turbæ
Subjicietque manus, efficietque viam.
Pauper ad occultos furtim deducit amicos.
Vinclaque de niveo detrahit ipse pede.

Heu canimus frustra, nec verbis victa patescit
Janua: sed plena est percutienda manu.
At tu qui potior nunc es, mea furta caveto,
Versatur celeri fors levis orbe rota.

ELEGIA VII.

SEMPER ut inducas, blandos offers mihi vultus,
Post tamen es misero tristis & asper, Amor.
Quid tibi sævitiæ mecum est? an gloria magna est,
Insidias homini composuisse Deum?
Jam mihi tenduntur casses; jam Delia furtim
Nescio quem tacita callida nocte fovet.
Illa quidem tam multa negat, sed credere durũ est.
Sic etiam de me pernegat usque viro.
Ipse miser docui, quo posset ludere pacto
Custodes: eheu nunc premor arte mea.
Fingere nunc didicit causas, cur sola cubaret:
Cardine tunc tacito vertere posse fores.
Tum succos, herbasque dedi, queis livor abiret,
Quem facit impresso mutua dente Venus:
At tu fallacis conjunx incaute puellæ,
Me quoque servato, peccet ut illa nihil.
Neu juvenes celebret multo sermone caveto,
Neve cubet laxo pectus aperta sinu:
Neu te decipiat nutu, digitoque liquorem
Ne trahat, & mensæ ducat in orbe notas.
Exibit quam sæpe, time: seu visere dicet
Sacra bonæ maribus non adeunda Deæ.
At mihi si credas, illam sequar unus ad aram;
Tunc mihi non oculis sit timuisse meis.
Sæpe velut gemmas ejus, signumque probarem,
Per causam memini me tetigisse manum.
Sæpe mero somnum peperi tibi: at ipse bibebam,
Sobria supposita pocula victor aqua.
Non ego te læsi prudens: ignosce fatenti.
Jussit amor. *Contra quis ferat arma Deos?*
Ille ego sum, nec me jam dicere vera pudebit,
Instabat tota cui tua nocte canis.
Non frustra quidam jam nunc in limine perstat:
Sedulus, ac crebro prospicit, ac refugit;
Et simulat transire domum; mox deinde recurrit
Solus, & ante ipsas excreat usque fores.
Nescio quid furtivus amor parat; utere quæso
Dum licet; in liquida nat tibi linter aqua.
Quid tenera tibi conjuge opus, tua si bona nescis

Ser-

Servare? frustra clavis inest foribus.
Te tenet, absentes alios suspirat amores,
Et simulat subito condoluisse caput.
At mihi servandam credas; non sæva recuso
Verbera, detrecto non ego vincula pedum.
Tunc procul absitis quisquis colit arte capillos,
Effluit effuso cui toga laxa sinu.
Quisquis & occurret, ne possit crimen habere,
Stet procul, aut alia stet procul ante via.
Sic fieri jubet et ipse Deus; sic magna sacerdos
Est mihi divino vaticinata sono.
Hæc ubi Bellonæ motu est agitata, nec acrem
Flammam, non & amans verbera torta timet.
Ipsa bipenne suo cœdit violenta lacertos,
Sanguineque effuso spargit inulta Deam.
Statque latus præfixa veru, stat saucia pectus;
Et canit eventus, quos dea magna monet.
Parcite, quam custodit Amor, violare puellam;
Ne pigeat magno post didicisse malo.
Attigerit, labentur opes; ut vulnere nostro
Sanguis, ut hic ventis diripiturque cinis.
Et tibi nescio quas dixit, mea Delia, pœnas.
Si tamen admittas, sit precor illa levis.
Non ego te propter parco tibi, sed tua mater
Me monet, atque iras aurea vincit anus.
Hæc mihi teadducit tenebris, multoque timore
Conjungit nostras clam taciturna manus.
Hæc foribusque manet noctu me affixa, proculque
Cognoscit strepitus me veniente pedum.
Vive diu, mi dulcis anus: proprios ego tecum,
Sit modo fas, annos contribuisse velim.
Te semper, natamque tuam te propter amabo.
Quidquid agit, sanguis est tamen illa tuus.
Sit modo casta doce, quanvis non vitta ligatos
Impediet crines, nec stola longa pedes.
Et mihi sint duræ leges, laudare nec ullam
Possim ego, quin oculos appetat illa meos.
Et si quid peccasse putor, ducterque capillis
Immerito, properas proripiarque vias.
Non ego te pulsare velim: sed venerit iste
Si furor, optarim non habuisse manus.
Ne sævo sis casta metu, sed mente fideli
Mutuus absenti te mihi servet amor.
At quæ fida fuit nulli, post victa senecta
Ducit inops tremula stamina torta manu,
Firmaque conductis adnectit licia telis.

Tractaque de niveo vellere ducta putat.
Hanc animo gaudente vident, juvenumque catervę
Commemorant merito tot mala ferre senem:
Hanc Venus ex alto flentem sublimis Olympo
Spectat, &, infidis quod sit acerba, monet.
Hæc aliis maledicta cadant: nos, Delia, amoris
Exemplum cana simus uterque coma.

ELEGIA VIII.

HUNC cecinere diem Parcæ fatalia nentes
Stamina, non ulli dissolvenda Deo,
Hunc fore, Aquitanas posset qui fundere gentes,
Quem tremeret forti milite victus Atur.
Evenere: novos pubes Romana triumphos
Vidit, & evinctos brachia capta duces.
At te victrices lauros Messala gerentem
Portabat nitidis currus eburnus equis.
Non sine me est tibi partus honos; Tarbella Pyrene
Testis, & Oceani litora Santonici.
Testis Arar, Rhodanusque celer, magnusq; Garumna
Carnuti & flavi cærula lympha Liger.
At te Cydne canam, tacitis qui leniter undis
Cæruleus placidis per vada serpis aquis.
Quantus & æthereo contingens vertice nubes
Frigidus intonsos Taurus arat Cilicas.
Quid referam, ut volitet crebras intacta per urbes,
Alba Palæstino sancta columba suo?
Utque maris vastum prospectet turribus æquor,
Prima ratem ventis credere docta Tyros?
Qualis &, arentes cum findit Sirius agros,
Fertilis æstiva Nilus abundet aqua?
Nile pater, qua nam possum te dicere causa,
Aut quibus in terris occuluisse caput?
Te propter nullo tellus tuas postulat imbres,
Arida nec pluvio supplicat herba Jovi.
Te canit, atque suum pubes miratur Osirim
Barbara, Memphiten plangere docta bovem.
Primus aratra manu solerti fecit Osiris,
Et teneram ferro sollicitavit humum.
Primus inexpertæ commisit semina terræ,
Pomaque non notis legit ab arboribus.
Hic docuit teneram palis adjungere vitem.
Hic viridem dura cædere falce comam.
Illi jucundos primum matura sapores
Expressa incultis uva dedit pedibus.

Ille liquor docuit voces inflectere cantu,
Movit & ad certos nescia membra modos.
Bacchus & agricolæ magno confecta labore
Pectora tristitiæ dissolvenda dedit.
Bacchus & afflictis requiem mortalibus affert,
Crura licet dura compede pulsa sonent.
Non tibi sunt tristes curæ, nec luctus Osiri:
Sed chorus, & cantus, & levis aptus Amor,
Sed varii flores, & frons redimita corymbis,
Fusa sed ad teneros lutea palla pedes,
Et Tyriæ vestes, & dulci tibia cantu,
Et levis occultis conscia cista sacris.
Huc ades, & centum ludos, Geniumque choreis
Concelebra, & multo tempora funde mero.
Illius & nitido stillent unguenta capillo,
Et capite & collo mollia serta gerat.
Sic venias hodierne: tibi dem thuris honores,
Liba & Mopsopio dulcia melle feram.
At tibi succrescat proles, quæ facta parentis
Augeat, & circa stet veneranda senem.
Nec taceant monumenta viæ, quæ Tuscula tellus,
Candidaque antiquo detinet Alba Lare.
Namque opibus congesta tuis hic glarea dura
Sternitur: hic apta jungitur arte silex.
Te canit agricola è magna cum venerit urbe
Serus, inoffensum retuleritque pedem.
At tu, natalis, multos celebrande per annos,
Candidior semper, candidiorque veni.

ELEGIA IX.

NON ego celari possim, quid nutus amantis,
Quidve ferant miti lenia verba sono,
Nec mihi sunt sortes, nec conscia fibra deorum,
Præcinit eventus nec mihi cantus avis.
Ipsa Venus magico religatum brachia nodo
Perdocuit multis non sine verberibus.
Desine dissimulare: *Deus crudelius urit,*
Quos videt invitos succubuisse sibi.
Quid tibi nunc molles prodest coluisse capillos?
Sæpeque mutatas disposuisse comas?
Quid fuco splendente genas ornasse? quid ungues
Artificis docta subsecuisse manu?
Frustra jam vestes, frustra mutantur amictus,
Ansaque compressos colligat acta pedes.
Ipsa placet, quamvis inculto venerit ore,

Nec

Nec nitidum tarda compse:it arte caput.
Num te carminibus, num te pallentibus herbis
Devovit tacito tempore noctis anus?
Cantus vicinis fruges traducit ab agris:
Cantus & iratæ detinet anguis iter:
Cantus & è curru Lunam deducere tentat,
Et faceret: si non æra repulsa sonent. (bas?
Quid queror heu misero carmen nocuisse? quid her.
Forma nihil magicis utitur auxiliis.
Sed corpus tetigisse nocet, sed longa dedisse
Oscula, sed femori conseruisse femur.
Nec tu difficilis puero tamen esse memento.
Persequitur pœnis tristia facta Venus.
Munera ne poscas: det munera canus amator:
Ut foveat molli frigida membra sinu.
Carior est auro juvenis, cui lævia fulgent
Ora, nec amplexus aspera barba terit.
Huic tu candentes humero suppone lacertos,
Et regum magnæ despiciantur opes.
At Venus inveniet puero succumbere furtim,
Dum tumet, & teneros conserit usque sinus:
Et dare anhelanti pugnantibus humida linguis
Oscula, & in collo figere dente notas.
Non lapis hanc, gemmæque juvent, quæ frigore sola
Dormiet: & nulli sit cupienda viro.
Heu sero revocatur Amor, seroque juventa,
Cum vetus infecit cana senecta caput.
Tum studium formæ est, coma tũ mutatur, ut annos
Dissimulet viridi cortice tincta nucis.
Tollere tum cura est albos à stirpe capillos,
Et faciem dempta pelle referre novam.
At tu dum primi floret tibi temporis ætas,
Utere: non tardo labitur illa pede.
Neu Marathum torque: puero quæ gloria victo est?
In veteres esto dura puella senes.
Parce precor tenero: non illi sontica causa est,
Sed nimius luto corpora tingit amor.
Vah miser, absenti mœstas quam sæpe querelas
Conjicit, & lacrimis omnia plena madent!
Quid me spernis? ait: poterat custodia vinci,
Ipse dedit cupidis fallere posse Deus.
Nota Venus furtiva mihi est, ut lenis agatur
Spiritus, ut nec dens oscula rapta sonum.
Et possum media quanvis obrepere nocte,
Et strepitu nullo clam reserare fores.
Quid prosunt artes, miserum si spernit amantem,
Et

Et fugit ex ipso sæva puella toro?
Vel cum promittit subito, sed perfida fallit;
 Est mihi nox multis evigilanda malis,
Dum mihi venturam fingo, quodcunq; movetur,
 Illius credo tunc sonuisse pedes.
Ah pereant artes, & mollia jura colendi.
 Horrida villosa corpora veste tegam.
Nunc, si clausa mea est; si copia rara videndi,
 Me miserum, laxam quid juvat esse togam?
Desistas lacrimare puer, non frangitur illa;
 Et tua jam fletu lumina fessa tument.
Oderunt Pholoe, moneo, fastidia divi:
 Nec prodest sanctis thura dedisse focis.
Hic Marathus quondam miseros ludebat amãtes,
 Nescius ultorem post caput esse Deum.
Sæpe etiam lacrimas fertur risisse dolentis,
 Et cupidum ficta detinuisse mora.
Nunc omneis odit fastus, nunc displicet illi
 Quæcunque opposita est janua firma sera.
At te pœna manet, nisi desinis esse superba.
 Quam cupies votis hunc revocare diem?

ELEGIA X.

QUID mihi, si fueras miseros læsurus amores,
 Fœdera per divos jam violanda dabas?
 Ah miser, *etsi quis primo perjuria celat,*
Sera tamen tacitis pœna venit pedibus.
Parcite cæelestes: æquum est impune licere?
 Numina formosis lædere vestra semel.
Lucra petens habili tauros adjungit aratro,
 Et durum terræ rusticus urget opus.
Lucra petituras freta per parentia ventis
 Ducunt instabiles sidera certa rates.
Muneribus meus est captus puer: at Deus illa
 In cinerem & liquidas munera vertat aquas.
Jam mihi persolues pœnas, pulvisque decorem
 Detrahet, & ventis horrida facta coma.
Uretur facies, urentur sole capilli.
 Deteret invalidos & via longa pedes.
Admonui quoties? auro ne pollue formam,
 Sæpe solent auro multa subesse mala.
Divitiis captus si quis violavit Amorem,
 Asperaque est illi, difficilisque Venus.
Ure meum potius flamma caput, & pete ferro
 Corpus, & intorto verbere terga seca.

Nec tibi celandi spes sit peccare avanti.
Est Deus, occultos qui vetat esse dolos.
Ipse Deus tacito permisit vela ministro,
Ederet ut multo libera verba mero.
Ipse Deus somno domitos emittere vocem
Jussit, & invitos facta tegenda loqui.
Hæc ego dicebam: nunc me flevisse loquentem,
Nunc pudet ad teneros procubuisse pedes.
Tunc mihi jurabas, nullo te divitis auri
Pondere, non gemmis vendere velle fidem:
Non tibi si pretium Campania terra daretur,
Non tibi si Bacchi cura Falernus ager,
Illis eriperes verbis mihi, sidera cæli
Lucere, & puras fluminis esse vias.
Quinetiam flebas: at non ego fallere doctus
Tergebam humentes credulus usque genas.
Quid faceres nisi & ipse fores in amore puellæ?
Sit precor exemplo sed levis illa tuo.
O quoties, verbis ne quisquam conscius esset,
Ipse comes multa lumina nocte tuli.
Sæpe insperanti venit tibi munere nostro,
Sed latuit clausas post adoperta fores.
Tunc miser interii stulte confisus amari.
Non poteram ad laqueos cautior esse tuos.
Quinetiam attonita laudes tibi mente canebam,
At me nunc nostri, Pieridumque pudet.
Illa velim rapida Vulcanus carmina flamma
Torreat, & liquida deleat amnis aqua.
Tu procul hinc absis, formam cui vendere curæ est
Et pretium plena grande referre manu.
At te, qui puerum donis corrumpere es ausus,
Rideat assiduis uxor inulta dolis.
Et cum furtivo juvenem lassaverit usu,
Tecum interposita languida veste cubet.
Sint externa tuo semper vestigia lecto,
Et pateat cupidis semper aperta domus.
Nec lasciva soror dicatur plura bibisse
Pocula, vel plures emeruisse viros.
Illam sæpe ferunt convivia ducere Baccho,
Dum rota Luciferi provocet orta diem.
Illa nulla queat melius consumere noctem,
Atque operum varias disposuisse vices.
At tua perdidicit, nec tu stultissime sentis,
Cum tibi non solita corpus ab arte movet.
Tune putas illam pro te disponere crines?
Aut tenues denso pectere dente comas?

Ista

Ista hæc persuadet facies, auroque lacertos
  Vinciat, & Tyrio prodeat apta sinu.
Non tibi, sed juveni cuidam vult bella videri:
  Devoveat pro quo remque, domumque tuam.
Non facit hoc vitio, sed corpora fœda podagra,
  Et senis amplexus culta puella fugit.
Huic tamen accubuit noster puer: hunc ego credam
  Cum trucibus Venerem jungere posse feris.
Blanditiasne meas aliis tu vendere es ausus?
  Tunc aliis demens oscula ferre mea?
Tunc flebis, cum me vinctum puer alter habebit,
  Et geret in gremio regna superba tuo.
At tua tum me pœna juvet, Venerique merenti
  Fixa notet casus aurea palma meos:
Hanc tibi fallaci resolutus amore Tibullus
  DEDICAT: *& grata sis, Dea, mente, rogat.*

ELEGIA XI.

QUIS fuit horrendos primus qui protulit enses?
  Quam ferus, & vere ferreus ille fuit?
Tunc cædes hominum generi, tunc prælia nata,
  Tum brevior diræ mortis aperta via est.
At nihil ille miser meruit; nos ad mala nostra
  Vertimus, in sævas quod dedit ille feras.
Divitis hoc vitium est auri, nec bella fuerunt,
  Faginus astabat cum scyphus ante dapes.
Non arces, non vallus erat, somnumque petebat
  Securus varias dux gregis inter oves.
Tunc mihi vita foret, vulgi nec tristia nossem
  Arma, nec audissem corde micante tubam.
Nunc ad bella trahor, & jam quis forsitan hostis
  Hæsura in nostro tela gerit latere.
Sed patrii servate Lares: aluistis & iidem,
  Cursarem vestros cum tener ante pedes.
Neu pudeat prisco vos esse è stipite factos,
  Sic veteres ædes incoluistis avi.
Tunc melius tenuere fidem, cum paupere cultu
  Stabat in exigua ligneus æde Deus.
Hic placatus erat, seu quis libaverat uvam,
  Seu dederat sanctæ spicea serta comæ.
Atque aliquis voti compos liba ipsa ferebat,
  Postque comes purum filia parva favum.
At nobis ærata, Lares, depellite tela.
  Hostia erit è plena rustica porcus hara.
Hunc pura cum veste sequar, myrtoque canistra

Vin-

Vincta geram, myrto vinctus & ipse caput.
Sic placeam vobis: alius sit fortis in armis,
Sternat & adversos Martes fremente duces.
Ut mihi potanti possit sua dicere facta
Miles, & in mensa pingere castra mero.
Quis furor est atram bellis arcessere mortem?
Imminet, & tacito clam venit illa pede.
Non seges est infra, non vinea culta, sed audax
Cerberus, & Stygiæ navita puppis aquæ.
Illic persciffisque genis, ustoque capillo
Errat ad obscuros pallida turba lacus.
Quam potius laudandus hic est, quem prole parata
Occupat in parva pigra senecta casa.
Ipse suas sectatur oves at filius agnos,
Et calidam fesso comparat uxor aquam.
Sic ego sim, liceatque caput candescere canis,
Temporis & prisci facta referre senem.
Interea Pax arva colat. Pax candida primum
Duxit araturos sub juga curva boves.
Pax aluit vites, & succos condidit uvæ,
Funderet ut nato testa paterna merum.
Pace bidens, vomerque vigent: at tristia duri
Militis in tenebris occupat arma situs.
Rusticus è lucoque vehit male sobrius ipso
Uxorem plaustro, progeniem que domum.
Sed Veneris tunc bella calent, scissosque capillos
Fœmina, perfractas conqueriturque fores.
Flet teneras suffusa genas: sed victor & ipse
Flet, sibi dementes tam valuisse manus.
At lascivus Amor rixæ mala verba ministrat,
Inter & iratum lentus utrumque sedet.
Ah lapis est, ferrumque, suam quicunque puellam
Verberat, è cœlo deripit ille Deos.
Sit satis è membris tenuem perscindere vestem,
Sit satis ornatus dissoluisse comæ.
Sit lacrimas movisse satis: quater ille beatus,
Quo tenera irato flere puella potest.
Sed manibus qui sævus erit, scutumque, sudemque
Is gerat, & miti sit procul à Venere.
At nobis Pax alma veni, spicamque teneto.
Præfluat & pomis candidus ante sinus.

At II.

AL. TIBULLI
EQUITIS ROMANI
LIBER II.
ELEGIA I.

QUISQUIS adest, faveat, fruges lustramus, & agros.
Ritus ut à prisco traditus extat avo.
Bacche veni, dulcisque tuis è cornibus uva
Pendeat, & spicis tempora cinge Ceres.
Luce sacra requiescat humus, requiescat arator,
Et grave suspenso vomere cesset opus.
Solvite vincla jugis: nunc ad præsepia debent
Plena coronato stare boves capite.
Omnia sint operata Deo: non audeat ulla
Lanificam pensis imposuisse manum,
Vos quoque abesse procul jubeo (discedite ab aris)
Queis tulit hesterna gaudia nocte Venus.
Casta placent superis: pura cum veste venite,
Et manibus puris sumite fontis aquam.
Cernite, fulgentes ut eat sacer agnus ad aras,
Vinctaque post olea candida turba comas.
Dii patrii, purgamus agros, purgamus agrestes.
Vos mala de nostris pellite limitibus:
Neu seges eludat messem fallacibus herbis,
Neu timeat celeres tardior agna lupos.
Tunc nitidus plenis confisus rusticus agris
Ingerat ardenti grandia ligna foco.
Turbaque vernarum saturi bona signa coloni
Ludet, & ex virgis extruet arte casas.
Eventura precor, viden'ut felicibus extis
Significet placidos nuncia fibra Deos?
Nunc mihi fumosum veteris proferte Falernum,
Consulis, & Chio solvite vincla cado.
Vina diem celebrent; non festa luce madere
Est rubor, errantes & male ferre pedes.
Sed bene Messalam sua quisque ad pocula dicat,
Nomen & absentis singula verba sonent.
Gentis Aquitanæ celeber Messala triumphis.
Et magna intonsis gloria victor avis,

Huc ades, aspiraque mihi, dum carmine nostro
  Redditur agricolis gratia cælitibus.
Rura cano, rurisque Deos: his vita magistris
  Destituit querna pellere glande famem.
Illi compositis primum docuere tigillis
  Exiguam viridi fronte operire domum.
Illi etiam tauros primum docuisse feruntur
  Servitium & plaustro supposuisse rotam.
Tunc victus abiere feri; tunc consita pomus,
  Tunc bibit irriguas fertilis hortus aquas.
Aurea tunc pressos pedibus dedit uva liquores,
  Mistaque securo est sobria lympha mero.
Rura ferunt messes, calidi cum sideris æstu
  Deponit flavas annua terra comas.
Rure levis verno flores apis ingerit alveo,
  Compleat ut dulci sedula melle favos.
Agricola assiduo primum satiatus aratro
  Cantavit certo rustica verba pede:
Et satur arenti primum est modulatus avena
  Carmen, ut ornatos duceret ante Deos.
Agricola & minio suffusus, Bacche, rubenti
  Primus inexperta duxit ab arte choros:
Huic datus à pleno memorabile munus ovili
  Dux pecoris hircus; duxerat hircus oves.
Rure puer verno primum de flore coronam
  Fecit, & antiquis imposuit Laribus.
Rure etiam teneris curam exhibitura puellis
  Molle gerit tergo lucida vellus ovis.
Hinc & fœmineus labor est, hinc pensa, colusque,
  Fusus & apposito pollice versat opus.
Atque aliqua assidue textrix operata Minervam
  Cantat, & appulso tela sonat latere.
Ipse quoque inter agros, interque armenta Cupido
  Natus, & indomitas dicitur inter equas.
Illic indocto primum se exercuit arcu.
  Hei mihi quam doctas nunc habet ille manus.
Nec pecudes velut ante petit: fixisse puellas
  Gestit, & audaces perdomuisse viros.
Hic juveni detraxit opes; hic dicere jussit
  Limen ad iratæ verba pudenda senem.
Hoc duce custodes furtim transgressa jacentes
  Ad juvenem tenebris sola puella venit:
Et pedibus prætentat iter suspensa timore,
  Explorat cæcis cui manus ante vias.
Ah miseri, quos hic graviter Deus urget: at ille
  Felix, cui placidus leniter afflat Amor.

San-

Sancte veni dapibus feſtis, ſed pone ſagittas,
Et procul ardentes hinc procul abde faces.
Vos celebrem cantate Deum, pecorique vocate
Voce, palam pecori, clam ſibi quiſque vocet:
Aut etiam ſibi quiſque palam; nam turba jocoſa
Obſtrepit, & Phrygio tibia curva ſono.
Ludite; jam nox jungit equos, currumq; ſequuntur
Matris laſcivo ſidera fulva choro.
Poſtque venit tacitus fulvis circundatus alis
Somnus, & incerto ſomnia nigra pede.

ELEGIA II.

DICAMUS bona verba; venit natalis ad aras,
Quiſquis ades, lingua vir, mulierque ſeve.
Urantur pia thura focis, urantur odores,
Quos tener è terra divite mittit Arabs.
Ipſe ſuos Genius adſit viſurus honores,
Cui decorent ſanctas mollia ſerta comas.
Illius puro diſtillent tempora nardo,
Atque ſatur libo ſit, madeatque mero.
Annuat & Cerinthe tibi quodcunque rogabis.
En age, quid ceſſas? annuit ille, roga.
Auguror, uxoris fidos optabis amores,
Jam reor hoc ipſos edidiciſſe Deos.
Nec tibi malueris totum quæcunque per orbem
Fortis arat valido ruſticus arva bove.
Nec tibi gemmarum quidquid felicibus undis
Naſcitur, Eoi qua maris unda rubet.
Vota cadunt: utinam ſtrepitantibus advolet alis,
Flavaque conjugio vincula portet Amor.
Vincula quæ maneant ſemper, dum tarda ſenectus
Inducat rugas, inficiatque comas
Huc veniat natalis avis, prolemque miniſtret,
Ludat & ante tuos turba novella pedes.

ELEGIA III.

RURA tenent, Cornute, meam villæque puellam,
Ferreus eſt eheu quiſquis in urbe manet.
Ipſa Venus lætos jam nunc migravit in agros,
Verbaque aratoris ruſtica diſcit Amor.
O ego, cum dominam aſpicerem, quam fortiter illic

Ver-

Versarem valido pingue bidente solum:
Agricolæque modo curvum sectarer aratrum,
Dum subigunt steriles arva serenda boves.
Nec quererer, quod sol graciles exureret artus,
Læderet aut teneras pustula rupta manus
Pavit & Admeti tauros formosus Apollo:
Nec cithara, intonsæ profueruntve comæ.
Nec potuit curas sanare salubribus herbis.
Quicquid erat medicæ vicerat artis Amor.
Tunc fiscella levi detexta est vimine junci,
Raraque per nexus est via facta sero.
O quoties illo vitulum gestante per agros
Dicitur occurrens erubuisse soror?
O quoties ausæ, caneret dum valle sub alta,
Rumpere mugitu carmina docta boves?
Sæpe duces trepidis petiere oracula rebus:
Venit & à templis irrita turba domum.
Sæpe horrere sacros doluit Latona capillos,
Quos admirata est ipsa noverca prius.
Quisquis inornatumque caput, crinesque solutos
Aspiceret, Phœbi quæreret ille comam,
Delos ubi nunc, Phœbe, tua est? ubi Delphica Pytho?
Nempe Amor in parva te jubet esse casa.
Felices olim, Veneri cum fertur aperte
Servire æternos non puduisse Deos
Fabula nunc ille est, sed cui sua cura puella est,
Fabula sit, mavult, quam sine amore, Deus.
At tibi dura seges, Nemesin quæ abducis ab urbe,
Persolvat nulla femina terra fide
Et tu, Bacche tener, jucundæ consitor uvæ,
Tu quoque devotos, Bacche, relinque lacus.
Et haud impune licet formosas tristibus agris
Abdere: non tanti sunt tua musta, pater
O valeant fruges: ne sint modo rure puellæ,
Glans alat, & prisco more bibantur aquæ.
Glans aluit veteres, & passim semper amarunt.
Quid nocuit, sulcos non habuisse satos?
Tum quibus adspirabat amor, præbebat aperte
Mitis in umbrosa gaudia valle Venus.
Nullus erat custos, nulla exclusura volentes
Janua: si fas est, mos, precor, ille redi.
Ducite: ad imperium dominæ sulcabimus agros.
Non ego me vinclis verberibusque nego.

ELEGIA IV.

Hic mihi servitium video, dominamq; paratam:
Jam mihi libertas illa paterna vale.
Servitium sed triste datur, teneorque catenis,
Et nunquam misero vincla remittet Amor.
Et, seu quid merui, seu quid peccavimus, urit.
Uror, io remove, sæva puella, faces.
O ego ne possim tales sentire dolores,
Quam mallem in gelidis montibus esse lapis,
Stare vel insanis cautes obnoxia ventis,
Naufraga quam vasti tunderet unda maris.
Nunc & amara dies, & noctis amarior umbra est.
Omnia nam tristi tempora felle madent.
Nec prosunt Elegi, nec carminis auctor Apollo,
Illa cava pretium flagitat usque manu.
Ite procul Musæ, si non prodestis amanti.
Non ego vos, ut sint bella canenda, colo.
Nec refero Solisque vias, & qualis, ubi orbem
Complevit, versis Luna recurrat equis.
Ad dominam faciles aditus per carmina quæro.
Ite procul Musæ, si nihil ista valent.
At mihi per cædem & facinus sunt dona paranda,
Ne jaceam clausum flebilis ante domum.
Aut rapiam suspensa sacris insignia fanis.
Sed Venus ante alios est violanda mihi.
Illa malum facinus suadet, dominamque rapacem
Dat mihi: sacrilegas sentiat illa manus.
O pereat quicunque legit viridesque smaragdos,
Et niveam Tyrio murice tingit ovem,
Hic dat avaritiæ causas, & Coa puellis
Vestis, & è rubro lucida concha mari.
Hæc fecere malas: hinc clavim janua sensit,
Et cœpit custos liminis esse canis.
Sed pretium si grande feras, custodia victa est:
Nec prohibent claves; & canis ipse tacet.
Heu quicunque dedit formam cœlestis avaræ,
Quale bonum multis attulit ipse malis?
Hinc fletus, rixæque sonant; hæc denique causa
Fecit, ut infamis hic Deus esset Amor.
At tibi, quæ pretio victos excludis amantes,
Eripiant partas ventus & ignis opes.
Quin tua tunc juvenes spectent incendia læti,
Nec quisquam flammæ sedulus addat aquam.

Seu

Seu veniet tibi mors, nec erit qui lugeat ullus,
Nec qui det mœstas munus in exequias.
At bona, quæ nec avara fuit, centum licet annos
Vixerit, ardentem flebitur ante rogum.
Atque aliquis senior veteres veneratus amores,
Annua constructo serta dabit tumulo.
Et bene discedens dicet, placideque quiescas,
Terraque securæ sit super ossa levis.
Vera quidem moneo: sed prosunt quid mihi vera?
Illius est nobis lege colendus Amor.
Qui etiam sedes jubeat si vendere avitas:
Ite sub imperium, sub titulumque lares.
Quidquid habet Circe, quidquid Medea veneni,
Quidquid & herbarum Thessala terra gerit:
Et quod, ubi indomitis gregibus Venus afflat amores
Hippomanes cupidæ stillat ab inguine equæ:
Si modo me placido videat Nemesis mea vultu,
Mille alias herbas misceat illa: bibam.

ELEGIA V.

PHœbe fave, novus ingreditur tua templa sacerdos
Huc age cum cithara, carminibusque veni.
Nunc te vocales impellere pollice chordas,
Nunc precor ad laudes flectere verba meas.
Ipse triumphali devinctus tempora lauro,
Dum cumulant aras, ad tua sacra veni.
Sed nitidus, pulcerque veni: nunc indue vestem
Sepositam: longas nunc bene pecte comas.
Qualem te memorant Saturno rege fugato
Victori laudes concinuisse Jovi.
Tu procul eventura vides tibi debitus augur
Scit bene quid fati provida cantet avis.
Tu que regis sortes; per te præsentit aruspex,
Lubrica signavit cum Deus exta notis.
Te duce Romanos nunquam frustrata Sibylla est,
Abdita quæ senis fata canit pedibus.
Phœbe facias Messalinum sine tangere chartas
Vatis: & ipse, precor, quod canat illa, doce.
Hæc dedit Æneæ sortes, postquam ille parentem
Dicitur, & raptos sustinuisse Lares.
Hæc fore credebat Romam, cum mæstus ab alto
Ilion, ardentes respiceretque Deos.
Romulus æternæ nondum formaverat urbis
Mœnia consorti non habitanda Remo.
Sed tunc pascebant herbosa palatia vaccæ,

Et

Et stabant humiles in Jovis arce casæ.
Lacte madens illic suberat Pan ilicis umbræ,
Fit facta agresti lignea falce Pales:
Pendebatque vagi pastoris in arbore votum
Garrula silvestri fistula sacra Deo.
Fistula, cui semper decrescit arundinis ordo,
Nam calamus cera jungitur usque minor.
At qua Velabri regio patet, ire solebat
Exiguus pulsa per vada linter aqua.
Illa sæpe gregis diti placitura magistro
Ad juvenem festa est vecta puella die.
Cum qua fœcundi redierunt munera juris
Caseus, & niveæ candidus agnus ovis.
Impiger Ænea volitantis frater Amoris,
Troica qui profugis sacra vehis ratibus,
Jam tibi Laurentes assignat Juppiter agros.
Jam vocat errantes hospita terra Deos.
Troja quidem tum se mirabitur, & sibi dicet
Vos bene tam longa consuluisse via.
Illic sanctus eris, cum te veneranda Numici
Unda Deum cælo miserit indigetem.
Ecce super fessas volitat Victoria puppes.
Tandem ad Trojanos diva superba venit.
Ecce mihi lucent Rutulis incendia castris.
Jam tibi prædico, barbare Turne, necem.
Ante oculos Laurens castrum, murusque Lavini est
Albaque ab Ascanio condita longa duce.
Te quoque jam video Marti placitura sacerdos
Ilia, vestales deseruisse focos:
Concubitusque tuos furtim, vittasque jacentes,
Et cupidi ad ripas arma relicta Dei
Carpite nunc tauri de septem montibus herbas,
Dum licet: hic magnæ jam locus urbis erit.
Roma tuum nomen terris fatale regendis.
Qua sua de cælo prospicit arva Ceres:
Quaque patent ortus, & qua fluitantibus undis
Solis anhelantes abluit amnis equos
Vera cano: sic usque sacras innoxia lauros
Vescar, & æternum sit mihi virginitas.
Hæc cecinit vates, & te sibi, Phœbe, vocavit,
Jactavit fusa sed caput ante coma.
Quidquid Amalthea, quidquid Mirpessia dixit,
Herophile Phœbo grata quod admonuit:
Quasque Albuna sacras Tiberis per flumina sortes
Portarit, sicco perluerit que sinu:
Hæ fore dixerunt belli mala signa cometen,

Multus ut in terras deplueretque lapis:
Atque tubas, atque arma ferunt strepitantia cælo
Audita, & lucos præcinuisse fugam.
Ipsum etiam Solem defectum lumine vidit
Jungere pallentes nubilus annus equos
Et simulachra Deum lacrimas fudisse tepentes,
Fataque vocales præmonuisse boves.
Hæc fuerunt olim: sed tu jam, mitis Apollo,
Prodigia indomitis merge sub æquoribus.
Ut succensa sacris crepitet bene laurea flammis,
Omine quo felix, & sacer annus erat.
At laurus bona signa dedit: gaudete coloni.
Distendet spicis horrea plena Ceres.
Oblitus & musto feriet pede rusticus uvas,
Dolia dum, magni deficiuntque lacus.
At madidus Baccho sua festa Palilia pastor
Concinet: à stabulis tunc procul este lupi.
Ille levis stipulæ sollemneis potus acervos
Accendet, flammas transilietque sacras.
Et fœtus matrona dabit, natusque parenti
Oscula comprensis auribus eripiet.
Nec tædebit avum parvo advigilare nepoti,
Balbaque cum puero dicere verba senem.
Tunc operata Deo pubes discumbet in herba,
Arboris antiquæ qua levis umbra cadet.
Aut è veste sua tendent umbracula sertis
Vincta, coronatus stabit & ipse calix.
At sibi quisque dapes, & festas extruet alte
Crespitibus mensas, cespitibusque torum.
Ingeret hic potus juvenis maledicta puellæ,
Postmodo quæ votis irrita facta velit.
Nam ferus ille suæ plorabit sobrius idem,
Et se jurabit mente fuisse mala.
Pace tua pereant arcus, pereantque sagittæ
Phœbe: modo in terris erret inermis Amor.
Ars bona, sed postquam sumpsit sibi tela Cupido,
Heu mihi quam multis ars dedit illa malum,
Et mihi præcipue, jaceo cum saucius annum:
Et faveo morbo, cum juvat ipse dolor,
Vixque cano Nemesim, sine qua versus mihi nullos
Verba potest, justos aut reperire pedes.
Acer Amor, fractas utinam tua tela sagittas
Si licet, extinctas aspiciamque faces.
Tu miserum torques, tu me mihi dira precati
Cogis, & insana mente nefanda loqui.
At tu (*nam divum servat tutela poetas*)

Præ.

Præmoneo vati parce, puella, ſacro,
Ut Meſſalinum celebrem cum præmia belli
Ante ſuos currus oppida victa feret,
Ipſe gerens laurus, lauro devinctus agreſti
Miles in magna voce triumphe canam.
Tunc Meſſala meus pia det ſpectacula turbæ,
Et plaudat curru prætereunte pater.
Annue ſic tibi ſint intonſi, Phœbe, capilli:
Sic tua perpetuo ſit tibi caſta ſoror.

ELEGIA VI.

CAſtra Macer ſequitur, tenero quid fiet Amori?
Sit comes & collo fortiter arma gerat,
Et ſeu, longa virum terræ via, ſeu vaga ducent
Æquora, cum telis ad latus ire volet:
Ure, puer, quæſo, tua qui ferus otia liquit.
Atque iterum erronem ſub tua ſigna voca.
Quod ſi militibus parces, erit hic quoque miles:
Ipſe, levem galea qui ſibi portet aquam:
Caſtra peto, valeatque Venus, valeantque puellæ.
Et mihi ſunt vires, & mihi facta tuba eſt.
Magna loquor: ſed magnifice mihi magna locuto
Excutiunt clauſæ fortia verba fores.
Juravi quoties rediturum ad limina nunquam?
Cum bene juravi, pes tamen ipſe redit.
At tu, quiſquis is es, cui triſti fronte Cupido
Imperitat, noſtra ſint tua caſtra domo.
Ferrea non Venerem, ſed prædam ſæcula laudant.
Præda tamen multis eſt operata malis.
Præda feras acies cinxit diſcordibus armis.
Hinc cruor, hinc cædes, mors propiorque venit.
Præda vago juſſit geminare pericula ponto,
Bellica cum dubiis roſtra dedit ratibus.
Prædator cupit immenſos obſidere campos,
Ut multa innumera jugera paſcat ove.
Cui lapis externus curæ eſt, urbiſque tumultus
Portatur validis mille columna jugis:
Claudit & indomitum moles mare, lentus ut intra
Negligat hibernas piſcis adeſſe minas.
At tibi læta trahant Samiæ convivia teſtæ,
Fictaque Cumana lubrica terra rota.
Heu heu divitibus video gaudere puellas.
Jam veniant prædæ, ſi Venus optat opes:
Ut mea luxuria Nemeſis fluat: utque per urbem
Incedat donis conſpicienda meis.

Digitized by Google

Illa gerat vestes tenues, quas fœmina Coa
Texuit, auratas dispofuitque vias.
Illi sint comites fusci, quos India torret,
Solis & admotis inficit ignis equis.
Illi selectos certent præbere colores
Africa puniceum, purpureumque Tyros.
Nota loquor: regnum ipse tenet, quem sæpe coegit
Barbara gypsatos ferre catasta pedes.

ELEGIA VII

FINIRENT multi leto mala; *credula vitam*
Spes fovet, & melius cras fore semper ait.
Spes alit agricolas, spes sulcis credit aratis
Semina, quæ magno fœnore reddat ager.
Hæc laqueo volucres, hæc captat arundine pisces,
Cum tenues hamos abdidit ante cibus.
Spes etiam valida solatur compede vinctum:
Crura sonant ferro, sed canit inter opus.
Spes facilem Nemesim spondet mihi; sed negat illa.
Hei mihi, ne vincas, dura puella, Deam.
Parce per immatura tuæ præcor ossa sororis.
Sic bene sub tenera parva quiescat humo.
Illa mihi sancta est, illius dona sepulchro,
Et madefacta meis serta feram lacrimis.
Illius ad tumulum fugiam, supplexque sedebo,
Et mea cum muto fata querar cinere.
Non feret usque suum te propter flere clientem:
Illius ut verbis sis mihi lenta, veto.
Ne tibi neglecti mittant mala somnia manes,
Mœstaque sopitæ flet soror ante torum.
Qualis ab excelsa præceps delapsa fenestra
Venit ad infernos sanguinolenta lacus.
Desino, ne dominæ luctus renoventur acerbi.
Non ego sum tanti, ploret ut illa semel.
Nec lacrimis oculos digna est fœdare loquaces.
Lena nocet nobis, ipsa puella bona est.
Lena vetat miserum Phryne, furtimque tabellas
Occulto portans itque reditque sinu.
Sæpe, ego cum dominæ dulces à limine diro
Agnosco voces, hæc negat esse domi.
Sæpe, ubi nox promissa mihi est, languere puellam
Nunciat, aut aliquas extimuisse minas.
Tunc morior curis: tunc mens mihi perdita fingit,
Quisve meam teneat, quot teneatve modis.
Tunc tibi, lena, precor diras: satis anxia vivas,
Moverit è votis pars quotacunque deos.

ALB

ALB. TIBULLI
EQUITIS ROMANI

LIBER III.

ELEGIA I.

MARTIS Romani festæ venere calendæ:
Exoriens nostris hinc fuit annus avis.
Et vaga nunc certa discurrunt undique pompa
Perque vias urbis munera, perque domos.
Dicite Pierides, quonam donetur honore
Seu mea, seu fallor, cara Neæra tamen.
Carmine formosæ, pretio capiuntur avaræ.
Gaudeat, ut digna est, versibus illa meis.
Lutea sed niveum involvat membrana libellum,
Pumex & canas tondeat ante comas:
Summaque prætexat tenuis fastigia chartæ,
Indicet ut nomen littera pacta meum.
Atque inter geminas pingantur cornua frontes.
Sic etenim comptum mittere oportet opus.
Per vos auctores hujus mihi carminis oro,
Castaliamque umbram, Pieriosque lacus,
Ite domum, cultumque illi donate libellum
Sicut erit: nullus defluat inde color.
Illa mihi referet, si nostri mutua cura est,
An minor, an toto pectore deciderim.
Sed primum Nympham larga donate salute,
Atque hæc submisso dicite verba sono:
Hæc tibi, vir quondam, nunc frater, casta Neæra
Mittit, & accipias munera parva, rogat.
Teque suis jurat caram magis esse medullis:
Sive sibi conjux, sive futura soror.
Sed potius conjux: hujus spem nominis illi
Auferet extincto pallida Ditis aqua.

ELEGIA II.

QUI primum caram juveni, carumque puellæ
Eripuit juvenem, ferreus ille fuit.
Durus & ille fuit, qui tantum ferre dolorem,

Vivere & erepta conjuge qui potuit.
Non ego firmus in hoc, non hæc patientia nostro
Ingenio: *Frangit fortia corda dolor.*
Hæc mihi verba loqui pudor est, vitæque fateri
Tot mala perpessæ tædia nota meæ.
Ergo ego cum tenuem fuero mutatus in umbram,
Candidaque ossa super nigra favilla teget,
Ante meum veniat longos incompta capillos,
Et fleat ante meum mœsta Neæra rogum.
Sed veniat caræ matris comitata dolore.
Mœreat hæc genero, mœreat illa viro.
Præfatæ ante meos manes; animamque, rigatæ,
Perfusæque pias ante liquore manus,
Pars quæ sola mei superabit corporis, ossa
Incinctæ nigra candida veste legant.
Et primum annoso spargant collecta Lyæo,
Mox etiam niveo fundere lacte parent.
Post hæc carbaseis humorem tollere ventis,
Atque in marmorea ponere sicca domo.
Illic quas mittit dives Panchaia merces,
Eoique Arabes, dives & Assyria:
Et nostri memores lacrimæ fundantur eodem.
Sic ego componi versus in ossa velim.
Sed tristem mortis demonstret littera causam,
Atque hæc in celebri carmina fronte notet:
Lygdamus hic situs est: dolor huic, & cura Neæræ,
CONJUGIS *ereptæ, causa perire fuit.*

ELEGIA III.

QUID prodest cælum votis implesse, Neæra?
Blandaque cum multa thura dedisse prece?
Non ut marmorei prodirem è limine tecti
Insignis clara, conspicuusque domo:
Aut ut multa mei renovarent jugera tauri,
Et magnas messes terra benigna daret:
Sed tecum ut longæ satiarem gaudia vitæ,
Inque tuo caderet nostra senecta sinu:
Tunc, cum permenso defunctus tempore lucis
Nudus Lethæa cogerer ire rate.
Nam grave quid prodest pondus mihi divitis auri?
Arvaque si findant pinguia mille boves?
Quidve domus prodest Phrygiis innixa columnis,
Tænare sive tuis, sive Caryste tuis?
Et nemora in domibus sacros imitantia lucos?
Auratæque trabes, marmoreumque solum?

Quid-

Quidve in Erythræo legitur quæ litore concha,
Tinctaque Sidonio murice lana juvat,
Et quæ præterea populus miratur? in illis
Invidia est: *falso plurima vulgus amat*.
Non opibus mentes hominum curæque levantur.
Nam fortuna sua tempora lege regit.
Sit mihi paupertas tecum jucunda, Neæra.
At sine te, regum munera nulla volo
O niveam, quæ te poterit mihi reddere, lucem.
O mihi felicem terque, quaterque diem.
At si pro dulci reditu quæcunque voventur,
Audiat aversa non meus aure Deus:
Nec me regna juvent, nec Lydius aurifer amnis,
Nec quas terrarum sustinet orbis opes.
Hæc alii cupiant, liceat mihi paupere cultu
Securo cara conjuge posse frui.
Adsis, & timidis faveas, Saturnia, votis,
Et faveas concha Cypria vecta tua.
Aut si fata negant reditum, tristesque sorores
Stamina quæ ducunt, quæque futura neunt:
Me vocet in vastos amnes, nigramque paludem
Dives in ignava luridus orcus aqua.

ELEGIA IV.

Dii meliora ferant, nec sint insomnia vera,
Quæ tulit extrema proxima nocte quies.
Ite procul; vanum falsumque avertite visum,
Desinite in vobis quærere velle fidem.
Divi vera monent: venturæ nuncia sortis
Vera monent Thuscis exta probata viris.
Somnia fallaci ludunt temeraria nocte,
Et pavidas mentes falsa timere jubent,
Et vanum ventura hominum genus omina noctis
Farre pio placant, & saliente sale.
Et tamen, utcunque est, sive illi vera moneri,
Mendaci somno credere sive volent:
Efficiat vanos noctis Lucina timores,
Et frustra immeritum pertimuisse velit,
Si mea nec turpi mens est obnoxia facto,
Nec læsit magnos impia lingua Deos.
Jam nox æthereum nigris emensa quadrigis
Mundum cæruleo laverat amne rotas:
Nec me sopierat menti Deus utilis ægræ
Somnus: sollicitas deficit ante domos.
At natum in cura;

Tandem cum summo Phœbus prospexit ab ortu,
Pressit languentis lumina sera queis.
Hic juvenis casta redimitus tempora lauro
Est visus nostra ponere sede pedem.
Non illo quicquam formosius ulla priorum
Ætas, humanum nec videt illud opus.
Intonsi crines longa cervice fluebant.
Stillabat Syrio myrtea rore coma.
Candor erat, qualem præfert Latonia Luna,
Et color in niveo corpore purpureus:
Ut juveni primum virgo deducta marito
Inficitur teneras ore rubente genas:
Ut cum contexunt amaranthis alba puellæ
Lilia, & Autumno candida mala rubent.
Ima videbatur talis illudere palla.
Namque hæc in nitido corpore vestis erat.
Artis opus raræ fulgens testudine & auro
Pendebat læva garrula parte lyra.
Hanc primum veniens plectro modulatus eburno
Felices cantus ore sonante dedit.
Sed postquam fuerant digiti cum voce locuti,
Edidit hæc tristi dulcia verba modo:
Salve cura Deum, casto nam rite poetæ
Phœbusque, & Bacchus, Pieridesque favent.
Sed proles Semeles Bacchus, doctæque sorores
Dicere non norunt, quid ferat hora sequens.
At mihi fatorum leges, ævique futuri
Eventura pater posse videre dedit.
Quare ego quæ dico non fallax, accipe, vates:
Quodque Deus vero Cynthius ore ferat.
Tantum cara tibi, quantum nec filia matri,
Quantum nec cupido bella puella viro:
Pro qua sollicitas cælestia numina votis,
Quæ tibi securos non sinit ire dies:
Et cum te fusco somnus velavit amictu,
Vanum nocturnis fallit imaginibus:
Carminibus celebrata tuis formosa Neæra
Alterius mavult esse puella viri.
Diversasque suas agitat mens impia curas,
Nec gaudet casta nupta Neæra domo.
Ah crudele genus, nec fidum fœmina nomen.
Ah pereat, didicit fallere si qua virum.
Sed flecti poterit: mens est mutabilis illis.
Tu modo cum multa brachia tende fide.
Sævus Amor docuit validos tentare labores.
Sævus Amor docuit verba sæva pati.

Me quondam Admeti niveas paviſſe juvencas
Non eſt in vanum fabula ficta jocum.
Tunc ego nec cithara poteram gaudere ſonora,
Nec ſimiles chordis reddere voce ſonos:
Sed perlucenti cantus meditabar avena,
Ille ego Latonæ filius, atque Jovis.
Neſcis quid ſit Amor, juvenis, ſi ferre recuſas
Immitem dominam, conjugiumque ferum.
Ergo ne dubita blandas adhibere querelas.
Vincuntur molli pectora dura prece.
Quod ſi vera canunt ſacris oracula templis,
Hæc illi noſtro nomine dicta refer:
Hoc tibi conjugium promittit Delius ipſe.
Felix hoc: alium deſine velle virum.
Dixit, & ignavus defluxit pectore ſomnus.
Ah ego ne poſſim tanta videre mala!
Nec tibi crediderim votis contraria vota,
Nec tantum crimen pectore ineſſe tuo.
Nam te nec vaſti genuerunt æquora Ponti,
Nec flammam volvens ore Chimæra fero:
Nec canis anguinea redimitus terga caterva,
Cui tres ſunt linguæ, tergeminumque caput:
Scyllaque virgineam canibus ſuccincta figuram:
Nec te conceptam ſæva leæna tulit;
Barbara nec Scythiæ tellus, horrendaque Syrtis:
Sed culta, & duris non habitanda domus:
Et longe ante alias omnes mitiſſima mater,
Iſque pater, quo non alter amabilior.
Hæc Deus in melius crudelia ſomnia vertat,
Et jubeat tepidos irrita ferre Notos.

ELEGIA V.

VOS tenet, Etruſcis manat quæ fontibus unda,
Unda ſub æſtivum non adeunda Canem:
Nunc autem ſacris Bajarum maxima lymphis,
Cum ſe purpureo vere remittit hiems.
At mihi Perſephone nigram denunciat horam.
Immerito juveni parce nocere, Dea.
Non ego tentavi nulli temeranda virorum
Audax laudandæ ſacra docere Deæ.
Nec mea mortiferis infecit pocula ſuccis
Dextera, nec cuiquam terra venena dedit.
Nec nos ſacrilegos templis admovimus ignes,
Nec cor ſollicitant facta nefanda meum:
Nec nos inſanæ meditantes jurgia linguæ,
Impia in adverſos ſolvimus ora Deos.

Et nondum cani nigros læsere capillos,
Nec venit tardo curva senecta pede.
Natalem primo nostrum videre parentes,
Cum cecidit fato consul uterque pari.
Quid fraudare juvat vitem crescentibus uvis?
Et modo nata mala vellere poma manu?
Parcite, pallentes umbras quicunque tenetis,
Duraque sortiti tertia regna Dei.
Elysios olim liceat cognoscere campos,
Lethæamque ratem, Cimmeriosque lacus,
Cum mea rugosa pallebunt ora senecta,
Et referam pueris tempora prisca senex.
Atque utinam vano nequicquam terrear æstu.
Languent ter quinos sed mea membra dies.
At vobis Thusci celebrantur numina lymphæ,
Et facilis lenta pellitur unda manu.
Vivite felices, memores & vivite nostri:
Sive erimus, seu nos fata fuisse velint.
Interea nigras pecudes promittite Diti,
Et nivei lactis pocula mista mero.

ELEGIA VI.

Candide Liber ades: sic sit tibi mystica vitis
Semper, sic edera tempora vincta feras.
Aufer & ipse meum pariter medicando dolorem.
Sæpe tuo cecidit munere victus Amor.
Care puer, madeant generoso pocula Baccho,
Et nobis prona funde Falerna manu.
Ite procul durum curæ genus, ite labores.
Fulserit hic niveis Delius alitibus.
Vos modo proposito dulces faveatis amici,
Neve neget quisquam me duce se comitem.
Aut si quis vini certamen mite recuset,
Fallat eum tecto cara puella dolo.
Ille facit dites animos Deus; ille ferocem
Contudit, & dominæ misit in arbitrium.
Armenias tigres, & fulvas ille leænas
Vicit, & indomitis mollia corda dedit.
Hæc Amor, & majora volet, sed poscite Bacchi
Munera; quem vestrum pocula sicca juvant?
Convenit ex æquo, nec torvus Liber in illos,
Qui se, quique una vina jocosa colunt.
Jam venit iratus nimium, nimiumque severus.
Qui timet irati numina magna, bibat.
Quales his pœnas qualis quantusque minetur,

Cadmææ matris præda cruenta docet.
Sed procul à nobis hic sit timor: illaque, siqua est,
Quid valeat læsi, sentiat, ira Dei.
Quid precor ah demens? venti temeraria vota,
Aeriæ & nubes diripienda ferant:
Quamvis nulla mei superest tibi cura, Neæra:
Sis felix, & sint candida fata tua.
At nos securæ reddamus tempora mensæ.
Venit post multas una serena dies
Hei mihi. *Difficile est imitari gaudia falsa.*
Difficile est tristi fingere mente jocum.
Nec bene mendaci risus componitur ore,
Nec bene sollicitis ebria verba sonant.
Quid queror infelix? turpes discedite curæ
Odit Lenæus tristia verba pater.
Gnosia, Theseæ quondam perjuria linguæ
Flevisti ignoto sola relicta mari.
Sic cecinit pro te doctus, Minoi, Catullus
Ingrati referens impia facta viri.
Vos ego nunc moneo: *Felix, quicunque dolore*
Alterius disces posse carere tuo.
Nec vos aut capiant pendentia brachio collo,
Aut fallat blanda sordida lingua fide.
Etsi perque suos fallax juravit ocellos,
Junonemque suam, perque suam Venerem,
Nulla fides inerit: *perjuria ridet amantum*
Juppiter, & ventos irrita ferre jubet.
Ergo quid toties fallacis verba puellæ
Conqueror, ite à me seria verba, precor.
Quam vellem tecum longas requiescere noctes,
Et tecum longos pervigilare dies!
Perfida nec merito nobis inimica merenti.
Perfida, sed quamvis perfida, cara tamen.
Najada Bacchus amat: cessas ò lente minister?
Temperet annosum Martia lympha merum.
Non ego, si fugiat nostræ convivia mensæ
Ignotum cupiens vana puella torum,
Sollicitus repetam tota suspiria nocte.
Tu puer i liquidum fortius adde merum.
Jamdudum Syrio madefactus tempora nardo
Debueram sertis implicuisse comas.

AL. TIBULLI
Equitis Romani
LIBER IV.

PANEGYRICUS AD MESSALAM.

Te, Messala, canam. Quanquam me cognita virtus
Terret, ut infirmæ nequeant subsistere vires,
Incipiam tamen. At meritas si carmina laudes
Deficiant: humilis tantis sim conditor actis:
Nec tua te præter chartis intexere quisquam
Facta queat, dictis ut non majora supersint:
Est nobis voluisse satis. Nec carmina parva
Respueris: etiam Phoebo gratissima dona
Cres tulit, & cunctis Baccho jucundior hospes
Icarus, ut puro testantur sidera cælo,
Erigoneque, Canisque, neget ne longior ætas.
Quinetiam Alcides Deus ascensurus Olympum
Læta Molorcheis posuit vestigia tectis.
Parvaque cælestes pacavit mica, nec illis
Semper inaurato taurus cadit hostia cornu.
Hic quoque sit gratus parvus labor, ut tibi possim
Inde alios, aliosque memor componere versus.
Alter dictet opus magni mirabile mundi,
Qualis in immensum desederit aera tellus,
Qualis & in curvum pontus confluxerit orbem,
Et vagus è terris qua surgere nititur aer,
Huic & contextus passim fluat igneus æther,
Pendentique super claudantur ut omnia cælo.
At quodcunque meæ poterunt audere Camænæ,
Seu tibi par poterunt, seu, quod spes abnuit, ultra,
Sive minus, certeque canent minus, omne vovemus
Hoc tibi, nec tanto careat mihi nomine charta.
Nam, quanquā antiquæ gentis superant tibi laudes,
Non tua majorum contenta est gloria fama,
Nec quæris quid quaque index sub imagine dicat,
Sed generis priscos contendis vincere honores,
Quam tibi majores, majus decus ipse futurus,
At tua non titulus capiet sub nomine facta,

Æter-

Æterno sed erunt tibi magna volumina versu,
Conveniuntque tuas cupidi componere laudes
Undique quique canent vincto pede, quique soluto
Queis potius certamen erit, sim victor in illis;
Ut nostrum tantis inscribam nomen in actis.
Nam quis te majora gerit castrisve, forove? (norve,
Nec tamen hinc aut hinc tibi laus majorve, mi-
Justa pari premitur veluti cum pondere libra
Prona, nec hac plus parte sedet, nec surgit ab illa.
Qualis, inæquatum si quando onus urget utrinque,
Instabilis natat alterno depressior orbe.
Nam seu diversi fremat inconstantia vulgi,
Non alius sedare queat, seu judicis ira
Sit placanda, tuis poterit mitescere verbis.
Non Pylos aut Ithace tantos genuisse feruntur
Nestora, vel parvæ magnum decus urbis Ulyssem.
Vixerit ille senex quamvis, dum terna per orbem
Sæcula fertilibus Titan decurreret horis:
Ille per ignotas audax erraverit urbes,
Qua maris extremis tellus includitur undis.
Nam Ciconumque manus adversis reppulit armis:
Non valuit Lotos cæptos avertere cursus:
Cessit & Ætnææ Neptunius incola rupis,
Victa Maroneo fœdatus lumina Baccho.
Vexit & Æolios placidum per Nerea ventos.
Incultos adiit Læstrygonas, Antiphatenque,
Mobilis Artacie gelidos quos irrigat unda.
Solum nec doctæ verterunt pocula Circes:
Quanvis illa foret Solis genus, apta vel herbis,
Aptaque vel cantu veteres mutare figuras.
Cimmerium etiam obscuras accessit ad arces:
Queis nunquam candente dies apparuit ortu,
Sive supra terras Phœbus, seu curreret infra.
Vidit ut inferno Plutoni subdita regna
Magna Deum proles levibus discurreret umbris.
Præteriitque cita Sirenum litora puppi.
Illum inter geminæ nantem confinia mortis
Nec Scyllæ sævo conterruit impetus ore,
Cum canibus rapidas inter freta serperet undas,
Nec violenta suo consumpsit more Charybdis,
Vel si sublimis fluctu consurgeret imo,
Vel si interrupto nudaret gurgite pontum.
Non violata vagi sileantur pascua Solis,
Non Amor, & fœcunda Atlantidos arva Calypsus.
Finis & erroris miseri Phæacia tellus.
Atque hæc seu nostras inter sunt cognita terras,

Fabu-

Fabula ſive novum dedit his erroribus orbem,
Sit labor illius, tua dum facundia major.
Nam te non alius belli tenet aptius artes,
Qua deceat tutam caſtris prædicere foſſam,
Qualiter adverſus hoſti defigere cervos:
Quemve locum ducto melius ſit claudere vallo,
Fontibus ut dulces erumpat terra liquores:
Ut facilisque tuis aditus ſit, & arduus hoſti.
Laudis & aſſiduo vigeat certamine miles.
Quis tardamve ſudem melius, celeremve ſagittam
Jecerit, aut lento perfregerit obvia pilo?
Aut quis equum celeremve arcto compeſcere freno
Poſſit, & effuſas tardo permittere habenas,
Inque vicem modo directo contendere paſſu,
Seu libeat curvo melius contendere gyro?
Quis parma ſeu dextra velit, ſeu læva tueri,
Sive hac, ſive illac veniat gravis impetus haſtæ,
Amplior, aut ſignata cita loca tangere funda?
Jam ſimul audacis veniant certamina Martis,
Adverſiſque parent acies concurrere ſignis,
Tunc tibi non deſit faciem componere pugnæ,
Seu ſit opus quadratum acies conſiſtat in agmen,
Rectus ut æquatis decurrat frontibus ordo,
Seu libeat duplicem, ſeu junctum cernere Martem,
Dexter uti lævum teneat, dextrumque ſiniſter
Miles, ſitque duplex gemini victoria caſus.
At non per dubias errant mea carmina laudes.
Nam bellis experta cano: teſtis mihi victæ.
Fortis Japidiæ miles: teſtis quoque fallax
Pannonius, gelidas paſſim diſiectus in Alpes.
Teſtis Arupinis & pauper natus in armis.
Quem ſi quis videat, vetus ut non fregerit ætas,
Terna minus Pyliæ miretur ſæcula famæ.
Namque ſenex longæ peragit dum ſæcula vitæ,
Centum fœcundos Titan renovaverit annos,
Ipſe tamen velox celerem ſuper edere corpus
Audet equum, validiſque ſedet moderator habenis.
Te duce non alias converſus terga domator
Libera Romanæ ſubjecit colla catenæ.
Nec tamen his contentus eris, majora peractis
Inſtant, compertum eſt veracibus ut mihi ſignis,
Queis Amythaonius nequeat certare Melampus.
Nam modo fulgentem Tyrio ſubtemine veſtem
Indueras, oriente die duce fertilis anni,
Splendidior liquidis cum Sol caput extulit undis,
Et fera diſcordes tenuerunt flamina venti,

Curva

Curva nec assuetos egerunt flumina cursus.
Quin rapidum placidis etiam mare constitit undis.
Ulla nec aerias volucris perlabitur auras,
Nec quadrupes densas depascitur aspera silvas.
Quin largita tuis sunt multa silentia votis.
Juppiter ipse levi vectus per inania curru
Adfuit, & cælo vicinum liquit Olympum,
Intentaque tuis precibus se præbuit aure,
Cunctaque veraci capite annuit abditus aris.
Lætior efluxit structos super ignis acervos.
Quin hortante Deo magnis insistere rebus
Incipe: non iidem tibi sint, aliique triumphi.
Non te vicino remorabitur obvia Marte
Gallia, nec latis audax Hispania terris.
Nec fera te Tyrio tellus obsessa colono.
Nec qua vel Nilus, vel regia lympha Choaspes
Profluit, aut rapidus Cyri dementia Gyndes,
Ardet Arectæis aut unda perhospita campis.
Nec qua regna vago Tomyris finivit Araxe,
Impia nec sævis celebrans convivia mensis
Ultima vicinus Phœbo tenet arva Padæus,
Quaque Hebrus, Tanaisque Getas rigat, atque Magynos.
Quid moror? Oceanus ponto qua continet orbem,
Nulla tibi adversis regio sese offeret armis.
Te manet invictus Romano Marte Britannus,
Teque interjecto mundi pars altera sole.
Nam circumfuso consistit in aere tellus,
Et quinque in partes toto disponitur orbe.
Atque duæ gelido vastantur frigore semper.
Illic & densa tellus absconditur umbra,
Et nulla incepto perlabitur unda liquore,
Sed durata riget densam in glaciemque, nivemque.
Quippe ubi non unquam Titan superegerit ortus.
At media est Phœbi semper subjecta calori,
Seu propior terris æstivum fertur in orbem,
Seu celer hibernas properat decurrere luces.
Non ergo presso tellus consurgit aratro;
Nec frugem segetes præbent, nec pabula terræ.
Non illic colit arva Deus, Bacchusve, Ceresve,
Nulla nec exustas habitant animalia partes.
Fertilis hanc inter posita est, interque rigentes,
Nostraque & huic adversa solo pars altera nostro,
Quas similis utrinque tenens vicinia cęli
Temperat, alter & alterius vires necat aer.
Hinc placidus nobis per tempora vertitur annus.

Hic & colla jugo didicit summittere taurus,
Et lenta excelso. vitis conscendere ramos.
Tondeturque seges maturos annua partus,
Et ferro tellus; pontus confinditur ære.
Quinetiam structis exurgunt oppida muris.
Ergo ubi per claros ierint tua facta triumphos,
Solus utroque idem diceris magnus in orbe.
Non ego sum satis ad tantæ præconia laudis,
Ipse mihi non si præscribat carmina Phœbus.
Est tibi qui possit magnis se accingere rebus
Valgius æterno propior non alter Homero.
Languida non noster peragit labor otia, quamvis
Fortuna, ut mos est illi, me adversa fatiget.
Nam mihi cum magnis opibus domus alta niteret,
Cui fuerant flavi ditantes ordine sulci
Horrea, fœcundas ad deficientia messes:
Cuique pecus denso pascebant agmine colles,
Et domino satis, & nimium furique, lupoque:
Nunc desiderium superest; nam cura novatur.
Cum memor anteactos semper dolor admonet annos.
Sed licet asperiora cadant, spolierque relictis.
Non te deficient nostræ memorare Camœnæ.
Nec solum tibi Pierii tribuentur honores,
Pro te vel rapidas ausim maris ire per undas,
Adversis hiberna licet tumeant freta ventis.
Pro te vel solus densis subsistere turmis,
Vel parvum Ætnææ corpus committere flammæ.
Sum quodcunque tuum est: nostri si parvula cura
Sit tibi quanta libet; si sit modo, non mihi regna
Lydia, non magni potior sit fama Gylippi.
Posse Meleteas nec mallem vincere chartas,
Quod tibi si versus noster notusve minusve,
Vel bene si totus summo vel inerret in ore,
Nulla mihi statuent finem te fata canendi.
Quin etiam mea tunc tumulus cum texerit ossa,
Seu matura dies celerem properat mihi mortem,
Longa manet seu vita tamen mutata figuram,
Seu me finget equum rigidos percurrere campos
Doctum, seu tardi pecoris sim gloria taurus:
Sive ego per liquidum volucris vehar aera pennis:
In quemcunque hominem me longa receperit ætas,
Inceptis de te subtexam carmina chartis.

LAUS

LAUS SULPITIÆ AD MARTEM. II.

SULPITIA est tibi culta tuis, Mars magne, calendis.
Spectatum è cælo, si sapis, ipse veni.
Hoc Venus ignoscet; at tu, violente, caveto,
Ne tibi miranti turpiter arma cadant.
Illius ex oculis, cum vult exurere Divos,
Accendit geminas lampadas acer Amor.
Illam, quidquid agit, quoquo vestigia movit,
Componit furtim, subsequiturque decor.
Seu solvit crines, fusis decet esse capillis:
Seu compsit, comptis est veneranda comis.
Urit, seu Tyria voluit procedere palla:
Urit, seu nivea candida veste venit.
Talis in æterno felix Vertumnus Olympo
Mille habet ornatus, mille decenter habet.
Sola puellarum digna est, cui mollia caris
Vellera det succis bis madefacta Tyros,
Possideatque, metit quidquid bene olentibus arvis
Cultor odoratæ dives Arabs segetis:
Et quascunque niger rubro de lithore conchas
Proximus Eois colligit Indus aquis.
Hanc vos, Pierides, festis cantate calendis,
Et testudinea Phœbe superbe lyra.
Hoc solenne sacrum multos consumet in annos.
Dignior est vestro nulla puella choro.

SULPITIA AD CHERINTHUM. III.

PARCE meo juveni, seu quis bona pascua campi,
Seu colis umbrosi devia montis, aper.
Nec tibi sit duros acuisse in prælia dentes.
Incolumem custos hunc mihi servet Amor.
Sed procul abducit venandi devia cura.
O pereant silvæ, deficianque canes!
Quos furor est, quæ mens, densos indagine colles
Claudentem, teneras lædere velle manus?
Quidve juvat furtim latebras intrare ferarum,
Candidaque hamatis crura notare rubis?
Sed tamen, ut tecum liceat, Cerinthe, vagari,
Ipsa ego per montes retia torta feram.
Ipsa ego velocis quæram vestigia cervi,

Et demam celeri ferrea vincla cani.
Tunc mihi tunc placeant silvæ, si, lux mea, tecum
Arguar ante ipsas concubuisse plagas.
Tunc veniat licet ad casses, illæsus abibit,
Ne Veneris cupidæ gaudia turbet, aper.
Tunc sine me sit nulla Venus: sed lege Dianæ
Caste puer casta retia tende manu
Et quæcunque meo furtim subrepit amori,
Incidat in sævas diripienda feras
At tu venandi studium concede parenti,
Et celer in nostros ipse recurre sinus.

AD PHOEBUM. IV.

HUC ades, & teneræ morbos expelle puellæ;
Huc ades intonsa Phœbe superbe coma
Crede mihi propria, nec te jam Phœbe pigebit
Formosæ medicas applicuisse manus.
Effice, ne macies pallentes occupet artus,
Neu notet informis pallida membra color.
Et quodcunque mali est, & quicquid triste timemus
In pelagus rapidis evehat amnis aquis.
Sancte veni, tecumque feras quicunque sapores,
Quicunque & cantus corpora fessa levant.
Neu juvenem torque, metuit qui fata puellæ,
Votaque pro domina vix numeranda facit.
Interdum vovet: interdum, quod langueat illa,
Dicit in æternos aspera verba Deos.
Pone metum, Cerinthe: *Deus non lædit amantes.*
Tu modo semper ama, salva puella tibi est.
At nunc tota tua est. te solum candida secum
Cogitat, & frustra credula turba sedet.
Phœbe fave laus magna tibi tribuetur, in uno
Corpore servato, restituisse duos.
Nil opus est fletu, lacrimis erit aptius uti,
Si quando fuerit tristior illa tibi.
Jam celeber, jam lætus eris, cum debita reddet.
Certatim sanctis lætus uterque focis.
Tunc te felicem dicet pia turba Deorum.
Optabunt artes & sibi quisque tuas,

AD CERINTHUM. V.

QUI mihi te, Cerinthe, dies dedit, mihi sanctus,
Atque inter festos semper habendus erit.
Te nascente novum Parcæ cecinere puellis

Ser-

Servitium: & dederunt regna superba tibi.
Uror ego ante alias, juvat hoc, Cerinthe, quod uror,
Si tibi de nobis mutuus ignis adest.
Mutuus adsit amor, tua per dulcissima furta,
Perque tuos oculos, per geniumque rogo.
Magne Geni, cape thura libens, votisque faveto:
Si modo, cum de me cogitat ille, volet.
Quod si forte alios jam nunc suspirat amores,
Tunc, precor, infidos, sancte, relinques focos.
Nec tu sis injusta Venus, vel serviat æque
Vinctus uterque tibi, vel mea vincla leva.
Sed potius valida teneamur uterque catena,
Nulla queat posthac quam soluisse dies.
Optat idem juvenis, quod nos: sed tutius optat.
Nam pudet hæc illum dicere verba palam.
At tu, Natalis, quoniam Deus omnia sentis,
Annue; quid refert clamne, palamve roget?

AD JUNONEM. VI.

NATALIS Juno, sanctos cape thuris acervos,
Quos tibi dat tenera docta puella manu.
Tota tibi est hodie, tibi se lætissima compsit:
Staret ut ante tuos conspicienda focos.
Illa quidem ornandi caussas tibi, diva, relegat.
Est tamen, occulte cui placuisse velit.
At tu, sancta, fave, ne quis divellat amantes,
Sed juveni, quæso, mutua vincla para.
Sic bene compones; ulli non ille puellæ
Servire, aut cuiquam dignior illa viro:
Nec possit cupidos vigilans deprendere custos,
Fallendique vias mille ministret Amor.
Annue, purpureaque veni perlucida palla.
Ter tibi fit libo, ter, dea casta, mero.
Præcipit & natæ mater studiosa, quod optat.
Illa aliud tacita jam sua mente rogat.
Uritur, ut celeres urunt altaria flammæ.
Nec, liceat quanvis, sana fuisse velit.
Sit juveni grata, adveniet cum proximus annus.
Hic idem votis jam vetus esset amor.

AD VENEREM. VII.

TANDEM venit Amor, qualem texisse pudori,
Quam nudasse alicui, sit mihi, fama, magis.
Exorata meis illum Cytherea camænis

Attu-

Attulit in nostrum, deposuitque sinum.
Exolvit promissa Venus: mea gaudia narret,
Dicetur si quis non habuisse sua.
Non ego signatis quidquam mandare tabellis,
Non legat id nemo, quam meus ante, velim.
Sed peccasse juvat; vultus componere famæ
Tædet: cum digno digna fuisse ferar.

AD MESSALAM. VIII.

INVISUS natalis adest, qui rure molesto,
Et sine Cerintho tristis agendus erit.
Dulcius urbe quid est? an villa sit apta puellis,
Atque Eretino frigidus annus agro?
Jam nimium Messala, mei studiose quiescas,
Non tempestivæ sæpe propinque viæ.
Hic animum, sensusque meos abducta relinquo,
Arbitrio quamvis non sinis esse meo.

DE NATALI DIE. IX.

SCIS iter ex animo sublatum triste puellæ,
Natali Romæ jam licet esse tuo.
Omnibus ille dies nobis natalis agatur,
Qui nec opinanti nunc tibi forte venit.

AD SULPITIAM. X.

GRATUM est, securus multũ quod jam mihi de
Permittis subito, ne male inepta cadam. (me
Sit tibi cura togæ potior, pressumque quasillo
Scortum, quam servi filia Sulpitia.
Solliciti sunt pro nobis, quibus illa dolori est,
Ne credam ignoto, maxima causa toro.

AD CHERINTHUM. XI.

ESTNE tibi, Cerinthe tuæ placiture puellæ,
Qui mea nunc vexat corpora fessa calor?
Ah ego non aliter tristes evincere morbos
Optarim, quam te si quoque velle putem.
Ah mihi quid prosit morbos evincere, quod tu
Nostra potes lento pectore ferre mala?
NE TIBI sim, mea lux, æque tam fervida cura,
Ut videor paucos ante fuisse dies,
Si quidquam tota commisi stulta juventa.

Cujus

Cujus me fatear pœnituisse magis,
Hesterna quam te solum quod nocte reliqui,
Ardorem cupiens dissimulare meum.

A D A M I C U M. XII.

NULLA tuum nobis subducet fœmina lectum.
Hoc primum juncta est fœdere nostra Venus.
Tu mihi places, nec jam, te præter, in urbe
Formosa est oculis ulla puella meis.
Atque utinam posses uni mihi bella videri.
Displiceas aliis: sic ego tutus ero.
Nil opus invidia est; procul absit gloria vulgi,
Qui sapit, in tacito gaudeat ille sinu.
Sic ego secretis possum bene vivere silvis,
Qua nulla humano sit via trita pede.
Tu mihi curarum requies, tu nocte vel atra
Lumen, & in solis tu mihi turba locis.
Nunc licet è cœlo mittatur amica Tibullo:
Mittetur frustra, deficietque Venus.
Hæc tibi sancta tuæ Junonis numina juro,
Quæ sola ante alios est mihi magna Deos.
Quid facio demens? heu heu mea pignora cedo.
Juravi stulte; proderat iste timor.
Nunc tu fortis eris, nunc tu me audacius ures,
Hoc peperit misero garrula lingua malum
Jam faciam quodcunque voles! tuus usque manebo,
Nec fugiam notæ servitium dominæ.
Sed Veneris sanctæ considam vinctus ad aras.
Hæc notat injustos, supplicibusque favet.

DE INFAMIA SUÆ PUELLÆ. XIII.

RUMOR ait, crebro nostram peccare puellam.
Nunc ego me surdis auribus esse velim.
Crimina non hæc sunt nostro sine ficta dolore.
Quid miserum torques? rumor acerbe tace.

A D P R I A P U M.

VILLICUS ærari quondam, nunc cultor agelli
Hæc tibi Perspectus templa, Priape, dico.
Pro quibus officiis, si fas est, sancte, paciscor,
Assiduus custos ruris ut esse velis.
Improbus ut si quis nostrum violarit agellum,
Hunc tu; sed taceo: scis, puto, quod sequitur.

Google

AD PRIAPUM.

QUID hoc novi eſt? quid ira nunciat Deum?
Silente nocte candidus mihi puer
Tepente cum jaceret abditus ſinu,
Venus fuit quieta, nec viriliter
Iners ſenile penis extulit caput.
Placet, Priape? qui ſub arboris coma
Sacrum ſoles revincte pampino caput
Ruber ſedere cum rubente faſcino.
At, ò Tripalle, ſæpe floribus novis
Tuas ſine arte deligavimus comas,
Abegimuſque voce ſæpe, cum tibi
Senexve corvus, impigerve gracculus
Sacrum feriret ore corneo caput.
Vale nefande deſtitutor inguinum,
Vale, Priape: debeo tibi nihil.
Jacebis inter arva pallidus ſitu.
Caniſque ſæva, ſuſque ligneo tibi
Lutoſus adfricabit oblitum latus.
Sceleſte penis o meum malum grave,
Gravi, piaque lege noxiam lues.
Licet querere: nec tibi tener puer
Patebit ullus, imminente qui toro,
Juvante verſet arte mobilem natem.
Puella nec jocoſo te levi manu
Fovebit, adprimetve lubricum femur.
Bidens amica Romuli ſenis memor
Paratur, inter atria cujus inguina
Latet jacente pantice abditus ſpecus,
Vagaque pelle tectus annuo gelu
Araneoſus obſidet forem ſitus.
Tibi hæc paratur, ut tuum ter, aut quater
Voret profunda foſſa lubricum caput.
Licebit æger angue lentior cubes,
Teretis uſque, donec ah miſer miſer
Triplexque quadruplexque compleas ſpecum.
Superbia iſta proderit nihil, ſimul
Vagum ſonante merſeris caput luto.
Quid eſt, iners? piget ne lentitudinis?
Licebit hoc inultus auferas ſemel.
Sed ille cum redibit aureus puer,
Simul ſonante ſenſeris iter pede,
Rigente nervus excubet libidine,
Et inquietus inguina adrigat tumor.

Ne-

Neque incitare ceſſet , uſque dum mihi
Venus jocoſa molle ruperit latus .

DOMITI MARSI.

TE quoque Virgilio comitem non æqua, Tibule,
Mors juvenem campos miſit ad Elyſios :
Ne foret , aut elegis molles qui fleret amores ,
Aut caneret forti regia bella pede .

FINIS.

OVID. NASONIS
ELEGIA DELFENS
Tibulli immaturam mortem.

MEMNONA si mater, mater ploravit Achillem
Et tangunt magnas tristia fata Deas,
Flebilis indignos elegia solve capillos,
Ah nimis ex vero nunc tibi nomen erit.
Ille tui vates operis, tua fama Tibullus
Ardet in extructo corpus inane rogo.
Ecce puer Veneris fert eversamque pharetram,
Et fractos arcus, & sine luce facem.
Aspice, demissis ut eat miserabilis alis,
Pectoraque infesta tundat aperta manu.
Excipiunt lacrymas sparsi per colla capilli,
Oraque singultu concutiente sonant.
Fratris in Æneæ sic illum funere dicunt
Egressum castris pulcher Jule tuis.
Nec minus est confusa Venus moriente Tibullo,
Quam juveni rupit cum ferus inguen aper.
At sacri vates, & divum cura vocamur
Sunt etiam qui nos numen habere putent.
Scilicet omne sacrum mors importuna profanat,
Omnibus obscuras injicit illa manus.
Quid pater Ismario, quid mater profuit Orphei?
Carmine quid victas obstupuisse feras?
Et Linum in sylvis idem pater edidit altis,
Dicitur invicta concinuisse lyra.
Aspice Mæoniden, à quo ceu fonte perenni
Vatum Pieriis ora rigantur aquis
Hunc quoque summa dies nigro submersit Averno,
Effugiunt avidos carmina sola rogos.
Durat opus vatum Trojani fama laboris,
Tardaque nocturno tela retexta dolo.
Sic Nemesis longum, sic Delia nomen habebit,
Altera cura recens, altera primus amor.
Quid nos sacra juvant? quid nos Ægyptia prosunt
Sistra? quid in vacuo secubuisse toro?
Dum rapiant malefacta bonos ignoscite fasso,
Sollicitor nullos esse putare deos.

Vive

Vive tamen moriture pius, cole sacra colentem,
  Mors gravis a templis in cava busta trahet.
Carminibus confide bonis, jacet ecce Tibullus,
  Vix manet è toto parva quod urna capit.
Te ne sacer vates flammæ rapuere rogales?
  Pectoribus pasci nec timuere tuis?
Aurea sanctorum potuissent templa deorum
  Urere, quæ tantum sustinuere nefas.
Avertit vultus Erycis quæ possidet arces.
  Sunt quoque qui lacrymas continuisse negent.
Sed tamen hoc melius, quam si Phæacia tellus
  Ignotum vili supposuisset humo.
Hic certe manibus fugientes pressit ocellos
  Mater, & in cineres ultima dona tulit.
Hic soror in partem misera cum matre doloris
  Venit inornatas dilaniata comas.
Cumque tuis sua junxerunt Nemesisque priorque
  Oscula, nec solos destituere rogos.
Delia discedens felicius inquit amata
  Sum tibi, vixisti dum tuus ignis eram.
Cui Nemesis, quid ais? tibi sunt mea damna dolori?
  Me tenuit moriens deficiente manu.
Si tamen è nobis aliquid nisi nomen, & umbra
  Restat in Elysia valle, Tibullus erit.
Obvius huic venies edera juvenilia cinctus
  Tempora, cum Calvo docte Catulle tuo.
Tu quoque, si falsum est temerari crimen amici,
  Sanguinis, atque animæ prodige Galle tuæ,
His comes umbra tua est, si qua est modo corporis umbra,
  Hausisti numeros culte Tibulle pios.
Ossa quieta precor tua requiescere in urna,
  Et sit humus cineri non onerosa tuo.

FINIS.

F VITA

VITA PROPERTII.

EX LIBRO III.

Petri Criniti de Poetis Latinis.

SEx. Aurelius Propertius ex Mevania oppido oriundos, quod in Umbria est: hoc enim & ipse autor alicubi testatur, sicuti cum ipsam Umbriam Romani Callimachi patriam vocat:

Vt nostris tumefacta superbiat Vmbria libris,
Vmbria Romani patria Callimachi.

Sunt qui scribant ejus patrem equestri dignitate ornatum, ac Triumvirali potestate fuisse, tum inter eos connumeratum, qui L. Antonium secuti (Perusia capta) ex Octavii Cæsaris autoritate, ad aram divi Julii perducti, ibidem occisi fuerunt. illud omnino constat, Aurelium hunc Propertium, magna ex parte amissis bonis, Romam se recepisse, cum patrem suum in tenera adhuc ætate amisisset, quod illis versibus apparet,

Aspice me cui parva domus fortuna relicta est,
Nullus & antiquo Marte triumphus avi.

Et alibi clarius;

Ossaque legisti, non illa ætate legenda
Patris, & in tenues cogeris ipse Lares.
Nam tua cum multi versarent rura juvenci,
Abstulit excultas pertica tristis opes
Mox ubi bulla rudi demissa est aurea collo
Matris & ante deos libera sumpta toga;
Tum mihi pauca suo de carmine dictat Apollo,
Et vetat insano verba tonare foro.

In urbe autem brevi nominis celebritatem adeptus est, cum ingenii comitate, tum elegantia carminum. Mecœnati & Cor. Gallo Maxime acceptus fuit,

fuit, quod uterque poetæ studiis, & doctrinæ pro similitudine professionis faverent. Ovidium quoque Tibullum & Bassum inter principes amicos coluit, ad quos de suis caloribus & puellæ ingenio sæpius scripsit. C. vero Plinius in Epistola ad Romanum Paulum refert Passienum in scribendis elegiis eruditum habuisse inter suos majores Propertium: itaque id, inquit, Passieno gentile est: nam & ex eodem municipio est quo Propertius: Unde maximum studium Passieno fuit, calores Propertii, atque ingenium suo carmine exprimere cum in elegiis (ut inquit Plinius) foret egregius, atque præcipuus Propertius. Libros quatuor elegiarum composuit, in quibus fere suos calores, & Historiæ laudem, ac formam celebrat. Nam puellam Hostiam miro quodam affectu exarsit, quam mutato nomine (ut est auctor L. Apulejus, Cynthiam appellare maluit: ex quo Sidonius Apollinaris sic ad Hesperum scribit: Memineris inquit quod sæpe versum Corinna cum suo Nasone complevit, Lesbia cum Catullo, Cæsennia cum Getulio, Argentaria cum Lucano, & Cynthia cum Propertio, Delia cum Tibullo. Callimachum præcipue, Cyrenum Mimnermum, & Philetam Græcos poetas in carmine secutus est, quorum manibus comitem se profitetur: nam ut illi apud Græcos in Elegia consensu omnium præstiterunt, ita Propertius quidem apud Latinos, eorum imitatione primas videtur quorundam judicio consecutus. Fab. autem Quintilianus censor in literis acerrimus, cum Tibullum maxime commendaverit, non deesse tamen, inquit, qui Propertium malint, cum sit Ovidius lascivior, Gallus in elegia durior. Ovidius certe cum sæpe de ipso Propertio agat, blandum, tenerum ac dulcem appellat, multumque illius carmini semper concessit, cum eundem poetam suos ignes recensentem audiret:

Sæpe suos solitus recitare Propertius ignes,
Jure sodalitii qui mihi junctus erat.

Sed & Val. Martial. Propertii ingenio, & amoribus plurimum tribuit, tum eo maxime loco quo Galli Lycoridem, Tibulli Nemesim, & Lesbiam Catulli celebrat, nam & in Apophoretis sic de eodem:

Cynthia facundi carmen juvenile Properti
Accepit famam, nec minus ipsa dedit.

De obitu ejus parum compertum. Quidam scripserunt illum annos alterum & XL. natum periisse. Alium vero Propertium fuisse Fulgentius ostendit, qui in lib. ad Calcidum de prisco sermone verba hæc ex Propertio refert: Catillata geris vadimonia publicum prostibulum.

Vitam Propertii è Lillii Gyraldi Dialogo IV. haurias licet.

SEX.

SEX. PROPERTII ELEGIARUM LIBER I.

AD TULLIUM. I.

CYNTHIA prima suis miserum me cepit ocellis,
Contactum nullis ante cupidinibus.
Tum mihi constantis dejecit lumina fastus,
Et caput impositis pressit Amor pedibus.
Donec me docuit castas odisse puellas
Improbus; & nullo vivere consilio.
Et mihi jam toto furor hic non deficit anno,
Cum tamen adversos cogor habere deos.
Milanion nullos fugiendo, Tulle, labores
Saevitiam durae contudit Jasidos.
Nam modo Partheniis amens errabat in antris,
Ibat & hirsutas ille videre feras.
Ille etiam Hylaei percussus vulnere rami
Saucius Arcadiis rupibus ingemuit.
Ergo velocem potuit domuisse puellam.
Tantum in amore preces, & bene facta valent.
In me tardus Amor non ullas cogitat artes:
Nec meminit notas, ut prius, ire vias.
At vos, deductae quibus est fallacia Lunae,
Et labor in magicis sacra piare focis:
Et agedum dominae mentem convertite nostrae,
Et facite illa meo palleat ore magis.
Tunc ego crediderim vobis, & sidera, & amnes
Posse Citaeis ducere carminibus.
Et vos, qui sero lapsum revocatis, amici,
Quaerite non sani pectoris auxilia.
Fortiter & ferrum, saevos patiemur & ignes:
Sit modo libertas, quae velit ira, loqui.
Ferte per extremas gentes, & ferte per undas,
Qua non ulla meum femina norit iter.
Vos remanete, quibus facili Deus annuit aure,
Sitis in tuto semper amore pares.

In me nostra Venus noctes exercet amaras,
Et nullo vacuus tempore desit Amor.
Hoc, moneo, vitate malum: sua quenque moretur
Cura, neque assueto mutet amore locum.
Quod si quis monitis tardas adverterit aures,
Heu referet quanto verba dolore mea!

AD CYNTHIAM. II.

QUID juvat ornato procedere, vita, capillo?
Et tenues Coa veste movere sinus?
Aut quid Orontea crines perfundere myrrha?
Teque peregrinis vendere muneribus?
Naturæque decus mercato perdere cultu?
Nec sinere in propriis membra nitere bonis?
Crede mihi, non ulla tuæ medicina figuræ est.
Nudus Amor formæ non amat artificem.
Aspice quos summittit humus formosa colores,
Et veniant ederæ sponte sua melius:
Surgat & in solis formosius arbutus antris,
Et sciat indociles currere lympha vias:
Litora nativis pellucent picta lapillis,
Et volucres nulla dulcius arte canunt.
Nec sic Leucippis succendit Castora Phœbe,
Pollucem cultu non Telaira soror:
Non Idæ, & cupido quondam discordia Phœbo:
Eveni patriis filia litoribus.
Nec Phryglum falso traxit candore maritum
Advecta externis Hippodamia rotis:
Sed facies aderat nullis obnoxia gemmis,
Qualis Appelleis est color in tabulis.
Non illis studium vulgo conquirere amantes,
Illis ampla satis forma, pudicitia.
Non ego nunc vereor, ne sis mihi vilior istis,
Uni si qua placet, culta puella sat est.
Cum tibi præsertim Phœbus sua carmina donet,
Aoniamque libens Calliopea lyram:
Unica nec desit jucundis gratia verbis,
Omnia quæque Venus, quæque Minerva probat.
His tu semper eris nostræ gratissima vitæ,
Tædia dum miseræ sint tibi luxuriæ.

AD CYNTHIAM. III.

QUALIS Thesea jacuit cedente carina,
Languida desertis Gnosia litoribus:
Qua-

Qualis & accubuit primo Cepheia somno,
  Libera jam duris cotibus Andromede :
Nec minus assiduis Edonis fessa choreis
  Qualis in herboso concidit Apidano,
Talis visa mihi mollem spirare quietem
  Cynthia non certis nixa caput manibus.
Ebria cum multo traherem vestigia Baccho,
  Et quaterent sera nocte facem pueri.
Hanc ego nondum etiam sensus deperditus omneis.
  Molliter impresso conor adire toro.
Et quanvis duplici correptum ardore juberent
  Hac Amor, hac Liber, durus uterque Deus,
Subjecto leviter positam tentare lacerto,
  Osculaque admota sumere, & arma manu:
Non tamen ausus eram dominæ turbare quietem,
  Expertæ metuens jurgia sævitiæ.
Sed sic intentis hærebam fixus ocellis,
  Argus uti notis cornibus Inachidos.
Et modo solvebam nostra de fronte corollas,
  Ponebamque tuis, Cynthia, temporibus.
Et modo gaudebam lapsos formare capillos,
  Nunc furtiva cavis poma dabam manibus.
Omniaque ingrato largibar munera somno,
  Munera de prono sæpe voluta sinu.
Et quoties raro duxti suspiria motu,
  Obstupui vano credulus auspicio:
Nequa tibi insolitos portarent visa timores,
  Neve quis invitam cogeret esse suam.
Donec diversas percurrens Luna fenestras,
  Luna moraturis sedula luminibus.
Compositos levibus radiis patefecit ocellos.
  Sic ait in molli fixa toro cubitum,
Tandem te nostro referens injuria lecto
  Alterius clausis reppulit è foribus.
Nanque ubi longa meæ consumpsti tempora noctis
  Languidus exactis hei mihi sideribus?
O utinam tales perducas, improbe, noctes,
  Me miseram quales semper habere jubes.
Nam modo purpureo fallebam stamine somnum,
  Rursus & Orpheæ carmine fessa lyræ.
Interdum graviter mecum deserta querebar
  Externo longas sæpe in amore moras:
Dum me jucundis lapsam sopor impulit alis.
  Illa fuit lacrimis ultima cura meis.

AD BASSUM. IV.

QUID mihi tam multas laudando, Basse, puellas
Mutatum domina cogis abire mea?
Quid me non pateris, vitæ quodcunque sequetur,
Hoc magis assueto vivere servitio?
Tu licet Antiopæ formam Nycteidos, & tu
Spartanæ referas laudibus Hermionæ.
Et quascunque tulit formosi temporis ætas,
Cynthia non illas nomen habere sinat:
Ne dum, si levibus fuerit collata figuris,
Inferior duro judice turpis eat.
Hæc sed forma mei pars est extrema furoris.
Sunt majora, quibus, Basse, perire juvat.
Ingenuus color, & multis decus artibus, & quæ
Gaudia sub tacita dicere veste libet.
Quo magis & nostros contendis solvere amores,
Hoc magis accepta fallit uterque fide.
Non impune feres: sciet hæc insana puella,
Et tibi non tacitis vocibus hostis erit.
Nec tibi me post hæc committet Cynthia, nec te
Queret; erit tanti criminis illa memor.
Et te circum omneis alias irata puellas
Differet: heu nullo limine carus eris.
Nullas illa suis contemnet fletibus aras,
Et quicunque sacer, qualis ubique, lapis.
Non ullo gravius tentatur Cynthia damno,
Quam sibi cum rapto cessat amore Deus.
Præcipue nostri: maneat sic semper, adoro:
Ne quidquam ex illa quod querar, inveniam.

AD ÆMULUM SUUM

GALLUM. V.

INVIDE tu tandem voces compesce molestas,
Et sine nos cursu, quo sumus, ire pares.
Quid tibi vis, insane? meos sentire furores?
Infelix, properas ultima nosse mala:
Et miser ignotos vestigia ferre per ignes,
Et bibere tota toxica Thessalia.
Non est illa vagis similis collata puellis.
Molliter irasci non sciet illa tibi.
Aut si forte ausis non est contraria nostris,
At tibi curarum millia quanta dabit?

Non

Non tibi jam somnos, non illa relinquet ocellos,
Illa feros animis alligat una viros.
Ah mea contemptus quoties ad limina curres,
Cum tibi singultu fortia verba cadent:
Et tremulus mœstis urietur fletibus horror,
Et timor informem ducet in ore notam:
Et quæcunque voles fugient tibi verba querenti:
Nec poteris qui sis, aut ubi, nosse miser.
Tum grave servitium nostræ cogere puellæ
Discere, & exclusum quid sit abire domum.
Nec jam pallorem toties mirabere nostrum,
Aut cur sim toto corpore nullus ego:
Nec tibi nobilitas poterit succurrere amanti.
Nescit amor priscis cedere imaginibus.
Quod si parva tuæ dederis vestigia culpæ,
Quam cito de tanto nomine rumor eris?
Non ego tum potero solatia ferre roganti,
Cum mihi nulla mei sit medicina mali.
Sed pariter miseri socio cogemur amore
Alter in alterius mutua flere sinu.
Quare quid possit mea Cynthia, desine, Galle,
Quærere, non impune illa rogata venit.

AD TULLUM. VI.

NON ego nunc Hadriæ vereor mare noscere tecum
Tulle, neq; Ægæo ducere vela salo:
Cum quo Riphæos possim conscendere montes,
Ulteriusque domos vadere Memnonias.
Sed me complexæ remorantur verba puellæ,
Mutatoque graves sæpe colore preces.
Illa mihi totis argutat noctibus ignes,
Et queritur nullos esse relicta deos.
Illa meam mihi jam se denegat, illa minatur,
Quæ solet irato tristis amica viro.
His ego non horam possum durare querelis.
Ah pereat, si quis lentus amare potest.
Ah mihi sit tanti doctas cognoscere Athenas,
Atque Asiæ veteres cernere divitias:
Ut mihi deducta faciat convicia puppi
Cynthia, & insanis ora notet manibus:
Osculaque opposito dicat sibi debita vento,
Et nihil infido durius esse viro?
Tu patrui meritas conare anteire secures,
Et vetera oblitis jura refer sociis.
Nam tua non ætas unquam cessavit Amori,

Semper at armatæ cura fuit patriæ.
Et tibi non unquam nostros puer iste labores
Afferat, & lacrimis omnia nota meis.
Me sine, quem semper voluit Fortuna jacere,
Hanc animam extremæ reddere nequitiæ.
Multi longinquo periere in amore libenter,
In quorum numero me quoque terra tegat.
Non ego sum laudi, non natus idoneus armis:
Hanc me militiam fata subire volunt.
At tu seu mollis qua tendit Jonia, seu qua
Lydia Pactoli tingit aatra liquor:
Seu pedibus terras, seu pontum carpere remis,
Ibis, & accepti pars eris imperii:
Tum tibi si qua mei veniet non immemor hora,
Vivere me duro sidere certus eris.

AD PONTICUM POETAM. VII.

DUM tibi Cadmeæ ducuntur, Pontice, Thebæ,
Armaque fraternæ tristia militiæ:
Atque, ita sim felix, primo contendis Homero,
Sint modo fata tuis mollia carminibus:
Nos, ut consuemus, nostros agitamus amores,
Atque aliquid duram quærimus in dominam.
Nec tantum ingenio, quantum servire dolori
Cogor, & ætatis tempora dura queri.
Hic mihi conteritur vitæ modus, hæc mea fama est:
Hinc cupio nomen carminis ire mei.
Me laudent doctæ solum placuisse puellæ,
Pontice, & injustas sæpe tulisse minas.
Me legat assidue post hæc neglectus amator,
Et prosint illi cognita nostra mala.
Te quoque si certo puer hic concusserit arcu,
Quod nolim nostros eviolasse Deos:
Longe castra tibi, longe miser agmina septem
Flebis in æterno surda jacere situ,
Et frustra cupies mollem componere versum,
Nec tibi subjiciet carmina serus Amor.
Tunc me non humilem mirabere sæpe poetam,
Tunc ego Romanis præferar ingeniis.
Nec poterunt juvenes nostro reticere sepulchro,
Ardoris nostri magne poeta jaces.
Tu cave nostra tuo contemnas carmina fastu:
Sæpe venit magno fœnore tardus Amor.

AD CYNTHIAM. VIII.

TUNE igitur demens? nec te mea cura moratur?
An tibi sum gelida vilior Illyria?
Et tibi jam tanti quicunque est iste, videtur:
Ut sine me vento quolibet ire velis?
Tune audire potes vesani murmura ponti
Fortis, & in dura nave jacere potes?
Tu pedibus teneris positas fulcare pruinas?
Tu potes insolitas, Cynthia, ferre nives?
O utinam hibernæ duplicentur tempora brumæ,
Et sit iners tardis navita Vergiliis:
Ne tibi Tyrrhena solvatur funis arena,
Neve inimica meas elevet aura preces:
Et me defixum vacua patiatur in ora
Crudelem infesta sæpe vocare manu,
Atque ego non videam tales subsidere ventos,
Cum tibi provectas auferet unda rates.
Sed quocunque modo de me, perjura, mereris,
Sit Galatea tuæ non aliena viæ:
Ut te felici prævecta Ceraunia remo,
Accipiat placidis Oricos æquoribus.
Nam me non ullæ poterunt corrumpere, de te
Quin ego, vita, tuo limine acerba querar.
Nec me deficiet nautas rogitare citatos:
Dicite, quo portu clausa puella mea est.
Et dicam, licet Atraciis considat in oris,
Et licet Eleis, illa futura mea est.
Hic erit hic jurata manet: rumpantur iniqui.
Vicimus: assiduas non tulit illa preces.
Falsa licet cupidus deponat gaudia livor.
Destitit ire novas Cynthia nostra vias.
Illi carus ego; & per me carissima Roma
Dicitur: & sine me dulcia regna negat.
Illa vel angusto mecum requiescere lecto,
Et quocunque modo maluit esse mea:
Quam sibi dotatæ regnum vetus Hippodamiæ,
Et quas Elis opes ante pararat equis:
Quamvis magna daret, quamvis majora daturus.
Non tamen illa meos fugit avara sinus.
Hanc ego non auro, non Indis flectere conchis,
Sed potui blandi carminis obsequio.
Sunt igitur Musæ, neque amanti tardus Apollo:
Queis ego fretus amo. Cynthia rara mea est.
Nunc mihi summa licet contingere sidera plantis.

Sive dies, seu nox venerit, illa mea est.
Nec mihi rivalis certos subducet amores,
Ista meam norit gloria canitiem.

AD PONTICUM. IX.

DICEBAM tibi venturos, irrisor, amores,
Nec tibi perpetuo libera verba fore.
Ecce jaces, supplexque venis ad jura puellæ,
Et tibi nunc quovis imperat empta modo.
Non me Chaoniæ vincant in amore columbæ
Dicere quos juvenes quæque puella domet.
Me dolor & lacrimæ merito fecere peritum.
Atque utinam posito dicar amore rudis.
Quid tibi nunc misero prodest grave dicere carmen,
Aut Amphioniæ mœnia flere lyræ?
Plus in Amore valet Mimnermi versus Homero.
Carmina mansuetus lenia quærit Amor.
I, quæso, & tristeis istos deponere libellos:
Et cane, quod quævis nosse puella velit.
Quid si non esset facilis tibi copia? nunc tu
Insanus medio flumine quæris aquam.
Nec dum etiam palles, vero nec tangeris igni.
Hæc est venturi prima favilla mali.
Tunc magis Armenias cupiens accederre tigres,
Et magis infernæ vincula nosse rotæ:
Quam pueri toties arcum sentire medullis,
Et nihil iratæ posse negare tuæ.
Nullus Amor cuiquam facileis ita præbuit alas,
Ut non alterna presserit ille manu.
Nec te decipiat, quod sit satis illa parata.
Acrius illa subit, Pontice, si qua tua est:
Quippe ubi non liceat vacuos seducere ocellos,
Nec vigilare alio nomine cedat Amor,
Qui non ante patet, donec manus attigit ossa,
Quisquis es, assiduas aufuge blanditias.
Illis & silices, & possunt cedere quercus:
Nedum tu possis spiritus iste levis.
Quare, si pudor est, quamprimum errata fatere.
Dicere quo pereas sæpe in amore juvat.

AD GALLUM. X.

O JUCUNDA quies, primo cum testis amori
Affueram vestris conscius in lacrimis!
O noctem meminisse mihi jucunda voluptas!

O quoties votis illa vocanda meis!
Cum te complexa morientem, Galle, puella
Vidimus & longa ducere verba mora.
Quamvis labenteis premeret mihi somnus ocellos,
Et mediis cœlo luna ruberet equis:
Non tamen à vestro potui secedere lusu,
Tantus in alternis vocibus ardor erat.
Sed quoniam non es veritus concredere nobis,
Accipe commissæ munera lætitiæ.
Non solum vestros didici reticere dolores.
Est quiddam in nobis majus, amice, fide.
Possum ego divisos iterum conjungere amantes,
Et dominæ tardas possum aperire fores:
Et possum alterius curas sanare recenteis,
Nec levis in verbis est medicina meis.
Cynthia me docuit semper quæcunque petenda,
Quæque cavenda forent: non nihil egit Amor.
Tu cave ne tristi cupias pugnare puellæ,
Neve superba loqui, neve tacere diu:
Neu si quid petiit, ingrata fronte negaris,
Neu tibi pro vano verba benigna cadant.
Irritata venit, quando contemnitur illa:
Nec meminit justas ponere læsa minas.
At quo sis humilis magis, & subjectus Amori,
Hoc magis effectu sæpe fruare bono.
Is poterit felix una remanere puella,
Qui nunquam vacuo pectore liber erit.

AD CYNTHIAM. XI.

ECQUID te mediis cessantem, Cynthia, Bajis,
Qua jacet Herculeis semita litoribus,
Et modo Thesproti mirantem subdita regno
Et modo Misenis æquora nobilibus,
Nostri cura subit memores ah ducere noctes?
Ecquis in extremo restat amore locus?
An te nescio quis simulatis ignibus hostis
Sustulit è nostris, Cynthia, carminibus?
Atque utinam mage te remis confisa minutis
Parvula Lucrina cymba moretur aqua;
Aut teneat clausam tenui Teuthrantis in unda
Alternæ facilis cedere lympha manu:
Quam vacet alterius blandos audire susurros
Molliter in tacito litore compositam,
Ut solet amoto labi custode puella
Perfida, communes nec meminisse deos:

Non

Non quia perspecta non es mihi cognita fama,
Sed quod in hac omnis parte timetur amor.
Ignosces igitur, siquid tibi triste libelli
Attulerint nostri: culpa timentis erit.
An mihi sit major caræ custodia matris
Aut sine te vitæ cura sit ulla meæ?
Tu mihi sola domus, tu, Cynthia, sola parentes,
Omnia tu nostræ tempora lætitiæ.
Seu tristis veniam, seu contra lætus amicis,
Quidquid ero, dicam, Cynthia causa fuit.
Tu modo quam primum corruptas desere Bajas.
Multis ista dabunt litora dissidium:
Litora quæ fuerant castis inimica puellis,
Ah pereant Bajæ crimen amoris aquæ.

AD CYNTHIAM. XII.

QUID mihi desidiæ non cessas fingere crimen,
Quod faciat nobis conscia Roma moram?
Tam multa illa meo divisa est millia lecto,
Quantum Hypanis Veneto dissidet Eridano.
Nec mihi consuetos amplexu nutrit amores
Cynthia, nec nostra dulcis in aure sonat.
Olim gratus eram: non illo tempore cuiquam
Contigit, ut simili posset amare fide.
Invidiæ fuimus: num me Deus obruit? an quæ
Lecta Prometheis dividit herba jugis?
Non sum ego, qui fueram; mutat via longa puellas.
Quantus in exiguo tempore fugit Amor.
Nunc primum longas solus cognoscere noctes
Cogor, & ipse meis auribus esse gravis.
Felix qui potuit præsenti flere puellæ.
Non nihil aspersis gaudet Amor lacrimis.
Aut si despectus potuit mutare calores,
Sunt quoque translato gaudia servitio.
Mi neque amare aliam, neq; ab hac discedere fas est:
Cynthia prima fuit, Cynthia finis erit.

AD GALLUM. XIII.

TU, quod sæpe soles nostro lætabere casu,
Galle, quod abrepto solus amore vacem.
At non ipse tuas imitabor, perfide, voces.
Fallere te nunquam, Galle, puella velit.
Dum tibi deceptis augetur fama puellis,
Certus & in nullo quæris amore moram:

Perditus in quadam tardis pallescere curis
Incipis, & primo lapsus adire gradu.
Hæc erit illarum contempti pœna doloris.
Multarum miseras exiget una vices.
Hæc tibi vulgares istos compescet amores,
Nec nova quærendo semper amicus eris.
Hæc ego non rumore malo, non augure doctus,
Vidi ego: me, quæso, teste negare potes?
Vidi ego te toto vinctum languescere collo,
Et flere injectis, Galle, diu manibus:
Et cupere optatis animam deponere verbis,
Et quæ deinde meus celat, amice, pudor.
Non ego complexus potui diducere vestros.
Tantus erat demens inter utrosque furor.
Non sic Æmonio Salmonida mixtus Enipeo,
Tænarius facili pressit amore Deus:
Nec sic cælestem flagrans amor Herculis Heben
Sensit in Oetæis gaudia prima jugis.
Una dies omneis potuit præcurrere amantes.
Nam tibi non tepidas subdidit illa faces.
Nec tibi præteritos passa est succedere fastus,
Nec finet abduci: te tuus ardor aget.
Nec mirum, cum sit Jove digna, & proxima Ledæ,
Et Lædæ partu gratior una tribus.
Illa sit Inachiis, & blandior Heroinis,
Illa suis verbis cogat amare Jovem.
Tu vero quoniam semel es periturus amore,
Utere: non alio limine dignus eras.
Quæ tibi sit felix, quoniam novus incidit error.
Et quodcunque voles, una sit ista tibi.

AD TULLUM XIV.

Tu licet abjectus Tiberina molliter unda
Lesbia Mentoreo vina bibas opere:
Et modo tam celeres mireris currere lintres,
Et modo tam tardas funibus ire rates:
Et nemus omne satas intendat vertice silvas,
Urgetur quantis Caucasus arboribus:
Non tamen ista meo valeant contendere amori.
Nescit Amor magnis cedere divitiis.
Nam sive optatam mecum trahit illa quietem,
Seu facili totum ducit amore diem:
Tunc mihi Pactoli veniunt sub tecta liquores,
Et legitur rubris gemma sub æquoribus.
Tunc mihi cessuros spondent mea gaudia reges.

Quos

Quæ maneant, dum me fata perire volent:
Nam quis divitiis adverso gaudet amore?
Nulla mihi tristi præmia sint Venere.
Illa potest magnas heroum infringere vires,
Illa etiam duris mentibus esse dolor.
Illa neque Arabium metuit conscendere limen,
Nec timet ostrino, Tulle, subire toro.
Et miserum toto juvenem versare cubili.
Quid relevant variis serica textilibus?
Quæ mihi dum placata aderit, non ulla verebor
Regna, nec Alcinoi munera despicere.

AD CYNTHIAM. XV.

SÆPE ego multa tuæ levitatis dura timebam,
Hac tamen excepta, Cynthia, perfidia.
Adspice me quanto rapiat Fortuna periclo.
Tu tamen in nostro lenta timore venis:
Et potes externos manibus componere crines,
Et longa faciem quærere desidia:
Nec minus Eois pectus variare lapillis,
Ut formosa novo quæ parat ire viro.
At non sic Ithaci digressu mota Calypso
Desertis olim fleverat æquoribus.
Multos illa dies incomptis mœsta capillis
Sederat, injusto multa locuta salo.
Et, quamvis nunquam posthac visura, dolebat,
Illa tamen longæ conscia lætitiæ.
Alphesibœa suos ulta est pro conjuge fratres,
Sanguinis & cari vincula rupit Amor.
Nec sic Æsoniden rapientibus anxia ventis
Hypsipyle vacuo constitit in thalamo.
Hypsipyle nullos post illos sensit amores,
Ut semel Æmonio tabuit hospitio.
Conjugis Evadne miseros elata per ignes
Occidit Argivæ fama pudicitiæ.
Quarum nulla tuos potuit convertere mores;
Tu quoque uti fieres nobilis historia.
Desine jam revocare tuis perjuria verbis,
Cynthia, & oblitos parce movere Deos.
Audax ah nimium, nostro dolitura periclo,
Si quid forte tibi durius inciderit.
Multa prius vasto labentur flumina ponto,
Annus & inversas duxerit ante vices:
Quam tua sub nostro mutetur pectore cura,
Sis quodcunque voles, non aliena tamen.

Quam te

Quamve mihi viles isti videantur ocelli,
Per quos sæpe mihi credita perfidia est.
Hos tu jurabas, si quid mentita fuisses,
Ut tibi suppositis exciderent manibus.
Et contra magnum potes hos attollere solem?
Nec tremis admissæ conscia nequitiæ?
Quis te cogebat multos pallere colores,
Et fletum invitis ducere luminibus?
Queis ego nunc pereo, similes moniturus amantes
O nullis tutum credere blanditiis.

VERBA JANUÆ CONQUERENTIS. XVI.

QUÆ fueram magnis olim patefacta triumphis
Janua Tarpejæ nota pudicitiæ,
Cujus inaurati celebrabunt limina currus
Captorum lacrimis humida supplicibus:
Nunc ego nocturnis potorum saucia rixis
Pulsata indignis sæpe queror manibus.
Et mihi non desunt turpes pendere corollæ
Semper, & exclusi signa jacere faces.
Nec possum infamis dominæ defendere noctes
Nobilis obscœnis tradita carminibus.
Nec tamen illa suæ revocatur parcere famæ,
Turpior & sæcli vivere luxuria.
Has inter gravius cogor deflere querelas
Supplicis à longis tristior excubiis.
Ille meos nunquam patitur requiescere postes,
Arguta referens carmina blanditia.
Janua vel domina penitus crudelior ipsa,
Quid mihi tam duris clausa taces foribus?
Cur nunquam reserata meos admittis amores
Nescia furtivas reddere mota preces?
Nullane finis erit nostro concessa dolori?
Tristis & in tepido limine somnus erit?
Me mediæ noctes, me sidera prona jacentem,
Frigidaque Eoo me dolet aura gelu.
Tu sola humanos nunquam miserata labores
Respondes tacitis mutua cardinibus.
O utinam trajecta cava mea vocula rima,
Percussas dominæ vertat in auriculas.
Sit licet & saxo patientior illa Sicano,
Sit licet & ferro durior, & chalybe:
Non tamen illa suos poterit compescere ocellos,

Sur-

Surget & invitis spiritus in lacrimis.
Nunc jacet alterius felici nixa lacerto.
At mea nocturno verba cadunt Zephyro.
Sed tu sola mei tu maxima causa doloris
Victa meis numquam, janua, muneribus.
Te non ulla meæ læsit petulantia linguæ
Quæ solet iratus dicere trita loco:
Ut me tam longa raucum patiare querela
Sollicitas trivio pervigilare moras.
At tibi sæpe novo deduxi carmina versu,
Osculaque impressis nixa dedi gradibus.
Ante tuos quoties verti me perfida postes,
Debitaque occultis vota tuli manibus?
Hæc ille, & si quæ miseri novistis amantes,
Et matutinis obstrepit alitibus.
Sic ego nunc dominæ vitiis, & semper amantis
Fletibus æterna differor invidia.

AD CYNTHIAM DE MARIS

TEMPESTATE. XVII.

ET merito, quoniam potui fugisse puellam,
Nunc ego desertas alloquor Alcyonas.
Nec mihi Cassiope solito visura carinam.
Omniaque ingrato litore vota cadunt.
Quin etiam absenti prosunt tibi, Cynthia, venti.
Aspice quam sævas increpat aura minas.
Nullane placatæ veniet fortuna procellæ?
Hæccine parva meum funus arena teget?
Tu tamen in melius sævas converte querelas.
Sat tibi sit pœnæ nos, & iniqua vada.
An poteris siccis mea fata areponere ocellis?
Ossaque nulla tuo nostr · tenere sinu?
Ah pereat quicunque rates, & vela paravit
Primus, & invito gurgite fecit iter.
Nonne fuit melius dominæ pervincere mores?
Quanvis dura tamen rara puella fuit:
Quam sic ignotis circundata litora silvis
Cernere, & optatos quærere Tyndaridas?
Illic si qua meum sepelirent fata dolorem,
Ultimus, & posito staret amore lapis:
Illa meo caros donasset funere crines:
Molliter & tenera poneret ossa rosa.
Illa meum extremo clamasset pulvere nomen,

Ut

Ut mihi non ullo pondere terra foret.
At vos æquoreæ formosa Doride natæ
Candida felici solvite vela choro.
Siquando vestras labens Amor attigit undas,
Mansuetis socio parcite litoribus.

AD CYNTHIAM. XVIII.

HÆC certe deserta loca, & taciturna querenti,
Et vacuum Zephyri possidet aura nemus.
Hic licet occultos proferre impune dolores,
Si modo sola queant saxa tenere fidem.
Unde tuos primum repetam, mea Cynthia, fastus?
Quod mihi das flendi, Cynthia, principium?
Qui modo felices inter numerabar amantes,
Nunc in amore tuo cogor habere notam.
Quid tantum merui? quæ te mihi carmina mutant?
An nova tristitiæ causa puellæ tuæ?
Sic mihi te referas levis, ut non altera nostro
Limine formosos intulit ulla pedes.
Quamvis multa tibi dolor hic meus aspera debet,
Non ita sæva tamen venerit ira mea:
Ut tibi sim merito semper furor, & tua flendo
Lumina dejectis turpia sint lacrimis.
An quia parva damus mutato signa calore?
Et non ulla meo clamat in ore fides?
Vos eritis testes, si quos habet arbor amores,
Fagus, & arcadio pinus amata Deo.
Ah quoties teneras resonant mea verba sub umbras,
Scribitur & vestris Cynthia corticibus.
An, tua quod peperit nobis injuria curas,
Quæ solum tacitis cognita sunt foribus?
Omnia consuevi timidus perferre superbæ
Jussa, neque arguto facta dolore queri.
Pro quo, Dii, vivi fontes, & frigida rupes,
Et datur inculto tramite dura quies.
Et, quodcunque meæ possunt narrare querelæ,
Cogor ad argutas dicere solus aves.
Sed qualiscunque es, resonant mihi, Cynthia, silvæ,
Nec deserta tuo nomine saxa vacant.

AD CYNTHIAM. XIX.

NON ego nunc tristes vereor, mea Cynthia, manes?
Nec moror extremo debita fata rogo.

Sed

Sed ne forte tuo careat mihi funus amore,
Hic timor est ipsis durior exequiis.
Non adeo leviter nostris puer hæsit ocellis,
Ut meus oblito pulvis amore vacet.
Illic Phylacides jucundæ conjugis heros
Non potuit cæcis immemor esse locis:
Sed cupidus falsis attingere gaudia palmis
Thessalis antiquam venerat umbra domum.
Illic quidquid ero, semper tua dicar imago.
Trajicit & fati litora magnus amor.
Illic formosæ veniant chorus heroinæ,
Quas dedit Argivis Dardana præda viris,
Quarum nulla tua fuerit mihi, Cynthia, forma
Gratior, & tellus hoc ita justa sinat.
Quanvis te longe remorentur fata senectæ,
Cara tamen lacrimis ossa futura meis.
Quæ tu viva mea possis sentire favilla.
Tu mihi non ullo mors sit amara loco.
Quem vereor, ne te contemptu, Cynthia, busto,
Abstrahat à nostro pulvere iniquus Amor:
Cogat & invitam lacrimas siccare cadentes.
Flectitur assiduis certa puella minis.
Quare, dum licet, inter nos lætemur amantes.
Non satis est ullo tempore longus amor.

AD GALLUM. XX.

HOC pro continuo te, Galle, monemus amore
Id tibi ne vacuo defluat ex animo.
Sæpe imprudenti fortuna occurrit amanti
Crudelis Minyis dixerit Ascanius.
Est tibi non infra speciem, non nomine dispar
Thiodamanteo proximus ardor Hylæ.
Nunc tu sive leges umbrosæ flumina silvæ,
Sive Aniena tuos tinxerit unda pedes:
Sive Gigantea spatiabere litoris ora,
Sive ubicunque vago fluminis hospitio:
Nympharum semper cupidas defende rapinas.
Non minor Ausoniis est amor ab Dryasin.
Ne tibi sit duros montes & frigida saxa,
Galle, neque expertos semper adire lacus:
Quæ miser ignotis error perpessus in oris
Herculis indomito fleverat Ascanio.
Nanque ferunt olim Pagasæ navalibus Argo
Egressam longe Phasidos isse viam,
Et jam præteritis labentem Athamantidos undis

Mylo-

Myſorum ſcopulis applicuiſſe ratem:
Hic manus heroum placidis ut conſtitit oris,
Mollia compoſita litora fronde tegit.
At comes invicti juvenis proceſſerat ultra
Raram ſepoſiti quærere fontis aquam.
Hunc duo ſectati fratres aquilonia proles.
Hunc ſuper & Zethes, hunc ſuper & Calais.
Oſcula ſuſpenſis inſtabant carpere palmis,
Oſcula & alterna ferre ſupina fuga.
Ille ſub extrema pendens ſecluditur ala,
Et volucres ramo ſubmovet inſidias.
Jam Pandioniæ ceſſet genus Orithyæ:
Ah dolor ibat Hylas, ibat Hamadryanſin:
Hic erat Arganthi Pegæ ſub vertice montis.
Grata domus Nymphis humida Thyniaſin.
Quam ſupra nullæ pendebant debita curæ
Roſcida deſertis poma ſub arboribus,
Et circumriguo ſurgebant lilia prato
Candida purpureis miſta papaveribus.
Quæ modo decerpens tenero pueriliter ungui.
Propoſito florem prætulit officio.
Et modo formoſis incumbens neſcius undis
Errorem blandis tardat imaginibus.
Tandem haurire parat demiſſis flumina palmis
Innixus dextro plena trahens humero.
Cujus & accenſæ Dryades candore puellæ
Miratæ ſolitos deſtituere choros.
Prolapſum leviter facili traxere liquore.
Tum ſonitum rapto corpore fecit Hylas.
Cui procul Alcides iterat reſponſa; ſed illi
Nomen ab extremis fontibus aura refert.
His, ò Galle, tuos monitis ſervabis amores,
Formoſum Nymphis credere tutus Hylam.

GALLUS LOQUITUR. XXI.

TU, qui conſortem properas evadere caſum,
Miles ab Hetruſcis ſaucius aggeribus,
Quid noſtro gemitu turgentia lumina torques?
Pars ego ſum veſtræ proxima militiæ.
Sic te ſervato poſſint gaudere parentes,
Hæc ſoror Acca tuis ſentiat è lacrimis,
Gallum per medios ereptum Cæſaris enſes
Effugere ignotas non potuiſſe manus.
Et quæcunque ſuper diſperſa invenerit oſſa
Montibus Hetruſcis, hæc ſciat eſſe mea.

A D

AD TULLUM DE PATRIA SUA XXII.

QUALIS, & unde genus, qui sint mihi, Tulle, parentes,
Quæris pro nostra semper amicitia.
Si Perusina tibi patriæ sunt nota sepultæ
Italiæ duris funera temporibus,
Cum Romana suos egit discordia cives;
(Sit mihi præcipue pulvis Hetrusca dolor.
Tu projecta mei perpessa es membra propinqui,
Tu nullo miseri contegis ossa solo.)
Proxima supposito contingens Umbria campo
Me genuit, terris fertilis uberibus.

SEXTI PROPERTII ELEGIARUM

LIBER II.

AD MECOENATEM.

ELEGIA I.

QUÆRITIS unde mihi toties scribantur amores?
Unde meus veniat mollis in ora liber?
Non hæc Calliope, non hæc mihi cantat Apollo.
Ingenium nobis ipsa puella facit:
Sive togis illam fulgentem incedere Cois,
Hoc totum è Coa veste volumen erit.
Seu vidi ad frontem sparsos errare capillos,
Gaudet laudatis ire superba comis.
Sive lyre carmen digitis percussit eburnis,
Miramur, faciles ut premat arte manus:
Seu cum poscentes somnum declinat ocellos,
Invenio causas mille poeta novas.
Seu nuda erepto mecum luctatur amictu,
Tunc vero longas condimus Iliadas.
Seu quidquid fecit, sive est quodcunque locuta,
Maxima de nihilo nascitur historia.
Quod mihi si tantum, Mecœnas, fata dedissent,
Ut possem heroas ducere in arma manus:
Non ego Titanas canerem, non Ossan Olympo
Impositum, ut cæli Pelion esset iter:
Non veteres Thebas, nec Pergama nomen Homeri,
Xerxis & imperio bina coisse vada:
Regna ve prima Remi, aut animos Carthaginis altæ
Cimbrorumque minas, & benefacta Mari.
Bellaque, resque tui memorarem Cæsaris; & tu
Cæsare sub magno cura secunda fores.
Nam quoties Mutinam, aut civilia busta Philippos,
Aut canerem Siculæ classica bella fuge:
Eversosque focos antiquæ gentis Hetruscæ,
Et Ptolemææ litora capta Phari:

Aut

Aut canerem Ægyptum, & Nilum, cum tractus in urbem
Septem captivis debilis ibat aquis:
Aut regnum auratis circundata colla catenis;
Actiaque in Sacra currere rostra via:
Te mea Musa illis semper contexeret armis,
Et sumpta, & posita pace fidele caput.
Theseus infernis, superis testatur Achilles,
Hic Ixioniden, ille Menoetiaden
Sed neque Phlegræos Jovis, Enceladique tumultus
Intonet angusto pectore Callimacus.
Nec mea conveniunt duro præcordia versu
Cæsaris in Phrygios condere nomen avos.
Navita de ventis, de tauris narrat arator,
Enumerat miles vulnera, Pastor oves.
Nos contra angusto versamus prælia lecto.
Qua pote quisque in ea conterat arte diem.
Laus in amore mori; laus altera, si datur uno
Posse frui: fruar ô solus amore meo,
His saltem ut tenear jam finibus: aut, mihi si quis
Venerit alter amor, acrius ut moriar.
Si memini, solet illa leves culpare puellas:
Et totam ex Helena non probat Iliada.
Seu mihi sint tangenda novercæ pocula Phædræ,
Pocula privigno non nocitura suo:
Seu mihi Circæo pereundum est gramine, sive
Colchis Iolchiacis urat aena focis:
Una meos quoniam prædata est fœmina sensus,
Ex hac ducentur funera nostra domo.
Omnes humanos sanat medicina dolores.
Solus Amor morbi non amat artificem.
Tarda Philoctetæ sanavit crura Machaon,
Phœnicis Chiron lumina Phillyrides.
Et deus extinctum Cressis Epidaurus herbis
Restituit patriis Androgeona focis.
Mysus & Hæmonia juvenis qua cuspide vulnus
Senserat, hac ipsa cuspide sensit opem.
Hoc siquis vitium potuit mihi demere, solus
Tantaleæ poterit tradere poma manu.
Dolia virgineis idem ille repleverit urnis,
Ne tenera assidua colla graventur aqua.
Idem Caucasea solvet de rupe Promethei
Brachia, & a medio pectore pellet avem.
Non hic herba valet: non hic nocturna Cytæis
Non Perimedea gramina cocta manu.
Quippe ubi nec causas, nec apertos cernimus ictus,
Unde tamen veniant tot mala, cæca via est.

Non

Non eget hic medicis, non lectis mollibus æger,
Huic nullum cœli tempus, & aura nocet.
Ambulat, & subito mirantur funus amici.
Sic est incautum quidquid habetur amor.
Quandocunque igitur vitam mea fata reposcent,
Et breve in exiguo marmore nomen ero:
Mecœnas nostræ spes invidiosa juventæ.
Et vitæ & morti gloria justa meæ:
Si te forte meo ducet via proxima busto,
Essedа cælatis siste Britanna jugis.
Taliaque illacrimans mutæ jace verba favillæ:
Huic misero fatum dura puella fuit.

ADVERSUM SE. II.

QUI nihilum tibi dicebas jam posse nocere,
Hæsisti! cecidit spiritus ille tuus
Vix unum potes infelix requiescere mensem,
Et turpis de te jam liber alter erit
Liber eram, & vacuo meditabar vivere lecto.
At me composita pace fefellit Amor.
Quærebam sicca si posset piscis arena,
Nec solitus ponto vivere torvus aper,
Aut ego si possem studiis vigilare severis.
Differtur, nunquam tollitur ullus amor.
Ac veluti primo taurus detrectat aratra,
Mox venit assueto mollis ad arva jugo:
Sic primo juvenes trepidant in amore feroces,
Dehinc domiti post hæc æqua, & iniqua ferunt.
Turpia perpessus vates est vincla Melampus
Cognitus Iphicli subripuisse boves:
Quem non lucra, magis Pero formosa coegit,
Mox Amythaonia nupta futura domo.
Nec me tam facies, quanvis sit candida, cepit.
Lilia non domina sint magis alba mea:
Ut Mæotica nix minio si certet Hibero,
Utque rosæ puro lacte natant folia.
Nec de more comæ per lævia colla fluentes,
Non oculi geminæ sidera nostra faces:
Ne siqua Arabio luret bombyce puella.
Non sum de nihilo blandus amator ego.
Quantum quod posito formose saltat Iaccho,
Egit ut evantes dux Ariadna choros:
Et quantum, Æolio cum tentat carmina plectro,
Par Aganippeæ ludere docta lyræ.
Et sua cum antiquæ committit scripta Corinnæ,

Carminaque æquævis non putat esse suis:
Num tibi nascenti primis, mea vita, diebus
Aridus argutum sternuit omen amor?
Hæc tibi contulerunt cælestia munera divi,
Hæc tibi: ne matrem forte dedisse putes.
Non non humani sunt partus talia dona.
Ista decem menses non peperere bona.
Gloria Romanis una es tu nata puellis.
Romano accumbes prima puella fori.
Nec semper nobiscum humana cubilia vises.
Post Helenam hæc terris forma secunda redit.
Hac ego non mirer si flagret nostra juventus.
Pulchrius hac fuerat, Troja, perire tibi.
Olim mirabar, quod tanti ad Pergama belli
Europæ, atque Asiæ causa puella fuit.
Nunc, Pari, tu sapiens, & tu Menelae, *fuisti*:
Tu, quia poscebas: tu, quia lentus eras
Digna quidem facies, pro qua vel obiret Achilles,
Vel Priamus belli causa probanda fuit.
Si quis vult fama tabulas anteire vetustas,
Hic dominam exemplo ponat inante meam.
Sive illam Hesperiis, sive illam ostendet Eois,
Uret & eoos, uret & Hesperios.
Cum hæc in terris facies humana moratur?
Juppiter, ignoto pristina furta tua.
Fulva coma est, longæque manus, & maxima toto
Corpore: & incedit vel Jove digna soror:
Aut cum Dulichias Pallas spatiatur ad aras,
Gorgonis anguiferæ pectus operta comis
Qualis & Ischomache Lapithæ genus heroine
Centauris medio grata rapina mero:
Mercurio & sanctis fertur Boebeidos undis
Virgineum Brimo composuisse latus.
Cedite jam, Divæ, quas pastor viderat olim
Idæis tunicam ponere verticibus.
Hanc utinam faciem nolit mutare vetustas,
Et si Cumææ sæcula vatis aget.

AD AMANTEM. III.

MULTA prius dominæ delicta queraris oportet
Sæpe roges aliquid, sæpe repulsus eas:
Et sæpe immeritos corrumpas dentibus ungues,
Et crepitum dubio suscitet ira pede:
Nequidquam perfusa meis unguenta capillis,
Ibat & expenso planta morata gradu.

Nam

Nam cui non ego ſum fallaci præmia vati?
  Quæ mea non decies ſomnia verſat anus?
Hoſtis ſi quis erit nobis, amet ipſe puellas.
  Gaudeat in pueroſiquis amicus erit.
Tranquillo tuta deſcendis flumine cymba.
  Quid tibi tam parvi litoris unda nocet?
Alter ſæpe uno mutat precordia verbo.
  Altera vix ipſo ſanguine mollis erit.

AD CYNTHIAM. IV.

HOC verum eſt tota te ferri, Cynthia, Roma,
  Et non ignota vivere nequitia?
Hæc merui ſperare? dabis mihi, perfida, pœnas,
  Et nobis Aquilo, Cynthia, ventus erit.
Inveniam tamen è multis fallacibus unam,
  Quæ fieri noſtro carmine nota velit:
Nec mihi tam duris inſultet moribus, & te
  Vellicet heu ſero flebis amata diu.
Nunc eſt ira recens, nunc eſt diſcedere tempus.
  Si dolor adfuerit, credere, redibit amor.
Non ita Carpathiæ variant Aquilonibus undæ,
  Nec dubio nubes vertitur atra Noto:
Quam facile irati verbo mutantur amantes.
  Dum licet, injuſto ſubtrahe colla jugo.
Nec tu non aliquid, ſed prima nocte dolebis.
  Omne in amore malum, ſi patiare, leve eſt.
At tu per dominæ Junonis dulcia jura
  Parce tuis animis, vita, nocere tibi.
Non ſolum taurus ferit uncis cornibus hoſtem,
  Verum etiam inſtanti leſa repugnat ovis.
Nec tibi perjuro ſcindam de corpore veſtes,
  Nec mea præcluſas fregerit ira fores:
Nec tibi connexos iratus carpere crines,
  Nec duris auſim lædere pollicibus.
Ruſticus hæc aliquis tam turpia prælia quærat,
  Cujus non ederæ circumiere caput.
Scribam igitur quod non unquam tua deleat ætas,
  Cynthia forma potens, Cynthia verba lues.
Crede mihi, quamvis contemnis murmura famæ,
  Hic tibi pallori, Cynthia, verſus erit.

AD EANDEM. V.

NON ita complebant Ephyreæ Laidos ædes,
  Ad cujus jacuit Grecia tota fores:

Turba Menandreæ fuerat nec Thaidos olim
  Tanta, in qua populus lusit Erichthonius:
Nec quæ deletas potuit componere Thebas
  Phryne tam multis facta beata viris.
Quinetiam falsos fingis tibi sæpe propinquos.
  Oscula nec desunt qui tibi jure ferant.
Me juvenum facies pictæ, me nomina lædunt,
  Me tener in cunis, & sine voce puer:
Me lædit, si multa tibi dedit oscula, mater.
  Me soror, & , cum qua dormit, amica simul:
Omnia me lædent. timidus sum. ignosce timori.
  Et miser in tunica suspicor esse virum.
Felix Admeti conjunx, & lectus Ulyssis,
  Et quæcunque viri fœmina limen amat.
Templa pudicitiæ quid opus statuisse puellis,
  Si cuivis nuptæ quidlibet esse licet?
Quæ manus obscœnas depinxit prima tabellas,
  Et posuit casta turpia visa domo:
Illa puellarum ingenuos corrupit ocellos,
  Nequitiæque suæ noluit esse rudes.
Ah gemat in terris ista qui protulit arte
  Jurgia sub tacita condita lætitia.
Non istis olim variabant tecta figuris.
  Cum paries nullo crimine pictus erat.
Sed non immerito velavit aranea fanum,
  Et mala desertos occupat herba Deos.
Quos igitur tibi custodes, quæ limina ponam,
  Quæ nunquam supra pes inimicus eat?
Nam nihil invitæ tristis custodia prodest;
  Quam peccare pudet, Cynthia, tuta satis est.

AD CYNTHIAM. VI.

GAVISA est certe sublatam Cynthia legem,
  Qua quondam edicta flemus uterque diu,
Ne nos divideret, quanvis diducere amanteis
  Non queat invitos Juppiter ipse duos.
At magnus Cæsar, sed magnus Cæsar in armis
  Devictæ gentes nil in amore valent.
Nam citius paterer caput hoc discedere collo,
  Quam possem nuptæ perdere amore faces,
Aut ego transirem tua limina clausa maritus
  Respiciens udis prodita luminibus:
Ah mea tum qualeis caneret tibi Cynthia somnos
  Tibia, funesta tristior illa tuba.
Unde mihi patriis gnatos præbere triumphis?

Nul-

Nullus de nostro sanguine miles erit.
Quod si Romanæ comitarent castra puellæ,
  Non mihi sat magnus Castoris iret equus.
Hinc etenim tantum meruit mea gloria nomen,
  Gloria ad hibernos lata Borysthenidas.
Tu mihi sola places. placeam tibi Cynthia solus,
  Hic erit & patrio sanguine pluris amor.
Uxor me nunquam, nunquam me ducet amica.
  Semper amica mihi, semper & uxor eris.

AD AMICUM. VII.

ERIPITUR nobis jam pridem cara puella.
  Et tu me lacrimas fundere, amice, vetas?
Nullæ sunt inimiciæ, nisi amoris, acerbæ.
  Ipsum me jugula, lenior hostis ero.
Possum ego in alterius positam spectare lacerto?
  Nec mea dicetur, quæ modo dicta mea est?
Hic olim ignaros luctus populavit Achivos,
  Athidæ magno cum stetit alter amor.
His olim ut fama est, vitiis ad prælia ventum est,
  His Trojana vides funera principiis.
Aspera Centauros eadem dementia jussit
  Frangere in adversum pocula Pirithoum.
Cui exempla petam Grajum? tu criminis auctor
  Nutritus duro, Romule, lacte lupæ.
Tu rapere intactas docuisti impune Sabinas,
  Per te nunc Romæ quidlibet audet amor.
Ille etiam abrepta desertus conjuge Achilles
  Cessare in tectis pertulit arma sua.
Viderat ille fuga tractos in litore Achivos,
  Fervere & Hectorea Dorica castra face.
Viderat informem multa Patroclon arena
  Porrectum, & sparsas cæde jacere comas,
Omnia formosam propter Briseida passus.
  Tantus in erepto sævit amore dolor.
At postquam sera captiva est reddita pœna,
  Fortem illum Hæmoniis Hectora traxit equis.
Inferior multo cum sim vel Marte, vel armis,
  Mirum si de me jure triumphat amor?
Magni sæpe duces, magni cecidere tyranni.
  Et Thebæ steterunt, altaque Troja fuit.
Omnia vertuntur, certe vertuntur amores.
  Vinceris, aut vincis: hæc in amore rota est.
Iste quod est ego sæpe fui sed forsit in hora
  Hoc ipso ejecto carior alter erit.

Munera quanta dedi, vel qualia carmina feci?
Illa tamen nunquam ferrea dixit, amo.
Ergo jam multos nimium temerarius annos,
Improba, qui tulerim teque, tuamque domum.
Ecquandone tibi liber sum visus? an usque
In nostrum jacies verba superba caput?
Penelope poterat bis denos salva per annos
Vivere, tam multis fœmina digna procis:
Conjugium falsa poterat differre Minerva,
Nocturno solvens texta diurna dolo:
Visura & quamvis nunquam speraret Ulyssem,
Illum expectando facta remansit anus.
Nec non exanimem amplectens Briseis Achillem,
Candida vesana verberat ora manu.
Et dominum lavit mœrens captiva cruentum,
* Appositum fluviis in Simoenta vadis. *
Fœdavitque comas; & tanti corpus Achillis,
Maximaque in parva sustulit ossa manu.
Cum tibi nec Peleus aderat, nec cærula mater,
Scyria nec viduo Deidamia toro.
Tunc igitur veris gaudebat Græcia natis.
Tunc etiam felix inter & arma pudor.
At tu non una potuisti nocte vacare
Impia: non unum sola manere diem.
Quin etiam multo duxisti pocula luxu.
Forsitan & de me verba fuere mala.
Hic etiam petitur, qui te prius ipse reliquit.
Dii faciant isto capta fruare viro.
Hæc mihi vota tuam propter suscepta salutem,
Cum capite hoc Stygiæ jam peterentur aquæ:
Et lectum Pentes circumstaremus amici
Hic ubi tum, pro dii, perfida, quis ve fuit?
Quid si longinquos retinerer miles ad Indos?
Aut mea si staret navis in Oceano?
Sed vobis facile est verba, & componere fraudes.
Hoc unum didicit fœmina semper opus.
Non sic incerto mutantur flamine Syrtes,
Nec folia hiberno tam tremefacta Noto:
Quam cito fœminea non constat fœdus in ira.
Sive ea causa gravis, sive ea causa levis.
Nunc quoniam ista tibi placuit sententia, cedam.
Tela præcor pueri promite acuta magis.
Figite certantes, atque hanc mihi solvite vitam.
Sanguis erit vobis maxima palma meus.
Sic igitur prima moriere ætate, Properti
Sed morere; interitu gaudeat illa tuo.

Exa.

Exagitet nostros manes, sectetur & umbras,
  Insultetque rogis, calcet & ossa mea.
Quid? non Antigones tumulo Bœotius Hæmon
  Corruit ipse suo saucius ense latus?
Et sua cum miseræ permiscuit ossa puellæ,
  Qua sine Thebanam noluit ire domum?
Sed non effugies mecum moriaris oportet.
  Hoc eodem telo stillet uterque cruor.
Quanvis ista mihi mors est inhonesta futura.
  Mors inhonesta quidem, tu moriere tamen.
Sidera sunt testes, & matutina pruina,
  Et furtim misero janua aperta mihi:
Te nihil in vita nobis acceptius unquam.
  Nunc quoque eris, quanvis sis inimica mihi.
Nec domina ulla meo ponet vestigia lecto:
  Solus ero, quoniam non licet esse tuum.
Atque utinam, si forte pios eduximus annos,
  Ille vir in medio fiat amore lapis.

AD AMICAM DE RIVALI. VIII.

NON ob regna magis diris cecidere sub armis
  Thebani, media non sine matre, duces:
Quam, mihi si media liceat pugnare puella,
  Mortem ego non fugiam morte subire tua.
Sed tempus lustrare aliis Helicona choreis,
  Et campum Hæmonio jam dare tempus equo.
Jam libet & fortes memorare ad prælia turmas,
  Et Romana mei dicere castra ducis
Quod si deficiant vires, audacia certe
  Laus erit. *In magnis & voluisse, sat est.*
Ætas prima canat veneres, extrema tumultus.
  Bella canam, quando scripta puella mea est.
Nunc volo subducto gravior procedere vultu.
  Nunc aliam citharam me mea Musa docet.
Surge anima ex humili jam carmine sumite vires
  Pierides. magni nunc erit oris opus.
Jam negat Euphrates equites post terga tueri
  Parthorum, & Crassos se tenuisse dolet.
India quin, Auguste, tuo dat colla triumpho.
  Et domus intactæ te tremit Arabiæ.
Et, si qua extremis tellus se subtrahit oris,
  Sentiet illa tuas postmodo capta manus.
Hæc ego castra sequar, vates. tua castra canendo
  Magnus ero. servent hunc mihi fata diem
Ut caput in magnis, ubi non est tangere, signis

Ponitur hic imos ante corona Pedes.
Sic nos, nunc inopes laudis conscendere carmen,
Pauperibus sacris vilia thura damus.
Nondum etiam Ascreos norunt mea carmina fontes
Sed modo Permessi flumine lavit amor.
Scribant de te alii, vel sis ignota licebit,
Laudet qui sterili semina ponit humo.
Omnia, crede mihi, tecum uno munera lecto
Auferet extremi funeris atra dies.
Et tua transibit contemnens ossa viator,
Nec dicet, Cinis hic, docta puella fuit.

DE AMORE. IV.

QUICUNQUE ille fuit, puerum qui pinxit Amorem,
Nonne putas miras hunc habuisse manus?
Hinc primum vidit sine sensu vivere amantes,
Et levibus curis magna perire bona.
Idem non frustra ventosas addidit alas,
Fecit & humano corde volare Deum:
Scilicet alterna quoniam jactamur in unda,
Nostraque non ullis permanet aura locis.
Et merito hamatis manus est armata sagittis,
Et pharetra ex humero Gnosia utroque jacet:
Ante ferit quoniam, tuti quam cernimus hostem,
Nec quisquam ex illo vulnere sanus abit.
In me tela manent, manet & puerilis imago.
Sed certe pennas perdidit ille suas:
Evolat hei nostro quoniam de pectore nusquam,
Assiduusque meo sanguine bella gerit.
Quid tibi jucundum siccis habitare medullis?
Si pudor est, alio trajice tela tua.
Intactos isto satius tentare veneno:
Non ego, sed tenuis vapulat umbra mea.
Quam si perdideris, quis erit qui talia cantet?
Hec mea Musa levis gloria magna tua est,
Quæ capue, & digitos & lumina nigra puella
Et canit, ut soleant molliter ire pedes.

AD CYNTHIAM. X.

NON tot Achæmæniis armantur Susa sagittis,
Spicula quot nostro pectore fixit Amor.
Hic me tam graciles vetuit contemnere Musas,
Jussit & Ascræum sic habitare nemus.

Non

Non ut Pieriæ quercus mea verba sequantur,
  Aut possim Ismaria ducere valle feras:
Sed magis ut nostro stupefiat Cynthia versu.
  Tunc ego sim Inachio notior arte Lino.
Non ego sum formæ tantum mirator honestæ
  Nec siqua illustres fœmina jactat avos.
Me juvat in gremio doctæ legisse puellæ,
  Auribus & puris scripta probasse mea.
Hæc ubi contigerint, populi confusa valeto
  Fabula. nam domina judice tutus ero.
Quæ si forte bonas ad pacem verterit aures,
  Possum inimicitias tunc ego ferre Jovis.
Quandocunque igitur nostros mors claudet ocellos,
  Accipe quæ serves funeris acta mei.
Nec mea tunc longa spatietur imagine pompa,
  Nec tuba sit fati vana querela mei.
Nec mihi tum fulcro sternatur lectus eburno,
  Nec sit in Attalico mors mea nixa toro.
Desit odoriferis ordo mihi lancibus adsint
  Plebei parvæ funeris exequiæ.
Sat sit magna mei si tres sint pompa libelli:
  Quos ego Persephonæ maxima dona feram.
Tu vero nudum pectus lacerata sequare,
  Nec fueris nomen lassa vocare meum
Osculaque in gelidis pones suprema labellis,
  Cum dabitur Syrio munere plenus onyx.
Deinde ubi suppositus cinerem me fecerit ardor,
  Accipiat manes parvula testa meos:
Et sit in exiguo laurus superaddita busto,
  Quæ tegat extincti funeris umbra locum,
Et duo sint versus. *Qui nunc jacet horrida pulvis,*
  Unius hic quondam servus Amoris erat.
Nec minus hæc nostri notescet fama sepulchri,
  Quam fuerant Phthii busta cruenta viri.
Tu quoque, si quando venies ad fata, memento
  Hoc iter ad lapides cana veni memores.
Interea cave sis nos aspernata sepultos.
  Non nihil ad verum conscia terra sapit.
Atque utinam primis animam me ponere cunis
  Jussisset quævis de tribus una soror.
Nam quo tam dubiæ servetur spiritus horæ?
  Nestoris est visus post tria sæcla cinis.
Si tam longævæ minuisset fata senectæ.
  Gallicus Iliacis miles in aggeribus?
Non ille Antilochi vidisset corpus humari
  Diceret aut, O mors cur mihi sera venis?

Tu tamen amisso nonnunquam flebis amico.
  Fas est præteritos semper amare viros.
Testis, qui niveum quondam percussit Adonem
  Venantem Idalio vertice durus aper.
Illis formosum lavisse paludibus, illuc
  Diceris effusa tu, Venus, isse coma
Sed frustra mutos revocabis, Cynthia, manes.
  Nam mea quid poterunt ossa minuta loqui?

LÆTATUR POTITUS AMICA. XI.

NON ita Dardanio gavisus Atrida triumpho est,
  Cum caderent magnæ Laomedontis opes:
Nec sic errore exacto lætatus Ulysses,
  Cum tetigit caræ litora Dulichiæ:
Nec sic Electra, salvum cum aspexit Orestem,
  Cujus falsa tenens fleverat ossa soror:
Nec sic incolumen Minois Thesea vidit,
  Dædaleum lino cum duce texit iter:
Quanta ego præterita collegi gaudia nocte.
  Immortalis ero, si altera talis erit.
At dum demissis supplex cervicibus ibam,
  Dicebar sicco vilior esse lacu.
Nec mihi jam fastus opponere quærit iniquos,
  Nec mihi ploranti lenta sedere potest.
Atque utinam non tam sero mihi nota fuisset
  Conditio. emeritis nunc medicina datur.
Ante pedes cæcis lucebat semita nobis.
  Scilicet insano nemo in amore videt.
Hoc sensi prodesse magis. contendite amantes.
  Sic hodie veniet, si qua negavit hieri
Pulsabant alii frustra, dominamque vocabant.
  Mecum habuit positum lenta puella caput.
Hæc mihi devictis potior victoria Parthis.
  Hæc spolia, hæc reges, hæc mihi currus erunt.
Magna ego dona tua figam, Cytherea, columna,
  Taleque sub nostro munere carmen erit:
Has pono ante tuas tibi, diva, Propertius ædes:
  Exuvias tota nocte receptus amans.
Nunc ad te, mea lux, veniat mea litore navis.
  Servata: an mediis sidat onusta vadis?
(Quod, si forte aliqua nobis mutabere culpa)
  Vestibulum jaceam mortuus ante tuum.

NARRAT VOLUPTATES SUAS XII.

O Me felicem, o nox mihi candida, & o tu
Lectule delitiis facte beate meis.
Quam multa apposita narramus verba lucerna?
Quantaque sublato lumine rixa fuit?
Nam modo nudatis mecum est luctata papillis.
Interdum tunica duxit operta moram.
Illa meos somno lassos patefecit ocellos
Ore suo, & dixit, siccine lente jaces?
Quam vario amplexu mutamus brachia? quantùm
Oscula sunt labris nostra morata tuis?
Non juvat in cæco venerem committere motu.
Si nescis, *O'culi sunt in amore duces.*
Ipse Paris nuda fertur periisse Lacæna,
Cum Menelao surgeret è thalamo.
Nudus & Endimion Phœbi cepisse sororem
Dicitur, & nudæ concubuisse deæ.
Quod si pertendens animo vestita cubaris,
Scissa veste meas experiere manus.
Quinetiam si me ulterius provexerit ira,
Ostendes matri brachia læsa tuæ.
Necdum inclinatæ prohibent te ludere mammæ.
Viderit hæc, si quam jam peperisse putet.
Dum nos fata sinunt, oculos satiemus amore.
Nox tibi longa venit, nec reditura dies.
Atque utinam hærentes sic nos vincire catena
Velles, ut nunquam solveret ulla dies.
Exemplo junctæ tibi sint in amore columbæ,
Masculus & totum fœmina conjugium.
Errat, qui finem vesani quærit amoris
Verus amor nullum novit habere modum.
Terra prius falso partu deludet arantes,
Et citius nigros Sol agitabit equos:
Fluminaque ad caput incipient revocare liquores,
Aridus & sicco gurgite piscis erit:
Quam possim nostros alio transferre calores.
Hujus ero vivus, mortuus hujus ero.
Quod mihi si secum tales concedere noctes
Illa velit, vitæ longus & annus erit.
Si dabit hæc multas, fiam immortalis in illis.
Nocte una quivis vel Deus esse potest.
Qualem si cuncti vellent decurrere vitam,

Et pressi multo membra jacere mero :
Non ferrum crudele esset neque bellica navis,
Nec nostra Actiacum verreret ossa mare :
Nec toties propriis circum oppugnata triumphis,
Lassa foret crines solvere Roma suos.
Hæc certe merito poterunt laudare minores.
Læserunt nullos pocula nostra Deos.
Tu modo, dum licet, hunc fructum ne desere vitæ.
Omnia si dederis oscula, pauca dabis.
Ac veluti folia arentes liquere corollas,
Quæ passim calathis strata natare vides :
Sic nobis, qui nunc magnum spiramus amantes,
Forsitam includet crastina fata dies.

AD CYNTHIAM. XIII.

PRÆTOR ab Illyricis venit modo, Cynthia, terris
Maxima præda tibi, maxima cura mihi,
Non potuit saxo vitam posuisse Cerauno,
Ah, Neptune, tibi qualia dona darem.
Nunc sine me plena fiunt convivia mensa,
Nunc sine me tota janua nocte patet.
Quare si sapis, oblatas ne desere messes :
Et stolidum pleno vellere carpe pecus.
Deinde ubi consumpto restabit munere pauper,
Dic alias iterum naviget Illyrias.
Cynthia non sequitur fasces, nec curat honores,
Semper amatorum ponderat illa sinus.
At tu nunc nostro, Venus ò, succurre dolori,
Rumpat ut assiduis membra libidinibus.
Ergo muneribus quivis mercatur amorem ?
Juppiter, indigna merce puella perit.
Semper in Oceanum mittit me quærere gemmas,
Et jubet ex ipsa tollere dona Tyro.
Atque utinam Romæ nemo esset dives, & ipse
Graminea posset dux habitare casa.
Nunquam venales essent ad munus amicæ,
Atque una fieret cana puella domo.
Non quia septenas noctes sejuncta cubaris,
Candida tam fœdo brachia fusa viro :
Non quia peccaris testor te, sed quia vulgo
Formosis levitas semper amica fuit.
Barbarus excussis agitat vestigia lumbis,
Et subito felix nunc mea regna tenet.
Aspice quid donis Eriphyla invenit amaris,
Arserit & quantis nupta Creusa malis.

Nul-

Nullane sedabit nostros injuria fletus?
  An dolor hic vitiis nescit abesse suis?
Tot jam abiere dies, cum me nec cura theatri,
  Nec tetigit campi, nec mea Musa juvat.
Ah pudeat certe, pudeat: nisi forte, quod ajunt,
  Turpis amor surdis auribus esse solet.
Cerne ducem, modo qui fremitu complevit inani
  Actia damnatis æquora militibus.
Hunc infamis amor versis dare terga carinis
  Jussit, & externo quærere in orbe fugam.
Cæsaris hæc virtus, & gloria Cæsaris hæc est.
  Illa qua vicit, condidit arma manu.
Sed quascunque tibi vestes, quoscunque smaragdos,
  Quosve dedit flavo lumine chrysolitos:
Hæc videam rapidas in vanum ferre procellas,
  Quæ tibi terra, velim, quæ tibi fiat aqua.
Non semper placidus perjuros ridet amantes
  Juppiter, & surda negligit aure preces.
Vidistin' toto sonitus percurrere cœlo?
  Fulminaque æthereа desiluisse domo?
Non hæc Pleiades faciunt, neque aquosus Orion.
  Nec sic de nihilo fulminis ira cadit.
Perjuras tunc ille solet punire puellas,
  Deceptus quoniam flevit, & ipse Deus.
Quare ne tibi sit tanti Sidonia vestis:
  Ut timeas, quoties nubilus auster erit.
Mentiri noctem, promissis ducere amantem,
  Hoc erit infectas sanguine habere manus.
Horum sum vates, quoties desertus amaras
  Explevi noctes, fractus utroque toro.
Vel tu Tantalea movearis flumina sorte,
  Ut liquor arenti fallat ab ore sitim,
Vel tu Sisyphios licet admirere labores,
  Difficile ut toto monte volutet onus:
Durius in terris nihil est, quod vivat amante,
  Nec, modo si sapias, quod minus esse velis.
Quem modo felicem invidia admirante ferebant,
  Nunc decimo admittor vix ego quoque die.
Nunc jacere è duro corpus juvat, impia, saxo,
  Sumere & in nostras trita venena manus.
Nunc licet in triviis sicca requiescere Luna,
  Aut per rimosas mittere verba fores.
Quod quamvis ita sit, dominam mutare cavebo.
  Tum flebit, cum in me senserit esse fidem.
Assiduæ multis odium peperere querelæ.
  Frangitur in tacito fœmina sæpe viro.

Si-

Siquid vidisti, semper vidisse negato.
  Aut siquid doluit forte, dolere nega.
Quin ego deminuo curam, quod sæpe Cupido
  Huic malus esse solet, cui bonus ante fuit.
Quid si jam canis ætas mea caneret annis?
  Et faceret scissas languida ruga genas?
At non Titoni spernens Aurora senectam
  Desertum Eoa passa jacere domo est.
Illum sæpe suis decedens fovit in ulnis,
  Quam prius abjunctos sedula lavit equos.
Illum ad vicinos cum amplexa quiesceret Indos,
  Maturos iterum est questa redire dies.
Illa Deos, currum conscendens, dixit iniquos:
  Invitum & terris præstitit officium:
Cui majora senis Tithoni gaudia vivi,
  Quam gravis amisso Memnone luctus erat.
Cum sene non puduit talem dormire puellam,
  Et canæ toties oscula ferre comæ.
At tu etiam juvenem odisti me perfida, cum sis
  Ipsa anus haud longa curva futura die.
Cum tibi nec frater, nec sit tibi filius ullus:
  Frater ego, & tibi sim filius unus ego.
Nunc etiam infectos demens imitare Britannos,
  Ludis & externo tincta nitore caput.
An si cæruleo quædam sua tempora fuco
  Tinxerit, idcirco cærula forma bona est.
Ut natura dedit, sic omnis recta figura.
  Turpis Romano Belgicus ore color.
Illi sub terris fiant mala multa puellæ,
  Quæ mentita suas vertit inepta comas.
De me, mi certe poteris formosa videri,
  Mi formosa satis si modo sæpe venis.
Ipse tuus semper tibi sit custodia lectus,
  Nec nimis ornata fronte sedere velis.
Credam ego narranti, noli committere, famæ.
  Et terram rumor transilit, & maria.

AD CYNTHIAM. XIV.

ETSI me invito discedis, Cynthia, Roma,
  Lætor, quod sine me devia rura colis.
Nullus erit castis juvenis corruptor in agris,
  Qui te blanditiis non sinat esse probam.
Nulla neque ante tuas orietur rixa fenestras,
  Nec tibi clamatæ somnus amarus erit.
Sola eris, & solos spectabis, Cynthia, montes,

t pecus, & fines pauperis agricolæ.
c te nulli poterunt corrumpere ludi:
anaque peccatis plurima caussa tuis,
ic assidue tauros spectabis arantes,
Et vitem docta ponere falce comas.
que ibi rara feres inculto thura sacello?
Hœdus ubi agrestes corruet ante focos.
otinus & nuda choreas imitabere sura,
Omnia ab externo sint modo tuta viro.
se ego venabor, jam nunc me sacra Dianæ
Suscipere, & Veneri ponere vota juvat.
cipiam captare feras, & reddere pinu
Cornua, & audaces ipse monere canes:
on tamen ut vastos ausim tentare leones,
Aut celer agrestes cominus ire sues.
æc igitur mihi sit lepores audacia molles
Excipere, & stricto figere avem calamo:
ua formosa suo Clitumnus flumina luco
Integit, & niveos abluit unda boves.
u quoties aliquid conabere, vita, memento
Venturum paucis me tibi luciferis.
ic me nec solæ poterunt avertere silvæ,
Nec vaga muscosis flumina fusa jugis:
Quin ego in assidua mutem tua nomina lingua.
Absenti nemo non nocuisse velit.

AD AMICAM. XV.

QUID fles abducta gravius Briseide? quid fles
Anxia captiva tristius Andromacha?
Quidve mea de fraude Deos, vesana, fatigas?
Quid quereris nostram sic cecidisse fidem?
Non tam nocturna volucris funesta querela
Attica Cecropiis obstrepit in foliis:
Nec tantum Niobe bis sex ad busta superba
Sollicito lacrimas depluit à Sipylo.
Me licet æratis adstringant brachia nodis,
Sint mea vel Danaes condita membra domo:
In te ego & æratas rumpam, mea vita, catenas,
Ferratam Danaes transiliamque domum.
De te, quodcunque ad surdas mihi dicitur aures,
Tu modo ne dubita de gravitate mea.
Ossa tibi juro per matris, & ossa parentis:
(Si fallo, cinis heu sit mihi uterque gravis)
Me tibi ad extremas mansurum, vita, tenebras.
Ambos una fides auferet, una dies.

Quod-

Quod si nec nomen, nec me tua forma teneret,
  Posset servitium mite tenere tuum,
Septima jam plenæ deducitur orbita Lunæ;
  Cum de me, & de te compita nulla tacent.
Interea nobis non nunquam janua mollis,
  Non nunquam lecti copia facta tui.
Nec mihi muneribus nox ulla est empta beatis.
  Quicquid eram, hoc animi gratia magna tui.
Cum te tam multi peterent, tu me una petisti.
  Possum ego naturæ non meminisse tuæ?
Tunc me vel tragicæ vexeris Erynnies, & me
  Inferno damnes, Æace, judicio:
Atque inter Tityi volucres mea pœna vagetur,
  Tumque ego Sisyphio saxa labore geram.
Nec tu supplicibus me sis venerata tabellis.
  Ultima talis erit, quæ mea prima fides.
Hoc mihi perpetuo jus est, quod solus amator
  Nec cito desisto, nec temere incipio.
Ah quantum de me Panthi tibi pagina finxit,
  Tantum illi Pantho ne sit amica Venus.
Sed tibi jam videor Dodona verior augur.
  Vxorem ille tuus pulcher amator habet.
Tot noctes periere, nihil pudet, aspice cantat
  Liber. tu nimium credula sola jaces.
Et nunc inter eos tu sermo es te ille superbus
  Dicit se invito sæpe fuisse domi.
Dispeream, si quicquam aliud, quam gloria de te
  Quæritur. has laudes ille maritus habet.
Colchida sic hospes quondam decepit Jason.
  Ejecta est. tenuit nanque Creusa domum.
Sic à Dulichio juvene est elusa Calypso.
  Vidit amatorem pandere vela suum.
Ah nimium faciles aurem præbere puellæ,
  Discite desertæ non temere esse bonæ.
Huic quoque, qui restat, jam pridem quæritur alter.
  Experta in primo stulta cavere potes.
Nos quocunque loco, nos omni tempore tecum
  Sive ægra pariter, sive valente sumus.

AD DEMOPHONEM. XVI.

Scis here mi multas pariter placuisse puellas,
  Scis mihi, Demophoon, multa venire mala.
Nulla meis frustra lustrantur compita plantis:
  O nimis exitio nata theatra meo.
Sive aliquis molli deducit candida gestu

Bra.

:hia, seu varios incinit ore modos.
:a nostri quærunt sibi vulnus ocelli,
id da non tecto pectore siqua sedet.
agi crines puris in frontibus errant,
ica quos medio vertice gemma tenet
si forte aliquid vultu mihi dura negarat,
ida de tota fronte cadebat aqua.
s, Demophoon, cur sim tam mollis in omnes?
od quæris, quare non habet ullus amor?
iquis sacris laniat sua brachia cultris?
Phrygis insanos cæditur ad numeros?
iique dedit vitium natura creato.
fortuna aliquid semper amare dedit.
cet & Thamyræ cantoris fata sequantur,
nquam ad formosas, invide, cæcus ero.
tibi si exiles videor tenuatus in artus,
leris. haud unquam est culta labore Venus.
ntere licet. sæpe est experta puella
cium tota nocte valere meum.
er Alcmenæ geminas requieverat arctos,
ælum noctu bis sine rege fuit
men idcirco languens ad fulmina venit.
'lus amor vires eripit ipse suas.
' cum è complexu Briseidos iret Achilles,
n fugere minus Thessala tela Phryges,
ferus Andromachæ lecto cum surgeret Hæ-
la Mycenææ non timuere rates, (ctor
el hic classes poterat, vel perdere muros.
ego Pelides, hic ferus Hector ego.
:uti cœlo modo Sol, modo Lucia ministret
tiam nobis una puella parum est.
me cupidis teneat, foveatque lacertis,
:ra si quando non sinit esse locum.
forte irata meo sit facta ministro,
ciat esse aliam, quæ velit esse mea.
nelius duo defendunt retinacula navem,
us & geminos anxia mater alit.
es dura, nega: sin es non dura, venito.
i juvat in nullo pondere verba loqui?
ius dolor est ex omnibus acer amanti,
anti subito si qua venire negat.
a illum toto versant suspiria lecto,
n recipi, quem non noverit illa, vetat?
sum puerum quærendo audita fatigat,
m quæ scire timet, quærere plura jubet.
t indocto fugienda hæc semita vulgi,

Ista

Ipsa petita lacu nunc mihi dulcis aqua est.
Ingenuus quisquam alterius dat munera servo,
Ut commissa suæ verba ferat dominæ?
Et quærit toties, quænam nunc porticus illam
Integit? & campo quo movet illa pedes?
Deinde ubi pertuleris quos dicit fama labores
Herculis, ut scribat muneris ecquid habes?
Et modo pavonis caudæ flabella superbæ,
Et manibus dura frigus habere pila:
Et cupit iratum talos me poscere eburnos,
Quæque nitent Sacra vilia dona via.
Ah peream, si me ista movent dispendia: verum
Fallaci dominæ jam pudet esse jocum.
Cernere uti possis vultum custodis avari,
Captus & immunda sæpe latere casa,
Quam care semel in toto nox vertitur anno?
Ah pereant, si quos janua clausa juvat.
Contra rejecto quæ libera vadit amictu,
Custodum & nullo septa tumore, placet.
Cui sæpe immundo Sacra conteritur via socco,
Nec sinit esse moram, si quis adire velit
Differet hæc nunquam, nec poscet garrula, quæ te
Astrictus ploret sæpe dedisse pater.
Nec dicet, timeo, propera jam surgere, quæso:
Infelix, hodie vir mihi rure venit.
Et quas Euphrates, & quas mihi misit Orontes
Me capiant, nolim furta pudica tori.
Libertas quoniam nulli jam restat amanti,
Nullus liber erit, si quis amare volet.
Tu loqueris, cum sis jam noto fabula libro:
Et tua sit toto Cynthia lecta foro?
Cui non his verbis aspergat tempora sudo
Aut pudor ingenus, aut reticendus amor?
Quod si tam facilis spiraret Cynthia nobis,
Non ego nequitiæ dicerer esse caput.
Nec sic per totam infamis traducerer urbem:
Ureret & quanvis nomine, verba darem,
Quare ne tibi sit mirum me quærere viles.
Parcius infamant, num tibi caussa levis?

AD CYNTHIAM IN ÆMULUM. XXII.

HOC erat in primis quod me gaudere jubebas?
Tam te formosam non pudet esse levem?
Una aut altera nox nondum est in amore peracta,
Et dicor lecto jam gravis esse tuo.

Me

Digitized by Google

Me modo laudabas, & carmina nostra legebas.
Ille tuus pennas tam cito vertit amor?
Contendat mecum ingenio, contendat & arte,
In primis Ena discat amare domo:
Si libitum tibi erit, Lernæas pugnet ad hydras,
Et tibi ab Hesperio mala dracone ferat:
Tetra venena libens, & naufragus ebibat undas,
Et nunquam pro te deneget esse miser:
(Quos utinam in nobis, vita, experiare labores)
Jam tibi de timidis ille protervus erit,
Qui nunc se in tumidum jactando venit honorē.
Diffidium vobis proximus annus erit.
Dura est, quæ multis simulatum ducit amorem,
Et se plus uni siqua parare potest.
At me non ætas mutabit tota Sibyllæ,
Non labor Alcidæ, non niger ille dies.
Tu mea compones, & dices, Ossa, Properti,
Hæc tua sunt, eheu tu mihi certus eras.
Certus eras eheu, quanvis nec sanguine avito
Nobilis, & quanvis non ita dives eras.
Nil ego non patiar, nunquam me injuria mutat.
Ferre ego formosam nullum onus esse puto.
Credo ego, non paucos ista periisse figura.
Credo ego, sed multos non habuisse fidem.
Parvo dilexit spatio Minoida Theseus,
Phyllida Demophoon: hospes uterque malus.
Jam tibi Jasonia nota est Medea carina,
Et modo servato sola relicta viro.
Nolli nobilibus, nolli conferre beatis:
Vix venit, extremo qui legat ossa die.
...tibi nos erimus, sed tu potius, precor, ut me
Demissis plangas pectore nuda comis.
Unica nata meo pulcherrima cura dolori,
Excludit quoniam sors mea, sæpe venis.
...a meis fiet notissima forma libellis,
Calve, tua venia, pace, Catulle, tua.
...iles depositis annosus secubat armis,
Grandævique negant ducere aratra boves:
...tris & in vacua requiescit navis arena,
Et vetus in templo bellica parma vacat.
...me ab amore tuo deducet nulla senectus,
Sive ego Tithonus, sive ego Nestor ero.
...si hæc la forent, antiquis grata puellis
Essem ego, quod nunc tu tempore vincor ego.
...n tamen ista meos mutabunt sæcula mores.
Unusquisque sua noverit ire via.

Non-

Nonne fuit ſatius duro ſervire tyranno?
  Et gemere in tauro, ſæve Perille, tuo?
Gorgonis & ſatius fuit obdureſcere vultu?
  Caucaſias etiam ſi pateremur aves?
Sed tamen obſcura teritur rubigine mucro
  Ferreus, & parvo ſæpe liquore ſilex.
At nullo de me teritur ſub limine amor, qui
  Reſtat: & immerita ſuſtinet aure minas.
Ultro contemptus rogat, & peccaſſe fatetur
  Læſus, & invitis ipſe redit pedibus.
Tu quoque qui pleno faſtus aſſumis amore
  Credule, *Nulla diu fœmina pondus habet.*
An quiſquam in mediis perſolvit vota procellis,
  Cum ſæpe in portu fracta carina natet?
Aut prius infecto depoſcit præmia curſu,
  Septima quam metam triverit ante rota?
Mendaces ludunt flatus in amore ſecundi.
  Si qua venit ſero, magna ruina venit.
Tu tamen interea, quanvis te diligat illa,
  In tacito cohibe gaudia clauſa ſinu.
Nanque in amore ſuo ſemper ſua maxima cuique
  Neſcio quo pacto verba nocere ſolent.
Quanvis te perſæpe vocet, ſemel ire memento.
  Invidiam quod habet, non ſolet eſſe diu.
At vos, qui officia in multos revocatis amores,
  Quantum ſic cruciat lumina veſtra dolor!
Vidiſtis pleno teneram candore puellam:
  Vidiſtis fuſco, ducit uterque color.
Vidiſtis quandam Argiva prodire figura:
  Vidiſtis noſtras, utraque forma rapit.
Illaque plebejo, vel ſit ſandicis amictu:
  Hæc atque illa mali vulneris una via eſt.
Cum ſatis una tuis inſomnia portet ocellis,
  Una ſit & cuivis fœmina multa mala.

AD CYNTHIAM. XVIII.

VIDI te in ſomnis fracta, mea vita, carina
  Ionio laſſas ducere rore manus,
Et quæcunque in me fueras mentita, fateri:
  Nec jam humore graves tollere poſſe comas.
Qualem purpureis agitatam fluctibus Hellen,
  Aurea quam molli tergore vexit ovis.
Quam timui, ne forte tuum mare nomen haberet,
  Atque tua labens navita fleret aqua.
Quæ tum ego Neptuno, quæ tum cum Caſtore fratri

Quæ.

Quæque tibi excepi tum Dea Leucothoe?
At tu vix primas extollens gurgite palmas
Sæpe meum nomen jam peritura vocas.
Quod si forte tuos vidisset Glaucus ocellos,
Esses Jonii facta puella maris.
Et tibi præ invidia Nereides increpitarent,
Candida Nisæe, cærula Cymothoe.
Sed tibi subsidio delphinum currere vidi,
Qui, puto, Arioniam vexerat ante lyram.
Jamque ego conabar summo me mittere saxo,
Cum mihi discussit talia visa metus.
Nunc admirentur, quod tam mihi pulchra puella
Serviat, & tota dicar in urbe potens
Non, si Cambysæ redeant, & flumina Crœsi,
Dicat. De nostro surge poeta toro.
Nam mea cum recitat, dicit se odisse beatos.
Carmina tam sancta nulla puella colit.
Multum in amore fides, multum constantia prodest.
Qui dare multa potest, multa & amare potest.
Seu mare per longum mea cogitet ire puella,
Hanc sequar, & fidos una aget aura duos.
Unum litus erit sopitis, unaque tecto
Arbor, & ex una sæpe bibemus aqua.
Et tabula una duos poterit componere amantes.
Prora cubile mihi, seu mihi puppis erit.
Omnia perpetiar, sævus licet urgeat Eurus,
Velaque in incertum frigidus Auster agat.
Quicunque & venti miserum vexastis Ulyssem,
Et Danaum Euboico litore mille rates:
Et qui movistis duo litora, cum rudis Argus
Dux erat ignoto missa columba mari.
Illa meis tantum non unquam desit ocellis,
Incendat navem Juppiter ipse licet.
Certe iisdem nudi pariter jactabimur oris,
Me licet unda ferat, te modo terra tegat.
Sed non Neptunus tanto crudelis amori,
Neptunus fratri par in amore Jovi.
Testis Amymone, latices cum ferret in arvis
Compressa, & Lerne pulsa tridente palus.
Jam Deus amplexu votum persolvit. at illi
Aurea divinas urna refudit aquas.
Crudelem & Boream rapta Orithya negavit.
Hic Deus & terras & maria alta domat.
Crede mihi, nobis mitescet Scylla, nec unquam
Alternante vorans vasta Charybdis aqua.
Ipsaque sidera erunt nullis obscura tenebris.

Pu-

Purus & Orion, purus & Hœdus erit.
Quod mihi si ponenda tuo sit corpore vita,
Exitus hic nobis non inhonestus erit.
At vos incertam mortales funeris horam
Quæritis, & qua sit mors aditura via:
Quærit & cælo Phœnicum inventa sereno,
Quæ sit stella homini commoda, quæ mala:
Seu pedibus Parthos sequimur, seu classe Britannos:
Et maris & terræ cæca pericla viæ.
Rursus & objectum fletis capiti esse tumulum,
Cum Mavors dubias miscet utrinque manus.
Præterea domibus flammam, domibusque ruinam:
Neu subeant labris pocula nigra tuis.
Solus amans novit, quando periturus, & à qua
Morte neque hic Boreæ flabra, neq; arma timet.
Jam licet & Stygia sedeat sub arundine remex,
Cernat & infernæ tristia vela ratis:
Si modo clamantis revocaverit aura puellæ,
Concessum nulla lege redibit iter.

AD JOVEM PRO AMICA ÆGROTANTE. XIX.

JUPPITER affectæ tandem miserere puellæ,
Tum formosa tuum mortua crimen erit.
Venit enim tempus, quo torridus æstuat aer,
Incipit & sicco fervere terra cane.
Sed non tam ardoris culpa est, neque crimina cæli:
Quam toties sanctos non habuisse Deos
Hoc perdit miseras, hoc perdidit ante puellas.
Quidquid jurarunt, ventus, & unda rapit.
Num sibi collatam doluit Venus? illa peræque
Præ se formosis invidiosa Dea est.
An contempta tibi Junonis templa Pelasgæ,
Palladis aut oculos ausa negare bonos?
Semper formosæ, non nostis parcere verbis.
Hoc tibi lingua nocens, hoc tibi forma dedit.
Sed tibi vexatæ per multa pericula vitæ,
Extremo venient mollior hora die.
Io versa caput primos mugiverat annos:
Nunc Dea, quæ Nili flumine vacca bibit.
Ino etiam prima terras ætate vagata est.
Hanc miser implorat navita Leucothoen.
Andromede monstris fuerat devota marinis.

Hæc

Hæc eadem Persei nobilis uxor erat.
Callisto Arcadios erraverat ursa per agros.
Hæc nocturna suo sidere vela regit.
Quod si forte tibi properarint fata quietem,
Illa sepulturæ fata beata tuæ,
Narrabis Semelæ quo sit formosa periclo,
Credet & illa suo docta puella malo.
Et tibi Mæonias inter Heroidas omneis
Primus erit nulla non tribuente locus,
Nunc utcunque potes fato gere saucia morem.
Et Deus, & durus vertitur ipse dies.
Hoc tibi vel poterit conjux ignoscere Juno.
Frangitur & Juno, si qua puella perit.
Deficiunt magico torti sub carmine rhombi,
Et jacet extincto laurus adusta foco.
Et jam Luna negat toties descendere cœlo,
Nigraque funestum condidit omen avis.
Una ratis fati nostros portabit amores
Cærula ad infernos velificata lacus.
Si non unius, quæso miserere duorum.
Vivam, si vivet: si cadet illa, cadam.
Pro quibus optatis sacro me carmine damno:
Scribam ego *Per magnum est salva puella Jovem.*
Ante tuosque pedes illa ipsa adoperta sedebit,
Narrabitque sedens longa pericla sua.
Hæc tua, Persephone, maneat clementia, nec tu
Persephones conjux sævior esse velis.
Sunt apud infernos tot millia formosarum.
Pulchra sit in superis scilicet illa locis.
Vobiscum est Antiope, vobiscum candida Tyro,
Vobiscum Europe, nec proba Pasiphae:
Et quot Troja tulit, vetus, & quot Achaia formas,
Et Thebæ, & Priami diruta regna senis:
Et quæcunque erat in numero Romana puella,
Occidit. has omnes ignis avarus habet.
Nec forma æternum, aut cuiquā est fortuna perennis.
Longius aut propius mors sua quemque manet.
Tu quoniam es, mea lux, magno demissa periclo,
Munera Dianæ debita reddere choros.
Redde etiam excubi divæ nunc, ante juvencæ.
Votivas noctes & mihi redde decem.

AD CYNTHIAM. XX.

HESTERNA, mea lux, cum potus nocte vagarer,
Nec me servorum duceret ulla manus,
Obvia nescio quot pueri mihi turba minuta
Venerat: hos vetuit me numerare timor.
Quorum alii: faculas, alii retinere sagittas,
Pars etiam visa est vincla parare mihi
Sed nudi fuerant. quorum lascivior unus;
Arripite hunc, inquit: nam bene nostis eum.
Hic erat. hunc mulier nobis irata locavit.
Dixit, & in collo jam mihi nodus erat.
Hic alter jubet in medium propellere, at alter,
Intereat, qui nos non putat esse Deos.
Hæc te non meritum totas expectat in horas.
At tu nescio quas quæris, inepte, fores.
Quæ cum Sidoniæ nocturna ligamina mitræ
Solverit, atque oculos moverit illa graves:
Afflabunt tibi non Arabum de gramine odores,
Sed quos ipse suis fecit Amor manibus:
Parcite jam, fratres: jam certos spondet amores.
Et jam ad mandatam venimus ecce domum.
Atque ita me injecto duxerunt rursus amictu
I nunc, & noctes disce manere domi.
Mane erat, & volui, si sola quiesceret illa,
Visere: at in lecto Cynthia sola fuit.
Obstupui. non illa mihi formosior unquam.
Visa, neque ostrina cum fuit in tunica.
Ibat & hinc castæ narratum somnia Vestæ.
Neu sibi, neve mihi quæ nocitura forent.
Talis visa mihi somno demissa recenti.
Heu quantum per se candida forma valet.
Quid tu matutinus, ait, speculator amicæ,
Me similem vestris moribus esse putas?
Non ego tam facilis. sat erit mihi cognitus unus,
Vel tu, vel si quis verior esse potest.
Apparent non ulla toro vestigia presso,
Signa voluptatis nec jacuisse duos.
Aspice ut in toto nullus mihi corpore surgat
Spiritus, admisso notus adulterio.
Dixit, & opposita propellens suavia dextra,
Prosilit in laxa nixa pedem solea.
Sic ego tam sancti custode reclusor amoris.
Ex illo felix nox mihi nulla fuit.

AD EANDEM. XXI.

QUÆRIS cur veniam tibi tardior? aurea Phœbi
 Porticus à magno Cæsare aperta fuit.
Tota erat in species Pœnis digesta columnis:
 Inter quas Danai fœmina turba senis:
Hic equidem Phœbo visus mihi pulchrior ipso
 Marmoreus tacita carmen hiare lyra.
Atque aram circum steterant armenta Myronis
 Quatuor artificis vivida signa boves.
Tum medium Clario surgebat marmore templum,
 Et patria Phœbo carius Ortygia.
Auro Solis erat supra fastigia currus,
 Et valvæ Libyci nobile dentis opus.
Altera dejectos Parnassi vertice Gallos,
 Altera mœrebat funera Tantalidos.
Deinde inter matrem Deus ipse, interque sororem
 Pythius in longa carmina veste sonat.
Illic aspicias scopulis hærere sorores,
 Et canere antiqui dulcia furta Jovis:
Ut Semel est combustus, ut est deperditus Io.
 Denique ut ad Trojæ tecta volarit avis.
Qui videt, is peccat qui non & viderit, ergo
 Non cupiet: *Facti crimina lumen habet*.
Quod si nemo extat, qui vicerit alitis arma,
 Communis culpæ cur reus unus agor?
Una contentum pudeat me vivere amica.
 Hoc si crimen erit, crimen amoris erit:
Mi nemo objiciat. libeat tibi, Cynthia, mecum
 Roscida muscosis antra tenere jugis.
Nec tu Virginibus reverentia moveris ora.
 Hic quoque non nescit, quid sit amare, chorus:
Si tamen Oeagri quædam compressa figura
 Bistoniis olim rupibus accubuit.
Hic ubi me prima statuent in parte choreæ,
 Et medius tecta cuspide Bacchus erit:
Tum capiti sacros patiar pendere corymbos.
 Nam sine te nostrum non valet ingenium.
Hoc utinam spatiere loco, quodcunque vacabis,
 Cynthia. sed tibi me credere turba vetat,
Cum videt accensis devotam currere tædis
 In nemus, & Triviæ lumina ferre Deæ.
Nam quid Prænestis dubias, ò Cynthia, sortes?
 Quid petis Ææi mœnia Telegoni?
Curva te in Herculeum deportant esseda Tibur?

Appia cur toties te via ducit anum?
Scilicet umbrosis sordet Pompeja columnis.
Porticus aulæis nobilis Attalicis,
Et creber (pariter platanis) surgentibus ordo,
Flumina sopito quæque Marone cadunt;
Et leviter nymphis tota crepitantibus urbe,
Cum subito Triton ore recondit aquam.
Falleris. ista tui furtum via monstrat amoris.
Non urbem, demens: lumina nostra fugis.
Quo fugis, ah demens? nulla est fuga. tu licet usq;
Ad Tanaim fugias, usque sequetur amor.
Non, si Pegaseo vecteris in aera dorso:
Nec, tibi si Persei moverit ala pedes:
Vel, si te sectæ moveant talaribus auræ:
Nil tibi Mercurii proderit alta via.
Instat semper Amor supra caput. instat amanti,
Et gravis ipse super libera colla sedet.
Excubat ille acer custos, & tollere nunquam
Te patietur humo lumina capta semel.
Et jam si pecces, Deus exorabilis ille est,
Si modo præsentes viderit esse preces.
Num jam, dura, paras Phrygias nunc ire per undas
Et petere Hyrcani litora nota maris?
Spargereque alterna communes cæde penates,
Et ferre ad patrios præmia dira lares?
Nil agis. insidias in me componis inanes.
Tendis iners docto retia nota mihi.
Sed de me minor est famæ jactura pudicæ.
Tanta tibi miseræ, quanta mereris, erit.
Nuper enim de te nostras me lædit ad aures
Rumor, & in tota non bonus urbe fuit.
Sed te non debes inimicæ credere linguæ,
Semper formosis fabula pœna fuit.
Non tua deprenso damnata est fama veneno.
Testis eris puras, Phœbe, videre manus.
Sin autem longo nox una, aut altera lusu
Consumpta est, non me crimina parva movent.
Ista senes licet accusent convivia duri.
Nos modo propositum, vita, teramus iter.
Illorum antiquis onerentur legibus aures.
Hic locus est, in quo tibia docta sones:
Quæ non jure vado Mæandri jacta natasti,
Turpia cum faceret Palladis ora tumor.
Tyndaris externo patriam mutavit amore.
Et sine decreto viva reducta domum est.
Ipsa Venus quamvis corrupta libidine Martis,

Nec

Nec minus in cælo semper honesta fuit.
Quanvis Ida Parim pastorem dicat amasse,
Atque inter pecudes accubuisse Deam:
Hoc & Hamadryadum spectavit turba sororum,
Silenique senes, & pater ipse chori.
Cum quibus Idæo legisti poma sub antro.
Supposita excipiens, Nai, caduca manu.
An quisquam in tanto stuprorum examine quærit
Cur hæc tam dives? quis dedit? unde dedit.
O nimium nostro felicem tempore Romam,
Si contra mores una puella facit.
Hæc eadem hæc ante illam impune & Lesbia fecit.
Quæ sequitur, certe est invidiosa minus.
Qui quærit Tatios veteres, durosque Sabinos,
Hic posuit nostro nuper in urbe pedem.
Tu prius & fluctus poteris siccare marinos,
Altaque mortali deligere astra manu:
Quam facere ut nostræ nolint peccare puellæ.
Is mos Saturno regna tenente fuit:
Et cum Deucalionis aquæ fluxere per orbem,
Et post antiquas Deucalionis aquas.
Dic mihi, quis potuit lectum servare pudicum?
Quæ Dea cum solo vivere sola Deo?
Uxorem quondam magni Minois, ut ajunt,
Corrupit torvi candida forma bovis.
Nec minus ærato Danae circundata muro,
Non potuit magno casta negare Jovi.
Quod si tu Graias, seu sis imitata Latinas:
Semper vive meo libera judicio.

AD CYNTHIAM. XXII.

TRISTIA jam redeunt iterum solemnia nobis.
Cynthia jam noctes est operata decem.
Atque utinam Nilo pereat quæ sacra tepente
Misit matronis Inachis Ausoniis
Quæ Dea tam cupidos toties divisit amantes,
Quæcunque illa fuit, semper amara fuit.
Tu certe Jovis occultis in amoribus, Io,
Sensisti, multas quid sit inire vias:
Cum te jussit habere puellam cornua Juno,
Et pecoris duro perdere verba sono:
Ah quoties quernis læsisti frondibus ora:
Mansisti stabulis abdita pasta tuis.
An quoniam agrestem detraxit ab ore figuram
Juppiter, idcirco facta superba Dea es.

An tibi non satis est fuscis Ægyptus alumnis?
Cur tibi tam longa Roma petita via est?
Quid tibi quid prodest viduas dormire puellas?
Sed tibi, crede mihi, cornua rursus erunt.
Aut nos è nostra te, sæva, fugabimus urbe.
Cum Tiberi Nilo gratia nulla fuat.
At tu quæ nostro nimium placata dolori es,
Noctibus his vacui reficiamus iter.
Non audis, & verba sinis mea ludere: cum jam
Flectant Icarii sidera tarda boves.
Lenta bibis mediæ nequeunt te frangere noctes.
An nondum est talos mittere lassa manus?
Ah pereat quicunque meracas repperit uvas,
Corrupitque bonas nectare primus aquas.
Icare Cecropiis merito jugulate colonis,
Pampineus, nosti, quam sit amarus odor.
Tu quoque, ò Eurytion, vino, Centaure, peristi,
Nec non Ismario tu, Polypheme, mero.
Vino forma perit, vino corrumpitur ætas,
Vino sæpe suum nescit amica virum.
Me miserum, ut multo nihil es mutata Lyæo.
Jam bibe. formosa es. nil tibi vina nocent,
Cum tua præpendent demissa in pocula serta,
Et mea deducta carmina voce legis.
Largius effuso madeat tibi mensa Falerno,
Spumet & aurato mollius in calice:
Nulla tamen lecto recipit se sola libenter.
Est quiddam, quod vos quærere cogat Amor.
Semper in absenteis felicior æstus amantes.
Elevat assiduos copia longa viros.

AD LYNCEUM POETAM. XXIII.

CUR quisquam faciem dominę jam credat Amori?
Sic erepta mihi pene puella mea est.
Expertus dico: *nemo est in amore fidelis.*
Formosam raro non sibi quisque petit.
Polluit ille Deus cognatos, solvit amicos,
Et bene concordes tristia ad arma vocat.
Hospes in hospitium Menelao venit adulter.
Colchis & ignotum nonne secuta virum est?
Lynceu, tunc meam potuisti tangere curam?
Perfide, nonne tuæ tunc cecidere manus?
Quid si non constans illa & tam certa fuisset?
Posses in tanto vivere flagitio?
Tu mihi vel ferro pectus, vel perde veneno:

A do-

A domina tantum te modo tolle mea.
Te socium vitæ, te corporis esse licebit,
Te dominum admitto rebus, amice, meis.
Lecto te solum, lecto te deprecor uno.
Rivalem possum non ego ferre Jovem.
Ipse meas solus, quod nil est, æmulor umbras,
Stultus, quod stulto sæpe timore tremo.
Una tamen caussa est, qua crimina tanta remitto,
Errabant multo quod tua verba mero.
Sed nunquam vitæ me fallet ruga severæ;
Omnes jam norunt, quam sit amare bonum.
Lynceus ipse meus seros insanit amores.
Solum te nostros lætor adire Deos.
Quid tua Socraticis tibi nunc sapientia libris
Proderit? aut rerum dicere posse vias?
Aut quid * Cretæi tibi prosunt carmina lecta?
Nil juvat in magno vester amore senex.
Tu satius musis meliorem imitere Philetam,
Et non inflati somnia Callimachi.
Non rursus licet Ætoli referas Acheloi,
Fluxerit ut magno factus amore liquor.
Atque etiam ut Phrygio fallax Mæandria campo
Errat, & ipsa suas decipit unda vias.
Qualis & Adrasti fuerit vocalis Arion,
Tristia ad Archemori funera victor equus.
Non non Amphiaracæ tibi fata quadrigæ
Prosint, aut Capanei grata ruina Jovi.
Desine Achilleo componere verba cothurno,
Desine, & ad molles membra resolve toros.
Incipe jam angusto versus componere toro.
Inque tuos ignes, dure poeta, veni.
Tu non Antimacho, non tutior ibis Homero.
Despicit & magnos recta puella deos.
Sed non ante gravis taurus succumbit aratro,
Cornua quam validis hæserit in laqueis.
Nec tu tam duros per te patieris amores.
Trux tamen à nobis ante domandus eris.
Harum nulla solet rationem quærere mundi,
Nec cur fraternis Luna laboret equis:
Nec si post Sygias aliquid restaverit undas,
Nec si consulto fulmina missa tonent.
Aspice me, cui parva domi fortuna relicta est,
Nullus & antiquo Marte triumphus avi:
Ut regnem mistas inter conviva puellas
Hoc, ego qui tibi nunc elevor, ingenio.
Me juvet hesternis positum languere corollis,

Quem tetigit jactu certus ad Ossa Deus.
Actia Vergilium custodis litora Phœbi.
Cæsaris & fortes dicere posse rates:
Qui nunc Æneæ Trojani suscitat arma,
Jactaque Lavinis mœnia litoribus.
Cedite Romani scriptores, cedite Graii:
Nescio quid majus nascitur Iliade.
Tu canis umbrosi subter pineta Galesi
Thyrsin, & attritis Daphnin arundinibus:
Utque decem possit corrumpere mala puellam,
Missus & impressis hœdus ab uberibus.
Felix, qui viles pomis mercaris amores,
Huic licet ingratæ Tityrus ipse canat.
Felix, intactum Corydon qui tentat Alexin
Agricolæ domini carpere delitias.
Quamvis ille suam lassus requiescat avenam,
Laudatur facileis inter Hamadryadas.
Tu canis Ascræi veteris præcepta poetæ,
Quo seges in campo, quo viret uva jugo.
Tale facis carmen docta testudine, quale
Cynthius impositis temperat articulis.
Non tamen hæc ulli veniet ingrata legenti,
Sive in amore rudis, sive peritus erit.
Nec minor his animis, nec se minor ore canorus
Anseris indocto carmine cessit olor.
Hæc quoque perfecto ludebat Jasone Varro,
Varro Leucadiæ maxima flamma suæ.
Hæc quoque lascivi cantarunt scripta Catulli,
Lesbia queis ipsa notior est Helena.
Hæc etiam docti confessa est pagina Calvi,
Cum caneret miseræ funera Quintiliæ.
Et modo formosa quam multa Lycoride Gallus
Mortuus inferna vulnera lavit aqua.
Cynthia quin etiam versu laudata Properti,
Hos inter si me ponere fama volet.

SEXTI PROPERTII ELEGIARUM

LIBER III.

ELEGIA I.

CALLIMACHI manes, & Coi sacra Philetæ,
In vestrum, quæso; me sinite ire nemus.
Primus ego ingredior puro de fonte sacerdos
Itala per Graios orgia ferre choros.
Dicite quo pariter carmen tenuastis in antro,
Quove pede ingressi, quamve bibistis aquam.
Ah valeat Phœbum quicunque moratur in armis.
Exactus tenui pumice versus eat.
Quo me fama levat terra sublimis, & a me
Nata coronatis Musa triumphat equis,
Et mecum in curru parvi vectantur Amores,
Scriptorumque meas turba secuta rotas.
Quid frustra missis in me certatis habenis?
Non datur ad Musas currere lata via.
Multi, Roma, tuas laudes annalibus addent,
Qui finem imperii Bactra futura canent.
Sed quod pace legas, opus hoc de monte Sororum
Detulit intacta pagina nostra via.
Mollia, Pegasides, vestro date serta poetæ.
Non faciet capiti dura corona meo.
At mihi quod vivo detraxit invida turba,
Post obitum duplici fœnore reddet honos.
Omnia post obitum fingit majora vetustas,
Majus ab exequiis nomen in ora venit.
Nam quis equo pulsas abiegno nosceret arces?
Fluminaque Hæmonio cominus isse viro?
Idæum Simoenta Jovis cunabula parvi?
Hectora per campos ter maculasse rotas? (armis,
Deiphobumque, Helenumque, & Polydamanta sine
Qualemcunque Parin vix sua nosset humus.
Exiguo sermone fores nunc, Ilion, & tu
Troja bis Oetæi numine capta Dei.
Necnon ille tui casus memorator Homerus
Posteritate suum crescere sensit opus.

[redacted]

Digitized by Google

Meque inter seros laudabit Roma nepotes.
Illum post cineres auguror esse diem
Ne mea contempto lapis indicet ossa sepulchro
Provisum est, Lycio vota probante Deo
Carminis interea nostri redeamus in orbem,
Gaudeat ut solito tacta puella sono.
Orphea detinuisse feras, & concita dicunt
Flumina Threicia sustinuisse lyra.
Saxa Cithæronis Thebas agitata per artem
Sponte sua in muri membra coisse ferunt.
Quinetiam, Polypheme, fera Galatea sub Ætna
Ad tua rorantes carmina flexit equos,
Miremur nobis & Baccho & Apolline dextro,
Turba puellarum si mea verba colit,
Quod non Tænariis domus est mihi fulta columnis,
Nec camera auratas inter eburna trabes,
Nec mea Phæacas æquant pomaria silvas,
Non operosa rigat Martius antra liquor:
At Musæ comites, & carmina cara legenti,
Et defessa choris Calliopea meis.
Fortuna meo si qua es celebrata libello,
Carmina erunt formæ tot monimenta tuæ.
Nam neque Pyramidum sumptus ad sidera ducti,
Nec Jovis Elæi cœlum imitata domus:
Nec Mausolei dives fortuna sepulchri
Mortis ab extrema conditione vacat.
Aut illis flamma, aut imber subducet honores,
Annorum aut ictu pondera victa ruent.
At non ingenio quæsitum nomen ab ævo
Excidet: *Ingenio stat sine morte decus.*

PROPERTII SOMNIUM. II.

VISUS eram molli recubans Heliconis in umbra
Bellerophontei qua fluit humor equi:
Reges, Alba, tuos, & regum facta tuorum
Tantum operis nervis hiscere posce meis:
Parvaque tam magnis admoram fontibus ora,
Unde pater sitiens Ennius ante bibit,
Et cecinit Curios fratres, & Horatia pila,
Regiaque Æmilia vecta trophæa ratæ,
Victorisque moram Fabii, pugnamque sinistram
Cannensem, & versos ad pia vota Deos.
Hannibalemque Lares Romana sede fugantes,
Anseris & tutum voce fuisse Jovem:
Cum me Castalia speculans ex arbore Phœbus

Sic ait aurata nixus ad antra lyra :
Quid tibi cum tali: demens, est flumine? quis te
Carminis heroi tangere jussit opus?
Non hic ulla tibi speranda est fama, Properti,
Mollia sunt parvis prata terenda rotis,
Ut tuus in scamno jactetur sæpe libellus,
Quem legat expectans sola puella virum ;
Cur tua præscriptos evecta est pagina gyros?
Non est ingenii cymba gravanda tui.
Alter remus aquas, alter tibi radat arenas,
Tutus eris medio maxima turba mari est.
Dixerat, & plectro sedem mihi monstrat eburno,
Qua nova muscoso semita facta solo est,
Hic erat affixis viridis spelunca lapillis,
Pendebantque cavis tympana pumicibus.
Ergo Musarum, & Sileni patris imago
Fictilis, & calami, Pan Tegeæe, tui,
Et Veneris dominæ volucres mea turba columbæ
Tingunt Gorgoneo punica rostra lacu,
Diversæque novem sortitæ jura puellæ
Exercent teneras in sua dona manus.
Hæc ederas legit in thyrsos, hæc carmina nervis
Aptat, & illa manu texit utraque rosam,
E quarum numero me contigit una dearum,
Ut reor a facie, Calliopea fuit.
Contentus niveis semper vectabere cycnis,
Nec te fortis equi ducet ad arma sonus :
Nil tibi sit rauco prætoria classica cornu
Flare, nec Aonium cingere Marte nemus :
Aut quibus in campis Mariano prælia signo
Stent, & Teutonicas Roma refringat opes,
Barbarus aut Suevo perfusus sanguine Rhenus
Saucia mœrenti corpora vectet aqua.
Quippe coronatos alienum ad limen amantes,
Nocturnæque canes ebria signa fugæ.
Ut per te clausas sciat excantare puellas,
Qui volet austeros arte ferire viros.
Talia Calliope, lymphis à fonte petitis,
Ora Philetea nostra rigavit aqua.

DESCRIPTIO TRIUMPHI. III.

Arma Deus Cæsar dites meditatur ad Indos,
Et freta gemmiferi findere classe maris
Magna viri merces, parat ultima terra triumphos.
Tigris, & Euphrates sub tua jura fluent.

Sera sub Ausoniis veniet provincia virgis,
Assuescent Latio partha trophæa Jovi.
Ite agite expertæ bello date lintea proræ,
Et solitum armigeri ducite munus equi.
Omina fausta cano. Crassos, cladesque piate:
Ite, & Romanæ consulite historiæ.
Mars pater, & sacræ fatalia lumina Vestæ,
Ante meos obitus sit, precor, illa dies,
Qua videam spoliis onerato Cæsaris axe
Ad vulgi plausus sæpe resistere equos.
Inque sinu caræ nixus spectare puellæ
Incipiam, & titulis oppida capta legam,
Tela fugacis equi, & bracchati militis arcus,
Et subter captos arma sedere duces.
Ipsa tuam prolem serva Venus: hoc sit in ævum,
Cernis ab Ænea quod superesse, caput.
Præda sit hæc illis, quorum meruere labores:
Me sat erit Sacra plaudere posse via.
Pacis Amor Deus est, pacem veneramur amantes.
Stant mihi cum domina prælia dura mea.
Nec tamen inviso pectus mihi carpitur auro,
Nec bibit è gemma divite nostra sitis.
Nec mihi mille jugis Campania pinguis aratur,
Nec miser æra peto classe, Corinthe, tua,
O prima infelix fingenti terra Prometheo!
Ille parum cauti, pectoris egit opus.
Corpora disponens mentem non vidit in arte.
Recta animi primum debuit esse via.
Nunc maris in tantum ventis jactamur, & hostem
Quærimus, atque armis nectimus arma nova.
Haud ullas portabis opes, Acherontis ad undas.
Nudus ab inferna, stulte, vehere rate.
Victor cum victis pariter miscebitur umbris.
Consule cum Mario capte Jugurtha sedes.
Lydus Dulichio non distat Crœsus ab Iro.
Optima mors, parca quæ venit apta die.
Me juvat in prima coluisse Helicona juventa,
Musarumque choris implicuisse manus.
Me juvat & multo mentem vincire Lyæo,
Et caput in verna semper habere rosa.
Atque ubi jam venerem gravis interceperit ætas,
Sparserit integras alba senecta comas:
Cum mihi Natura libeat perdiscere mores:
Quis Deus hanc mundi temperet arte domum:
Qua venit exoriens, qua deficit, unde coactis
Cornibus in plenum menstrua Luna redit.

Unr-

Unde salo superant venti : quid flamine captet
  Eurus , & in nubes unde perennis aqua :
Sit ventura dies mundi quæ subruat arces ,
  Purpureus pluvias cur bibit arcus aquas :
Aut cur Perrhæbi tremuere cacumina Pindi .
  Solis & atratis luxerit orbis equis :
Cur segnis versare boves , & plaustra Bootes :
  Plejadum spisso cur coit igne chorus :
Curve suos fines altum non exeat æquor,
  Plenus & in partes quatuor annus eat :
Sub terris sint jura Deum & tormenta Gigantum ,
  Tisiphones atro si furit angue caput :
Aut Alcmæoniæ furiæ , aut jejunia Phinei :
  Num rota , num scopuli, num sitis inter aquas :
Num tribus infernum custodit faucibus antrum
  Cerberus & Tityo jugera pauca novem :
An ficta in miseras descendit fabula gentes ,
  Et timor haud ultra , quam rogus , esse potest .
Exitus hic vitæ superest mihi : Vos , quibus arma
  Grata magis , Crassi signa referte domum.

AD LYGDAMUM. IV.

DIC mihi de nostra , quæ sentis vera puella :
  Sic tibi sint dominæ, Lygdame, dempta juga .
Dum me lætitia tumefactum fallis inani ,
  Hæc referens , quæ me credere velle putas .
Omnis enim debet sine vano nuncius esse ,
  Majoremque timens servus habere fidem .
Nunc mihi si qua tenes , ab origine dicere prima
  Incipe . suspensis auribus ista bibam .
Siccine eam incomptis vidisti flere capillis ?
  Illius ex oculis multa cadebat aqua ?
Nec speculum strato vidisti , Lygdame , lecto ?
  Ornabat niveas nullane gemma manus ?
Ac mœstam teneris vestem pendere lacertis ?
  Scriniaque ad lecti clausa jacere pedes ?
Tristis erat domus?& tristes sua pensa ministræ
  Carpebant ? medio nebat & ipsa loco ?
Humidaque impressa siccabat lumina lana ?
  Rettulit & querulo jurgia nostra sono ?
Hac te teste mihi promissa est , Lygdame , merces ?
  Est pœna servo rumpere teste fidem .
Ille potest nullo miseram me linquere facto?
  Æqualem nulla dicere habere domo ?
Gaudet me vacuo solam tabescere lecto ?

Si placet, insultet, Lygdame, morte mea.
Non me moribus illa, sed herbis improba vicit:
Staminea rhombi ducitur ille rota.
Illum turgentis ranæ portenta rubetæ,
Et lecta exectis anguibus ossa trahunt.
Et strigis inventa per busta jacentia plumæ,
Cinctaque funesto lanea vitta viro.
Sin non vana canunt mea somnia, Lygdame, testor,
Pœna erit ante meos sera, sed ampla pedes.
Putris & in vacuo texetur aranea lecto.
Noctibus illorum dormiet ipsa Venus.
Quæ tibi si veris animis est questa puella,
Hac eadem rursus, Lygdame, curre via:
Et mea cum multis lacrimis mandata reporta:
Iram, non fraudes esse in amore meo.
Me quoque consimili impositum torquerier igni.
Jurabo & bis sex integer esse dies.
Quod mihi si tanto felix concordia bello
Extiterit, per me, Lygdame, liber eris.

DE MORTE PÆTI OB AVARITIAM. V.

ERGO sollicitæ tu caussa, pecunia, vitæ es:
Per te immaturum mortis adimus iter.
Tu vitiis hominum crudelia pabula præbes:
Semina curarum de capite orta tuo.
Tu Pætum ad Pharios tendentem lintea portus
Obruis insano terque quaterque mari.
Nam dum te sequitur, primo miser excidit ævo,
Et nova longinquis piscibus esca natat.
Flens tamen extremis dedit hæc mandata querellis,
Cum moribunda niger clauderet ora liquor:
Dii maris, Ægei quos sunt penes æquora ponti,
Et quæcunque meum degravat unda caput:
Quo rapitis miseros primæ lanuginis annos?
Attulimus longas in freta vestra manus.
Ah miser! Alcyonum scopulis affigar acutis.
In me cæruleo fuscina sumpta Deo est.
At saltem Italiæ regionibus advehat æstus!
Hoc de me, sat erit, si modo matris erit.
Subtrahit hæc fantem torta vertigine fluctus:
Ultima quæ Pæto voxque diesque fuit.
Pæte, quid ætatem numeras? quid cara natanti
Mater in ore tibi est? non habet unda Deos.

Nam

Nam tibi nocturnis ad saxa ligata procellis,
 Omnia detrito vincula fune cadunt.
Et mater non justa piæ dare debita terræ,
 Nec pote cognatos inter humare rogos.
Sed tua nunc volucres astant super ossa marinæ.
 Nunc tibi pro tumulo Carpathium omne mare.
Infelix Aquilo, raptæ timor Orithyiæ,
 Quæ spolia ex illo tanta fuere tibi?
Aut quidnam fracta gaudes, Neptune, carina?
 Portabat sanctos alveus ille viros.
O centum æquoreæ Nereo genitore puellæ,
 Et tu materno tacta dolore Thetis,
Vos decuit lasso supponere brachia mento.
 Non poterat vestras ille gravare manus.
Reddite corpus humo, positaque in gurgite vita
 Pætum sponte tua vilis arena tegas.
Ut, quoties Pæti transibit nauta sepulchrum,
 Dicat: Et audaci tu timor esse potes
Ite rates curvæ, & leti quoque texite causas.
 Ista per humanas mors venit acta manus.
Terra parum fuerat; satis adjecimus undas.
 Fortunæ miseras auximus arte vias.
Anchora te teneat, quem non tenuere penates?
 Quid meritum dicas cui sua terra parum est?
Natura insidians pontum substravit avaris.
 Ut tibi succedat, vix semel esse potest.
Ventorum est quodcunque paras: *Haud ulla carina*
 Consenuit; fallit portus & ipse fidem.
Sunt Agamemnonias testantia litora curas,
 Quæ notat Argyni pœna natantis aqua.
Hoc juvene amisso classem non solvit Atrides:
 Pro qua mactata est Iphigenia mora.
Saxa triumphales fregere Capharea puppes,
 Naufraga cum vasto Græcia tracta salo est:
Paulatim socium jacturam flevit Ulysses,
 In mare cui soli non valuere doli.
Hunc parvo ferri vidit nox improba ligno.
 Pætus ut occideret, tot coiere mala.
Non tulit huic pectus stridorem audire procellæ,
 Et duro teneras lædere fune manus:
Sed thyiæ thalamo, aut Oricia terebinthi
 Effulto pluma versicolore caput.
Huic fluctus vivo radicitus abstulit ungues,
 Et miser invitam traxit hiatus aquam.
Quod si contentus patrio bove verteret agros,
 Verbaque duxisset pondus habere mea:

Vi-

Viveret ante ſuos dulcis conviva penates
Pauper, at in terra, nil ubi flere poteſt.
At tu, ſæve Aquilo, nunquam mea vela videbis.
Ante fores dominæ condar oportet iners.

AD CYNTHIAM. VI.

Dulcis ad heſternas fuerat mihi rixa lucernas,
Vocis & inſanæ tot maledicta tuæ.
Cur furibunda mero menſam propellis, & in me
Proiicis inſana cymbia plena manu?
Tu vero noſtros audax invade capillos.
Et mea formoſis unguibus ora nota.
Tu minitare oculos ſubjecta exurere flamma.
Fac mea reſciſſo pectora nuda ſinu.
Nimirum veri dantur mihi ſigna caloris.
Nam ſine amore gravi fœmina nulla dolet.
Quæ mulier rabida jactat convicia lingua,
Et Veneris magnæ volvitur ante pedes:
Cuſtodum gregibus circum ſeu ſtipat euntem,
Seu ſequitur medias, Mænas ut acta vias:
Seu timidam crebro dementia ſomnia terrent,
Seu miſeram in tabula picta puella movet:
His ego tormentis animi ſum verus aruſpex.
Nam didici certas ſæpe in amore notas.
Non eſt certa fides, quam non injuria verſat.
Hoſtibus eveniat lenta puella meis.
In morſo æquales videant mea vulnera collo.
Me doceat livor mecum habuiſſe meam.
Aut in amore dolere volo, aut audire dolentem,
Sive meas lacrimas, ſive videre tuas.
Tecta ſuperciliis ſi quando verba remittis,
Aut tua cum digitis ſcripta ſilenda notas.
Odi ego quos nunquam pungunt ſuſpiria ſomnos.
Semper in iratam pallidus eſſe velim.
Dulcior ignis erat Paridi cum Graja per arma
Thyndaridi poterat gaudia ferre ſuæ.
Dum vincunt Danai, dum reſtat barbarus Hector:
Ille Helenæ in gremio maxima bella gerit.
Aut tecum, aut pro te mihi cum rivalibus arma
Semper erunt: in te pax mihi nulla placet.
Gaude quod nulla eſt æque formoſa: dolores,
Si qua foret, nunc ſis jure ſuperba licet.
At tibi, qui noſtro nexiſti retia lecto,

Sic

Sit socer æternum, nec sine matre domus.
Cui nunc si qua data est furandæ copia noctis,
Offensa illa mihi, non tibi amica dedit.

AD MECŒNATEM. VII.

MÆCENAS eques Hetrusco de sanguine regum
Intra fortunam qui cupis esse tuam:
Quid me scribendi tam vastum mittis in æquor?
Non sunt apta meæ grandia vela rati.
Turpe est, quod nequeas, capiti committere pondus:
Et pressum, inflexo mox dare terga genu.
Omnia non pariter rerum sunt omnibus apta,
Fama nec ex æquo ducitur ulla jugo.
Gloria Lysippo est animosa effingere signa.
Exactis Calamis se mihi jactat equis.
In Veneris tabula summam sibi ponit Apelles.
Parrhasius parta vindicat arte locum.
Argumenta magis sunt Mentoris addita formæ.
At Myos exiguum flectit acanthus iter.
Phidiacus signo se Juppiter ornat eburno,
Praxitelem proprius vindicat arte lapis.
Est, quibus Elææ concurrit palma quadrigæ.
Est, quibus in celeres gloria nata pedes.
Hic satus ad pacem, hic castrensibus utilis armis.
Naturæ sequitur semina quisque suæ.
At tua, Mæcenas, vitæ præcepta recepi,
Cogor & exemplis te superare tuis.
Cum tibi Romano dominas in honore secures,
Et liceat medio ponere jura foro:
Vel tibi Medorum pugnaces ire per hostes,
Atque onerare tuam fixa per arma domum:
Et tibi ad effectum vires det Cæsar, & omni
Tempore tam faciles insinuentur opes:
Parcis, & in tenues humilem te colligis umbras,
Velorum plenos subtrahis ipse sinus.
Crede mihi, magnos æquabunt ista Camillos.
Judicia, & venies tu quoque in ora virum:
Cæsaris & famæ vestigia juncta tenebis.
Mœcenatis erunt vera tropæa fides.
Non ego velifera tumidum mare findo carina.
Tota sub exiguo flumine nostra mora est.
Non flebo in cineres arcem sedisse paternos
Cadmi, nec semper prælia clade pari:
Nec referam Scæas, & Pergama, Apollinis arces,
Et Danaum decimo vere redisse rates,

Mæce-

Mœnia cum Grajo Neptunia preſſit aratro
Victor Palladiæ ligneus artis equus.
Inter Callimachi ſat erit placuiſſe libellos,
Et ceciniſſe modis, pure poeta, tuis.
Hæc pueri curent, hæc curent ſcripta puellæ,
Meque Deum clament, & mihi ſacra ferant.
Te duce vel Jovis arma canam, cæloque minantem
Cœum, & Phlegræis Oromedonta jugis:
Celſaque Romanis decerpta palatia tauris
Ordiar, & cæſo mœnia firma Remo:
Eductoſque pares ſilveſtri ex ubere reges.
Creſcet & ingenium ſub tua juſſa meum
Proſequar & currus utroque ab litore ovantes
Parthorum, aſtutæ tela remiſſa fugæ:
Caſtraque Peluſi Romano ſubruta ferro,
Antonique graves in ſua fata manus.
Mollis tu cœptæ fautor cape lora juventæ,
Dexteraque immiſſis da mihi ſigna rotis.
Hoc mihi, Mæcenas, laudis concedis: & à te eſt
Quod ferar in partes ipſe fuiſſe tuas.

DE NATALI AMICÆ SUÆ. VIII.

MIRABAR quidnam miſiſſent mane Camœnæ
Ante meum ſtantes ſole rubente torum.
Natalis noſtræ ſignum miſere puellæ,
Et manibus fauſtos ter crepuere ſonos.
Tranſeat hic ſine nube dies, ſtent aere venti,
Ponat & in ſicco molliter unda minas.
Aſpiciam nullos hodierna luce dolentes,
Et Niobes lacrimas ſupprimat ipſe lapis.
Alcyonum poſitis requieſcant ora querelis,
Increpet abſumptum nec ſua mater Ityn.
Tuque, ò cara mihi felicibus edita pennis
Surge, & poſcentes juſta precare Deos.
Ac primum pura ſomnum tibi diſcute lympha,
Et nitidas preſſo pollice finge comas.
Dein qua primum oculos cœpiſti veſte Properti,
Indue, nec vacuum flore relinque caput.
Et, qua polles, ut ſit tibi forma perennis:
Inque meum ſemper ſtent tua regna caput.
Inde coronatas ubi thure piaveris aras,
Luxerit & tota flamma ſecunda domo:
Sit menſæ ratio, noxque in pocula currat,
Et crocino nares murreus ungat onyx.
Tibia nocturnis ſuccumbat rauca choreis,

Et

Et ſint nequitiæ libera verba tuæ.
Dulciaque ingratos adimant convivia ſomnos.
Publica vicinæ perſtrepat aura * viæ. * ara
Sit ſors & nobis talorum interprete jactu,
Quem gravibus pennis verberet ille puer.
Cum fuerit multis exacta trientibus hora,
Noctis & inſtituet ſacra miniſtra Venus:
Annua ſolvamus thalamo ſolennia noſtro,
Nataliſque tui ſic peragamus iter.

FŒMINAS IMPERARE AMANTIBUS. IX.

QUID mirare, meam ſi verſat fœmina vitam,
Et trahit additum ſub ſua jura virum?
Criminaque ignavi capitis mihi turpia fingis,
Quod nequeam fracto rumpere vincla jugo?
Venturam melius præſagit navita mortem.
Vulneribus didicit miles habere metum.
Iſta ego præterita jactavi verba juventa,
Tu nunc exemplo diſce timere meo.
Colchis flagranteis adamantina ſub juga tauros
Egit, & armigera prelia ſevit humo:
Cuſtodiſque feros clauſit ſerpentis hiatus,
Iret ut Æſonias aurea lana domos.
Auſa ferox ab equo quondam oppugnare ſagittis
Mæotis Danaum Pentheſilea rates:
Aurea cui poſtquam nudavit caſſida frontem,
Vicit victorem candida forma virum.
Omphale in tantum formæ proceſſit honorem
Lydia Gygæo tincta puella lacu:
Ut qui pacato ſtatuiſſet in orbe columnas,
Tam dura traheret mollia penſa manu.
Perſarum ſtatuit Babylona Semiramis urbem,
Ut ſolidum cocto tolleret aggere opus.
Et duo in adverſum miſit per mœnia currus,
Ne poſſent tacto ſtringere ab axe latus.
Duxit & Eufratem medium, qua condidit arces,
Juſſit & imperio ſurgere Bactra caput.
Nam quid ego heroas, quid raptem in crimina Divos?
Juppiter infamat ſeque, ſuamque domum.
Quid? modo quæ noſtris opprobria vexerit armis,
Et famulos inter fœmina trita ſuos,
Conjugis obſcæni pretium Romana popoſcit
Mœnia, & addictos in ſua regna patres.

Noxia Alexandrina dolis aptissima tellus,
Et toties nostro Memphi cruenta malo.
Tres ubi Pompejo detraxit arena triumphos,
Tollet nulla dies hanc tibi Roma notam.
Issent Phlegræo melius tibi funera campo,
Vel tua si socero colla daturus eras.
Scilicet incesti meretrix regina Canopi
Una Philippeo sanguine inusta nota,
Ausa Jovi nostro latrantem opponere Anubin,
Et Tiberim Nili cogere ferre minas,
Romanamque tubam crepitanti pellere sistro,
Baridos & contis rostra Liburna sequi:
Fœdaque Tarpejo Conopea tendere saxo,
Jura dare statuas inter & arma Mari.
Quid nunc Tarquinii fractas juvat esse secures,
Nomine quem simili vita superba vocat,
Si mulier patienda fuit? cape, Roma, triumphum,
Et longam Augusto salva precare diem.
Fugisti tamen in timidi vaga flumina Nili:
Accepere tuæ Romula vincla manus.
Brachia spectavi sacris admorsa colubris:
Et trahere occultum membra soporis iter.
Non hæc, Roma, fuit tanto tibi cive verenda
Dixit & assiduo lingua sepulta mero.
Septem urbs alta jugis, toto quæ præsidet orbi,
Fœmineas timuit territa Marte minas.
Annibalis spolia, & victi monimenta Siphacis,
Et Pyrrhi ad nostros gloria fracta pedes.
Curtius expletis statuit monimenta lacunis:
At Decius misso prælia rupit equo.
Coclitis abscissos testatur semita pontes,
Et cui cognomen corvus habere dedit.
Hæc Dii condiderunt, hæc Dii quoque mœnia servant.
Vix timeat salvo Cæsare, Roma Jovem.
Nunc ubi Scipiadæ classes? ubi signa Camilli?
Aut modo Pompei Bosphora capta manu?
Leucadius versas acies memorabit Apollo.
Tantum operis belli sustulit una dies.
At tu sive petes portus, seu navita, linques:
Cæsaris in toto sis memor Jonio.

AD

AD POSTHUMUM DE GALLA. X.

POSTHUME plorantem potuisti linquere Gallā?
Miles & Augusti fortia signa sequi?
Tantine ulla fuit spoliati gloria Parthi,
Ne faceres Galla multa rogante tua?
Si fas est, omnes pariter pereatis, avari,
Et quisquis fido prætulit arma toro.
Tu tamen injecta tectus, vesane, lacerna
Potabis galea fessus Araxis aquam.
Illa quidem interea fama tabescet inani,
Hæc tua ne virtus fiat amara tibi:
Neve tua Medæ lætentur cæde sagittæ,
Ferreus aurato neu cataphractus equo:
Neve aliquid de te flendum referatur in urna:
Sic redeunt, illis qui cecidere locis.
Ter quater incasta felix, ò Posthume, Galla!
Moribus his alia coniunge dignus eras.
Quid faciet nullo munita puella timore,
Cum sit luxuriæ Roma* magistra tuæ?
Sed securus eas: Gallam non munera vincent,
Duritiæque tuæ non erit illa memor.
Nam quocumque die salvum te fata remittent,
Pendebit collo Galla pudica tuo.
Posthumus alter erit miranda conjuge Ulysses.
Non illi longæ tot nocuere moræ:
Castra decem annorum, & Ciconum mons, Ismara, Calpe,
Exustæque tuæ mox, Polypheme, genæ:
Circæ fraudes, lotosque, herbæque tenaces,
Scyllaque, & alternas scissa Charybdis aquas:
Lampeties Ithacis verubus mugisse juvencos:
(Paverat hos Phœbo filia Mampetie)
Et thalamum Ææææ flentis fugisse puellæ,
Totque hiemis noctes, totque natasse dies,
Nigrantesque domos animarum intrasse silentum,
Sirenum surdo remige adisse lacus:
Et veteres arcus leto renovasse procorum,
Erro-

* norma

Errorisque sui sic statuisse modum.
Nec frustra: qui casta domi persederat uxor.
Vincit Penelopes Lælia Galla fidem.

DE AVARITIA PUELLARUM. XI.

QUÆRITIS unde avidis nox sit pretiosa puellis,
Et Venere exhaustæ damna querantur opes?
Certa quidem tantis causa, & manifesta ruinis:
Luxuriæ nimium libera facta via est.
Inde cavis aurum mittit formica metallis,
Et venit è rubro concha Erycina salo:
Et Tyros ostrinos præbet Cadmea colores,
Cinnamon & multi pastor odoris Arabs.
Hæc etiam clausas expugnant arma pudicas,
Quæque terunt fastus, Icarioti, tuos
Matrona incedit census induta nepotum,
Et spolia opprobrii nostra per ora trahit.
Nulla est poscendi, nulla est reverentia dandi:
Aut si qua est, pretio tollitur ipsa mora.
Felix Eois lex funeris una maritis,
Quos Aurora suis rubra colorat equis.
Nanque ubi mortifero jacta est fax ultima lecto,
Uxorum fusis stat pia turba comis:
Et certamen habent leti, quæ viva sequatur
Conjugium pudor est, non licuisse mori.
Ardent victrices, & flammæ pectora præbent,
Imponuntque suis ora perusta viris.
Hic genus infidum nuptarum, hic nulla puella,
Nec fida Evadne, nec pia Penelope.
Felix agrestum quondam pacata juventus,
Divitiæ quorum messis, & arbor erant.
Illis pompa fuit decussa Cydonia ramo,
Et dare puniceis plena canistra rubis:
Nunc violas tondere manu, nunc mista referre
Lilia virgineos lucida per calathos:
Et portare suis vestitas frondibus uvas,
Aut variam plumæ versicoloris avem.
His tum blanditiis furtiva per antra puella
Oscula silvicolis empta dedere viris.
Hinulei pellis totos operibat amantes,
Altaque nativo creverat herba toro.

Pinus

Pinus & incumbens latas circundabat umbras,
Nec fuerat nudas pœna videre Deas.
Corniger Idæi vacuam paſtoris in aulam
Dux aries ſaturas ipſe reduxit oves.
Diique, Deæque omnes, quibus eſt tutela per agros
Præbebant verſis verba ſecunda focis.
Et leporem quicunque venis venaberis, hoſpes,
Et ſi forte meo tramite quæris avem.
Et me Pana tibi comitem de rupe vocato:
Sive petas calamo præmia, ſive cane.
At nunc deſertis ceſſant ſacraria lucis.
Aurum omnes victa jam pietate colunt,
Aurea nunc vere ſunt ſacula, plurimus auro
Venit honos, auro conciliatur amor.
Auro pulſa fides, auro venalia jura,
Aurum lex ſequitur, mox ſine lege pudor.
Torrida ſacrilegum teſtantur limina Brennum,
Dum petit intonſi Pythia regna Dei,
At mons laurigero concuſſus vertice diras
Gallica Parnaſi ſparſit in arma nives
Te ſcelus accepto Thracis Polymneſtoris auro
Nutrit in hoſpitio non Polydore, pio.
Tu quoque, ut auratos gereres, Eriphyla, lacertos,
Dilapſis nuſquam eſt Amphiaraus equis.
Proloquar, atque utinam patriæ ſim vanus *aruſpex;
Frangitur ipſa ſuis Roma ſuperba bonis.
Certa loquor, ſed nulla fides; neq; enim Ilia quondã
Verax Pergameis Mœnas habenda malis.
Sola Parin Phrygiæ fatum componere, ſola
Fallacem patriæ ſerpere dixit equum.
Ille furor patriæ fuit utilis, ille parenti:
Experta eſt veros irrita lingua Deos.

AD

* *Verus*

AD SPARTEM DE LUDIS LACONICIS. XII.

MULTA tuæ, Sparte, miramur jura palæstræ,
Sed mage virginei tot bona gymnasii:
Quod non infames exercet corpore ludos
Inter luctantes nuda puella viros:
Cum pila veloci fallit per brachia jactu,
Increpat & versi clavis adunca trochi:
Pulverulentaque ad extremas stat fœmina metas,
Et patitur duro vulnera pancratio:
Nunc ligat ad cestum gaudentia brachia loris,
Missile nunc disci pondus in orbe rotat:
Cyrum pulsat equis, niveum latus ense revincit,
Virgineumque cavo protegit ære caput.
Et modo Taygeti crines aspersa pruina
Sectatur patrios per juga longa canes.
Qualis Amazonidum nudatis bellica mammis
Thermodonteis turba lavatur aquis.
Qualis & Eurotæ Pollux & Castor arenis,
Hic victor pugnis, ille futurus equis.
Inter quos Helene nudis capere arma papillis
Fertur, nec fratres erubuisse Deos.
Lex igitur Spartana vetat secedere amantes,
Et licet in triviis ad latus esse suæ
Nec timor, aut ulla est clausæ tutela puellæ,
Nec gravis austeri pœna cavenda viri.
Nullo præmisso, de rebus tute loquaris
Ipse tuis: longe nulla repulsa moræ.
Non Tyriæ vestes errantia lumina fallunt,
Est neque adoratæ cura molesta domi.
At nostra ingenti vadit circumdata turba,
Nec digitum angusta est inseruisse via.
Nec quæ sint facies, nec quæ sint verba roganti
Invenias. cæcum versat amator iter.
Quod si jura fores, pugnasque imitata Laconum:
Carior hoc esses tu mihi, Roma, bono.

AD CYNTHIAM DE LYCINNA. XIII.

SIC ego non ullos jam norim in amore tumultus
Nec veniat sine te nox vigilanda mihi:
Ut mihi prætextæ pudor evelatus amictu,
Et data libertas noscere Amoris iter,
Illa rudes animos per noctes conscia primas
Imbuit, heu nullis capta Lycinna datis.
Tertius haud multo minus est cum ducitur annus,
Vix

Vix memini nobis verba coisse decem.
Cuncta tuus sepelivit amor: nec fœmina post te
Ulla dedit collo dulcia vincla meo.
Testis erit Dirce tam vero crimine sæva
Nycteos Antiopen accubuisse Lyco.
Ah quoties pulchros traxit regina capillos.
Molliaque immites fixit in ora manus!
Ah quoties famulam pensis oneravit iniquis,
Et caput in dura ponere jussit humo!
Sæpe illam immundis passa est habitare tenebris:
Vilem jejunæ sæpe negavit aquam.
Juppiter Antiopæ nusquam succurris habenti
Tot mala? corrumpit dura catena manus.
Si Deus es, tibi turpe tuam servire puellam.
Invocet Antiope quem nisi vincta Jovem?
Sola tamen, quæcunque aderant in corpore vires,
Regales manicas rupit utraque manu.
Inde Cythæronis timido pede currit in arces.
Nox erat, & sparso triste cubile gelu.
Sæpe vago Asopi sonitu permota fluentis
Credebat dominæ pone venire pedes.
Et durum Zethum, & lacrimis Anphiona mollem
Experta est stabulis mater abacta suis.
Ac veluti magnos cum ponunt æquora motus,
Eurus in adversos desinit ire notos,
Litore si tacito sonitus rarescit arenæ:
Sic cadit inflexo lapsa puella genu;
Sera tamen pietas, natis est cognitus error.
Digne Jovis natos qui tueare senex;
Tu reddis pueris matrem, puerique trahendam
Vinxerunt Dircem sub trucis ora bovis.
Antiope cognosce Jovem; tibi gloria Dirce
Ducitur in multis mortem habitura locis.
Prata cruentantur Zeti, victorque canebat
Pæana Amphion rupe, Aracynthe, tua.
At tu non meritam parcas vexare Lycinnam.
Nescit vestra ruens ira referre pedem.
Fabula nulla tuas de nobis concitet aures.
Te solam & lignis funeris ustus amem.

DE

DE IMPERIO AMICÆ. XIV.

NOX media, & dominæ mihi venit epiſtola noſtræ;
Tibure me miſſa juſſit adeſſe mora,
Candida qua geminas oſtendunt culmina turres,
Et cadit in patulos lympha Aniena lacus.
Quid faciam? obductis committam me ne tenebris?
Et timeam audaces in mea membra manus?
At ſi hæc diſtulero noſtro mandata timore,
Nocturno fletus ſævior hoſte mihi.
Peccarim ſemel, & totum ſum pulſus in annum.
In me manſuetas non habet illa manus.
Nec tamen eſt quiſquam, ſacros qui lædat amantes,
Scironis media ſi licet ire via.
Quiſquis amator erit, Scythicis licet ambulet oris.
Nemo adeo, ut noceat, barbarus eſſe volet.
Luna miniſtrat iter, demonſtrant aſtra ſalebras.
Ipſe Amor accenſas percutit ante faces.
Sæva canum rabies morſus avertit hianthes.
Huic generi quovis tempore tuta via eſt.
Sanguine tam parvo quis enim ſpargatur amantis
Improbus? excluſis fit comes ipſa Venus.
Quod ſi certa meos ſequerentur funera caſus,
Talis mors pretio vel ſit emenda mihi.
Afferet huc unguenta mihi, ſertiſque ſepulchrum
Ornabit cuſtos ad mea buſta ſedens.
Dii faciant, mea ne terra locet oſſa frequenti,
Qua facit aſſiduo tramite vulgus iter!
Poſt mortem tumuli ſic infamantur amantum.
Me tegat arborea devia terra coma;
Aut humet ignotæ cumulus vallatus arenæ:
Non juvat in media nomen habere via.

AD BACCHUM. XV.

NUNC, ò Bacche, tuis humiles advolvimur aris,
Da mihi pacato vela ſecunda, pater,
Tu potes inſanæ Veneris compeſcere faſtus,
Curarumque tuo fit medicina mero.
Per te junguntur, per te ſolvuntur amantes.
Tu vitium ex animo dilue, Bacche, meo.
Te quoque enim non eſſe rudem teſtatur in aſtris
Lyncibus in cælum vecta Ariadna tuis.
Hoc mihi, quod veteres cuſtodit in oſſibus ignes,
Funera ſanabunt, vel tua vina, malum.

Sem.

Semper enim vacuos nox ſobria torquet amantes,
Speſque timorque animum verſat utroque modo.
Quod ſi, Bacche, tuis per fervida tempora donis
Arceſſitus erit ſomnus in oſſa mea:
Ipſe feram vites, pangamque ex ordine colles,
Quos carpant nullæ me vigilante feræ:
Dummodo purpureo ſpument mihi dolia muſto,
Et nova preſſantes inquinet uva pedes.
Quod ſupereſt vitæ, per te, & tua cornua, vivam:
Virtutiſque tuæ, Bacche, poeta ferar.
Dicam ego maternos Ætnæo fulmine partus,
Indica Nyſæis arma fugata choris:
Veſanumque nova nequicquam in vite Lycurgum;
Pentheos in triplices funera grata greges:
Curvaque Tyrrenos delphinum corpora nautas
In vada pampinea deſiluiſſe rate.
Et tibi per mediam bene olenti flumine Naxon,
Unde tuum potant Naxia turba merum,
Candida laxatis onerato colla corymbis,
Cinget Baſſaricas Lydia mitra comas.
Lævis odorato cervix manabit olivo,
Et feries nudos veſte fluente pedes.
Mollia Dircææ pulſabunt tympana Thebæ,
Capripedes calamo Panes hiante canent.
Vertice turrigero juſta Dea magna Cybelle
Tundet ad Idæos cymbala rauca choros.
Ante fores templi crater antiſtitis auro
Libatum fundens in tua ſacra merum.
Hæc ego non humili referam memoranda cothurno
Qualis Pindarico ſpiritus ore tonat.
Tu modo ſervitio vacuum me ſiſte ſuperbo,
Atque hoc ſollicitum vince ſopore caput.

MORTEM ESSE INEVITABILEM. XVI.

Clauſus ab umbroſo qua ludit Pontus Averno
* Humida Bajarum ſtagna tepentis aquæ,
Qua jacet & Trojæ tubicen Miſenus arena,
Et ſonat Herculeo ſtructa labore via:
Hic ubi mortales dextra cum quæreret urbes,
Cymbala Thebano concrepuere Deo:
At nunc inviſæ magno cum crimine Bajæ,
Quis Deus in veſtra conſtitit hoſtis aqua?
His preſſus Stygias vultum demiſit in undas,
Errat & in veſtro ſpiritus ille lacu.

I Quid

* Fumida

Quid genus, aut virtus, aut optima profuit illi
Mater, & amplexum Cæsaris esse locos?
Aut modo tam pleno fluitantia vela theatro,
Et per maternas omnia gesta manus?
Occidit, & misero steterat vigesimus annus.
Tot bona tam parvo clausit in orbe dies.
I nunc, tolle animos, & tecum finge triumphos,
Stantiaque in plausum tota theatra juvent
Attalicas supera vestes, atque omnia magnis
Gemmea sint laudis: ignibus ista dabis.
Sed tamen huc omnes: huc primus, & ultimus ordo:
Est mala, sed cunctis ista terenda via est.
Exoranda canis tria sunt latrantia colla:
Scandenda est torvi publica cymba senis.
Ille licet ferro cautus se condat, & ære:
Mors tamen inclusum protrahit inde caput
Nirea non facies, non vis exemit Achilem,
Crœsum aut Pactoli, quas parit humor, opes.
At tibi, nauta, pias hominum qui trajicis umbras,
Huc animæ portent corpus inane tuæ:
Qua Siculæ victor telluris Claudius, & qua
Cæsar ab humana cessit in astra via. *

DE MULIERUM INCONTINENTIA. XVII.

Objicitur toties à te mihi nostra libido.
Crede mihi, vobis imperat ista manis.
Vos, ubi contempti rupistis frena pudoris,
Nescitis captæ mentis habere modum.
Flamma per incensas citius sedetur aristas,
Fluminaque ad fontis sint reditura caput:
Et placidum Syrtes portum & bona litora nautis
Præbeat hospitio sæva Malea suo:
Quam possit vestros quisquam reprehendere cursus,
Et rapidæ stimulos frangere nequitiæ.
Testis, Cretei fastus quæ passa juvenci
Induit abiegnæ cornua falsa bovis.
Testis Thessalico flagrans Salmonis Enipeo,
Quæ voluit liquido tota subire Deo
Crimea & illa fuit patria succensa senecta
Arboris in frondes condita Myrrha novæ.
Nam quid Medea referam, quo tempore matris
Iram natorum cæde piavit amor?
Quidve Clytemnestræ, propter quam tota Mycenis
Infamis stupro stat Pelopea domus?
Tuque, ò Minoa venundata, Scylla, figura,
Tondens purpurea regna paterna coma.

Hanc

Hanc igitur dotem virgo desponderat hosti.
  Nise, tuas portas fraude reclusit amor.
At vos, innuptæ, felicius urite tædas.
  Pendet Cretæ à tracta puella rate.
Non tamen immerito Minos sedet arbiter Orci.
  Victor erat quamvis, æquus in hoste fuit.

PUELLAM AB AMANTE RELICTAM AD SE INVITAT. XVIII.

Credis eum jam posse tuæ meminisse figuræ,
  Vidisti a lecto quem dare vela tuo?
Durus, qui lucro potuit mutare Puellam.
  Tanti fac in lacrimis Africa tota fuit?
At tu, stulta, Deos, tu fingis inania verba.
  Forsitan ille alio pectus amore terit.
Est tibi forma potens, sunt castæ Palladis artes,
  Splendidaque à docto fama refulget avo.
Fortunata domus, modo sit tibi fidus amicus.
  Fidus ero; in nostros curre, puella, toros.
Nox mihi prima venit; primæ data tempora noctis.
  Longius in primo, Luna, morare toro.
Tu quoque qui æstivos spatiosius exigis ignes,
  Phœbe, moraturæ contrahæ lucis iter.
Fœdera sunt ponenda prius, signandaque jura,
  Et scribenda mihi lex in amore novo,
Quam multæ ante meis cedant sermonibus horæ,
  Dulcia quam nobis concitet arma Venus.
Hæc Amor ipse suo constringit pignora signo.
  Testis sidereæ torta corona Deæ.
Nanque ubi non certo vincitur fœdere lectus,
  Non habet ultores nox vigilanda Deos
Et quibus imposuit solvit mox vincla libido.
  Contineant nobis omina prima fidem.
Ergo qui pactas in fœdera ruperit aras,
  Pollueritque novo sacra marita toro:
Illi sint quicunque solent in amore dolores,
  Et caput argutæ præbeat historiæ
Nec flenti dominæ patefiant nocte fenestræ.
  Semper amet, fructu semper amoris egens.

AD CYNTHIAM. XIX.

Magnum iter ad doctas proficisci cogor Athenas
  Ut me longa gravi solvat amore via.
Crescit enim assidue spectando cura puella.

Ipse alimenta sibi maxima prabet Amor.
Omnia sunt tentata mihi, quacunque fugari
 Possit, at ex omni me premit ipse Deus.
Vix tamen aut semel admittit, cum sæpe negavit:
 Seu venit, extremo dormit amicta toro.
Unum erit auxilium mutatis, Cynthia, terris.
 Quantum oculis, animo tam procul ibit Amor.
Nunc agite, ò socii, propellite in æquora navem,
 Remorumque pares ducite sorte vices,
Jungiteque extremo felicia lintea malo:
 Jam liquidum nautis aura secundat iter.
Romanæ turres, & vos valeatis amici,
 Qualiscunque mihi tuque puella vale.
Ergo ego nunc rudis Adriaci vehar æquoris hospes,
 Cogar & undisonos nunc prece adire Deos.
Deinde per Ionium vectus cum fessa Lechæo
 Sedarit placida vela phaselus aqua.
Quod superest sufferte pedes, properate laborem,
 Isthmos qua terris arcet utrimque mare.
Inde ubi Piræi capient me litora portus,
 Scandam ego Theseæ brachia longa viæ.
Illic vel studiis animum emendare Platonis
 Incipiam, aut hortis docte Epicure tuis:
Persequar aut studium linguæ, Demosthenis arma,
 Librorumque tuos docte Menandre sales:
Aut certe tabulæ capient mea lumina pictæ,
 Sive ebore exactæ, seu magis ære manus:
Aut spatia annorum, aut longa intervalla profundi
 Lenibunt tacito vulnera nostra sinu.
Seu moriar fato, non turpi fractus amore.
 Atque erit illa mihi mortis honesta dies.

AD TULLUM. XX.

FRigida tam multos placuit tibi Cyzicus annos
 Tulle, Propontiaca qua fluit Isthmos aqua,
Dindymus, & sacræ fabricata inventa Cybellæ,
 Raptorisque tulit quævia Ditis equos.
Si te forte juvant Helles Athamantidos urbes,
 Et desiderio, Tulle, movere meo:
Tu licet aspicias cœlum omne Atlanta gerentem,
 Sectaque Persea Phorcidos ora manu,
Geryonæ stabula, & luctantum in pulvere signa
 Herculis, Antæique Hesperidumque choros:
Tuque tuo Colcon propellas remige Phasin,
 Peliacæque trabis totum iter ipse legas,

Qua

Qua rudis Argoa natat inter saxa columba
In faciem proræ pinus adacta novæ:
Et si quadrigæ visenda est ora Caystri,
Et qua septenas temperat unda vias:
Omnia Romanæ cedent miracula terræ.
Natura hic posuit quidquid ubique fuit.
Armis apta magis tellus, quam commoda noxæ
Famam, Roma, tuæ non pudet historiæ.
Nam quantum ferro, tantum pietate potentes
Stamus: victrices temperat ira manus.
Hic Anio Tiburne fluis, Clitmnus ab Umbro
Tramite, & æternum Martius humor otus.
Albanusque lacus socii Nemorensis ab unda,
Potaque Pollucis lympha salubris equo.
At non squamoso labuntur ventre cerastæ,
Itala portentis nec furit unda novis:
Non hic Andromedæ resonant pro matre catenæ,
Nec tremis Ausonias, Phœbe fugate, dapes:
Nec cuiquam absentes arserunt in caput ignes,
Exitium nato matre parante suo:
Penthea non sævæ venantur in arbore Bacchæ,
Nec solvit Danaas subdita cerva rates:
Cornua nec valuit curvare in pellice Juno,
Aut faciem turpi dedecorare bove:
Arboreasque cruces Scinis, & non hospita Grajis
Saxa, & curvatas in sua fata trabes
Hæc tibi, Tulle, parens: hæc est pulcherrima sedes.
Hic tibi pro digna gente petendus honos.
Hic tibi ad eloquium cives, hic ampla nepotum
Spes & venturæ conjungis aptus amor.

DE TABULIS PERDITIS. XXI.

ERGO tam doctæ nobis periere tabellæ,
Scripta quibus pariter tot periere bona.
Has quondam nostris manibus detriverat usus,
Qui non signatas jussit habere fidem.
Illæ jam sine me norant placare puellas,
Et quædam sine me verba diserta loqui.
Non illas fixum caras effecerat aurum.
Vulgari buxo sordida cera fuit.
Qualescunque mihi semper mansere fideles,
Semper & effectus promeruere bonos.
Forsitan hæc illis fuerant mandata tabellis:
Irascor, quoniam es lente moratus heri.

An tibi nescio quae visa est formosior ? an tu
Non bona de nobis crimina ficta jacis ?
Aut dixit ; Venias hodie , cessabimus una ;
Hospitium tota nocte parabit amor :
Et quæcunque dolens reperit non stulta puella ,
Garrula cum blandis ducitur hora dolis .
Me miserum his aliquis rationem scribit avari ,
Et ponit duras inter ephemeridas .
Quas siquis mihi rettulerit , donabitur auro .
Quis pro divitiis ligna retenta velit ?
I puer , & citius hæc aliqua propone columna :
Et dominum Exquiliis scribe habitare tuum .

AD CYNTHIAM SUPERBIENTEM. XXII.

FALSA est ista tuæ , mulier , fiducia formæ ,
Olim oculis nimium facta superba meis .
Noster amor tales tribuit tibi , Cynthia , laudes .
Versibus insignem te pudet esse meis .
Mistam te varia laudavi sæpe figura ,
Ut quod non esses , esse putaret amor .
Et color est toties roseo collatus Eoo ,
Cum tibi quæsitus candor in ore foret .
Quod mihi non patrii poterant avertere amici ,
Eluere aut vado Thessala saga mari .
Hæc ego non ferro , non igne coactus , & ipsa
Naufragus Ægæa verba fatebar aqua .
Correptus sævo Veneris torrebar aheno :
Vinctus eram versas in mea terga manus .
Ecce coronatæ portum tetigere carinæ ,
Trajectæ Syrtes , anchora jacta mihi est .
Nunc demum vasto fessi resipiscimus æstu ,
Vulnera & ad sanum nunc cojere mea .
Mens bona, si qua Dea es, tua me in sacraria dono:*
Exciderunt surdo tot mea vota Jovi .
Risus eram positis inter convivia mensis ,
Et de me poterat quilibet esse loquax .
Quinque tibi potui servire fideliter annos .
Ungue meam morso sæpe quærere fidem .
Nil moveor lacrimis . ista sum captus ab arte :
Semper ab insidiis , Cynthia , flere soles .
Fle-

* condo .

Flebo ego diſcedens, ſed fletum injuria vincit.
Tu bene conveniens non ſinis eſſe jugum.
Limina jam noſtris valeant lacrimantia verbis,
Nec tamen irata janua fracta manu.
At te celatis ætas gravis urgeat annis,
Et veniat formæ ruga ſiniſtra tuæ.
Vellere tum cupies albos à ſtirpe capillos,
Ah ſpeculo rugas increpitante tibi.
Excluſa inque vicem faſtus patiare ſuperbos:
Et quæ feciſti, facta quæraris anus.
Has tibi fatales cecinit mea pagina Diras:
Eventum formæ diſce timere tuæ.

SEXTI PROPERTII ELEGIARUM

LIBER IV.

DE URBE ROMA. I.

HOC quodcunque vides, hoſpes, quam maxima Roma eſt,
Ante Phrygem Æneam collis & herba fuit;
Atque ubi navali ſtant ſacra palatia Phœbo,
Evandri profugæ procubuere boves
Fictilibus crevere Deis hæc aurea templa.
Non fuit opprobrio facta ſine arte caſa.
Tarpejuſque pater nuda de rupe tonabat,
Et Tiberis noſtris advena bubus erat.
Quo gradibus domus iſta Remi ſe ſuſtulit olim.
Unus erat fratrum maxima regna focus.
Curia, prætexto quæ nunc nitet alta ſenatu,
Pellitos habuit ruſtica corda patres:
Buccina cogebat priſcos ad verba Quirites.
Centum illi in prato ſæpe ſenatus erat.
Nec ſinuoſa cavo pendebant vela theatro.
Pulpita ſolennes non oluere crocos.
Nulli cura fuit externos quærere divos,
Cum tremeret patrio pendula turba ſacro.
Annuaque accenſo celebrare Palilia fœno,
Qualia nunc curto luſtra novantur equo.
Veſta coronatis pauper gaudebat aſellis:
Ducebant macræ vilia ſacra boves:
Parva ſaginati luſtrabant compita porci,
Paſtor & ad calamos exta litabat ovis,
Verbera pellitus ſetoſa movebat arator,
Unde licens Fabius ſacra Lupercus habet.
Nec rudis infeſtis miles radiabat in armis,
Miſcebant uſta prælia nuda ſude.
Prima galeritus poſuit prætoria Lucmo.
Magnaque pars Tatio rerum erat inter oves.
Hinc Tities, Ramneſque viri, Lucereſque coloni.
Quattuor hinc albos Romulus egit equos.
Quippe ſuburbanæ parva minus urbe Bovillæ,
Et qui nunc nulli, maxima turba Gabii:

Et

Et stetit Alba potens albæ suis omine nata,
  Hac, ubi Fidenas longe erat ire, via.
Nil patrium nisi nomen habet Romanus alumnus,
  Sanguinis altricem nunc pudet esse lupam,
Huc melius profugos misisti Troja penates.
  O quali vecta est Dardana puppis ave!
Jam bene spondebant tunc omina, quod nihil illam
  Læserat abiegni venter apertus equi,
Cum pater in nati tremulus cervice pependit,
  Et verita est humeros urere flamma pios.
Tunc animi venere Decii, Brutique secures,
  Vexit & ipsa sui Cæsaris arma Venus,
Arma resurgentis portans victricia Trojæ.
  Felix terra tuos cæpit, Jule, Deos:
Si modo Avernalis tremulæ cortina Sibyllæ
  Dixit Aventino rura pianda Remo:
Aut si Pergameæ sero rata carmina vatis
  Longævum ad Priami vera fuere caput.
Vertite equum Danai; male vincitis: Ilia tellus
  * Vincet, & huic cineri Juppiter arma dabit.
Optima nutricum nostris Lupa martia rebus,
  Qualia creverunt mœnia lacte tuo:
Mœnia nanque pio conor disponere versu,
  Hei mihi quod nostro est parvus in ore sonus.
Sed tamen exiguo quodcunque è pectore rivi
  Fluxerit, hoc patriæ serviat omne meæ.
Ennius hirsuta cingat sua dicta corona;
  Mi folia ex edera porrige, Bacche, tua.
Ut nostris tumefacta superbiat Umbria libris,
  Umbria Romani patria Callimachi.
Scandentes si quis cernet de vallibus arces,
  Ingenio muros æstimet ille meo.
Roma fave, tibi surgit opus. date candida cives
  Omina, & incœptis dextera cantet avis.
Sacra, diesque canam, & cognomina prisca locorum.
  Has meus ad metas sudet oportet equus.
Dicam, Troja cades, &, Troica Roma resurges.
  Et maris, & terræ longa sepulchra canam.
Quo ruis imprudens vage dicere facta Properti?
  * Non sunt à dextra condita fila colo.
Accersis lacrimis Charites: aversus Apollo.
  Poscis ab invita verba pigenda lyra.
Certa feram certis auctoribus. haud ego vates

* Vivet
* Aversis Charisin cantas

Digitized by Google

Nescius ærata signa movere pila.
Me creat Architæ soboles Babylonius Horos,
Horos, & à proavo ducta Conone domus.
Dii mihi sunt testes,non degenerasse propinquis,
Inque meis libris nil prius esse fide
Nunc precium fecere Deos, & fallitur auro
Juppiter obliquæ signa iterata rotæ.
Dixi ego cum geminos produceret Arria natos,
(Illa dabat natis arma vetante Deo)
Non posse ad patrios sua pila referrre penates.
Nempe meam firmant nunc duo busta fidem.
Quippe Lupercus, equidum saucia protegit ora,
Heu! sibi prolapso non bene cavit equo.
Gallus at in castris dum credita signa tuetur,
Concidit ante aquilæ rostra cruenta suæ,
Fatales pueri duo funera matris avaræ:
Vera sed invito contigit ista fides.
Idem ego cum Cinaræ traheret Lucina dolores,
Et facerent uteri pondera lenta moram:
Junoni votum facite impetrabile, dixi.
Illa parit. libris est data palma meis.
Hoc neque arenosum Libyci Jovis explicat antrum
Aut sibi commissos fibra locuta Deos:
Aut si quis motas cornicis senserit alas,
Umbra neque hæc magicis mortua prodit aquis,
Aspicienda via est cæli, verfusque per astra
Trames, & azonis quinque petenda fides;
Felicesque Jovis stellæ, Martisque rapacis,
Et grave Saturni sidus in omne caput.
Quid moveant Pisces, animosaque signa Leonis,
Lotus & Hesperia quid Capricornus aqua.
Exemplum grave erit Calchas,nanque Aulide solvit
Ille bene hærentes ad pia saxa rates
Idem Agamemnoniæ ferrum cervice puellæ
Tinxit, & Atrides vela cruenta dedit.
Nec rediere tamen Danai. tu diruta fletum
Supprime, & Euboicos respice, Troja, sinus.
Nauplius ultores sub noctem porrigit ignes,
Et natat exuviis Græcia pressa tuis.
Victor Oilide rape nunc, & dilige vatem,
Quam vetat avelli veste Minerva sua.
Hactenus historiæ nunc ad tua devehor astra.
Incipe tu lacrimis æquus adesse novis.
Umbria te notis antiqua penatibus edit.
Mentior? an patriæ tangitur ora tuæ?
Qua nebulosa cavo rorat Mevania campo,

Et

Et * facer æstivis intepet Umber aquis,
Scandentisque axis consurgit vertice murus,
Murus ab ingenio notior ille tuo.
Ossaque legisti non illa ætate legenda
Patris, & in tenues cogeris ipse Lares.
Nam tua cum multi versarent rura juvenci,
Abstulit excultas pertica tristis opes.
Mox ubi bulla rudi demissa est aurea collo,
Matris & ante Deos libera sumpta toga:
Tum tibi pauca suo de carmine dictat Apollo,
Et vetat insano verba tonare foro
At tu finge elogos fallax opus (hæc tua castra)
Scribat ut exemplo cetera turba tuo.
Militiam Veneris blandis patiere sub armis,
Et Veneris pueris utilis hostis eris.
Nam tibi victrices, quascunque labore parasti,
Eludet palmas una puella tuas.
Et bene cum fixum mento discusseris uncum,
Nil erit hoc: rostro te premet ansa suo.
Illius arbitrio noctem, lucemque videbis,
Gutta quoque ex oculis non nisi jussa cadet,
Nec mille excubiæ, nec te signata juvabunt
Limina. persuasæ fallere rima sat est.
Nunc tua vel mediis puppis luctetur in undis,
Vel licet armatis hostis inermis eas,
Vel tremefacta cavo tellus diducat hiatum:
Octipedis cancri terga sinistra time.

FABULA VERTUM. II.

Quid mirare meas tot in uno corpore formas?
Accipe Vertumni signa paterna Dei,
Thuscus ego, & Thuscis orior, nec pœnitet inter
Prælia Volscinos deseruisse focos,
Nec me turba juvat, nec templo lætor eburno.
Romanum satis est posse videre forum.
Hac quondam Tiberinus iter faciebat: & ajunt
Remorum auditos per vada pulsa sonos.
At postquam ille suis tantum concessit alumnis,
Vertumnus verso dicor ab amne Deus.
Seu quia vertentis fructum percepimus anni,
Vertumni rursus credidit esse sacrum.
Prima mihi variat liventibus uva racemis,
Et coma lactenti spicea fruge tumet.
Hic dulces cerasos, hic autumnalia pruna

* lacus

cernis, & æstivo mora rubere die.
Insitor hic solvit pomosa vota corona,
Cum pirus invito stipite mala tulit.
Mendax fama noces: alius mihi nominis index.
De se narranti tu modo crede Deo.
Opportuna mea est cunctis natura figuris.
In quamcunque voles verte, decorus ero.
Indue me Cois, fiam non dura puella:
Atque virum sumpta quis neget esse toga?
Da falcem, & torto frontem mihi comprime fœno:
Jurabis nostra gramina secta manu.
Arma tuli quondam, & (memini) laudabar in illis:
Corbis at imposito pondere messor eram.
Sobrius ad lites, at cum est imposita corona,
Clamabis capiti vina subisse meo.
Cinge caput mitra, speciem furabor Jacchi:
Furabor Phœbi, si modo plectra dabis.
Cassibus impositis venor. sed arundine sumpta,
Faunus plumoso sum Deus aucupio.
Est etiam aurigæ species Vertumnus, & ejus,
Trajicit alterno qui leve pondus equo.
Suppetat hoc, pisces calamo prædabor, & ibo
Mundus demissis institor in tunicis.
Pastorem ad baculum possum curare, vel idem
Sirpiculis medio pulvere ferre rosam.
Nam quid ego adjiciam, de quo mihi maxima fama est,
Hortorum in manibus dona probata meis?
Cæruleus cucumis, tumidoque cucurbita ventre
Me notat, & junco brassica vincta levi.
Nec flos ullus hiat pratis, quin ille decenter
Impositus fronti langueat ante meæ.
At mihi, quod formas unus vertebar in omnes,
Nomen ab eventu patria lingua dedit.
At tu, Roma, meis tribuisti præmia Thuscis,
Unde hodie vicus nomina Thuscus habet.
Tempore quo sociis venit Lucomedius armis,
Atque Sabina feri contudit arma Tati:
Vidi ego labentes acies, & tela caduca,
Atque hostes turpi terga dedisse fugæ.
Sed facias divum sator, ut Romana per ævum
Transeat ante meos turba togata pedes.
Sex superant versus, te, qui ad vadimonia curris,
Non moror. hæc spatiis ultima creta meis.
Stipes acernus eram properanti falce dolatus,
Ante Numam grata pauper in urbe Deus.
At tibi Mamuri formæ cælatos ahenæ,

Tel.

Tellus artifices ne terat Osca manus:
Qui me tam dociles potuisti fundere in usus.
Unum opus est, operi non datur unus honos.

EPISTOLA ARETHUSÆ AD LYCOTAM. III.

HÆC Arethusa suo mittit mandata Lycotæ,
Cum toties absis, si potes esse meus.
Si qua tamen tibi lecturo pars oblita deerit,
Hæc erit è lacrimis facta litura meis.
Aut si qua incerto fallet te littera tractu,
Signa meæ dextræ jam morientis erunt.
Te modo viderunt iteratos Bactra per ortus,
Te modo munito Sericus hostis equo,
Hibernique Getæ, pictoque Britannia curru,
Ustus & Eoa discolor Indus aqua
Hæc ne marita fides, & pactæ jam mihi noctes,
Cum rudis urgenti brachia victa dedi?
Quæ mihi deductæ fax omen prætulit, illa
Traxit ab everso lumina nigra rogo
Et Stygio sum sparsa lacu, nec recta capillis
Vitta data est. nupsi non comitante Deo.
Omnibus heu portis pendent mea noxia vota.
Texitur hæc castris quarta lacerna tuis.
Occidat, immerita qui carpsit ab arbore vallum,
Et struxit querulas rauca per ossa tubas:
Dignior obliquo funem qui torqueat Ocno:
Æternusque tuam pascat, aselle, famem.
Dic mihi, num teneros urit lorica lacertos?
Num gravis imbelles atterit hasta manus?
Hæc noceant potius, quam dentibus ulla puella
Det mihi plorandas per tua colla notas
Diceris & macie vultum tenuasse: sed opto,
E desiderio sit color iste meo.
At mihi cum noctes induxit vesper amaras,
Si qua relicta jacent, osculor arma tua.
Tum queror, in toto non sidere pallia lecto,
Lucis & auctores non dare carmen aves.
Noctibus hibernis castrensia pensa laboro,
Et Tytia in gladios vellera secta suos.
Et disco, quæ parte fluat vincendus Araxes,
Quot sine aqua Parthus millia currat eques.
Cogor & è tabula pictos ediscere mundos,
Qualis & hæc docti sit positura Dei:
Quæ tellus sit lenta gelu, quæ putris ab æstu,
Ven-

Ventus in Italiam qui bene vela ferat.
Assidet una soror, curis & pallida nutrix
Pejerat hiberni temporis esse moras.
Felix Hippolyte nuda tulit arma papilla,
Et texit galea barbara molle caput.
Romanis utinam patuissent castra puellis!
Essem militiæ sarcina fida tuæ.
Nec me tarderent Scythiæ juga, cum pater altas
Africus in glaciem frigore nectit aquas.
Omnis amor magnus, sed aperto in conjuge major.
Hanc Venus, ut vivat, ventilat ipsa facem.
Nam mihi, quo Pœnis tibi purpura fulgeat ostris,
Crystallusque tuas ornet aquosa manus,
Omnia surda tacent. rarisque assueta calendis,
Vix aperit clausos una puella lares.
Glaucidos & catulæ vox est mihi grata querentis
Illa tui partem vindicat una tori.
Flere sacella tego, verbenis compita velo,
Et crepat ad veteres herba Sabina focos.
Sive in finitimo gemuit stans noctua tigno,
Seu voluit tangi parca lucerna mero:
Illa dies hornis cædem denunciat agnis,
Succinctique calent ad nova lucra popæ.
Ne, precor, ascensis tanti sit gloria Bactris,
Raptave odorato carbasa lina duci,
Plumbea cum tortæ sparguntur pondera fundæ,
Subdolus & versis increpat arcus equis.
Sed tua sic domitis Parthæ telluris alumnis
Pura triumphantes hasta sequatur equos.
Incorrupta mei conserva fœdera lecti.
Hac ego te sola lege redisse velim.
Armaque cum tulero portæ votiva Capenæ
Subscribam: *Salvo grata puella viro.*

FABULA TARPEJÆ. IV.

Tarpejum nemus, & Tarpeiæ turpe sepulchrum
Fabor, & antiqui limina capta Jovis.
Lucus erat felix ederoso conditus antro,
Multa ubi nativis obstrepit arbor aquis:
Silvani ramosa domus, quo dulcis ab æstu
Fistula poturas ire jubebat oves.
Hunc Tatius fontem vallo præcingit acerno,
Fidaque suggesta castra coronat humo.
Quid tum Roma fuit, tubicen vicina Curetis
Cum quateret lento murmure saxa Jovis?

At

Atque ubi nunc terris dicuntur jura subactis,
Stabant Romano pila Sabina foro.
Murus erant montes. ubi nunc est curia septa,
Bellicus ex illo fonte bibebat equus.
Hinc Tarpeja Deæ fontem libavit, at illi
Urgebat medium fictilis urna caput.
Et satis una malæ potuit mors esse puellæ,
Quæ voluit flammas fallere, Vesta, tuas?
Vidit arenosis Tatium proludere campis,
Pictaque per flavas arma levare jubas.
Obstupuit regis facie, & regalibus armis,
Interque oblitas excidit urna manus.
Sæpe illa immeritæ caussata est omina Lunæ,
Et sibi tingendas dixit in amne comas,
Sæpe tulit blandis argentea lilia Nymphis,
Romula ne faciem læderet hasta Tati.
Dumque subit primo Capitolia nubila fumo,
Rettulit hirsutis brachia secta rubis.
Et sua Tarpeja residens ita flevit ab arce
Vulnera, vicino non patienda Jovi:
Ignes castrorum, & Tatiæ prætoria turmæ,
Et formosa oculis arma Sabina meis,
O utinam ad vestros sedeam captiva penates,
Dum captiva mei conspicer esse Tati!
Romani montes, & montibus addita Roma,
Et valeat probro Vesta pudenda meo.
Ille equus ille meos in castra reponet amores,
Cui Tatius dextras collocat ipse jubas.
Quid mirum, in patrios Scyllam sævisse capillos?
Candidaque in sævos inguina versa canes?
Prodita quid mirum fraterni cornua monstri,
Cum patuit lecto stamine torta via?
Quantum ego sum Ausoniis crimen factura puellis
Improba virgineo lecta ministra foco!
Pallados extinctos si quis mirabitur ignes,
Ignoscat: lacrimis spargitur ara meis.
Cras, ut rumor ait, tota pugnabitur urbe:
Tu * cape spinosi roscida terga jugi.
Lubrica tota via est, & perfida; quippe tacentes
Fallaci celat limite semper aquas.
O utinam magicæ nossem cantamina Musæ!
Hæc quoque formoso lingua tulisset opem.
Te toga picta decet: non quem sine matris honore
Nutrit inhumanæ dura papilla lupæ:

Sic

* cave

Sic hoſpes, pariamne tua regina ſub aula,
Dos tibi non humilis prodita Roma venit.
Si minus, at raptæ ne ſint impune Sabinæ,
Me rape, & alterna lege repende vices.
Commiſſas acies ego poſſum ſolvere: nuptæ
Vos medium palla fœdus inite mea.
Adde Hymenęe modos: tubicen fera murmura con-
Credite, veſtra meus molliet arma torus (de
Et jam quarta canit venturam buccina lucem,
Ipſaque in Oceanum ſidera lapſa cadunt.
Experiar ſomnum, de te mihi ſomnia quæram:
Fac venias oculis umbra benigna meis.
Dixit, & incerto permiſit brachia ſomno,
Neſcia ſe furiis accubuiſſe novis.
Nam Veſta Iliacæ felix tutela favillæ
Culpam alit, & plures condit in oſſa faces.
Illa ruit, qualis celerem prope Thermodoonta
Strymonis abſciſſo fertur aperta ſinu.
Urbi feſtus erat, dixere Palilia patres.
Hic primus cœpit mœnibus eſſe dies.
Annua paſtorum convivia, luſus in urbe,
Cum pagana madent fercula deliciis
Cumque ſuper raros fœni flammantis acervos
Traiicit immundas ebria turba dapes.
Romulus excubias decrevit in otia ſolvi,
Atque intermiſſa caſtra ſilere tuba.
Hoc Tarpeja ſuum tempus rata, convenit hoſtem.
Pacta ligat, pactis ipſa futura comes.
Mons erat aſcenſu dubius, feſtoque remiſſus.
Nec mora, vocales occupat enſe canes
Omnia præbebant ſomnos: ſed Juppiter unus
Decrevit pœnis invigilare ſuis
Prodiderat portæque fidem, patriamque jacentem:
Nubendique petit, quem velit ipſa, diem.
At Tatius (neq; enim ſceleri dedit hoſtis honorem,)
Nube ait, & regni ſcande cubile mei
Dixit, & ingeſtis comitum ſuperobruit armis.
Hæc, virgo, officiis dos erat apta tuis.
A duce Tarpejo mons eſt cognomen adeptus.
O vigil, injuſtæ præmia ſortis habes.

AD LENAM. V.

TERRA tuum ſpinis obducat, lena, ſepulchrum,
Et tua, quod non vis, ſentiat umbra ſitim:
Nec

Nec sedeant cineri manes, & Cerberus ultor
Turpia jejuno terreat ossa sono:
Docta vel Hippolytum Veneri mollire negantem,
Concordique toro pessima semper avis.
Penelopen quoque neglecto rumore mariti
Nubere lascivo cogeret Antinoo.
Illa velit, poterit magnes non ducere ferrum,
Et volucris nidis esse noverca suis.
Quippe & Collinas ad fossam moverit herbas,
Stantia currenti diluerentur aqua.
Audax cantatæ leges imponere Lunæ,
Et sua nocturno fallere terga lupo.
Posset & intentos astu cæcare maritos.
Cornicum immeritas eruit ungue genas:
Consuluitque striges nostro de sanguine, & in me
Hippomanes fœtæ femina legit equæ.
Exornabat opus verbis, ceu blanda perurat,
Saxosamque terat sedula culpa viam:
Si te Eoa, Dorixanium, juvat aurea ripa,
Et quæ sub Tyria concha superbit aqua:
Eurypylique placet Coæ textura Minervæ,
Sectaque ab Attalicis putria signa toris:
Seu quæ palmiferæ mittunt venalia Thebæ,
Murrheaque in Parthis pocula cocta focis:
Sperne fidem, provolve Deos, mendacia vincant,
Frange & damnosæ jura pudicitiæ,
Et simulare virum, precium facit utere caussis,
Major dilata nocte recurret amor.
Si tibi forte comas vexaverit utilis ira,
Postmodo mercata pace premendus erit.
Denique ubi amplexu Venerem promiseris empto,
Fac simules puros Isidis esse dies.
Ingerat Apriles Jole tibi: tundat Amycle,
Natalem Majis idibus esse tuum.
Supplex ille sedet. posita tu scribe cathedra
Quidlibet has artes si pavet ille, tenes.
Semper habe morsus circa tua colla recentes.
Litibus alternis quos putet esse datos.
Non te Medeæ delectent probra sequacis.
Nempe tulit fastus ausa rogare prior:
Sed potius mundi Thais preciosa Menandri,
Cum ferit astutos comica mœcha Getas.
In mores te verte viri. si cantica jactat,
I comes, & voces ebria junge tuas.
Janitor ad dantes vigilet: si pulset inanis,
Surdus in obductam somniet usque seram.

Nec tibi displiceat miles non factus amori,
Nauta nec, attrita si ferat æra manu:
Aut quorum titulus per barbara colla pependit,
Cælati medio cum saliere foro.
Aurum spectato, non quæ manus afferat aurum,
Versibus auditis, quid nisi verba feres?
Qui versus, Coæ dederit nec munera vestis,
Ipsius tibi sit surda sine arte lyra.
Dum vernat sanguis, dum rugis integer annus,
Utere, ne quis eat liber amore dies.
Vidi ego odorati victura rosaria Pæsti,
Sub matutino cocta jacere Noto.
His animum nostræ dum versat Achantis amicæ,

* * *

Sed cape torquatæ, Venus ò regina, columbæ
Ob meritum ante tuos guttura secta focos.
Vidi ego rugoso tussim concrescere collo,
Sputaque per dentes ire cruenta cavos,
Atque animam in tegetes putrem expirare paternas
Horruit algenti * tegula curta foco.
Exequiæ fuerint rari furtiva capilli
Vincula, & immundo pallida mitra situ,
Et canis in nostros nimium experrecta dolores,
Cum fallenda meo pollice claustra forent.
Sit tumulus lenæ curto vetus amphora collo.
Urgeat hunc supra vis, caprifice, tua.
Quisquis amas, scabris hoc bustum cædito saxis,
Mistaque cum saxis adjice verba mala.

DE PUGNA ACTICA NAVALI. VI.

SACRA facit rates sint ora faventia factis,
Et cadat ante meos icta juvenca focos.
Cera Philetæis certet Romana corymbis,
Et Cyrenæas urna ministret aquas.
Costum molle date, & blandi mihi thuris honores,
Terque focum circa laneus orbis eat.
Spargite me lymphis, carmenque recentibus aris
Tibia Mygdoniis libet eburna Cadis.
Ite procul fraudes, alio sint aere noxæ.
Pura novum vati laurea mollit iter.
Musa, Palatini referamus Apollinis ædem.
Res est, Calliope, digna favore tuo.
Cæsaris in nomen ducuntur carmina. Cæsar
Dum

* pergula

Dum canitur, quæso, Juppiter, ipse vaces:
Est Phœbi fugiens Athamana ad litora portus,
 Qua sinus Joniæ murmura condit aquæ,
Actia Julææ pelagus monumenta carinæ
 Nautarum votis non operosa via.
Huc mundi coiere manus. stetit æquore moles
 Pinea, nec remis æqua favebat avis.
Altera classis erat Teucro damnata Quirino,
 Pilaque fœminea turpiter apta manu.
Hinc Augusta ratis plenis Jovis omine velis,
 Signaque jam patriæ vincere docta suæ.
Tandem acies geminos Nereus lunarat in arcus,
 Armorum & radiis picta tremebat aqua:
Cum Phœbus linquens stantem se vindice Delon:
 (Nam tulit iratos mobilis una Notos)
Astitit Augusti puppem super, & nova flamma
 Luxit in obliquam ter sinuata facem.
Non ille attulerat crines in colla solutos,
 Aut testudineæ carmen inerme lyræ:
Sed quali aspexit Pelopejum Agamemnona vultu,
 Egressitque avidis Dorica castra rogis:
Aut qualis flexos solvit Pythona per orbes
 Serpentem, imbelles quem timuere lyræ.
Mox ait, o longa mundi servator ab Alba
 Auguste, Hectoreis cognite major avis:
Vince mari: jam terra tua est: tibi militat arcus,
 Et favet ex humeris hoc onus omne meis.
Solve metu patriam, quæ te nunc vindice freta
 Imposuit proræ publica vota tuæ.
Quam nisi defendes, murorum Romulus augur
 Ire Palatinas non bene vidit aves.
Et nimium remis audent, proh turpe, Latinis,
 Principe te, fluctus regia vela pati.
Nec te, quod classis centenis remiget alis,
 Terreat; invito labitur illa mari.
Quodque vehunt proræ Centaurica saxa minantes,
 Tigna cava, & pictos experiare metus.
Frangit, & attolit vires in milite caussa;
 Quæ nisi justa subest, excutit arma pudor.
Tempus adest: committe rates: ego temporis auctor
 Ducam laurigera Julia rostra manu.
Dixerat, & pharetræ pondus consumit in arcus.
 Proxima post arcus Cæsaris hasta fuit.
Vincit Roma fide Phœbi: dat fœmina pœnas.
 Sceptra per Jonias fracta vehuntur aquas.
At pater Idalio miratus Cæsar ab astro,

Sum

Sum deus, & noſtri ſanguinis iſta fides.
Proſequitur cantu Triton, omneſque marinæ
Plauſerunt circa libera ſigna Deæ.
Illa petit Nilum cymba male nixa fugaci,
Hoc unum juſſo non moritura die
Dii melius quantus mulier foret una triumphus,
Ductus erat per quas ante Jugurtha vias.
Actius hinc traxit Phœbus monumenta, quod ejus
Una decem vincit miſſa ſagitta rates
Bella ſatis cecini. citharam jam poſcit Apollo
Victor; & ad placidos exuit arma choros.
Candida nunc molli ſubeant convivia luco,
Blanditiæque fluant per mea colla roſæ:
Vinaque fundantur prælis eliſa Falernis,
Terque lavat noſtras ſpica Ciliſſa comas.
Ingenium potis irritat Muſa poetis.
Bacche, ſoles Phœbo fertilis eſſe tuo.
Ille paludoſos memoret ſervite Sicambros.
Cepheam hic Meroen fuſcaque regna canat.
Hic referat ſero confeſſum fœdere Parthum.
Reddat ſigna Remi, mox dabit ipſe ſua.
Sive aliquid pharetris Auguſtus parcet Eois,
Differat in pueros iſta trophæa ſuos.
Gaude Craſſe, nigras ſi quid ſapis inter arenas
Ire per Euphraten ad tua buſta licet.
Sic noctem patera, ſic ducam carmine, donec
Injiciat radios in mea vina dies.

AD CYNTHIAM. VII.

SUNT aliquid manes: *letum non omnia finit.*
Luridaque evictos effugit umbra rogos.
Cynthia nanque meo viſa eſt incumbere fulcro,
Murmur ad extremæ nuper humata viæ:
Cum mihi ab exequiis ſomnus penderet amaris,
Et quereret lecti frigida regna mei.
Eoſdem habuit ſecum, quibus eſt elata, capillos,
Eoſdem oculos: lateri veſtis aduſta fuit.
Et ſolitum digito beryllon adederat ignis,
Summaque Lethæus triverat ora liquor:
Spiranteſque animos, & vocem miſit. at illi
Pollicibus fragiles increpuere manus:
Perfide, nec cuiquam melior ſperande puellæ,
In te etiam vires ſomnus habere poteſt?
Jam ne tibi exciderunt vigilacis furta Suburræ,
Et mea nocturnis trita feneſtra dolis?

Per

Per quam demiſſo quoties tibi fune pependi
Alterna veniens in tua colla manu!
Sæpe Venus trivio commiſſa & pectore miſto,
Fecerunt tepidas pallia noſtra vias.
Nec erepuit fixa me propter arundine cuſtos,
Læſit & objectum tegula curta caput.
Fœderis heu taciti: cujus fallacia verba
Non audituri diripuere Noti.
At mihi non oculos quiſquam inclinavit euntes.
Unum impetraſſem te revocante diem.
Denique quis noſtro curvum te funere vidit?
Atram quis lacrimis incaluiſſe togam?
Si piguit portas ultra procedere, at illud
Juſſiſſes, lectum lentius ire meum.
Cur ventos non ipſe rogis, ingrate, petiſti?
Cur nardo flammæ non oluere meæ?
Hoc etiam grave erat nulla mercede hiacynthos
Injicere, & fracto buſta piare cado?
Quæ modo per viles inſpecta eſt publica noctes,
Hæc nunc aurata cyclade ſigna humum.
Et graviora rependit iniquis penſa quaſillis,
Garrula de facie ſi qua locuta mea eſt.
Noſtraq; quod Petale tulit ad monumenta corollas
Cedicis immundi vincula ſentit anus.
Cæditur & Lalage tortis ſuſpenſa capillis,
Per nomen quoniam eſt auſa rogare meum.
Lygdamus uratur, candeſcat lamina vernæ:
(Senſi ego, cum inſidiis pallida vina bibi.)
Aut Nomas arcanas tollat verſuta ſalivas.
Ducet damnatas igneа teſta manus.
Te patiente meæ conflavit imaginis aurum.
Ardenti è noſtro dotem habitura rogo.
Non tamen inſector, quamvis mereare, Properti.
Longa mea in libris regna fuere tuis.
Juro ego fatorum nulli revocabile carmen,
Tergeminuſque canis ſic mihi molle ſonet:
Me ſervaſſe fidem. ſi fallo, vipera noſtris
Sibilet in tumulis, & ſuper oſſa cubet.
Nam gemina eſt ſedes turpem ſortita per amnem,
Turbaque diverſa remigat omnis aqua.
Una Clytem neſtræ ſtuprum vehit, altera Creſſæ
Portat mentitæ lignea monſtra bovis.
Ecce coronato pars altera vecta phaſelo,
Mulcet ubi Elyſias aura beata roſas.
Qua numeroſa fides, quaque æra rotunda Cybelles,
Mitratiſque ſonant Lydia plectra, choris.

An-

Digitized by Google

Andromedeq; & Hypermnestre sine fraudes maritæ
Narrant historiæ corpora nota suæ.
Hæc sua maternis queritur livere catenis
Brachia, nec meritas frigida saxa manus.
Narrat Hypermnestre magnum ausas esse sorores,
In scelus hoc animum non valuisse suum.
Sic mortis lacrimis vitæ sanamus amores.
Celo ego perfidiæ crimina multa tuæ.
Sed tibi nunc mandata damus, si forte moveris,
Si te non totum Chloridos herba tenet.
Nutrix in tremulis ne quid desideret annis
Parthenie, patuit, nec tibi avara fuit.
Deliciæque meæ Latris; cui nomen ab usu est.
Ne speculum dominæ porrigat illa novæ.
Et quoscunque meo fecisti nomine versus,
Ure mihi: laudes desine habere meas.
Pelle ederam tumulo, mihi quæ pugnante corymbo
Mollia contortis alligat ossa comis.
Ramosis Anio qua pomifer incubat arvis,
Et nunquam Herculeo numine pallet ebur:
Hoc carmen media dignum me scribe columna,
Sed breve, quod currens vector ab urbe legat:
Hic Tiburtina jacet aurea Cynthia terra:
Accessit ripæ laus, Aniene, tuæ.
Nec tu sperne piis venientia somnia portis.
Cum pia venerunt somnia, pondus habent.
Nocte vagæ ferimur. nox clausas liberat umbras,
Errat & abjecta Cerberus ipse sera.
Luce jubent leges Lethæa ad stagna reverti,
Nos vehimur. vectum nauta recenset onus.
Nunc te possideant aliæ, mox sola tenebo.
Mecum eris, & mistis ossibus ossa teram.
Hæc postquam querula mecum sub voce peregit,
Inter complexus excidit umbra meos.

DE CYNTHIA ET DRACONE. VIII.

DISCE, quid Exquilias hoc nocte fugarit aquosas.
Cum vicina novis aura cucurrit agris.
Lanuvium annosi vetus est tutela Draconis,
Hic ubi Tartareæ non perit hora moræ.
Qua sacer abripitur cæco descensus hiatu,
Qua penetrat, virgo (tale iter omne cave.)
Jejuni serpentis honos, cum pabula poscit
Annua, & ex ima sibila torquet humo.
Talia demissæ pallent ad sacra puellæ:

Cum

Cum tenera anguineo creditur ore manus.
Ille sibi ad motas à virgine corripit escas.
Virginis in palmis ipsa canistra tremunt.
Si fuerint castæ redeunt in colla parentum,
Clamantque agricolæ, Fertilis annus erit.
Huc mea detonsis avecta est Cynthia mannis.
Causa fuit Juno, sed mage causa Venus.
Appia dic, quæso, quantum te teste triumphum
Egerit, effusis per tua saxa rotis,
Turpis in arcana sonuit cum rixa taberna:
Si sine me, famæ non sine labe meæ.
Spectaculum ipsa sedens primo temone pependit
Ausa per impuros frena movere locos.
Striga: nam capto volsi carpenta nepotis,
Atque armillatos colla Molossa canes,
Qui dabit immundæ venalia fata saginæ,
Vincet ubi erasas barba pudenda genas.
Cum fieret nostro toties injuria lecto,
Mutato volui castra movere toro.
Phyllis Aventinæ quædam est vicina Dianæ:
Sobria grata parum: cum bibit, omne decet.
Altera Tarpejo est inter Teja lucos
Candida, sed potæ non satis unus erit.
His ego constitui noctem lenire vocatis,
Et Veneie ignota furta novare mea.
Unus erat tribus in secreta lectulus herba.
Quæris concubitus? inter utramque fui.
Lygdamus ad cyathos, vitrique æstiva supellex,
Et Methymnæi Graja saliva meri.
Nilotes tibicen erat, crotalistria Phyllis,
Et facilis spargi munda sine arte rosa.
Nanus & ipse suos breviter contractus in artus
Jactabat truncas ad cava buxa manus
Sed neque suppletis constabat flamma lucernis,
Decidit inque suos mensa supina pedes.
Me quoque per talos Venerem quærente secundos,
Semper damnosi subsiluere canes.
Cantabant surdo, nudabant pectora cæco.
Lanuvii ad portas heu mihi solus eram:
Cum subito rauci sonuerunt cardine postes,
Et levia ad primos murmura facta lares.
Nec mora cum totas resupinat Cynthia valvas,
Non operosa comis, sed furibunda decens;
Pocula mi digitos inter cecidere remissos,

Pal-

* Serica nam taceo

Palluerantque ipso labra soluta mero.
Fulminat illa oculis,& quantum fœmina sævit,
Spectaculum capta nec minus urbe fuit.
Phyllidos iratos in vultum conjicit ungues.
Territa vicinas Teja clamat aquas.
Lumina sopitos turbant elata Quirites.
Omnis & insana semita nocte sonat.
Illas direptisque comis, tunicisque solutis
Excipit oscuræ prima taberna viæ.
Cynthia in exuviis gaudet, victrisque recurrit,
Et mea perversa sauciat ora manu:
Imponitque notam collo, morsuque cruentat:
Præcipueque oculos, qui meruere, ferit.
Atque ubi jam nostris lassavit brachia plagis,
Lygdamus ad plutei fulcra sinistra jacens
Exuitur, geniumque meum prostratus adorat.
Lygdame nil potui: tecum ego captus eram.
Supplicibus palmis tum demum ad fœdera veni,
Cum vix tangendos præbuit illa pedes.
Atque ait: Admissæ si vis me ignoscere culpæ,
Accipe, quæ nostræ formula legis erit.
Tu neque Pompeja spatiabere cultus in umbra,
Nec cum lascivum sternet arena forum.
Colla cave inflectas ad summum obliqua theatrum,
Aut letica tuæ sudet aperta moræ.
Lygdamus in primis omnis mihi causa querelæ
Væneat, & pedibus vincla bina trahat.
Indixit leges. respondi; Ego legibus utar.
Riserat imperio facta superba dato.
Dein quæcumque locum externæ tetigere puellæ
Suffocat, & pura limina tergit aqua.
Imperat & totas iterum mutare lacernas,
Terque meum tetigit sulfuris igne caput.
Atque ita mutato per singula pallia lecto,
Respondi; & toto solvimus arma toro.

DE HERCULE, ET MORTE CACI. IX.

AMPHITRYONIADES qua tempestate juvencos
Egerat à stabulis ô Erythea tuis,
Venit ad invictos pecorosa palatia montes,
Et statuit fessos fessus & ipse boves,
Qua Velabra suo stagnabant flumine, quaque
Nauta per urbanas velificabat aquas.

Sed

Sed non infido manserunt hospite Caco
 Incolumes; furto polluit ille Jovem.
Incola Cacus erat, metuendo raptor ab antro,
 Per tria partitos qui dabat ora sonos.
Hic, nec certa foret manifestæ signa rapinæ,
 Aversos cauda traxit in antra boves.
Nec sine teste Deo furem sonuere juvenci.
 Furis & implacidas diruit ira fores.
Mænalio jacuit pulsus tria tempora ramo
 Cacus, & Alcides sic ait: Ite boves,
Herculis ite boves, nostræ labor ultime clavæ,
 Bis mihi quæsitæ, bis mea præda boves:
Arvaque mugitu sancite boaria longo.
 Nobile erit Romæ pascua nostra forum.
Dixerat, & sicco torret sitis ora palato,
 Terraque non ullas fœta ministrat aquas.
Sed procul inclusas audit ridere puellas,
 Lucus ab umbroso fecerat orbe nemus,
Fœmineæ loca clausa Deæ, fontesque piandos,
 Impune & nullis sacra retecta viris.
Devia puniceæ velabant limina vittæ.
 Putris odorato luxerat igne casa.
Populus & longis ornabat frondibus ædem.
 Multaque cantantes umbra tegebat aves.
Huc ruit in siccam congesto pulvere barbam,
 Et jacit ante fores verba minora Deo:
Vos precor o luci sacro, quæ luditis antro,
 Pandite defessis hospita fana viris.
Fontis egens erro, circoque sonantia lymphis,
 Et cava suscepto flumine palma sat est.
Audistisne aliquem, tergo qui sustulit orbem?
 Ille ego sum: Alciden terra recepta vocat.
Quis facta Herculeæ non audit fortia clavæ?
 Et nunquam ad natas irrita tela feras?
Atque uni Stygias hominum luxisse tenebras?
* * *
Quod si Junoni sacrum faceretis amaræ,
 Non clausisset aquas ipsa noverca suas.
Sin aliquam vultusque meus, setæque Leonis
 Terrent, & Libyco sole perusta coma:
Idem ego Sidonia feci servilia palla
 Officia, & Lyda pensa diurna colo.
Mollis & hirsutum cepit mihi fascia pectus,
 Et manibus duris apta puella fui.
Talibus Alcides. at talibus alma sacerdos
 Puniceo canas stamine vincta comas:

Parce oculis, hospes, lucoque absurde verendo.
Cede agedum, & tuta limina linque fuga.
Interdicta viris metuendam lege piatur,
Quæ se summota vindicat ara casa.
Magnò Tiresias aspexit Pallada vates,
Fortia dum posita Gorgone membra lavat.
Di tibi dent alios fontes. hæc lympha puellis
Avia secreti liminis una fuit
Sic anus. ille humeris postes concussit opacos,
Nec tulit iratam janua clausa sitim.
At postquam exhausto jam flumine vicerat æstum,
Ponit vix siccis tristia jura labris:
Angulus hic mundi nunc me mea fata trahentem
Accipit, hæc fesso vix mihi terra patet.
Maxima quæ gregibus devota est ara repertis,
Ara per has, inquit, maxima facta manus,
Hæc nullis unquam pateat veneranda puellis,
Herculis eximii ne sit inulta sitis.
Sancte pater salve, cui jam favet aspera Juno.
Sancte, velis libro dexter inesse meo.
Hunc quoniam manibus purgatum sanxerat orbem,
Sic Sanctum Tatii composuere Cures.

QUARE JUPITER FERETRIUS DICTUS. X.

NUNC Jovis incipiam causas aperire Feretri,
Armaque de ducibus trina recepta tribus.
Magnum iter ascendo, sed dat mihi gloria vires.
Non juvat ex facili lecta corona jugo.
Imbuis exemplum primæ tu, Romule, palmæ
Hujus, & exuviis plenus ab hoste redis,
Tempore quo portas Ceninum Acrona petentem
Victor in eversum cuspide fundis equum.
Acron Herculeus Cenina ductor ab arce,
Roma, tuis quondam finibus horror erat.
Hic spolia ex humeris ausus sperare Quirini
Ipse dedit, sed non sanguine sicca suo.
Hunc videt ante cavas vibrantem spicula turres
Romulus, & votis occupat ante ratis.
Juppiter, hæc hodie tibi victima corruet Acron.
Voverat, & spolium curruit ille Jovi.
Urbis, virtutisque parens sic vincere suevit,
Qui tulit aprico frigida castra lare.
Idem eques & frenis, idem fuit aptus aratris,
Et galea hirsuta compta lupina juba.

Pi-

Picta nec inducto fulgebat parma pyropo.
Præbebant cæsi baltea lenta boves.
Cossus at insequitur Vejentis cæde Tolumni,
Vincere cum Vejos posse laboris erat.
Nec dum ultra Tiberim belli sonus, ultima prædas
Nomentum, & captæ jugera pauca Coræ.
Et Velji veteres & Volscum præda fuistis,
Et vestro posita est aurea sella foro.
Nunc intra muros pastoris buccina lenti
Canat, & in vestris ossibus arva metunt.
Forte super portæ dux Veius astitit arcem,
Colloquiumque sua fretus ab urbe dedit.
Dumque aries murum cornu pulsabat aheno,
Vineaque inductum longa tegebat opus,
Cossus ait: Forti melius concurrere campo.
Nec mora fit, plano sistit uterque gradu.
Dii Latias juvere manus: desecta Tolumni
Cervix Romanos sanguine lavit equos.
Claudius a Rheno trajectos arcuit hostes,
Belligerans vasti parma relata ducis
Virdomari. genus hic Rheno jactabat ab ipso
Nobilis erectis fundere gesa rotis.
Illi virgatis jaculantis ab agmine braccis
Torquis ab incisa decidit unca gula.
Nunc spolia in templo tria condita. caussa Feretri,
Omine quod certo dux ferit ense ducem.
Seu quia victa suis humeris hæc arma ferebant,
Hinc Feretri dicta est ara superba Jovis.

AD PAULUM. XI.

DESINE, Paule, meum lacrimis urgere sepulcrum,
Panditur ad nullas janua nigra preces.
Cum semel infernas intrarunt funera leges,
Non exorato stant adamante viæ.
Te licet orantem fuscæ Deus audiat aulæ,
Nempe tuas lacrimas litora surda bibent.
Vota movent superos ubi portitor æra recepit:
Obserat herbosos lurida porta rogos.
Sic mœstæ cecinere tubæ, cum subdita nostrum
Detraheret lecto fax inimica caput.
Quid mihi conjugium Pauli, quid currus avorum
Profuit, aut famæ pignora tanta meæ?
Num minus immites habui Cornelia Parcas?
En sum quod digitis quinque levatur onus.

Damnatæ noctes, & vos vada lenta paludes,
  Et quæcunque meos implicat unda pedes,
Immatura licet, tamen huc non noxia veni,
  Det pater hic umbræ mollia jura meæ.
Aut si quis posita judex sedet Æacus urna,
  In mea sortita judicet ossa pila:
Assideant fratres, juxta Minoia sella, &
  Eumenidum intento turba severa foro.
Sisyphe mole vaces: taceant Ixionis orbes,
  Fallax Tantaleo corripiare liquor:
Cerberus & nullas hodie petat improbus umbras,
  Et jaceat tacita lapsa catena sera.
Ipsa loquor pro me. si fallo, pœna sororum
  Infelix humeros urgeat urna meos.
Si cui fama fuit per avita decori trophæa,
  Afra Numantinos regna loquuntur avos.
Altera maternos exæquat turba Libones,
  Et domus est titulis utraque fulta suis.
Mox ubi jam facibus cessit prætexta maritis,
  Vinxit & acceptas altera vitta comas:
Jungor, Paule, tuo sic discessura cubili.
  In lapide hoc uni nupta fuisse legar.
Testor majorum cineres tibi, Roma, colendos,
  Sub quorum titulis Africa tanta jaces:
Et Persen proavi simulantem pectus Achillis,
  Quique tuas proavus fregit, Achille, domos:
Me neque censuræ legem mollisse, nec ulla
  Labe mea vestros erubuisse focos.
Non erat exuviis tantis Cornelia damnum:
  Quin & erat magnæ pars imitanda domus.
Nec mea mutata est ætas: sine crimine tota est.
  Viximus insignes inter utranque facem.
Mi natura dedit leges à sanguine ductas,
  Nec possim melior judicis esse metu.
Quælibet austeras de me ferat urna tabellas,
  Turpior assensu non erit ulla meo.
Vel tu, quæ tardam movisti fune Cybellem,
  Claudia turritæ rara ministra Deæ:
Vel cui commissos cum Vesta reposceret ignes,
  Exhibuit vivos carbasus alba focos.
Nec te dulce caput mater Scribonia læsi:
  In me mutatum quid, nisi fata, velis?
Maternis laudor lacrimis, urbisque querelis,
  Defleta & gemitu Cæsaris ossa mea.
Ille sua nata dignam vixisse sororem
  Increpat: & lacrimas vidimus ire Deo.

Et

Et tamen emerui generosos vestis honores,
Nec mea de sterili facta rapina domo.
Te, Lepide; & te, Paule, meum post fata levamen,
(Condita sunt vestro lumina nostra sinu)
Vidimus, & fratrem sellam geminasse curulem:
Consule quo facto tempore rapta soror.
Et bene habet. nunquam mater lugubria sumpsi.
Venit in exequias tota caterva meas.
Nunc tibi commendo communia pignora natos.
Hæc cura & cineri spirat inusta meo.
Fungere maternis vicibus, pater: illa meorum
Omnis erit collo turba ferenda tuo.
Oscula cum dederis tua flentibus, adjice matris,
Tota domus cœpit nunc onus esse tuum.
Et si quid doliturus eris, sine testibus illis.
Cum venient, siccis oscula falle genis.
Sat tibi sint noctes, quas de me, Paule, fatiges:
Somniaque in faciem credita sæpe meam.
Atque ubi secreto nostra ad simulacra loqueris,
Ut responsuræ singula verba jace.
Seu tamen adversum mutarit janua lectum,
Sederit & nostro cauta noverca toro:
Conjugium, pueri, laudate & ferte paternum,
Capta dabit vestris moribus illa manus
Nec matrem laudate nimis. collata priori
Vertet in offensas libera verba suas.
Seu memor ille mea contentus manserit umbra,
Et tanti cineres duxerit esse meos:
Discite venturam jam nunc sentire senectam,
Cœlibis ad curas nec vacet ulla via.
Quod mihi detractum est, vestros accedat ad annos,
Prole mea Paulum sic juvat esse senem.
Filia tu specimen censuræ nacta paternæ
Fac teneas unum nos imitata virum.
Et serie fulcite genus. mihi cymba volenti
Solvitur, aucturis tot mea fata malis:
Hæc est feminei merces extrema triumphi,
Laudat ubi emeritum libera fama rogum.
Causa perorata est: flentes me surgite testes,
Dum pretium vitæ grata rependit humus.
Moribus & cœlum patuit; sim digna merendo,
Cujus honoratis ossa vehantur equis.

FINIS.

CN. CORNELII
GALLI VITA.

Cornelius Gallus Forojuliensis, Orator, ac Poeta clarissimus, ex infima fortuna in Augusti amicitiam susceptus, Ægyptum provinciam Romanorum primus obtinuit: mox cum quædam in convivio per merum fassus esset, in suspicionem conjurationis adductus, damnandusque senatui traditus, ob pudorem, propria se manu interfecit, anno ætatis suæ LXIII. Hunc P. V. Maro usque adeo sibi amicissimum habuit, ut Bucolica & Georgica in ejus laudibus terminarit. Verum quia in Georgicis pleniores de eo laudes continebantur, jubente Augusto, in Aristei fabulam commutavit. Scripsit Cornelius Gallus Elegiarum libros IV. de Cytheride quadam P. Volumnii liberta, quam ficto nomine Lycorida appellavit: inque iis imitatus est Euphocionem Chalcidicum poetam. Lasciviusculus semper fuit: in compositione tamen cæteris, qui elegiam Latine scriptitarunt, durior à Fabio non temere judicatus. Ejus scripta penitus interciderunt, præter hunc unum libellum, quem paulo ante mortem in Ægypto visus est pe scripsisse. Nam cum ibi Græcam quandam puellam adamasset, nec propter ingravescentem jam ætatem ejus libidini satisfacere potuisset: materia satis opportune objecta est, ut senectutis incommoda describens, juveniles suos amores recenseret, seque in suis carminibus multo melius quam in nummo, spectandum effingeret. Nam quod fuerit Hetruscus, quod Orator, quod Poeta, quod etiam violentus, quod Lycorida adamarit, quod Legatus Ægypto præfuerit hinc manifestissime colligitur: quæ si quis diligenter animadvertat, fatebitur hunc libellum Cornelii Galli, non alterius fuisse, ut quidam parum prudenter existimarunt.

CN.

CN. CORNELII GALLI VEL POTIUS MAXIMIANI

Elegiarum.

LIBELLUS I.

Æmula cur cessas finem properare senectus?
Cur hoc in fesso corpore tarda sedes?
Solve precor miseram tali de carcere vitam,
Mors est jam requies, vivere pœna mihi.
Non sum qui fueram, periit pars maxima nostri:
Hoc quoque, quod superest languor, & horror habet.
Lux gravis in luctu, rebus mœstissima latis:
Quodque omni est pejus funere velle mori:
Dum juvenile decus, dum mens sensusq; manebat,
Orator toto clarus in orbe fui.
Sæpe poetarum mendacia dulcia finxi,
Et veros titulos res mihi ficta dedit.
Sæpe perorata percepi lite coronam,
Et data sunt linguæ præmia digna meæ,
Quæ cum defunctis jam sunt immortua membris:
Heu senibus vitæ portio quanta manet?
Nec minor his aderat sublimis gratia formæ:
Quæ, vel si desint cætera multa, placet.
Quin etiam virtus fulvo pretiosior auro,
Per quam præclarum plus micat ingenium,
Si placuit canibus densos circundare saltus,
Occubuit telis præda petita meis.
Si libuit celeres arcu tentare sagittas,
Prostravi multas non sine laude feras.
Dulce fuit madidam si fors versare palæstram,
Implicui validis lubrica membra toris.
Nunc agili cursu cunctos anteire solebam:
Nunc tragicos cantus exuperare meo.
Augebat meritum dulcis mixtura bonorum:
Ut semper varium plus micat artis opus.
Nam quæcunque solent per se perpensa placere:
Alterno potius vincta decore placent.

Has inter virtutis opes, tolerantia rerum
Spernebat cunctas insuperata minas.
Vertice nudato ventos pluviasque ferebam:
Non mihi solstitium, nec grave frigus erat:
Innabam gelidas Tyberini fluminis undas.
Nec metui dubio credere membra freto.
Quamvis exiguo poteram requiescere somno,
Et quamvis modico membra fovere cibo.
At si me subito vinosus repperit hospes,
Aut levius fecit sumere vina dies.
Cessit & ipse pater Bacchus stupuitque bibentem,
Et quicunque solet vincere, victus abit.
Haud facile est animum tantis inflectere rebus,
Ut res oppositas mens ferat una duas
Hoc quoq; virtutum quondam certamine magnum
Socratem palmam promeruisse ferunt.
Hinc etiam rigidum memorant valuisse Catonem:
Non res in vitium, sed male facta cadunt.
Intrepidus quæcunque forent,ad utrumque ferebar:
Cedebant animo tristia cuncta meo.
Pauperiem modico contentus semper amavi:
Et rerum dominus nil cupiendo fui.
Tu me sola tibi subdis miseranda senectus,
Cui cedit quidquid vincere cuncta potest
In te corruimus, tua sunt quæcunque fatiscunt:
Ultima quæque tuo conficis ipsa malo.
Ergo his ornatum meritis Hetturia nostris,
Optabat natis me sociare suis:
Sed mihi dulce magis resoluto vivere collo,
Nullaque conjugii vincula grata pati.
Ibam per mediam vernali tempore Romam,
Spectandus cunctis undique virginibus.
Quæque peti poterat, fuerat vel forte petita,
Erubuit vultus visa puella meos.
Et nunc subridens latebras fugitiva petebat,
Non tamen effugiens, tota latere volens.
Sed magis ex aliqua cupiebat parte videri:
Lætior hoc multo, quod male tecta foret.
Sic cunctis formosus ego, gratusque videbar
Omnibus, & sponsus sic genialis eram.
Sed tantum sponsus: nam me natura pudicum
Fecerat, & casto pectore durus eram.
Nam dum præcipuæ copio me jungere formæ,
Permansi viduo frigidus usque toro.
Omnis feda mihi,atque omnis mihi rustica visa est,
Nullaque conjugio digna puella meo.

Hor-

Horrebam tenues, horrebam corpore pingues:
Nec mihi grata brevis, nec mihi longa fuit.
Cum media tantum dilexi ludere forma:
Major enim mediis gratia rebus inest.
Corporis has nostri mollis lascivia partes
Incolit, has sedes mater amoris habet.
Quærebam gracilem, sed non quæ macra fuisset:
Carnis ad officium carnea membra placent.
Sic quod in amplexu delectat stringere corpus,
Ne lædant pressum quælibet ossa latus.
Candida contempsi, nisi quæ suffusa rubore
Vernarent propriis ora serena rosis.
Hunc Venus ante alios sibi vendicat ipsa colorem,
Diligit & florem Cypris ubique suum.
Aurea cæsaries; demissaque, lactea cervix,
Vultibus ingenuis visa sedere magis.
Nigra supercilia, & frons libera, lumina nigra,
Urebant animum sæpe notata meum.
Flammea dilexi, modicumque tumentia labra,
Quæ mihi gustanti basia plena darent.
In tereti collo visum pretiosius aurum,
Gemmaque judicio plus radiare meo:
Singula turpe seni quondam quæsita referre:
Et quod tunc decuit, jam modo crimen habet.
Diversos diversa juvant; *non omnibus annis*
Omnia conveniunt: res prius apta, nocet.
Exultat levitate puer, gravitate senectus:
Inter utrunque manens stat juvenile decus.
Hunc tacitum, tristemque decet: sit clarior ille
Lætitia, & linguæ garrulitate suæ.
Cuncta trahit secum, vertitque volubile tempus:
Nec patitur certa currere quemque via.
Nunc quia longa mihi gravis est, & inutilis ætas,
Vivere cum nequeam, sit mihi posse mori.
O quam dura premit miseros conditio vitæ.
Nec mors humano subjacet arbitrio.
Dulce mori miseris, sed mors optata recedit:
At cum tristis erit, præcipitata venit.
Me vero (heu) tantis defunctum partibus olim,
Tartareas vivum constat inire vias.
Jam minor auditus, gustus minor, ipsa minora
Lumina, vix tactu noscere certa queo.
Nullus dulcis odor, nulla est jam grata voluptas,
Sensibus expertem quis superesse putet?
En Lethæa meam subeunt oblivia mentem,
Nec confusa, sui jam meminisse potest.

Ad nullum consurgit opus, cum corpore languet,
Atque intenta suis obstupet ipsa malis.
Carmina nulla cano: cantandi summa voluptas,
Heu fugit, & vocis gratia vera perit.
Non fora sollicito nec blanda poemata fingo:
Litibus heu rapidis commoda dura sequor.
Ipsaque me species quondam dilecta reliquit:
Et videor formæ mortuus esse meæ.
Pro niveo, rutiloque prius, nunc inficit ora
Pallor, & exanguis, funereusque color.
Aret sicca cutis, rigidi stant undique nervi,
Et lacerant uncæ tabida membra manus.
Quondam ridentes oculi, nunc fonte perenni
Deplangunt pœnas nocte, dieque suas.
Et quos grata prius ciliorum serta tegebant,
Desuper incumbens hispida sylva premit.
Ac veluti inclusis cœco conduntur in antro:
Nescio quid torvum, vel furiale vident.
Jam pavor est vidisse senem, nec credere possis
Hunc hominem, humana qui ratione caret.
Si libros repeto, duplex se littera findit,
Largior occurrit pagina nota mihi.
Claram per nebulas videor mihi cernere lucem,
Nubila sunt oculis ipsa serena meis.
Eripitur sine nocte dies, caligine cœca.
Septum tartareo quis neget esse loco?
Talia quis demens homini persuaserit auctor,
Ut capiat voto turpior esse suo?
Jam subeunt morbi, subeunt discrimina mille:
Jam dulces epulæ, dejiciæque nocent.
Cogimur à gratis animum suspendere rebus,
Atque ut vivamus, vivere desinimus.
Et jam me, dudum cui nulla adversa nocebant,
Ipsa quibus regimur, nunc alimenta gravant.
Esse libet saturum, saturum mox esse pigebit:
Præstat ut abstineam, est abstinuisse nocet.
Quæ modo profuerat, contraria redditur esca:
Fastidita jacet, quæ modo dulcis erat.
Nec Veneris sunt grata mihi, nec munera Bacchi:
Nec quidquid vitæ fallere damna solet.
Sola jacens natura manet, quæ sponte per horas
Solvitur, & vitio carpitur ipsa suo.
Non potus, experta mihi medicamina, prosunt,
Non ægris quidquid ferre solebat opem.
Sed cum materia pereunt quæcunque parantur,
Fit magis & damnis tristior una meis.

Non

Non secus instantem cupiens fulcire ruinam,
Diversis contra nititur obicibus.
Donec longa dies, omni compage soluta,
Ipsum cum rebus subruat auxilium.
Quid, quod nulla levant animum spectacula rerum;
Nec mala tot vitæ dissimulare licet?
Turpe seni vultus nitidi, vestesque decoræ,
Atque etiam est ipsum vivere turpe senem.
Crimen amare jocos, crimen convivia, cantus,
O miseri, quorum gaudia crimen habent.
Quid mihi divitiæ, quarum si demeris usum,
Quamvis largus opum, semper egenus ero?
Imo etiam pœna est partis incumbere rebus,
Quas cum possideas est violare nefas:
Non aliter sitiens vicinas Tantalus undas
Captat, & appositis abstinet ora cibis.
Efficior custos rerum magis ipse mearum,
Conservans aliis, quæ periere mihi.
Sicut in auricomis pendentia plurimus hortis
Pervigil observat non sua poma draco:
Hinc me sollicitum torquent super omnia curæ,
Hinc requies animo non datur ulla meo.
Quærere quæ nequeo semper retinere laboro,
Et retinens semper nil tenuisse puto,
Stat dubius, tremulusque senex, semperque malorum
Credulus, & stultus quæ facit ipse timet.
Laudat præteritos, præsentes despicit annos:
Hoc tantum rectum, quod sapit ipse, putat.
Se solum doctum, se judicat esse peritum.
Et quod sit sapiens, desipit inde magis.
Multa licet nobis referens, eademque revolvens
Horret, & alloquium conspuit ipse suum.
Deficit auditor, non deficit ipse loquendo:
O sola fortes garrulitate senes!
Omnia nequidquam clamosis vocibus implet:
Nil satis est, horret, quæ placuere modo:
Arridet de se ridentibus: ac sibi plaudens,
Incipit opprobrio lætior esse suo.
Hæ sunt primitiæ mortis, his partibus ætas
Defluit, & pigris gressibus ima petit.
Non habitus, non ipse color, non gressus euntis,
Non species eadem, quæ fuit ante, manet.
Labitur ex humeris demisso corpore vestis,
Quæque brevis fuerat, jam modo longa mihi est.
Contrahimur, miroque modo decrescimus ipsi,
Diminui nostri corporis ossa putes.

Nec cœlum ſpectare licet, ſed prona ſenectus
 Terram, à qua genita eſt & reditura, videt.
Fitque tripes, prorſuſque quadrupes, ut parvulus in-
 Et per ſordentem flebile ſerpit humum. (fans
Ortus cuncta ſuos repetunt, matremque requirunt:
 Et redit ad nihilum, quod fuit ante nihil.
Hinc eſt quod baculo incumbens ruitura ſenectus,
 Aſſiduo pigram verbere pulſat humum,
Et numeroſa movens certo veſtigia paſſu,
 Talia rugato creditus ore loqui:
Suſcipe me gentrix: nati miſerere laborum,
 Membra velis gremio feſſa fovere tuo:
Horrent me pueri, nequeo velut ante videri,
 Horrendos partus cur ſinis eſſe tuos?
Nil mihi cum ſuperis, explevi munera vitæ,
 Redde, precor, patrio mortua membra ſolo.
Quid miſeros variis prodeſt ſuſpendere pœnis?
 Non eſt materni pectoris iſta pati.
His dictis, trunco titubantes ſuſtinet artus,
 Neglecti repetens ſtramina dura tori,
Quo poſtquam jacuit, miſero quid funere differt?
 Heu tantum attriti corporis oſſa vides:
Cumque magis jaceam ſemper vivamque jacendo:
 Quis ſub vitali me putet eſſe loco?
Jam pœna eſt totum quod vivimus: urimur æſtu,
 Officiunt nebulæ, frigus, & aura nocet.
Ros lædit, modicoque etiam corrumpitur hymbre,
 Veris & Autumni lædit amœna dies.
Hinc miſerum ſcabies hinc tuſſis anhela fatigat,
 Continuos gemitus ægra ſenectus habet.
Hos ſupereſſe rear, quibus & ſpirabilis aer,
 Et lux, qua regimur, redditur ipſa gravis?
Ipſa etiam cunctis requies gratiſſima ſomnus
 Avolat, & ſera vix mihi nocte redit.
Vel ſi laſſatos nunquam dignabitur artus,
 Turbidus in quantis horret imaginibus?
Mollia fulcra tori duris ſunt cotibus æqua:
 Parva licet, magnum pallia pondus habent.
Cogor per mediam turbatus ſurgere noctem,
 Multaque ne patiar deteriora, pati.
Vincimur infirmi defectu corporis & quæ
 Noluero, infelix, hac ego parte trahor.
Omnia naturæ ſolvuntur viſcera noſtræ,
 Et tam præclarum quod male mutat opus.
Nis veniens onerata malis inopina ſenectus,
 Cedere ponderibus ſe docet ipſa ſuis.

Ergo,

Ergo quis has cupiat per longum ducere pœnas?
Paulatimque anima deficiente mori?
Morte mori melius, quam vitam ducere mortis,
Et sensus membris sic sepelire suis,
Non queror (heu) longi quod totum solvitis anni,
Improba naturæ dicere jura nefas.
Deficiunt validi longævo tempore tauri:
Et quondam pulcher, qui modo turpis, equus.
Fracta diu rabidi compescitur ira Leonis:
Lentaque per senium Caspia tigris erit.
Ipsa etiam veniens consumet saxa vetustas:
Et nullum est quod non tempore cedat opus.
Sed mihi venturos melius prævertere casus,
Atque infelices anticipare dies.
Pœna minor, certam subito perferre ruinam,
Quod timeas gravius sustinuisse diu.
At quos fert alios quis possit dicere casus?
Hoc quoque difficile est commemorasse seni.
Jurgia, contemptus, violentaque damna sequuntur.
Nec quisquam ex tantis præbet amicus opem.
Ipsi me pueri, atque ipsæ sine lite puellæ,
Turpe putant dominum jam vocitare suum.
Irrident gressus, irrident denique vultum,
Et tremulum, quondam quod timuere, caput.
Cumque nihil videam, tamen hoc spectare licebit.
Ut gravior misero pœna sit ista mihi.
Felix qui meruit tranquillam ducere vitam,
Et letos stabili claudere fine dies.
Dura satis miseris memoratio prisca bonorum,
Et gravius summo culmine missa ruunt.

II.

EN dilecta mihi nimium formosa Lycoris.
Cum qua mens eadem, res fuit una mihi.
Post multos quibus indivisi viximus annos,
Respuit amplexus (heu!) stupefacta meos.
Jamque alios juvenes, aliosque requirit amores.
Me vocat imbellem, decrepitumque senem.
Nec meminisse volet transactæ dulcia vitæ,
Nec quod me potius reddidit ipsa senem.
Imo etiam causas ingrata ac perfida fingit,
Ut spretus vitio judicer esse meo.
Hæc me præteriens cum dudum forte videret,
Expuit, obductis vestibus ora tegens.
Hunc ego dilexi? meque hic complexus amavit?

Huic ego sæpe, (nefas,) oscula blanda dedi?
Nauseat & priscum vomitu ceu fundat amorem,
Imponit capiti plurima dira meo.
Heu quid longa dies nunc affert? ut sibi quisquam
Quondam dilectum prodere turpe putet?
Nonne fuit melius tali me tempore fungi,
Quo nulli merito despiciendus eram:
Quam postquam periit quidquid fuit ante decoris,
Extinctum meritis vivere criminibus?
Jam nihil est totum quod viximus: *Omnia secum*
Tempus præteriens, horaque summa trahit.
Et mea jam nivei circundant tempora cani,
Et jam cæruleus inficit ora color.
Præstat adhuc, nimiumque sibi speciosa videtur,
Atque annos mecum despicit illa suos.
Et fateor, primæ retinet monumenta figuræ,
Atque inter cineres condita flamma manet.
Ut video, pulchris etiam vos parcitis annis,
Nec veteris formæ gratia tota perit.
Relliquiis veterum juvenes pascuntur amorum,
Sed si quid nunc est, quod fuit ante, placet.
Ante oculos statuunt primævi temporis actus,
Atque in præteritum luxuriantur opus.
Et quia nos totus membrorum deserit usus
Nullus amplexus, quos remoretur, habet,
Sed miseris solus superest post omnia luctus.
Quot bona tunc habui, tot modo damna fleo.
Ergo velut pecudum præsentia sola manebunt?
Nil de transactis, quod memoretur, erit?
Cum fugiant & bruta novos animalia campos,
At repetant celeres pascua nota greges.
Sub qua decubuit requiescens diligat umbram
Taurus, & amissum quæret ovile pecus.
Dulcius in solitis cantet philomela rubetis,
Sitque suum rapidis dulce cubile feris.
Tu tamen bene nota tibi, atque experta relinquis
Hospitia, & potius non manifesta petis:
Non ne placet melius certis confidere rebus?
Eventus varios res nova semper habet.
Sum grandævus ego, nec tu minus alba capillis,
Par ætas animos conciliare solet.
Si modo non possum, quondam potuisse memẽto:
Sit satis ut placeam me placuisse prius.
Permanet in validis reverentia prisca colonis,
Quod fuit in vetulo milite, miles amat.
Rusticus expertum deflet cessisse juvencum.

Cum

Cum quo consenuit miles honorat equum.
Nec me adeo primis spoliavit floribus ætas:
    En facio versus, & mea dicta cano.
Sit gravitas, sitque ipsa tibi veneranda senectus:
    Sit quod denosti vivere velle diu.
Quis suam in alterius condemnet crimine vitam?
    Et quo prætendit claudere certet iter?
Dicere si fratrem, seu dedignaris amicum,
    Dic patrem: affectum nomen utrumque tenet.
Vincat honor luxum, pietas succedat amori:
    Plus ratio, quamvis cœca, valere solet.
Hic lacrymis longos, quantum sis, flevimus annos:
    Est grave quod doleat commemorare diu.

III.

NUNC operæ pretium est quædam memorare juventæ,
    Atque senectutis pauca referre meæ: (
Quo lector mentem rerum vertigine fractam
    Erigat, & mœstum noscere curet opus.
Captus amore tuo demens Aquilina ferebar,
    Pallidus & tristis, captus amore tuo.
Nondum, quid sit amor, vel quid Venus ignea, noram:
    Torquebar potius rusticitate mea.
Nec minus illa mea percussa à cuspide, flagrans
    Errabat, tota non capienda domo.
Carmina pulsa procul, nimium dilecta jacebant,
    Solus amor cordi, curaque semper erat.
Nec reperire viam, qua cœcum pasceret ignem,
    Docta, nec alternis reddere verba notis.
Tantum in conspectu studio perstabat inani,
    Anxia, vel solo lumina corde fovens.
Pædagogus adit me, illam, tristissima mater
    Servabant, tanti pœna secunda mali.
Prensabantque oculos nutusque per omnia nostros,
    Quique solet mentis ducere signa color.
Dum licuit, votuum tecite compressimus ambo,
    Et varia dulces teximus arte dolos.
At postquam teneram rupit verecundia frontem,
    Nec valuit penitus flamma recepta tegi,
Mox captare dolos & tempora cœpimus ambo,
    Atque supercilis, luminibusque loqui.
Fallere sollicitos suspensos ponere gressus,
    Et tota nullo currere nocte sono.
Nec longo, genitrix furtivum sensit amorem,
    Et medicare parans vulnera vulneribus,

Increpitat cæditque: ignes in pectore creſcunt,
Ut ſolet adjecto creſcere flamma rogo.
Concipiunt geminum flagrantia corda timorem,
Et ſic permixto ſævit amore dolor.
Tunc me viſceribus perterrita quærit anhelis,
Emptum ſuppliciis quem putat eſſe ſuis.
Nec memorare pudet, turpeſque revolvere verſus,
Imo etiam gaudens imputat illa mihi.
Pro te ſuſceptos juvat, inquit, ferre labores.
Tu pretium tanti dulce cruoris eris.
Sit modo certa fides, atque inconcuſſa voluptas,
Quæ nihil imminuit paſſio, nulla fuit.
His egomet ſtimulis angebar ſemper, & ardens
Languebam nec ſpes ulla ſalutis erat.
Prodere non auſus carpebat vulnere cæco,
Sed ſtupor, & macies vocis habebat opus
Hic mihi, magnarum ſcrutator maxime rerum,
Solus Bobeti fers miſeratus opem
Nam cum me curis intentum ſæpe videres,
Nec poſſes cauſam noſcere triſtitiæ:
Tandem proſpiciens tali me peſte teneri,
Mitibus alloquiis pandere clauſa jubes
Dicito & unde novo correptus carperis igne?
Dic precor, & dicti ſume doloris opem.
Non intellecti nulla eſt curatio morbi,
Ut magis incluſis ignibus ante fremunt.
Dum pudor eſt tam fœda loqui, vitiumque fateri,
Agnovit tanti conſcia lingua mali.
Mox ait: occultæ ſatis eſt res prodita cauſæ,
Pone metum, veniam vis tibi tanta dabit.
Proſtratus pedibus verecunda ſilentia rupi,
Cum lacrymis referens ordine cuncta ſuo.
Fare, ait, ut placidæ potiaris munere formæ
Reſpondet pietas talia velle fugit.
Solvitur in riſum, exclamans, proh mira voluptas!
Caſtus amor Veneris dicito quando fuit?
Parcere dilectæ juveni deſiſte puellæ,
Impius huic fueris, ſi pius eſſe voles.
Unguibus, & morſu teneri paſcuntur amores:
Vulnera non refugit, res magis apta plagæ.
Interea donis permulcet corda parentum,
Et pretio faciles in mea vota trahit.
Auri cæcus amor nativum vincit amorem:
Cœperunt natæ crimen amare ſuæ.
Dant vitiis furtiſque locum: dant jungere dextras,
Et totum ludo concelebrare diem.

Per-

Permiſſum ſit vile nefas, & languidus ardor.
Vicerunt morbum languida corda ſuum.
Illa mihi quæſita vides procedere, cauſam
Odit, & illæſo corpore triſtis abit.
Projeci vanas ſanato pectore curas,
Et ſubito decidi quam miſer ante fui.
Salve ſancta, inquam, ſemperque intacta maneto
Virginitas, per me plena pudoris eris.
Quæ poſtquam perlata viro ſunt omnia tuto,
Meque idet fluctus exuperaſſe meos:
Macte, inquit, juvenis proprii dominator Amoris,
En de contemptu ſume trophæa tuo.
Arma tibi Veneris cedantque Cupidinis arcus,
Cedat & armipotens ipſa Minerva tibi.
Si tibi peccandi ſtudium permiſſa poteſtas
Abſtulit, atque ipſum talia velle fugit.
Ingrati, triſtes pariter diſceſſimus ambo,
Diſſidii ratio vita pudica fuit.

IV.

RESTAT adhuc alios, turpeſque revolvere caſus,
Atque aliquo molli paſcere corda joco.
Conveniunt etenim deliræ ignava ſenectæ,
Aptaque ſunt opera carmina vana meo.
Sic vicibus variis, alternis volvimur annis,
Et mutata magis tempora grata mihi.
Virgo fuit, ſpecies dedit ævi candida nomen,
Candida, diverſis ſat bene compta comis.
Huic ego per totum vidi ſplendentia corpus
Cymbala multiplices edere pulſa ſonos.
Nunc niveis digitis, nunc pulſans pectine chordas,
Arguto quidquid murmure dulce loqui.
Hanc ego ſaltantem ſubito correptus amavi,
Et cœpi tacitus vulnera grata pati.
Sic me diverſis tractum de partibus, una
Carpebat variis pulchra puella modis.
Singula viſa ſemel, ſemper memorare libebat,
Hærebatque animo nocte dieque meo.
Sæpe velut viſæ lætabar imagine formæ,
Et procul abſenti voce manuque fui.
Sæpe velut præſens fuerit, mecum ipſe loquebar,
Cantabam dulces, quos ſolet illa modos.
O quoties demens, quoties ſine mente putabar,
Nec, puto, fallebar, nec bene ſanus eram.
Certe difficile eſt abſcondere pectoris æſtus,

Pan-

Panditur & clauso sæpius ore furor.
Nam subito inficiens vultum pallorque, ruborque,
Interdum certæ vocis habebat opus.
Nec minus ipsa meas prodebant somnia curas,
Somnia secreti non bene fida mei.
Nam cum sopitos premerent oblivia sensus,
Confessa est facinus conscia lingua suum.
Candida clamabam propera: cur candida cessas?
Nox abit, & furtis lux inimica venit.
Proximus ut genitor mecum comitatus amatæ
Virginis, in gelida forte jacebat humo,
Illius ad nomen turbatos excitat actus:
Exilit, & natam credit adesse suam
Omnia collustrans, toto me corde solutum
Prospicit afflantem, nec meminisse mei.
Vana putas? an vera sopor ludibria jactat?
Et te verus, ait, pectoris ardor habet?
Credo equidem assuetas animo remeare figuras,
Et fallax studium ludit imago suum.
Stat tamen attonitus, perplexaque murmura captat
Et tacitis precibus dicere plura rogat.
Sic ego, qui cunctis sanctæ gravitatis habebat,
Proditus indicio sum miser ipse meo.
Et nunc infelix tota est sine crimine vita,
Et peccare senem non potuisse pudet.
Destruimur vitiis, fugit indignata voluptas,
Et quod non possum, non potuisse juvat.
Hoc etiam meminisse licet, quod serior ætas
Intulit, & gemitus quos mihi læta dedit.
Has sed quis possit naturæ astringere partes?
Gnarus, & ut sapiens noxia sæpe velit?
Interdum rapimur vitiis, trahimurque volentes,
Et quæ non capiunt, pectora bruta volunt.

V.

MISSUS ad Eoas legati munere functus,
Tranquillum cunctis nectere pacis opus,
Dum studeo geminæ componere fœdera pacis,
Inveni cordis bella nefanda mei.
Hic me suscipiens Hetruscæ gentis alumnum,
Involvit patriis Graja puella dolis.
Nam cum se nostro captam simularet amore,
Me potius vero fecit amore capi.
Pervigil ad nostras adstabat mane fenestras,
Nescio quid Græco murmure dulce canens.

Nunc

Nunc aderant lacrymæ, gemitus, ſuſpiria, pallor,
Et quidquid nullum fingere poſſe putes.
Sed velut afflicto nimium miſeratus amore.
Efficier potius tunc miſerandus ego.
Hæc erat egregia forma, vultuſue ſereni,
Grata, micans oculis, nec minus arte placens,
Docta loqui digitis, & carmina fingere docta,
Et reſponſuram ſollicitare lyram.
Illam Sireniis ſtupefactus cantibus æquans,
Efficior demens alter Ulyſſes ego.
Et quia non poteram tantas evadere moles,
Neſcius in ſcopulos, & vada ceca feror.
Quid referam greſſus certa ſe lege moventes?
Suſpenſoſque novis paſſibus ire pedes?
Grande erat inflexos gradibus numerare capillos,
Grande erat in niveo pulchra colore coma.
Urebant oculos duræ, ſtanteſque papillæ,
Et quas aſtringens clauderet una manus.
Ah quantum mentem ſtomachi ſultura movebat,
Atque ſub exhauſto pectore pingue femur.
Urebat teneros aſtringere fortiter artus,
Viſa per amplexus oſſa ſonare meos.
Grandia, clamabam, nimium me brachia lædunt;
Non tolerant pondus ſubdita membra tuum,
Dirigui, quantuſque fuit calor oſſa reliquit,
Et nata eſt veniæ cauſa pudenda meæ.
Non ſic lac tenerum permixta coagula reddunt,
Nec liquidi mellis ſpuma liquoris erit.
Succubui fateor, Grajæ tum neſcius artis:
Succubui Thuſca ſimplicitate ſenex.
Qua defenſa ſuo ſuperata eſt Hectore Troja,
Unum non poterat fraus ſuperare ſenem?
Muneris invicti curam, ſtudiumque reliqui,
Deditus imperiis ſæve Cupido tuis.
Nec memorare pudet tali me vulnere victum,
Subditus his flammis Juppiter ipſe fuit.
Sic mihi prima quidem nox affuit, & ſua ſolvit
Munera grandevo vix ſubeunda viro.
Proxima deſtituit vires, vacuuſque receſſit
Ardor, & in Venerem ſegnis ut ante fui.
Illa, velut proprium repetens infeſta tributum,
Inſtat, & increpitans, debita reddis? ait.
Sed nihil hic clamor, nil ſermo mitis agebat.
Quod natura negat, reddere nemo poteſt.
Erubui ſtupuique, omnes verecundia motus
Abſtulit, & blandum terror ademit opus.

Con-

Contractare manu cœpit frigentia membra,
Meque etiam digitis sollicitare suis.
Nil mihi torpenti, nil tactis profuit illis,
Restitit in medio frigus ut ante foco.
Quæ te crudelis rapuit mihi fœmina? dixit,
Cujus ab amplexu fessus ad arma redis?
Jurabam curis animum mordacibus uri,
Nec posse ad luxum tristia corda trahi.
Illa dolum credens: Non falles inquit, amorem,
Plurima cæcus amor lumina semper habet.
Quin potius placido noli unquam parcere ludo.
Projice tristitias, & renovare jocis.
Obtundunt siquidem curarum pondera sensus:
Intermissa minus sarcina pondus habet.
Tunc egomet toto nudatus corpore lecto
Effusis lacrymis talia verba dedi.
Cogimur heu segnes crimen, vitiumque fateri,
Ne meus extinctus forte putetur amor.
Me miserum, cujus non est culpanda voluptas
Judicor infelix debilitatis ope.
En longo confecta situ tibi tradimus arma
Arma ministeriis quippe dicata tuis
Fac quodcunque potes, nos cedimus; hoc tamen ipse
Grandior est hostis, quo minus ardet amor.
Protinus Argiva admovit turpiter artes,
Meque cupit flammis vivificare suis.
Ast ubi dilecti persensit funera membri,
Nec velut expositum surgere vidit opus,
Erigitur, viduoque toro laniata recumbens,
Vocibus his luctus, & sua damna fovet:
Mentula festorum cultrix operosa dierum,
Quondam divitiæ, deliciæque meæ.
Quo te dejectam lacrymarum gurgite plangam?
Quæ de tot meritis carmina digna feram?
Tu mihi flagranti succurrere sæpe solebas
Atque æstus animi ludificare mei.
Tu mihi per totam custos gratissima noctem?
Consors lætitiæ tristitiæque meæ.
Conscia secreti semper fidissima nostri,
Adstans in nostris pervigil obsequiis?
Quos tibi fervor abit, per quem sævitura placebas?
Quo tibi cristatum, vulniferumque caput?
Nempe jaces nullo, ut quondam, suffulta robore
Pallida demisso vertice nempe jaces.
Nil tibi blanditiæ, nil dulcia carmina prosunt,
Non quidquid mentem sollicitare solet.

Sic velut exposito meritam te funere plago,
 Occidis assiduo quod caret officio.
Hæc ego cum lacrymis deducta voce canentem
 Irridens, dictis talibus increpui:
Dum defles nostri languorem fœmina membri,
 Ostendis morbo te graviore premi;
Vade, inquam, felix semper felicibus apta,
 Utere cognatis utere deliciis.
Illa furens, credo, quod nescis, perfide dixit:
 Non fleo privatim, sed generale chaos.
Hæc genus humanum pecudum, volucrumque ferarumq;
 Et quidquid toto spirat in orbe, creat:
Hac sine diversi nulla est concordia sexus,
 Hac sine conjugii gratia summa perit.
Hæc geminas tanto constringit fœdere mentes,
 Unius ut faciat corporis esse duos.
Pulchra licet pretium si desit, fœmina perdit,
 Hæc si defuerit, vir quoque turpis erit.
Hæc si gemma micans rutilum non conterat aurum,
 Æternum fallax, mortiferumque genus,
Tecum pura fides, secretaque certa loquuntur,
 O vere pretium, fructiferumque bonum!
Cedunt cuncta tibi, quodque est sublimius, ultro
 Cedunt imperiis maxima quæque tuis.
Nec subtracta gemunt, sed se tibi subdere gaudent,
 Vulnera sunt iræ posteriora tuæ.
Ipsa etiam totum moderans sapientia mundum
 Porrigit invitas ad tua jura manus.
Sternitur ista tuo votivo vulnere virgo:
 Et percussa novo læta cruore jacet.
Flet tantum ridetque suum laniata dolorem,
 Et percussori plaudit amica suo.
Non tibi semper iners, non mollis convenit actus,
 Mixtaque sunt ludis fortia facta tuis.
Nam nunc ingenio, magnis nunc viribus usa,
 Nunc his, quæ juveni sunt inimica malis.
Nam tibi pervigiles impendunt sæpe dolores,
 Hymbres, insidiæ, jurgia, damna, pudor.
Tum mihi sæpe feri commendas corda tyranni,
 Sanguineus per te Mars quoque mitis erit.
Tu post extinctos, debellatosque gigantes,
 Excutis irato tela trisulca Jovi.
Tu cogis rapidas effectus discere tigres,
 Per te blandus amans redditur ipse leo.
Mira tibi virtus, mira est patientia, victos
 Diligis, & vinci, vincere sæpe volens.
Cum superata jaces, vires, animosque resumis.

Atque

Atque iterum vinci, vincere rursus amans.
Ira brevis, longa est pietas, recidiva voluptas,
Et cum posse perit, mens tamen una manet.
Conticuit tandem longo satiata dolore,
Ac velut expletis desinit exequiis.

VI.

CLAUDE precor miseras ætas verbosa querelas,
Nunquid adhuc vitium vis reserare tuum?
Sit satis indignum leviter tetigisse pudorem,
Contrectata diu crimina crimen habent.
Omnibus est eadem leti via, non tamen unus
Est vitæ cunctis, exitiique modus.
Hac pueri, atque senes pariter, juvenesque ferentur
Hac par divitibus pauper egenus erit.
Ergo quod adstrictum, quodque est vitabile nulli,
Festino gressu vincere præstat iter.
Infelix ceu jam defleto funere surgo,
Hac me defunctum vivere parte puto.

FINIS.

Sequens Lyricum, quia à plerisque C. Gallo attribuitur, hic adjicere libuit.

LIDIA bella puella, candida,
Quæ bene superas lac, & lilium,
Albam simul rosam rubidam,
Aut expolitum ebur indicum.
Pande puella, pande capillulos
Flavos, lucentes ut aurum nitidum
Productum bene candidis humeris,
Pande puella stellatos oculos,
Flexaque super nigra cilia.
Pande puella genas roseas
Perfusas rubro purpuræ Tyriæ,
Porrige labra, labra corallina,
Da columbatim mitia basia:
Sugis amentis partem animi:
Cor mihi penetrant hæc tua basia.
Quid mihi sugis vivum sanguinem?
Conde papillas, conde gemipomas,
Compresso lacte quæ modo pullulant.
Sinus expansa profert cinnama:
Undique surgunt ex te deliciæ.
Conde papillas, quæ me sauciunt
Candore, & luxu nivei pectoris,
Sæva non cernis quod ego langueo
Sic me destituis jam semimortuum?

FINIS.

NOI REFFORMATORI
Dello Studio di Padoa.

COncedemo Licenza à gl' Eredi di Gio: Gabriel Hertz Stampatore di poter riſtampare il Libro intitolato *Tibullus, Propertius, cum C. Galli fragmentis per l' eſemplare* ſtampato nell'anno 1717. con Licenza de' Superiori.

Dat. 8. Maggio 1736.

(Z. P. Paſqual. Reff.
(Michael Moroſini Cav. Reff.
(Gio: Emo Proc. Reff.

Agoſtino Gadaldini Segr.

1736. 14. Maggio
Reg. nel Mag. Ecc. contro la Beſt.

Angelo Legrenzi Segr.

ANT 1318667